

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego 2025

Report on the socio-economic situation of Wielkopolskie Voivodship 2025

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego 2025

Report on the socio-economic situation of Wielkopolskie Voivodship 2025

Urząd Statystyczny w Poznaniu Statistical Office in Poznań

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Poznań, Centre for Regional Surveys of Wielkopolska

Zespół autorski

Editorial team

Urząd Statystyczny w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Poznań, Centre for Regional Surveys of Wielkopolska

Kierujący

Supervisor

Artur Owczarkowski

Tłumaczenie (przedmowa, synteza)

Translation (preface, executive summary)

Grzegorz Grygiel

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Magdalena Bryza, Wanda Nowara, Arleta Olbrot

ISSN 2084-7112

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<http://poznan.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Poznaniu przekazuje Państwu kolejną edycję Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego. Publikacja zawiera obszerny zestaw najbardziej aktualnych informacji statystycznych charakteryzujących poziom rozwoju naszego województwa, obejmujący problematykę z zakresu środowiska, społeczeństwa, gospodarki oraz zarządzania rozwojem.

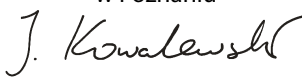
Dodatkowo, w tegorocznej edycji publikacji po raz pierwszy uwzględniono – w formie Aneksu – wybrane informacje na temat Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), zdefiniowanych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jako obszary (gminy) zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, dla których funkcjonują specjalne instrumenty wsparcia rozwojowego.

Szeroki zakres danych dla obszarów funkcjonalnych (w tym OSI) znajduje się również w dedykowanym module pn. Obszary funkcjonalne w Banku Danych Lokalnych (pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) oraz w kolejnej edycji publikacji Głównego Urzędu Statystycznego pt. Rozwój regionalny Polski – raport analityczny 2024.

Zagadnienia zostały przedstawione w retrospekcji od 2015 r., co umożliwia analizę i ocenę zmian zachodzących w ostatnich latach. Wybrane dane statystyczne zaprezentowano także na tle kraju i innych województw. Tekst analityczny opracowania wzbogacono tablicami oraz prezentacją graficzną w postaci map i wykresów pozwalających na łatwiejszą percepcję informacji statystycznych i ich relacji przestrzennych.

Mam nadzieję, że tegoroczne opracowanie będzie dla Państwa użytecznym źródłem wiedzy o poziomie i zróżnicowaniu zjawisk zachodzących w województwie wielkopolskim, a także stanowić będzie wsparcie przy monitorowaniu procesów gospodarczych i społecznych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Poznaniu

Jacek Kowalewski

Poznań, kwiecień 2025 r.

Preface

The Statistical Office in Poznań presents the new edition of the *Report on the socio-economic situation of Wielkopolskie Voivodship*, which includes a wide range of the latest statistics about the level of development of our voivodship in the areas of environment, society, economy and local government.

In addition, for the first time the report contains an annex with selected information about Areas of Strategic Intervention (ASI) defined in the National Strategy for Regional Development 2030 as areas (gminas) at risk of permanent marginalisation and towns in the process of losing their socio-economic functions, which can benefit from special instruments of developmental support.

A wide selection of data about functional areas (including ASI) can also be found in the dedicated section called "Functional areas" in the Local Data Bank (at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) and in another publication released by Statistics Poland entitled Regional development of Poland – analytical report 2024.

The topics in this Report are presented based on data covering a period since 2015, enabling readers to observe the intensity and directions of the changes that have taken place. Moreover, to provide a broader context for analysis and evaluation, selected statistical data are also compared with corresponding figures for the country and the other voivodships. The analytical commentary is accompanied by statistical tables, charts and choropleth maps, which help to capture spatial relationships between statistical information.

I hope that this latest report will be a valuable source of knowledge about the level and diversity of economic and social trends in the voivodship and will support the monitoring of social and economic processes.

Director
of the Statistical Office
in Poznań

Jacek Kowalewski

Poznań, April 2025

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Objaśnienia znaków umownych	8
Symbols	8
Skróty	9
Abbreviations	9
Synteza	10
Executive summary	14
Rozdział 1. Województwo na tle kraju	18
Chapter 1. Voivodship against the background of the country	18
Rozdział 2. Wielkopolskie na tle pozostałych województw	21
Chapter 2. Wielkopolskie against the background of other voivodships	21
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	29
Chapter 3. Area and territorial division of Voivodship	29
Rozdział 4. Środowisko	32
Chapter 4. Environment	32
4.1. Powierzchnia ziemi	32
4.1. Ground surface	32
4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	34
4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	34
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	39
4.3. Pollution and protection of air	39
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	40
4.4. Nature protection. Forests	40
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	44
4.5. Industrial and municipal waste	44
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	49
4.6. Economic aspects of environmental protection	49
Rozdział 5. Społeczeństwo	51
Chapter 5. Society	51
5.1. Kapitał ludzki	51
5.1. Human capital	51
Demografia	51
Demography	51

Edukacja	60
Education	60
Zasoby pracy	71
Labour resources	71
5.2. Jakość życia	80
5.2. Quality of life	80
Zamożność mieszkańców	80
Inhabitant's wealth	80
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	86
Social welfare and family support	86
Warunki mieszkaniowe	94
Housing conditions	94
Ochrona zdrowia	102
Health care	102
Kultura	108
Culture	108
Bezpieczeństwo publiczne	112
Public safety	112
Spółeczeństwo informacyjne	116
Information society	116
Aktywność społeczna	117
Social activity	117
Rozdział 6. Gospodarka	119
Chapter 6. Economy	119
6.1. Produkt krajowy brutto	119
6.1. Gross domestic product	119
6.2. Przedsiębiorczość	124
6.2. Entrepreneurship	124
Podmioty gospodarki narodowej	124
Entities of the national economy	124
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	128
Research and development as well as innovation activity	128
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	133
Using of information and communication technologies in enterprises	133
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	135
Financial results of non-financial enterprises	135
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	139
Investment outlays of enterprises	139
6.3. Produkcja i usługi	143
6.3. Production and services	143
Rolnictwo	143
Agriculture	143

	Przemysł	149
	Industry	149
	Budownictwo	155
	Construction	155
	Rynek wewnętrzny	162
	Internal market	162
	Transport	164
	Transport	164
	Energia	171
	Energy	171
Rozdział 7.	Zarządzanie rozwojem	174
Chapter 7.	Development management	174
	7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	174
	7.1. Revenue of local government units	174
	7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	178
	7.2. Expenditure of local government units	178
	7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	181
	7.3. Result of budgets of local government units	181
	7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich	185
	7.4. Projects co-financed by the European funds	185
	7.5. Planowanie przestrzenne	189
	7.5. Spatial planning	189
Rozdział 8.	Wybrane dane o województwie wielkopolskim	196
Chapter 8.	Selected data on wielkopolskie voivodship	196
Rozdział 9.	Wybrane dane o Poznaniu	200
Chapter 9.	Selected data on Poznań	200
Rozdział 10.	Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	202
Chapter 10.	Selected data on cities with powiat status	202
ANEKS		204
APPENDIX		204

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbols	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych data not available or not reliable
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe not applicable
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated form
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.

W Raporcie zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych – skrócone nazwy oznaczone zostały w tablicach i na wykresach „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

The names of some classification levels used in the Report are abbreviated; those abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007

POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES – PKD 2007

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
Sekcje Sections	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Działy Divisions	
Handel hurtowy	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowym
Handel detaliczny	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty zloty
tys.	tysiąc thousand
mln	milion million
kg	kilogram kilogram
t	tona tonne
dt	decytona deciton
hl	hektolitr hectolitre
ha	hektar hectare
m	metr metre
mm	milimetr millimetre
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hektometre
km	kilometr kilometre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour
°C	stopień Celsjusa centigrade
szt. pcs	sztuka piece
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
BAEL LFS	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności Labour Force Survey
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności NACE classification

Środowisko

W województwie wielkopolskim prawie 65% gruntów to użytki rolne, a ponad ¼ – grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Od 2015 r. notowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, a wzrost gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. W 2023 r. grunty wymagające rekultywacji w wielkopolskim stanowiły 15,5% takich gruntów w Polsce. Rekultywacją i zagospodarowaniem objęto 5,2% gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w województwie.

W 2023 r. zużycie wody w wielkopolskim stanowiło 11,0% wielkości dla kraju. Dominowało zużycie na cele przemysłu, ponad 4 razy wyższe niż przez gospodarstwa domowe. W latach 2015–2023 zmniejszało się zużycie wody i emisja ścieków przez przemysł, natomiast odwrotna tendencja wystąpiła w gospodarstwach domowych.

Od 2015 r. zmniejszały się wielkości zanieczyszczeń powietrza emitowanych w województwie. W 2023 r. wielkopolskie odpowiadało za 3,5% zanieczyszczeń gazowych i 6,2% zanieczyszczeń pyłowych w kraju. W emisji gazów 99,6% udziału miał dwutlenek węgla, a ponad połowę emisji pyłów powodowało spalanie paliw.

W województwie w 2023 r. ochroną objętych było 883,7 tys. ha, z czego 77,7% to obszary chronionego krajobrazu, a 20,2% – parki krajobrazowe. Powierzchnia parków narodowych, wynosząca prawie 8 tys. ha, stanowiła 2,5% obszaru parków narodowych w kraju. Od 2015 r. powierzchnia chroniona w województwie zmniejszyła się o 6,4%. Odnotowano wzrost populacji żubrów oraz wilków.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim wytworzono 2332,5 tys. ton odpadów przemysłowych, a ich masa spadła od 2015 r. o ponad połowę. Wzrastała natomiast masa zebranych odpadów komunalnych, osiągając 1362,3 tys. ton. Zwiększał się również udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do odpadów ogółem. W odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się liczba i powierzchnia składowisk komunalnych.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wyniosły w latach 2015–2023 łącznie 12782,9 mln zł, przy czym nakłady w poszczególnych okresach wykazywały znaczną zmienność. Głównym źródłem finansowania inwestycji były środki własne. Nakłady w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosły 728,16 zł, tj. o 130,64 zł więcej niż w kraju.

Spółeczeństwo

W województwie wielkopolskim w 2024 r. zanotowano spadek liczby ludności w porównaniu z 2023 r. W większości powiatów odnotowano ujemny przyrost naturalny. Saldo migracji, zarówno wewnętrznych jak i zagranicznych, ludności na pobyt stały było dodatnie. W województwie, podobnie jak w całej Polsce, postępuje proces starzenia się ludności.

W roku szkolnym 2023/24 w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała w województwie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz liczba uczniów w szkołach podstawowych. Natomiast wzrosła liczba uczniów szkół ponadpodstawowych, policealnych i dla dorosłych oraz osób, które przystąpiły do egzaminu maturalnego lub studiowały na wielkopolskich uczelniach (łącznie z filiami).

Populacja bezrobotnych w ciągu 2024 r. zwiększyła się o 0,2% do poziomu 46,6 tys. osób. Wciąż istotny problem stanowiło zjawisko długotrwałego bezrobocia. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie wielkopolskim na koniec grudnia 2024 r. wyniosła 3,0%, i nie zmieniła się wobec roku poprzedniego. Wskaźnik ten nadal pozostaje najniższy w kraju, kształtując się o 2,1 p.proc. poniżej wskaźnika ogólnopolskiego. W porównaniu z rokiem poprzednim współczynnik aktywności zawodowej zmalał o 0,9 p.proc.,

ale wskaźnik zatrudnienia wzrósł o 0,3 p.proc. We wrześniu 2024 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie ukształtowała się na poziomie 1530,2 tys. osób, i była o 0,1% wyższa niż rok wcześniej.

W 2023 r. w odniesieniu do roku poprzedniego wzrosło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej, jednak wciąż pozostawało niższe niż przeciętnie w kraju. Zwiększyła się liczba emerytów i rencistów oraz przeciętna emerytura i renta brutto. Wzrósł zarówno przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny jak również dochód do dyspozycji na 1 mieszkańca. Pogorszył się wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych. Jednak w subiektywnej ocenie sytuacji materialnej gospodarstw domowych wzrósł odsetek osób określających ją jako raczej dobrą i dobrą.

Łączna kwota świadczeń wypłaconych w 2023 r. w ramach programu „Rodzina 500 plus” stanowiła 10,0% puli wypłaconej w kraju, a pod względem liczby rodzin objętych Kartą Dużej Rodziny województwo plasowało się na 3. miejscu. Rok 2023 był kolejnym rokiem spadku liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Uległa poprawie sytuacja w zakresie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3. Wzrosła liczba placówek, jak i oferowanych przez nie miejsc, jednak liczba przebywających w nich dzieci nieznacznie spadła.

Podobnie jak rok wcześniej, w 2023 r. wzrosła liczba mieszkań (głównie w Poznaniu i powiecie poznańskim). Pod względem wielkości zasobów województwo wielkopolskie zajmowało 3. miejsce w kraju, natomiast po odniesieniu tej wielkości do liczby mieszkańców lokowało się na 13. miejscu. Długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zwiększyły się, podobnie jak zużycie gazu, wody oraz ilość odprowadzonych ścieków.

W 2023 r. wielkopolskie pod względem dostępności lekarzy zajmowało 12. miejsce w kraju, a pielęgniarek – 14. Wskaźnik liczby łóżek szpitalnych na 10 tys. ludności należał do najniższych w Polsce. Wskaźnik określający liczbę ludności przypadającą na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej był nieco powyżej średniej dla kraju. Odnotowano spadek liczby wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia, a wskaźnik osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w miejscu zdarzenia na 1000 ludności był najniższy w kraju. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego z województwa na ochronę zdrowia w 2023 r. zwiększyły się w skali roku.

Odnotowano zwiększenie liczby zwiedzających muzea, a także widzów i słuchaczy w teatrach, instytucjach muzycznych oraz kinach, nadal jednak liczba odwiedzających te instytucje w 2024 r. była niższa niż w 2015 r. W podobnej sytuacji znalazły się placówki kulturalne. Pod względem wydatków na kulturę w przeliczeniu na 1 mieszkańca wielkopolskie znalazło się na 15. miejscu w Polsce, o 5 lokat niżej niż w 2022 r.

W 2024 r. liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była o 0,8% wyższa niż przed rokiem, ale wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw nie uległ zmianie w stosunku do roku poprzedniego. Więcej było wypadków drogowych, rannych oraz ofiar śmiertelnych.

W wielkopolskim w 2024 r. wzrósł odsetek osób korzystających z Internetu. Dostęp do Internetu w domu miało więcej gospodarstw domowych niż przeciętnie w kraju.

Gospodarka

Według wstępnego szacunku za 2023 r., wartość wytworzonego produktu krajowego brutto (PKB) w wielkopolskim stanowiła 9,8% wartości wytworzonej w kraju. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca lokował województwo na 3. miejscu w Polsce, ale wskaźnik ten w podregionach był mocno zróżnicowany – najwyższy w Poznaniu, najniższy w podregionie pilskim. Najwięcej wartości dodanej brutto (WDB) w 2022 r. wypracowały podmioty prowadzące działalność w usługach. Rosła wydajność pracy ogółem mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego, ale dla województwa była nadal niższa od średniej w kraju. Wyższą od średniej krajowej wydajność uzyskano w Poznaniu.

W województwie wielkopolskim z roku na rok wzrasta liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. Występuje duże zróżnicowanie przestrzenne między powiatami. Podobnie jak w latach poprzednich w strukturze podmiotów wg sekcji PKD najczęściej było związanych z handlem (19,6%) oraz budownictwem (15,8%).

W województwie nakłady na działalność badawczą i rozwojową w latach 2015–2023 rosły, ale na 1 mieszkańca były o 1/5 niższe niż w kraju. Również mniej niż w kraju przypadało pracujących w B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo. Nakłady na działalność B+R były finansowane przede wszystkim ze środków zewnętrznych, w tym głównie instytucji rządowych i samorządowych.

W 2024 r. dostęp do Internetu szerokopasmowego posiadało 92,4% przedsiębiorstw. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł udział mających dostęp do Internetu dużych prędkości. Udział przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez Internet wzrósł i wyniósł 19,1%. Z otwartych danych publicznych korzystało 1 na 6 przedsiębiorstw.

W 2024 r. pogorszyły się wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw. Niekorzystnie kształtowała się również większość podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Spadły przychody z eksportu oraz ich udział w przychodach ze sprzedaży.

Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących wynosi powyżej 49, w roku 2023 były niższe niż rok wcześniej. Mniejsze były nakłady na budynki i budowlę, a większe na zakupy. Liczba inwestycji nowo rozpoczętych wzrosła, a ich wartość kosztorysowa nie zmieniła się znacząco.

W wielkopolskim w 2024 r. uzyskano mniejszą niż przed rokiem produkcję ziarna zbóż podstawowych z mieszkankami zbożowymi. W porównaniu z 2023 r. dostawy żyta, ziemniaków, mleka i żywca wołowego do skupu były większe. Czerwcowe badanie pogłowia zwierząt gospodarskich wykazało wzrost liczebności stada bydła oraz owiec, a spadek pogłowia świń.

Produkcja sprzedana przemysłu w województwie była w 2024 r. wyższa niż w roku poprzednim. Zanotowano także wzrost wydajności pracy przy jednoczesnym zmniejszeniu przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

W 2024 r. w województwie odnotowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa oraz wzrost wartości sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w odniesieniu do roku poprzedniego. Nastąpiło zwiększenie wydajności pracy w budownictwie. Mieszkań oddanych do użytkowania w województwie w 2024 r. było mniej niż rok wcześniej, zwiększyła się jednak liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz na budowę których wydano pozwolenia.

W wielkopolskim, jak w latach poprzednich, w 2024 r. wzrosła ogólna wartości sprzedaży detalicznej. Natomiast drugi rok z rzędu spadła sprzedaż hurtowa towarów.

Rok 2023 r. był kolejnym, w którym nie odnotowano istotnych zmian w strukturze dróg publicznych województwa, natomiast o 8,8% zwiększyła się długość ścieżek rowerowych w stosunku do 2022 r. Wzrosła liczba podmiejskich linii regularnej komunikacji autobusowej przy znacznym spadku linii komunikacji regionalnej. Wskaźnik gęstości linii kolejowych eksploatowanych na obszarze województwa wielkopolskiego pozostawał nieco wyższy niż w kraju. Zaobserwowano wzrost liczby pasażerów wszystkich rodzajów komunikacji zbiorowej, w tym dalszy znaczny wzrost liczby pasażerów w komunikacji samolotowej.

Głównym źródłem pozyskiwania energii w województwie zostały w 2023 r. elektrownie wodne i niekonwencjonalne ogółem, a udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej przekroczył 65%. Za zużycie energii elektrycznej w ponad 1/5 odpowiadają gospodarstwa domowe, a liczba odbiorców zwiększa się. Gospodarstwa domowe na wsi zużywają przeciętnie o prawie 50% więcej energii niż gospodarstwa w miastach.

Zarządzanie rozwojem

W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie wielkopolskim w 2023 r. były wyższe niż w roku poprzednim. Najwyższy udział w dochodach łącznych miały gminy. Dochody własne stanowiły średnio w JST ponad połowę dochodów ogółem. Istotnym elementem budżetu wszystkich szczebli samorządu były dotacje.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r. były wyższe niż przed rokiem. Średni udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 21,9%. Najwięcej środków z budżetów rozdysponowano na wydatki w działach: oświata i wychowanie oraz transport i łączność.

W 2023 r. 215 z 258 jednostek samorządu terytorialnego odnotowało deficyt, a 43 osiągnęło nadwyżkę budżetową. Łączny deficyt odnotowano w budżetach wszystkich grup oprócz województwa, tj.: gmin, miast na prawach powiatu oraz powiatów. Zadłużenie poszczególnych grup jednostek samorządu terytorialnego zwiększyło się, z wyjątkiem województwa.

Na terenie województwa wielkopolskiego wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 do końca 2024 r. stanowiła 6,3% wartości całkowitej dla Polski. Najwięcej, bo ponad 46%, wydano w ramach projektów Regionalnego Programu Operacyjnego.

W 2023 r. w wielkopolskim obowiązywało 10146 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały 22,6% powierzchni województwa. Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosiła 564338 ha i zamieszkiwało go 31,5% ludności województwa. Działania rewitalizacyjne były prowadzone w 144 gminach. Ponad połowę obszaru rewitalizacji stanowiły tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi.

Executive summary

Environment

Almost 65% of all land in the voivodship is agricultural land, while forest land, wooded and shrub land accounts for over 25%. Since 2015, the area of agricultural land has decreased while the area of built-up land and non-built-up land allocated for development has increased. In 2023 land in need of restoration accounted for 15.5% of all such land in Poland. 5.2% of degraded land in the voivodship was subject to restoration and rehabilitation measures.

In 2023 water consumption in the voivodship accounted for 11.0% of the national water use. Industrial water use was over 4 times as high as that of households. In the years 2015–2023 water use and wastewater discharge by industry decreased, while an opposite trend was observed for households.

Since 2015, the volume of air pollutants emitted in the voivodship has been decreasing. In 2023, Wielkopolskie was responsible for 3.5% of gaseous pollutants and 6.2% of particulate pollutants in the country. Carbon dioxide accounted for 99.6% of gas emissions, and over 50% of dust emissions were generated by fuel combustion.

In 2023, 883.7 thousand hectares in the voivodship were designated as protected areas, with protected landscapes accounted for 77.7% and landscape parks – 20.2%. National parks, covering an area of almost 8000 hectares, accounted for 2.5% of all national park areas in the country. Since 2015, the size of protected areas in Wielkopolskie has decreased by 6.4%. There has been a rise in the bison and wolf populations.

The amount of industrial waste (2,332.5 thousand tonnes in 2023) has more than halved since 2015. However, the amount of collected municipal waste had been rising to reach 1,362.3 thousand tonnes in 2023. The share of municipal waste collected selectively in relation to total waste also increased. Compared to 2015, the number and area of municipal landfills decreased.

In 2015–2023, expenditures on fixed assets used for environmental protection and water management totalled PLN 12,782.9 million, and varied considerably over the period. Own funds were the main source of investment financing. Per capita expenditure in 2023 amounted to PLN 728.16, i.e. PLN 130.64 more than the national average.

Society

Compared to 2023, the population of the voivodship declined in 2024. Most powiats registered natural decrease. The balance of migration of permanent residents, both internal and foreign, was positive. Like in the rest of Poland, the process of population aging continues.

Compared to the previous year, in the school year 2023/24, the number of children in pre-school education and the number of students in primary schools. However, there was a rise in the number of students in post-primary schools, post-secondary schools and schools for adults as well as those who took maturity exams or studied at Wielkopolskie universities (including their branches).

The unemployed population in 2024 increased by 0.2% to 46.5 thousand. Long-term unemployment continued to be a significant problem. At the end of December 2023, the registered unemployment rate in the voivodship stood at 3.0%, the same as a year earlier, being the lowest in the country, 2.1 percentage points below the national average. Compared to 2023, the economic activity rate declined by 0.9 percentage point, but the employment rate increased by 0.3 percentage point. At the end of September 2024, 1,530.2 thousand people in the voivodship worked in the national economy, up by 0.1% from the previous year.

The average gross monthly salary in Wielkopolskie in 2023 was higher than a year earlier but lower than the national average. Compared to 2022, the number of retirees and pensioners increased as did the average monthly gross retirement and other pension. There was also a rise in the average monthly disposable income and disposable income per capita, which was accompanied by an increase in the at-risk-of-poverty rate after social transfers. However, as regards subjective assessments of the financial situation of households, there was a rise in the percentage of people describing it as mostly good or good.

In 2023, the total amount of benefits paid under the "Family 500 plus" program accounted for 10.0% of the total amount paid in the whole country. Taking into account the number of families covered by the Large Family Card, the voivodship was ranked 3rd in the country but there was a decline in the number of people who used social assistance provided at the place of residence. The provision of institutional care for children aged 0–3 improved thanks to a higher number of day-care centres offering more places but the number of children attending them declined slightly.

In 2023, like a year earlier, the number of dwellings increased (mainly in the city of Poznań and Poznański district). In terms of its housing stock, the voivodship ranked 3rd in the country, and 13th taking into account the number of available dwellings to the number of inhabitants. The length of the water supply and sewage networks increased, as did gas consumption, water use and the amount of discharged sewage.

In 2023, the voivodship ranked 12th in the country as regards the number of doctors, and 14th in terms of the availability of nurses. The number of hospital beds per 10,000 population was one of the lowest in Poland, while the number of people per 1 outpatient health care facility was slightly above the national average. There was a fall in the number of medical rescue team deployments and the number of people who received medical assistance at the scene of the incident per 1000 population was the lowest in the country. Compared to 2022, health care expenditures of local government units in 2023 increased.

While museum, cinema, theatre and concert attendance increased, figures recorded in 2024 were still lower than in 2015. Cultural institutions found themselves in a similar situation. In terms of spending on culture per capita, the voivodship ranked 15th in Poland, 5 places lower than in 2022.

In 2024, the number of crimes ascertained by the police in completed preparatory proceedings was 0.8% higher than in the previous year and the crime detection rate remained at the same level as a year earlier. There were more road accidents, injuries and fatalities.

In 2024, the percentage of Internet users increased and the number of households with Internet access was above the national average.

Economy

According to preliminary estimates for 2023, the value of the gross domestic product (GDP) generated in the voivodship accounted for 9.8% of the total. In terms of GDP per capita, Wielkopolskie ranked 3rd in Poland, but this indicator varied considerably across subregions – it was the highest in Poznań, and the lowest in Pilecki. The highest gross value added (GVA) in 2022 was generated by service companies. Labour productivity measured by GVA per 1 employee continued to increase, but it was still lower than the national average. However, the national average of labour productivity was exceeded in the city of Poznań.

The number of business entities listed in the REGON register keeps increasing every year. There is, however, considerable spatial variation across powiats in this respect. As was the case in previous years, the majority of businesses represented two NACE sections: trade (20.1%) and construction (15.8%).

While research and development expenditure in the years 2015–2023 kept increasing, when measured per capita, it was still lower by a fifth than the national average. The number of people employed in the R&D sector per 1000 economically active people was also lower than the national average. R&D investments were mainly financed from external funds, mainly provided by government agencies and local government.

In 2024, 92.4% of businesses had broadband Internet connections. Compared to the previous year, the share of firms with high-speed Internet access increased as did the share of those receiving online orders, which accounted for 19.1% of all companies. 1 out of 6 companies used open public data.

The financial results and basic economic and financial indicators of enterprises surveyed in 2024 got worse. There was also a fall in the amount and share of export revenues in total revenues.

In 2023, compared to 2022, there was a decline in investment outlays of non-financial enterprises employing more than 49 persons. Also investment outlays on buildings and construction were lower, but more was spent on purchases. The number of newly started investments increased, and their estimated value was not much different than that recorded in the previous year.

In 2024 in Wielkopolskie the production of basic cereals with mixed cereals in the voivodship was lower than in 2023 while the amount of rye, potatoes, cows' milk and cattle for slaughter supplied to purchasing centres increased. According to the June livestock survey, there was a rise in the sheep and cattle herd size, while the number of pigs decreased.

The value of sold production of industry in 2024 was higher than a year earlier. There was also an increase in labour productivity, which was accompanied by a decrease in average employment in industry.

In 2024, the value of sold production decreased in the construction industry. The value of sales of construction and assembly production increased as did labour productivity in the construction sector. However, the number of dwellings completed in the voivodship was smaller than in the previous year but there were more new build dwelling starts and more building permits were issued.

In 2024, as in previous years, the total value of retail sales in the voivodship increased, but the volume of wholesale sales decreased for the second consecutive year.

2023 was another year in which not much changed regarding public roads in the voivodship. However, compared to 2022, the length of bicycle paths increased by 8.8%. While there were more suburban bus lines, the number of regular regional bus services fell. The density of railway lines in the voivodship was slightly higher than the national average. The number of passengers of all types of public transport grew, including the number of passengers travelling by air.

The majority of energy produced in the voivodship was generated by hydropower and unconventional plants, with the share of renewable energy in the production of electricity exceeding 65% of the total electricity output. Electricity consumption in households accounted for more than a fifth of total electricity consumption, with the number of recipients continuing to rise. On average, rural households consumed almost 50% more energy than urban households.

Development management

Per capita revenue of local government units (LGUs) in 2023 was higher than in the previous year. Gminas had the highest share in total revenues of LGUs. On average, own revenues accounted for over half of total revenues in LGUs. Subsidies were still an important component of budgets of all levels of local government.

Total expenditures of LGUs in 2023 were higher than in the previous year. The average share of investment expenditure in total expenditure was 21.9%. The biggest shares of budgets were allocated to finance activities in education, transport and communications.

In 2023 budget deficits were reported by 215 out of 258 LGUs, while budget surpluses were recorded in 43 LGUs. Taking into account different levels of local government, combined budget deficits were recorded for all categories except for the voivodship as a whole. The combined amount of debt for different categories of local government also increased, except for the voivodship as whole.

The value of projects implemented under the 2014–2020 Partnership Agreement until the end of 2024 accounted for 6.3% of the total amount of co-financing received by Poland. The largest amount, more than 46%, was spent on projects from the Regional Operational Programme.

In 2023, 22.6% of the voivodship area was included in 10,146 local spatial development plans. There were 564,338 hectares of degraded land, which was inhabited by 31.5% of the voivodship's population. Revitalisation measures were under way in 144 gminas. More than a half of all revitalised land were rural residential areas, which included land used for community services and transport.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tabela 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for voivodship and Poland

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Wielkopolskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2023 (as of 31 December) in %	0,2	0,3
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2023 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2023 in hm ³	7921,3	874,8
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2023 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2023 in hm ³	6835,6	753,8
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2023 r. w dam ³ Total municipal wastewater treated in 2023 in dam ³	1390700	127800
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2023 in tonnes/year:		
gazowych gases	172771340	6127142
pyłowych particulates	15994	990
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2023 r. w % Total area under legal protection in total area in 2023 in %	32,2	29,6
Lesistość w 2023 r. w % Forest cover in 2023 in %	29,6	25,8
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2024 (as of 31 December)	119	117
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r. Natural increase per 1000 population in 2024	-4,2	-2,8
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2024	0,2	0,6
Przeciętne trwanie życia w 2023 r. (w latach) Life expectancy in 2023 (in years)		
mężczyźni males	74,7	74,8
kobiety females	82,0	81,7

Tabela 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
Table 1. Selected data for voivodship and Poland (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Wielkopolskie
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2023/2024 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1000 children aged 3–6 in 2023/2024 school year	961	977
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Employment rate by LFS ^b in 2024 in % (annual averages)	56,8	58,5
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Activity rate by LFS ^b in 2024 in % (annual averages)	58,5	59,9
Stopa bezrobocia według BAEL ^b w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS ^b in 2024 in % (annual averages)	2,9	2,3
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Registered unemployed persons per 1 job offer in 2024 (As of 31 December)	21	15
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c w 2024 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^c in 2024 in PLN	8265,92	7446,51
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2024 r. w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2024 in PLN	3735,81	3663,58
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2023 in PLN	2678,30	2495,02
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^d w 2023 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^d in 2023 in %	14,0	14,9
Współczynnik Giniego ^d w 2023 r. w % Gini coefficient ^d in 2023 in %	27,0	25,0
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r. w % Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2023 in %	3,4	3,3
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2023 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2023 in thousand PLN	3708389	376303
Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Children in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2023 (as of 31 December)	195	181
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r. Population per out-patient health care unit in 2023	1413	1438
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2023 r.: Medical personel per 10 thousand population in 2023:		
lekarze doctors	37,6	30,7
pielęgniarki nurses	57,4	48,0
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2023 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2023	42,8	38,2

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w Polsce zamieszkalej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9. d Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC).

a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year. b The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Based on the results of the European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC).

Tabela 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)

Table 1. Selected data for voivodship and Poland (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Wielkopolskie
Produkt krajowy brutto ^a (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł Gross domestic product ^a (current prices) per capita in 2023 in PLN	90396	94455
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 10 tys. ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy ^b per 10 thousand population in 2023 (as of 31 December)	1415	1491
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ^b na 10 tys. ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital ^b participation per 10 thousand population in 2023 (as of 31 December)	24	18
Personel wewnętrzny w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^c w 2023 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active ^c persons in 2023	9,4	6,2
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw ^d niefinansowych w 2024 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises ^d surveyed in 2024 in %	77,3	78,3
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach ^d niefinansowych w 2024 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^d in 2024 in %	95,7	95,2
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^d w 2024 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^d in 2024 (previous year=100; current prices)	93,3	91,5
Obsada bydła ^e na 100 ha użytków rolnych w 2024 r. w szt. Cattle density ^e per 100 ha of agricultural land in 2024 in heads	43,0	67,9
Obsada trzody chlewnej ^e na 100 ha użytków rolnych w 2024 r. w szt. Pigs density ^e per 100 ha of agricultural land in 2024 in heads	62,0	150,0
Produkcja sprzedana przemysłu ^f (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2024 r. w zł Sold production of industry ^f (current prices) per 1 average employed person in industry in 2024 in PLN	851725	763287
Produkcja sprzedana budownictwa ^f (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2024 r. w zł Sold production of construction ^f (current prices) per 1 average employed person in construction in 2024 in PLN	977059	1140585
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2024 r. Dwellings completed per 1000 population in 2024	5,3	5,5
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2023 r. Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2023	101,9	105,5
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2023 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2023	6,3	6,4
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2023 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2023 in %	27,4	74,6

a Wstępny szacunek. b Dla województwa bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. c Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49. e Stan w dniu 1 czerwca; Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2024 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych wg stanu w 2023 r. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

a Preliminary estimate. b For voivodship excluding entities, for which the information about business address or place of residence does not exist in the REGON register. c Economically active persons (employed and unemployed persons) – based on LFS – annual average. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49. e As of June 1; The data on agricultural land in 2023 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2024. f Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9.

Rozdział 2

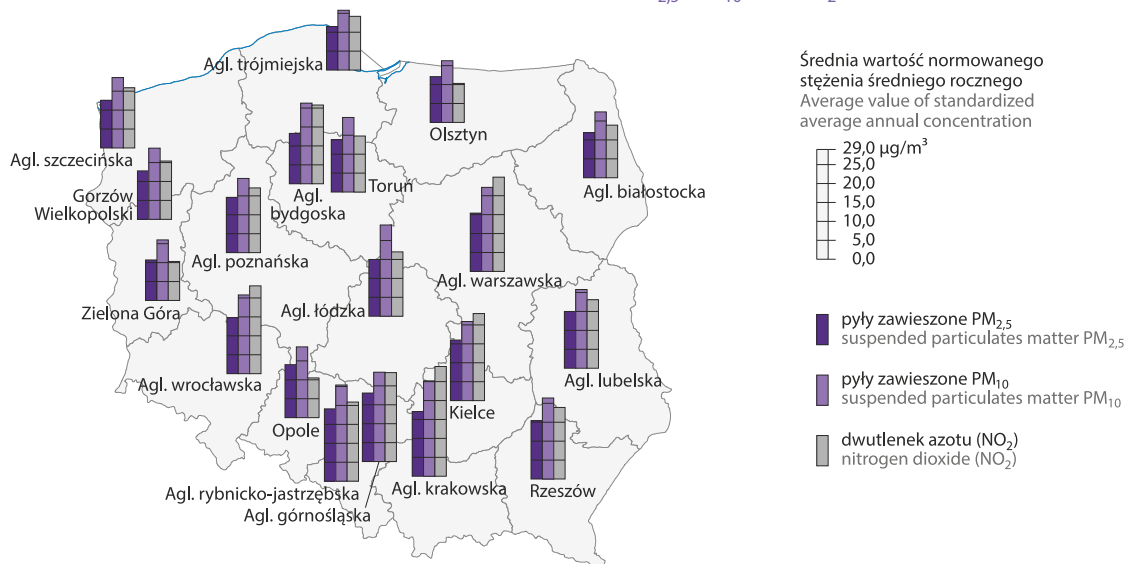
Chapter 2

Wielkopolskie na tle pozostałych województw

Wielkopolskie against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2023 r.

Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2023

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2023 r.

Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2023

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r.

Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2024

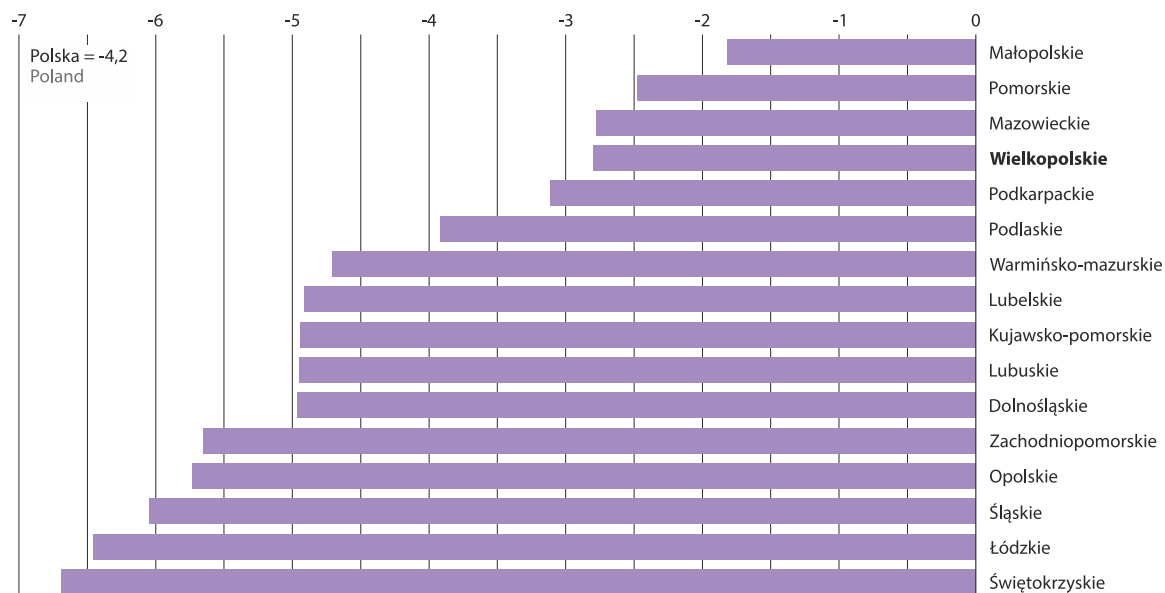
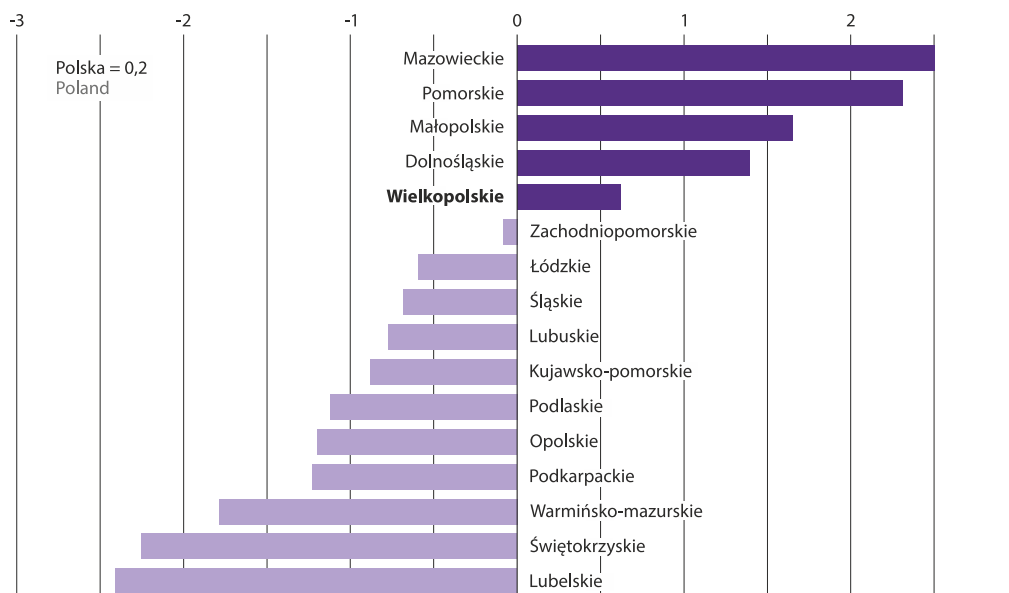
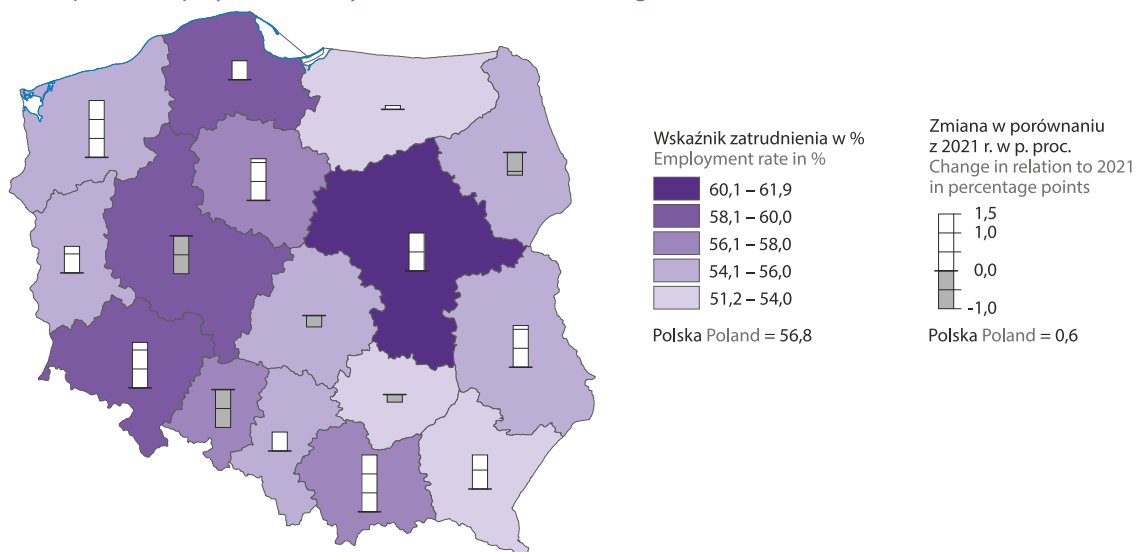
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r.

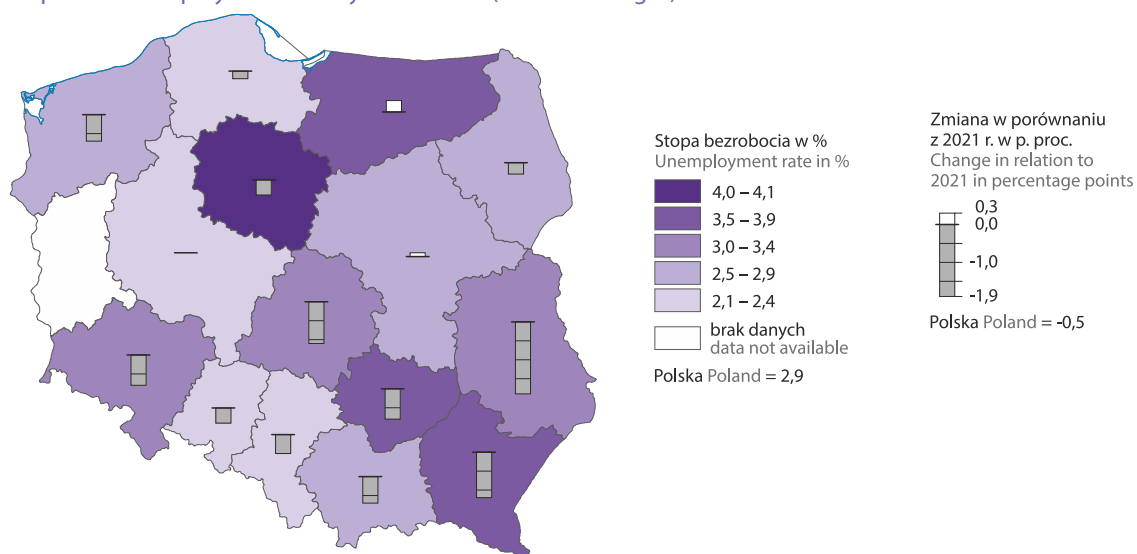
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2024

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2024 (annual averages)

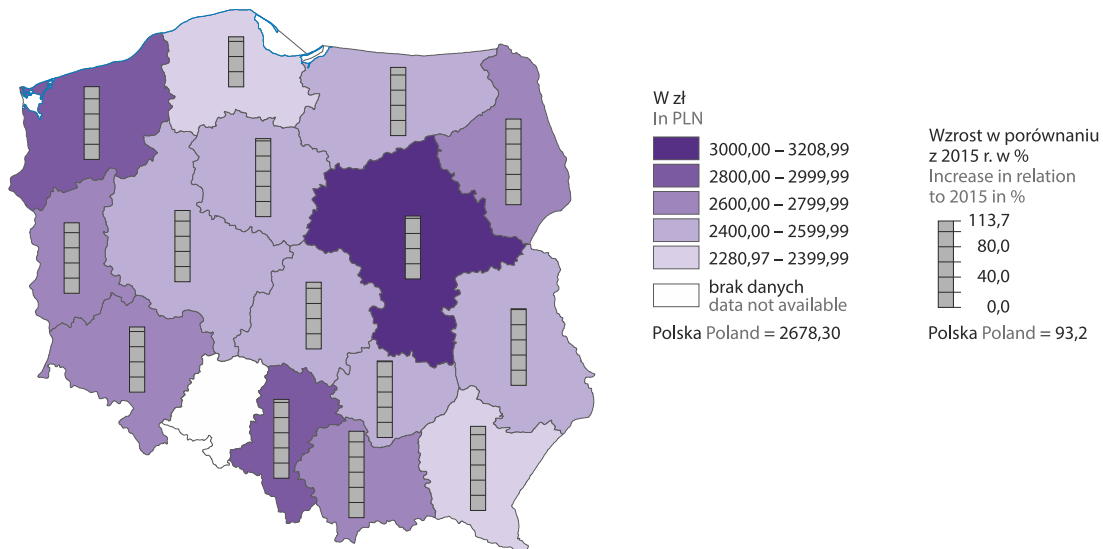

Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2024 (annual averages)

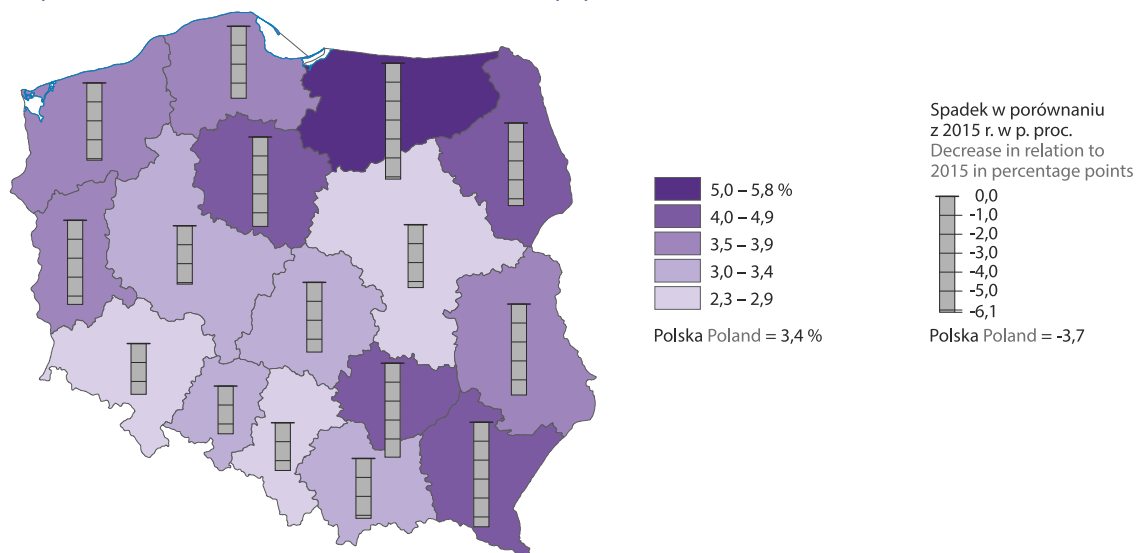
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.

Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2023

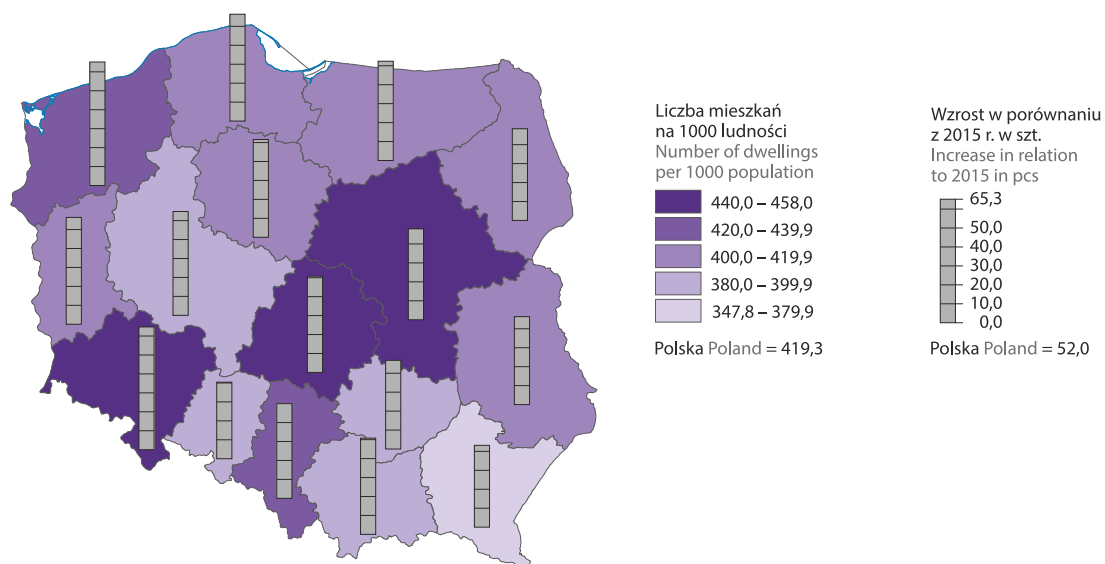
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r.

Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2023

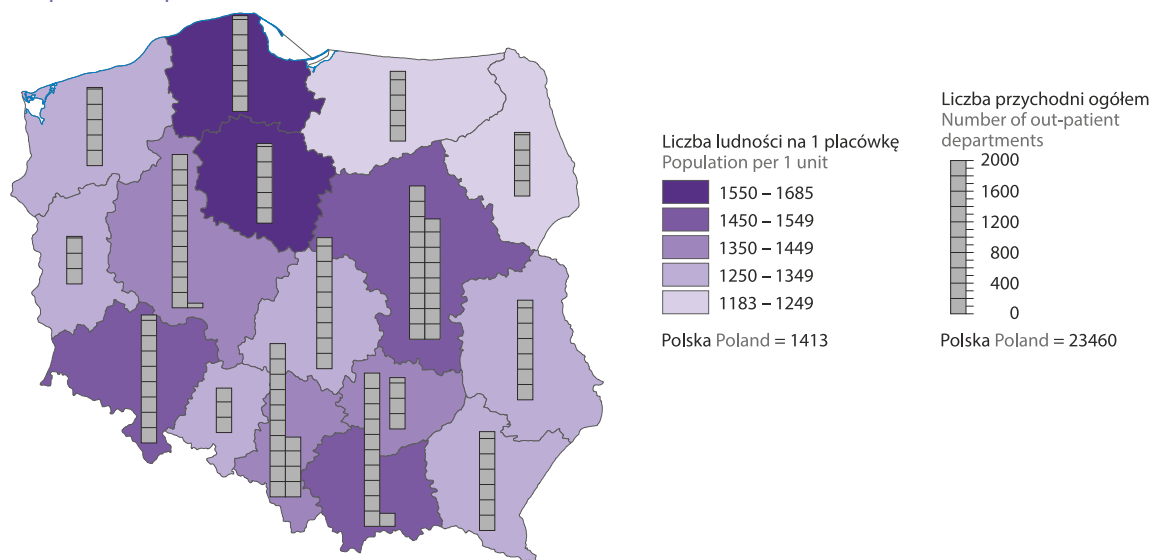

Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r.

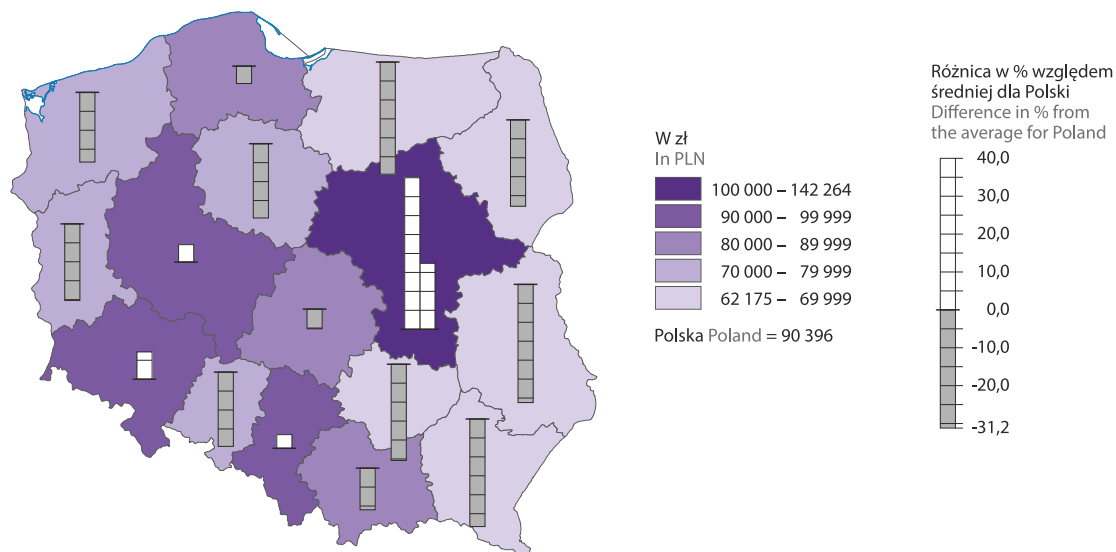
Stan w dniu 31 grudnia

Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2023
As of 31 December**Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r.**

Map 7. Outpatient health care units in 2023

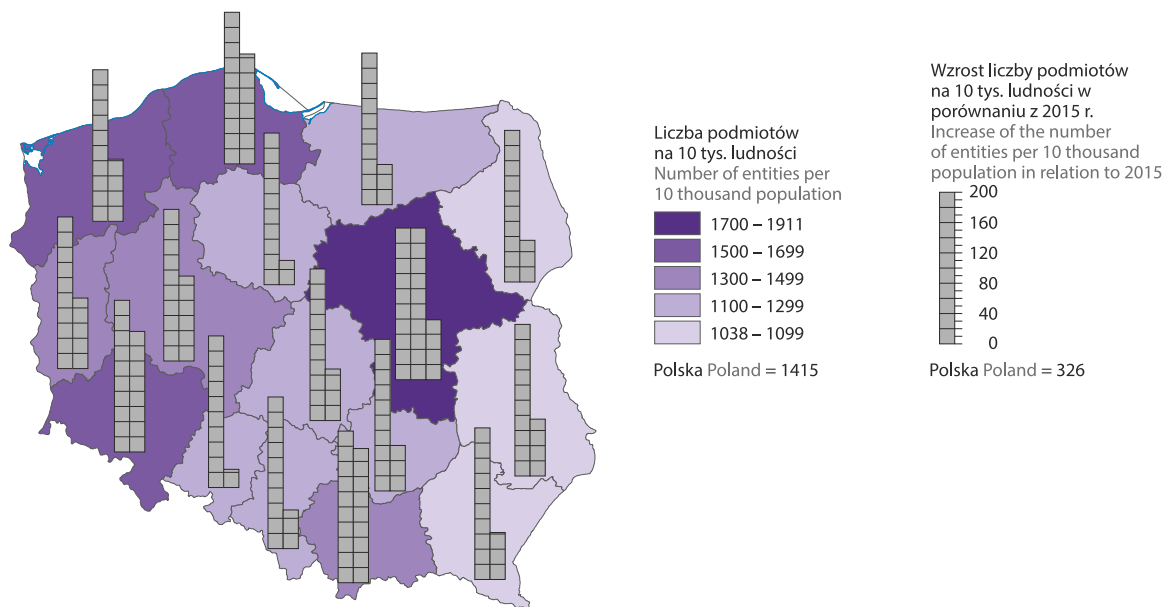

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2023 (current prices)

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2024 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2024
 As of 31 December

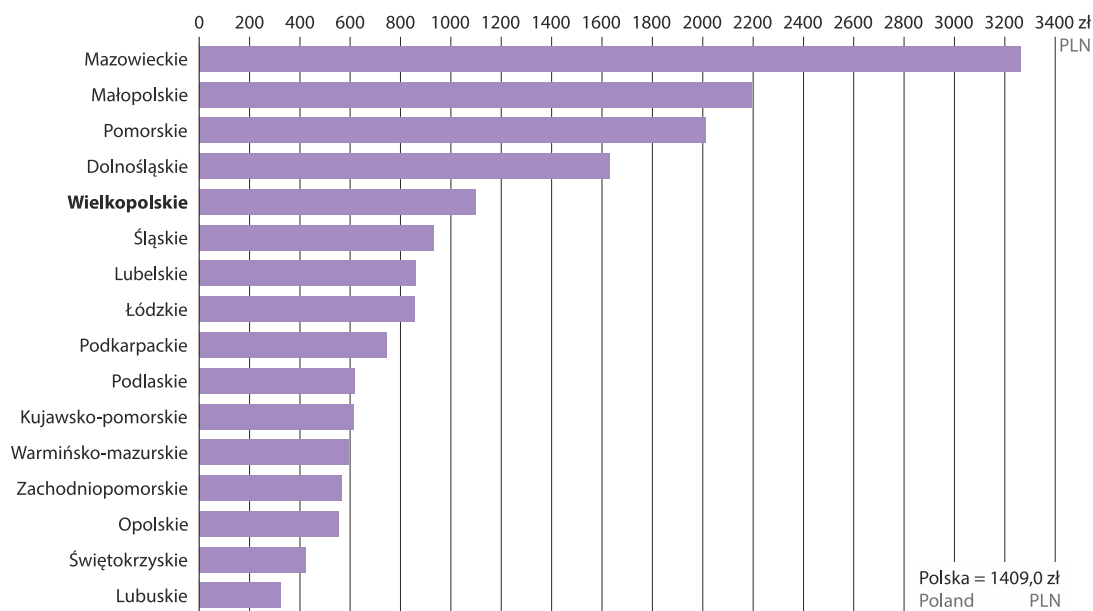

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2024 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2024

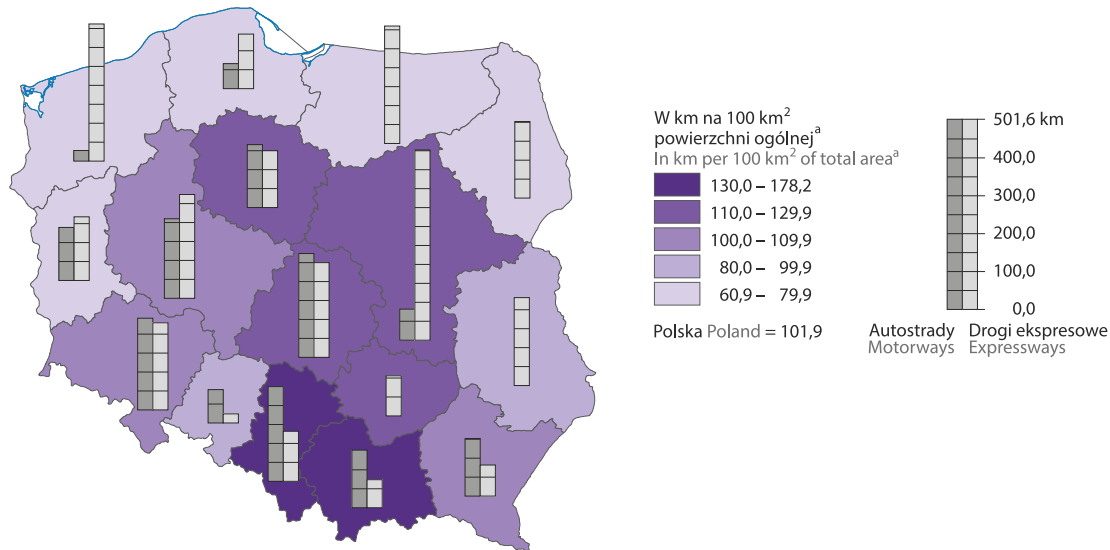
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2023 (current prices)

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2023 r.

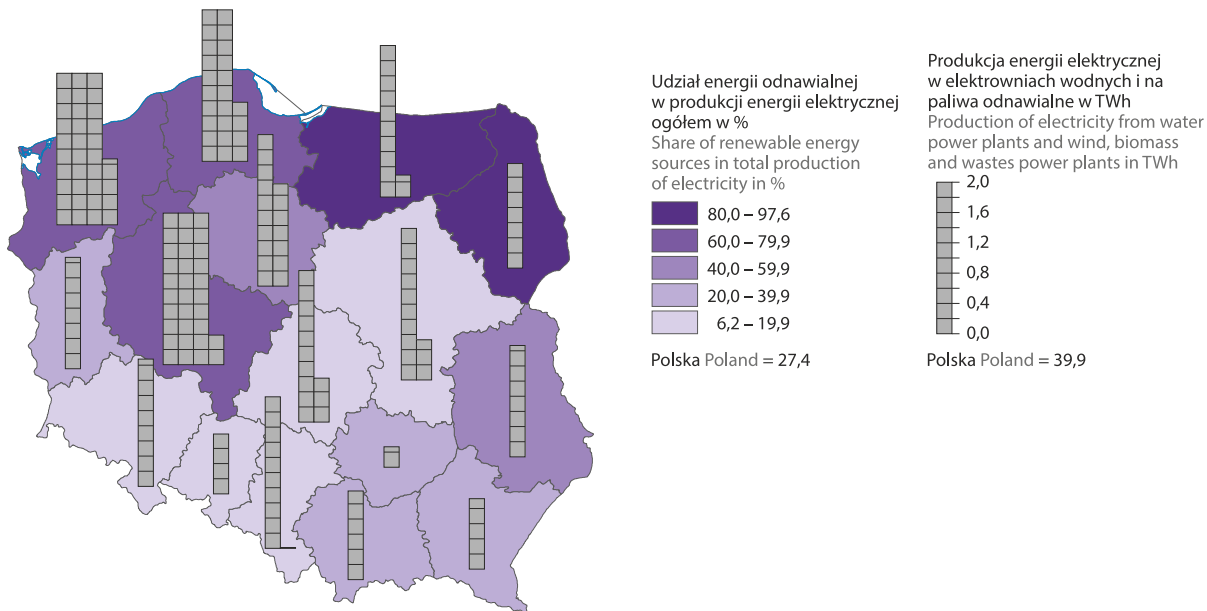
Map 10. Hard surface public road in 2023

^a We wskaźniku uwzględniona jest całkowita powierzchnia jednostek, wliczając obszar morskich wód wewnętrznych.
^a The indicator takes into account the total area of the territorial units, including the area of internal waters.

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2023 r.

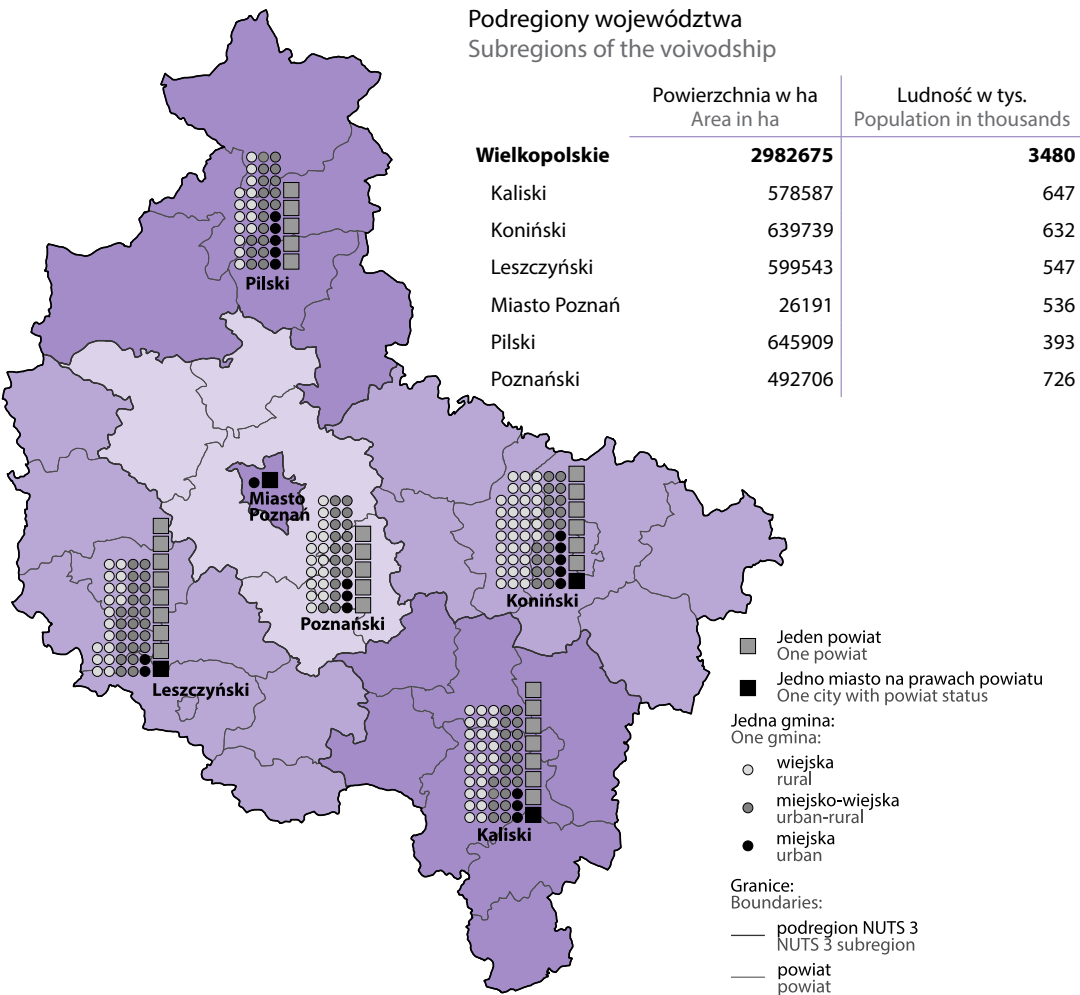
Map 11. Energy from renewable sources in 2023

Rozdział 3
Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa
Area and territorial division of Voivodship

Mapa 12. Podział województwa wielkopolskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 12. Division of the Wielkopolskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2024
As of 31 December

Mapa 13. Podział administracyjny województwa wielkopolskiego w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Administrative division of the Wielkopolskie Voivodship in 2024

As of 31 December

Tabela 2. Powiaty województwa
Table 2. Powiats of the voivodship

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność Population
Chodzieski	68507	44876
Czarnkowsko-trzcieński	180777	82852
Gnieźnieński	125495	140653
Gostyński	81029	72977
Grodziski	64390	51541
Jarociński	58848	69540
Kaliski	116006	81950
Kępiński	60833	55762
Kolski	101069	80743
Koniński	157821	128469
Kościański	72240	76875
Krotoszyński	71353	74463
Leszczyński	80583	60562
Międzychodzki	73644	35485
Nowotomyski	101162	75015
Obornicki	71104	58657
Ostrowski	116007	157734
Ostrzeszowski	77281	54319
Piński	126602	129629
Pleszewski	71321	60871
Poznański	189992	454283
Rawicki	55345	58338
Słupski	83799	56994
Szamotulski	111928	91631
Średzki	62271	60058
Śremski	57411	60939
Turecki	92978	80513
Wągrowiecki	103967	68899
Wolsztyński	67964	56446
Wrzesiński	70347	78199
Złotowski	166056	66975
M. Kalisz	6938	91963
M. Konin	8230	66103
M. Leszno	3186	59521
M. Poznań	26191	536151

Według stanu w dniu 1 stycznia 2024 r. województwo wielkopolskie zajmowało powierzchnię 29827 km², co stanowi 9,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r.) mieszkało 3480 tys. osób, tj. 9,3% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 117 osób. W miastach mieszkało 52,9% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia ziemi

4.1. Ground surface

Prawie 65% gruntów w województwie wielkopolskim to użytki rolne, a ponad ¼ – grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Od 2015 r. notowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, a wzrost gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. W 2023 r. grunty wymagające rekultywacji w województwie wielkopolskim stanowiły 15,5% takich gruntów w Polsce. Rekultywacją i zagospodarowaniem objęto 5,2% gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w województwie.

Województwo wielkopolskie położone jest w środkowo-zachodniej części Polski, pomiędzy 53°39' a 51°06' szerokości geograficznej północnej oraz 15°46' a 19°06' długości geograficznej wschodniej. Graniczy od północy z województwami zachodniopomorskim i pomorskim, od wschodu z kujawsko-pomorskim i łódzkim, od południa z opolskim i dolnośląskim oraz od zachodu z lubuskim. Powierzchnia województwa stanowi 9,5% powierzchni Polski.

W 2024 r. największą część wielkopolskiego obejmowały użytki rolne (64,3%) i grunty leśne wraz z zadrzewionymi i zakrzewionymi (26,6%). Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmowały 6,1% powierzchni, natomiast obszary wykorzystywane w innych celach – 3,1%.

W odniesieniu do 2015 r. odnotowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych o 19038 ha, a zwiększenie powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych o 23770 ha. Nie zaobserwowano istotnych zmian w użytkowaniu gruntów w porównaniu z 2023 r.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Tabela 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 3. Geodetic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	w ha in ha				Polska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	2982650	2982650	2982675	2982675	9,5
w tym: of which:					
Użytki rolne ^a Agricultural land ^a	1935675	1925690	1919633	1916637	10,3
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	797138	791998	793242	793508	8,3
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	43555	44151	44836	45175	5,7
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	156842	170695 ^b	177745	180612	9,7
Nieużytki Wasteland	35077	36063	36562	36393	7,8

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item "Forest land as well as woodland and shrubland" until 2016.

b Including areas used for the construction of public roads or railways.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

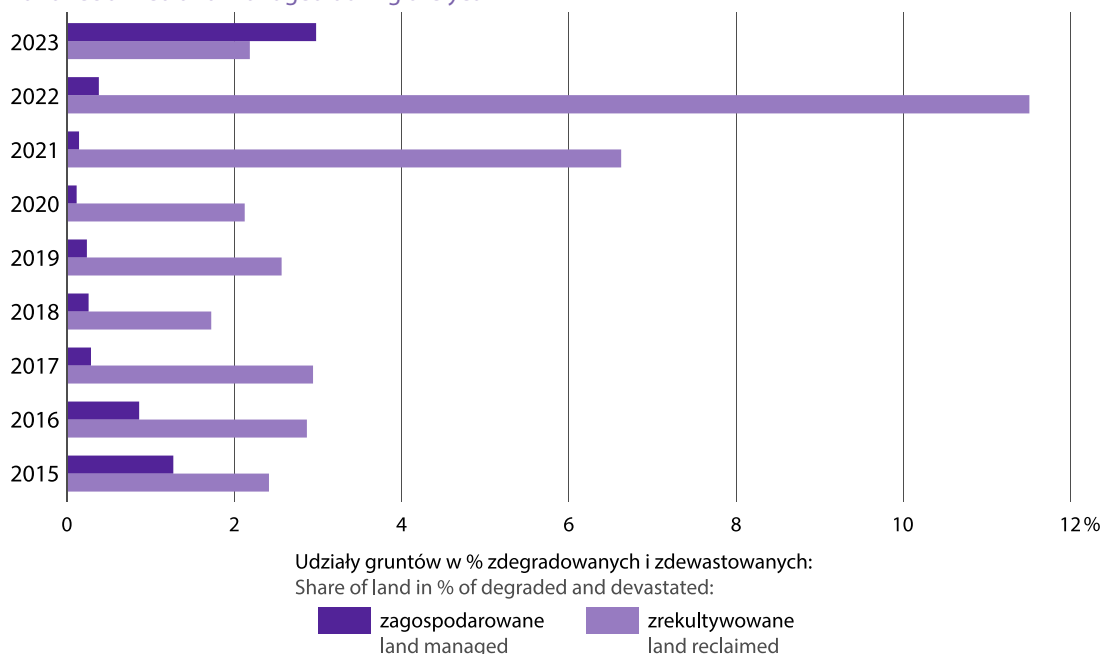
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim grunty wymagające rekultywacji zajmowały 9342 ha, tj. mniej niż 0,4% powierzchni województwa, i stanowiły 15,5% gruntów tej kategorii w kraju.

W porównaniu z poprzednim rokiem w wielkopolskim powierzchnia łączna gruntów zdegradowanych i zdewastowanych zmniejszyła się o 774 ha (7,7%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. o 904 ha (8,8%). Prawie wszystkie grunty wymagające rekultywacji to grunty zdewastowane (98,2%) i udział ten był wyższy o 3,9 p.proc. niż w 2022 r. i o 0,4 p.proc. niż w 2015 r.

W 2023 r. zrehabilitowano 204 ha gruntów, tj. o 82,5% mniej niż w 2022 r. i o 17,4% niż w 2015 r. Powierzchnia gruntów zagospodarowanych wyniosła 278 ha i była ponad 7,3 razy większa niż w roku ubiegłym, a w odniesieniu do 2015 r. ponad 2,1 razy. Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów stanowił w 2023 r. odpowiednio 2,2% i 3,0% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych. W 2023 r. stopień rekultywacji był mniejszy o 0,2 p.proc. niż w 2015 r., natomiast stopień zagospodarowania większy o 1,7 p.proc. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w województwie stanowiły w 2023 r. 13,9% powierzchni tej kategorii w kraju.

Wykres 6. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W 2023 r. zużycie wody w województwie wielkopolskim stanowiło 11,0% zużycia w Polsce. Dominowało zużycie na cele przemysłu, 4,3 razy wyższe niż zużycie przez gospodarstwa domowe. W latach 2015–2023 zmniejszyło się zużycie wody i emisja ścieków przez przemysł, natomiast odwrotna tendencja dotyczyła gospodarstw domowych.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim na potrzeby przemysłu zużyto 604,1 hm³ wody, a zużycie przez gospodarstwa domowe osiągnęło 140,4 hm³. Pobór wody przez przemysł w 2023 r. wyniósł 603,0 hm³, w tym wód powierzchniowych – 579,5 hm³, a wód podziemnych – 23,5 hm³.

Zużycie wody przez przemysł zmniejszyło się w porównaniu z 2022 r. o 35,5%, a z 2015 r. o 51,4%. Wykorzystanie wody przez gospodarstwa domowe wzrosło w odniesieniu do 2022 r. o 1,0%, natomiast w stosunku do 2015 r. o 9,5%.

W województwie wielkopolskim w 2023 r. zużycie wody stanowiło 11,0% zużycia w kraju, przy czym dla przemysłu wskaźnik ten wyniósł 11,2% (o 3,3 p.proc. mniej niż rok wcześniej), a dla gospodarstw domowych – 10,8% (tak jak w poprzednim roku).

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r.
 Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2023

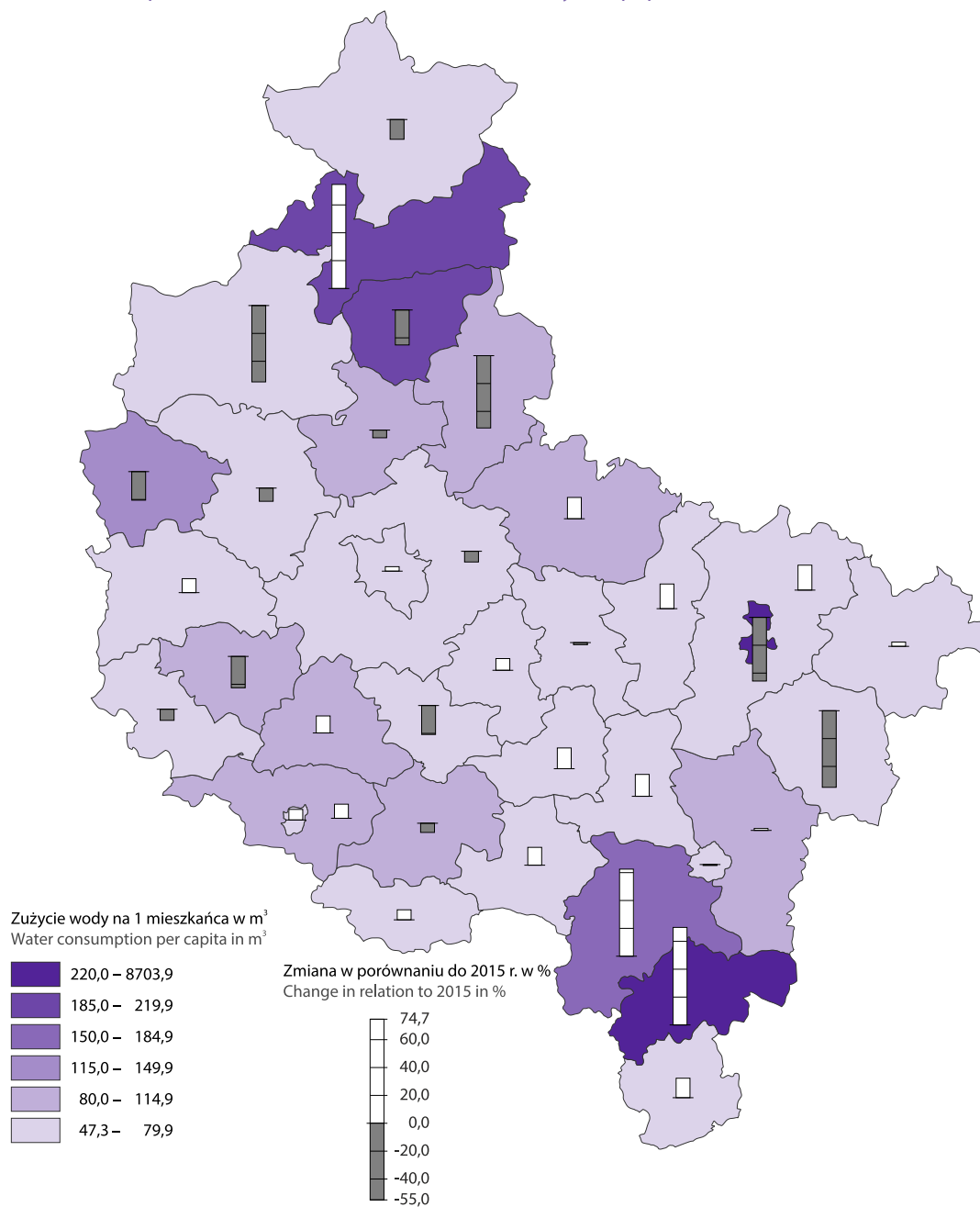

Tabela 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 4. Water consumption by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w hm ³ in hm ³				Polska=100 Poland=100
Ogółem^a Total^a w tym of which	1505,7	1280,1	1207,0	874,8	11,0
Przemysł Industry	1243,2	1016,4	936,2	604,1	11,2
Rybacktwo ^b Fishing ^b	95,5	84,1	88,6	87,5	10,5
Gospodarstwa domowe Households	128,2	139,2	139,0	140,4	10,8

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. b Napelnianie i uzupełnianie stawów rybnych.

a Until 2018, includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim odprowadzono 633716 dam³ ścieków przemysłowych oraz 128165 dam³ ścieków komunalnych.

W poprzednich latach systematycznie malała ilość odprowadzanych ścieków przemysłowych (o 52,3% od 2015 r.), przy ciągłym wzroście ilości ścieków komunalnych (o 16,5% od 2015 r.). W 2023 r. w wielkopolskim oczyszczono 99,5% wszystkich ścieków wymagających oczyszczenia wobec 93,6% w kraju. Wskaźnik ten dla województwa nie zmienił się znacząco od 2015 r.

Tabela 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	436	414	409	399
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	109982	122046	124787	128165
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	112682	71295	81210	48916
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	71,9	73,3	74,8	73,6

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

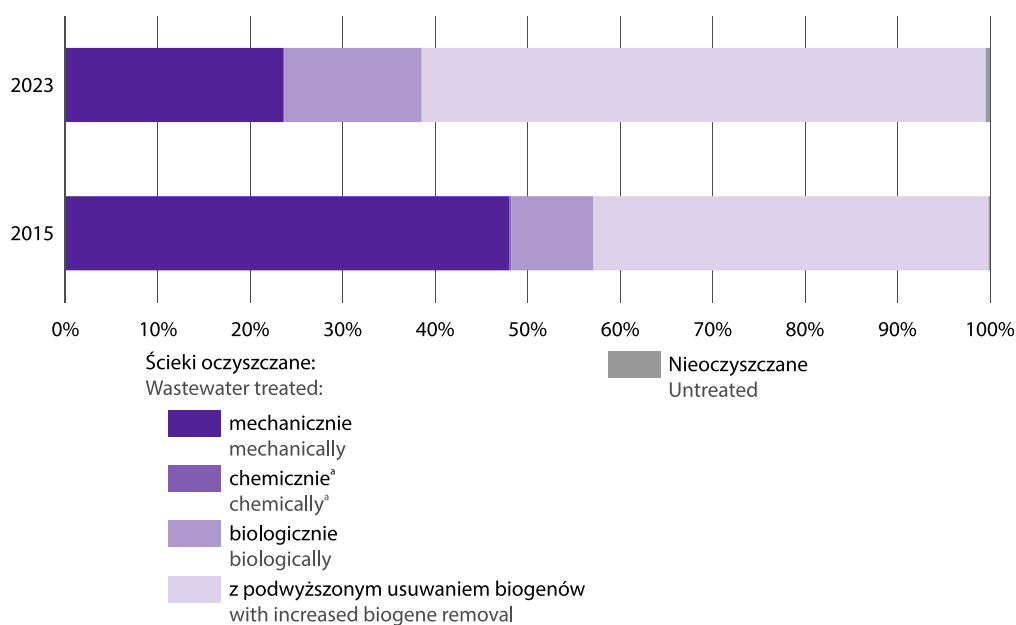
W województwie wielkopolskim w 2023 r. istniało łącznie 399 oczyszczalni ścieków, z tego 13 mechanicznych, 4 chemiczne, 294 biologiczne i 88 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ogólna liczba oczyszczalni zmniejszyła się o 37, tj. 8,5%, od 2015 r., a największy spadek dotyczył oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 17, tj. 16,2%).

Łączna przepustowość oczyszczalni w 2023 r. wyniosła 1202414 m³ na dobę, co stanowiło 8,8% przepustowości oczyszczalni w kraju. Nastąpił spadek przepustowości w odniesieniu do 2022 r. o 2,4%, a w stosunku do 2015 r. o 13,6% wynikający z redukcji przepustowości oczyszczalni przemysłowych o 32,9%. Oczyszczalnie komunalne nieznacznie zwiększyły swoją przepustowość od 2022 r. o 0,1%, a od 2015 r. o 2,4%.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim 73,6% ludności korzystało z oczyszczalni ścieków wobec 75,9% w kraju. Wartość wskaźnika spadła o 1,2 p.proc. w odniesieniu do 2022 r., natomiast wzrosła o 1,7 p.proc. do 2015 r.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

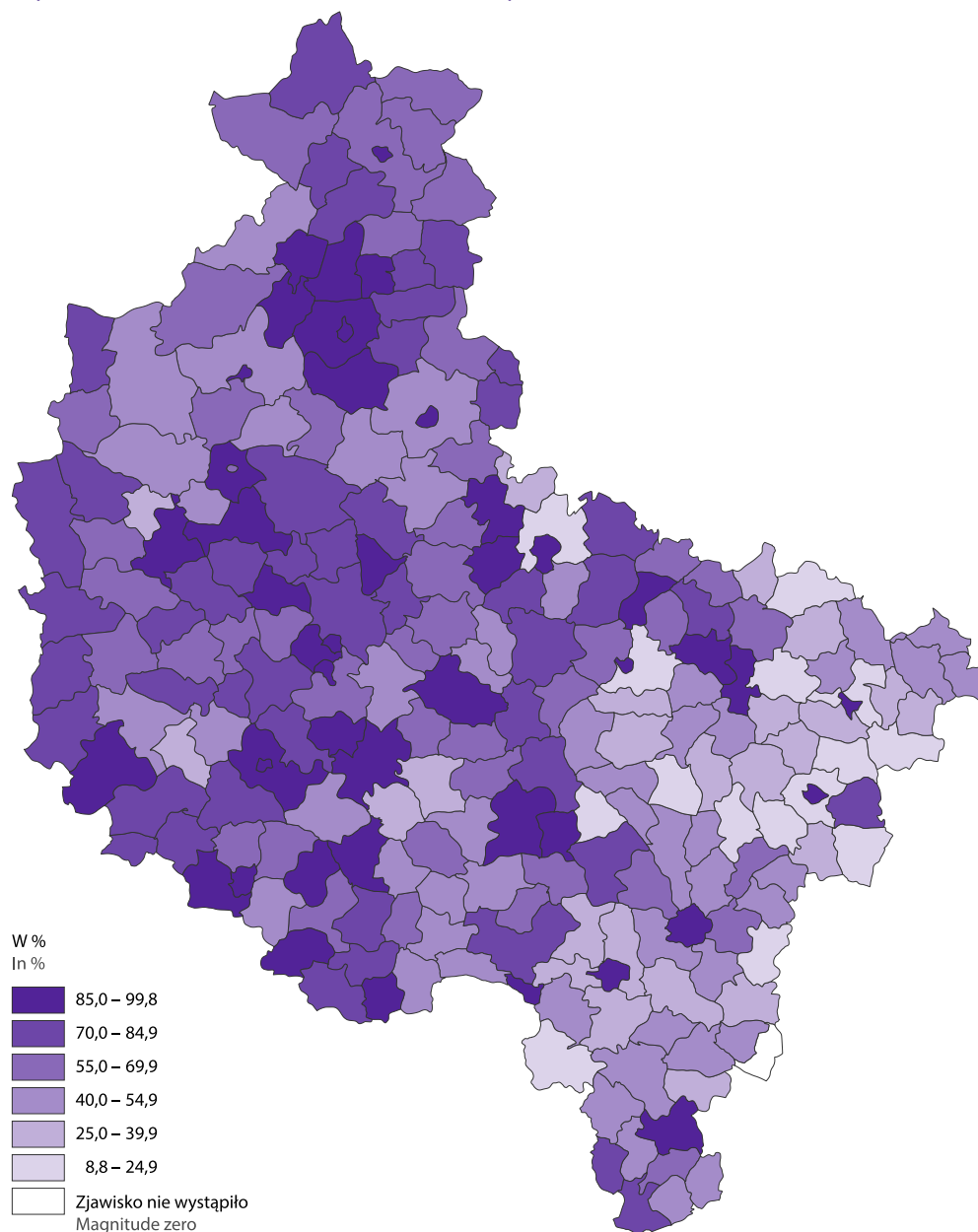
Wykres 7. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 7. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.
a Data concern only industrial wastewater.

Większy odsetek osób korzystających z oczyszczalni zanotowano w gminach miejskich (ponad 99% w Gnieźnie, Turku, Sulmierzycach i Koninie; minimum w Obrzycku – 69,2%), mniejszy – w gminach wiejskich (poniżej 15% w Gnieźnie, Wierzbinku, Czerminie i Czajkowie; maksimum w Powidzu – 99,6%). Wskaźnik osiągał przeciętnie mniejszą wartość w południowej i wschodniej części województwa niż w zachodniej, północnej i centralnej.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2023 r.
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2023

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

Województwo wielkopolskie w 2023 r. odpowiadało za 3,5% zanieczyszczeń gazowych i 6,2% zanieczyszczeń pyłowych w kraju. W emisji gazów 99,6% udziału miał dwutlenek węgla, a emisję pyłów w ponad 50% powodowało spalanie paliw. Od 2015 r. zmniejszały się wielkości zanieczyszczeń powietrza emitowanych w województwie.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim wyemitowane zostało 6127,1 tys. ton zanieczyszczeń gazowych i 1,0 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło odpowiednio 3,5% i 6,2% ich emisji w kraju. Wśród gazów dominował dwutlenek węgla, którego do atmosfery przedostało się 6105,0 tys. ton, tj. 99,6% zanieczyszczeń. Wyemitowanych zostało także 6,1 tys. ton tlenków azotu, 5,7 tys. ton metanu, 5,0 tys. ton dwutlenku siarki oraz 3,1 tys. ton tlenku węgla. Źródłem emisji pyłów było w 51,5% spalanie paliw.

W latach 2015–2023 notowano ciągłe zmniejszenie emisji zanieczyszczeń zarówno gazowych (o 62,4% od 2015 r. i o 23,8% od 2022 r.), jak i pyłowych (odpowiednio o 79,7% i o 26,8%).

Tabela 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 6. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				Polska=100 Poland=100
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total w tym: of which:	16306,0	9665,4	8043,1	6127,1	3,5
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	28,2	8,3	6,4	5,0	3,9
Metan Methane	14,5	5,4	5,8	5,7	1,4
Tlenki azotu Nitrogen oxides	23,0	10,2	7,3	6,1	4,1
Tlenek węgla Carbon monoxide	8,2	5,6	3,8	3,1	1,6
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	16229,5	9631,6	8017,4	6105,0	3,6
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total w tym: of which:	4,9	1,7	1,4	1,0	6,2
Ze spalania paliw From fuel combustion	4,1	1,1	0,7	0,5	6,5
Niezorganizowana Non-organised	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku, obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku, obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń w województwie wielkopolskim w 2023 r. zatrzymały lub zneutralizowały 56,3% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) i 99,5% pyłowych, wobec odpowiednio 74,1% i 99,9% w kraju. W porównaniu z 2015 r. redukcja zanieczyszczeń gazowych spadła o 7,1 p.proc., natomiast pyłowych o 0,2 p.proc.

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

W 2023 r. w województwie wielkopolskim ochroną objętych było 883,7 tys. ha, z czego 77,7% to obszary chronionego krajobrazu, a 20,2% – parki krajobrazowe. Powierzchnia parków narodowych, wynosząca prawie 8 tys. ha, stanowiła 2,5% obszaru parków narodowych w kraju. Od 2015 r. powierzchnia chroniona w województwie spadła o 6,4%. Odnotowano wzrost populacji żubrów (o 18) oraz wilków (o 681).

W 2023 r. na terenie województwa wielkopolskiego ulokowany był Wielkopolski Park Narodowy, część Drawieńskiego Parku Narodowego, 14 parków krajobrazowych, 99 rezerwatów przyrody oraz 3788 pomników przyrody. Łącznie objęto ochroną prawną 883,7 tys. ha, tj. 29,6% powierzchni województwa (w kraju – 32,3%). Na 1 mieszkańca przypadało 2533 m² powierzchni chronionej.

W wielkopolskim obszary chronionego krajobrazu zajmowały 686,4 tys. ha, tj. 77,7% obszarów prawnie chronionych, a parki krajobrazowe 178,6 tys. ha, tj. 20,2%. Parki narodowe, rezerваты przyrody i pozostałe obejmowały 18,7 tys. ha (2,1% terenów chronionych).

W latach 2015–2023 powierzchnia podlegająca ochronie w wielkopolskim zmniejszyła się o 6,4%. Obszary objęte ochroną w województwie wyniosły 8,7% takich terenów w Polsce. Najwięcej w powierzchni krajowych stanowiły udziały obszarów chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych (odpowiednio 9,8% i 6,9%), natomiast najmniej – rezerваты przyrody (2,6%), parki narodowe (2,5%) i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (2,3%).

Województwo wielkopolskie, położone na Niżu Polskim, charakteryzuje krajobraz młodoglacjalny, stąd obszary chronione w województwie obejmują przede wszystkim wzniesienia moren czołowych, płaskie bądź faliste moreny denne, rynny polodowcowe, równiny sandrowe, a także liczne jeziora. Objęte ochroną są także fragmenty dolin rzek: Warty, Baryczy, Lutyni, Obry, kompleksy leśne (Puszcza Notecka, Puszcza Zielonka i in.), jak również krajobraz rolniczy o tradycyjnym charakterze (Park Krajobrazowy im. gen. D. Chłapowskiego). Krajobraz kulturowy, z relikami z czasów początków państwa polskiego, chroniony jest m.in. nad jeziorem Lednica.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim zaobserwowano 19 żubrów (wzrost o 18 w porównaniu z 2015 r.), 8782 bobrów europejskich (spadek o 1705) oraz 770 wilków (wzrost o 681).

Rozmieszczenie obszarów chronionych w wielkopolskim jest nierównomierne. We wschodniej i północnej części województwa terenów objętych ochroną jest wyraźnie mniej niż w części środkowej i w dolinie Warty.

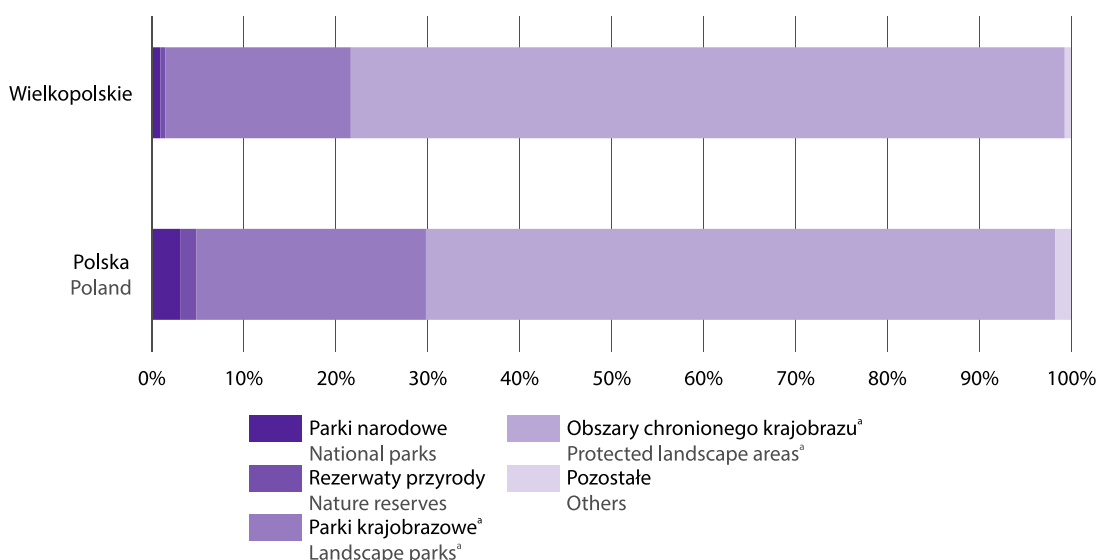
W 2023 r. w wielkopolskim tereny zieleni, obejmującej również cmentarze i lasy gminne, zajmowały 16009,3 ha, tj. 0,5% powierzchni województwa.

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2023

As of 31 December

a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

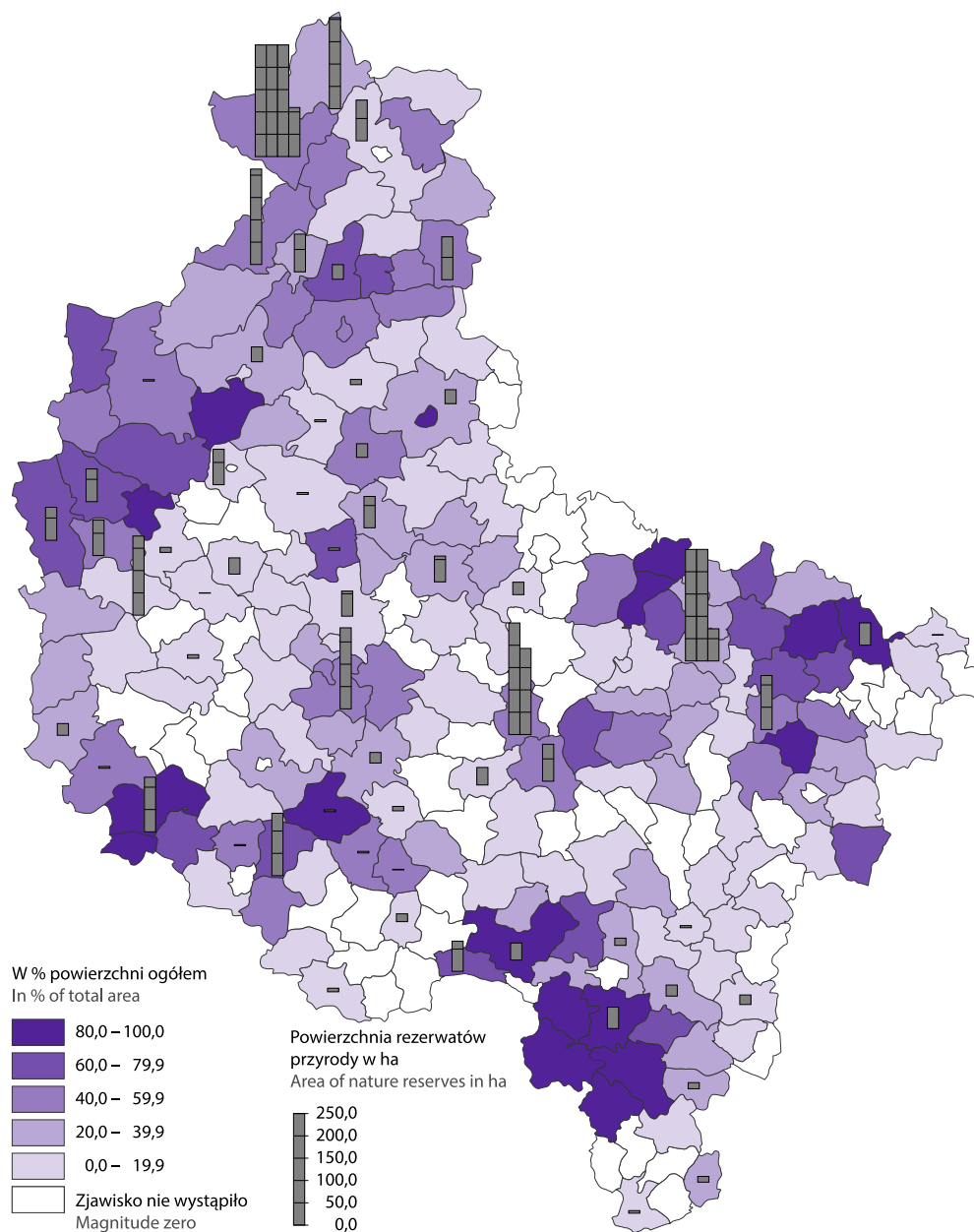
a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2023

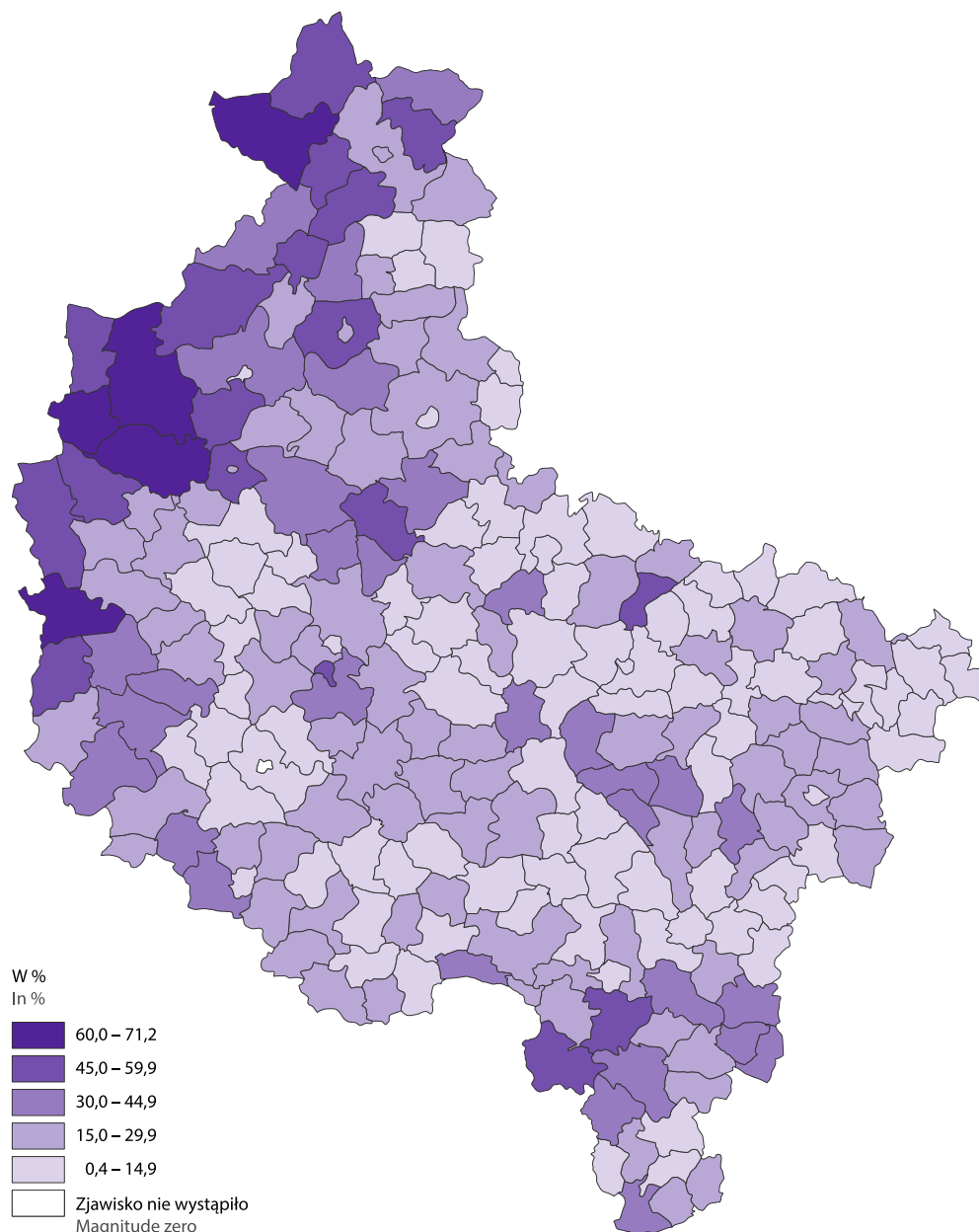
As of 31 December

W 2023 r. w województwie wielkopolskim grunty leśne zajmowały 789220,1 ha, w tym lasy – 770102,7 ha. W porównaniu z 2015 r. powierzchnia obu kategorii pozostała na podobnym poziomie.

Wskaźnik lesistości w wielkopolskim w 2023 r. wyniósł 25,8% i był niższy niż w kraju o 3,8 p.proc. Udział gruntów leśnych w powierzchni województwa osiągnął 26,5% i także był mniejszy niż w Polsce o 3,8 p.proc.

Mapa 17. Lesistość w 2023 r.
Map 17. Forest cover in 2023

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2023 r. w województwie wielkopolskim wytworzono 2332,5 tys. ton odpadów przemysłowych a ich masa spadła od 2015 r. o ponad połowę. Natomiast wzrastała wielkość zebranych odpadów komunalnych, osiągając 1362,3 tys. ton. Zwiększał się również udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do odpadów ogółem. W odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się liczba i powierzchnia składowisk komunalnych.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim wytworzono 2332,5 tys. ton odpadów przemysłowych (2,1% wytworzonych w kraju), a składowano 61782,3 tys. ton (3,4% składowanych w kraju). Największą część odpadów, tj. 89,6%, przekazano innym odbiorcom. We własnym zakresie odzyskowi poddano 6,2% odpadów, unieszkodliwieniu – 3,2%, a czasowo magazynowano – 1,0%. W 2023 r. w wielkopolskim wytworzono o 18,2% mniej odpadów niż w roku poprzednim i o 59,5% mniej niż w 2015 r.

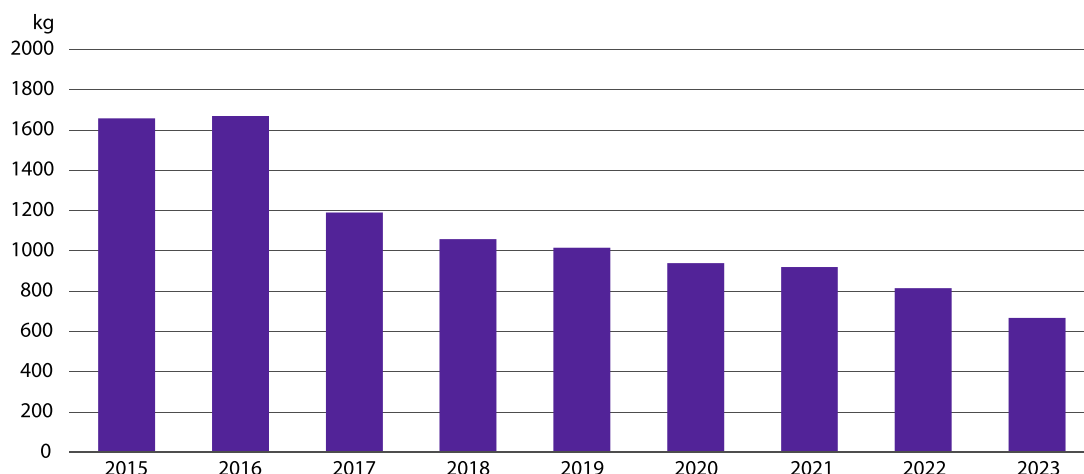
Tabela 7. Odpady przemysłowe
Table 7. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2022	2023	
	tys. ton thousands of tonnes	Polska=100 Poland=100	tys. ton thousands of tonnes		Polska=100 Poland=100	
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total w tym: of which:	5758,0	4,4	3299,1	2850,6	2332,5	2,1
Unieszkodliwione we własnym zakresie Conditioned by waste producers on site	1793,8	6,8	356,1	166,5	73,8	0,3
Przekazane innym odbiorcom Transferred to other recipients	3460,5	4,7	2231,9	2396,1	2089,6	3,4
Magazynowane czasowo Temporarily stored	135,6	7,4	36,9	52,1	24,1	2,2
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a ; (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled (accumulated) ^a ; (as of the end of the year) – total	59145,2	3,5	62488,1	62766,4	61782,3	3,4

a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.

a On own landfills (including heaps and settling ponds).

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tabela 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 8. Municipal waste collected separately during the year

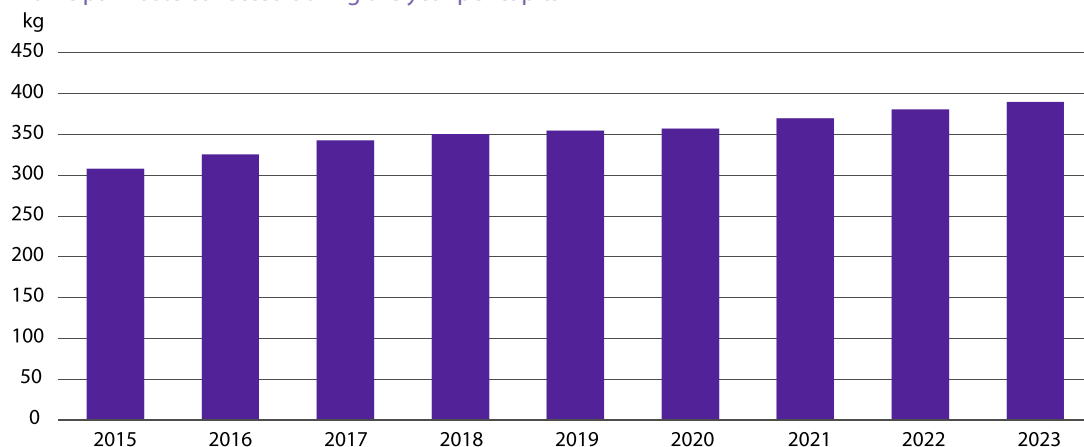
Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2022	2023			
	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	Ogółem Total			w tym z gospodarstw domowych of which from households		
	w tonach in tonnes				Polska=100 Poland=100	w tonach in tonnes	Polska=100 Poland=100	
Ogółem Total w tym: of which:	197330,4	169652,8	437920,7	530001,0	555903,4	10,2	521848,5	10,3
Papier i tektura Paper and cardboard	29476,2	21330,0	43973,3	52764,7	57850,3	10,2	49834,4	10,4
Szkło Glass	50695,8	41912,5	71137,1	96831,1	82716,8	11,2	76202,5	10,9
Tworzywa sztuczne Plastics	37022,8	32932,0	60519,3	75468,3	80589,4	14,1	75523,6	14,4
Metale Metals	430,5	351,8	146,4	206,5	188,9	3,9	185,7	4,8
Tekstylia Textiles	46,5	43,8	204,9	372,6	413,8	8,0	413,8	8,3
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	2022,0	1953,2	4876,1	3935,9	3731,8	9,1	3608,0	9,0

W wielkopolskim w 2023 r. zebrano łącznie 1362,3 tys. ton odpadów komunalnych (10,1% wartości krajowej), w tym 555,9 tys. ton selektywnie (10,2% zebranych w kraju). W 2023 r. wzrosła zarówno ilość odpadów komunalnych ogółem (o 2,3% w odniesieniu do 2022 r. i o 27,3% do 2015 r.), jak i zebranych selektywnie (odpowiednio o 4,9% i o 181,7%). Wśród zebranych 14,9% stanowiło szkło, 14,5% tworzywa sztuczne, a 10,4% papier i tektura. Udział odpadów zbieranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów wyniósł w 2023 r. 40,8%, wobec 39,8% w roku poprzednim i 18,4% w 2015 r.

W 2023 r. wśród odpadów zebranych selektywnie największy udział szkła zanotowano w podregionach: pilskim (16,8%, spadek o 1,2 p.proc. w odniesieniu do 2022 r.) i miasto Poznań (16,6%, spadek o 11,6 p.proc.), a najmniejszy w poznańskim (12,4%, spadek o 0,6 p.proc.). Tworzywa sztuczne stanowiły w podregionie pilskim 22,6% odpadów zebranych selektywnie (spadek o 0,6 p.proc. w stosunku do roku poprzedniego), a w kaliskim 9,0% (spadek o 0,2 p.proc.). Największy udział papieru i tektury odnotowano w Poznaniu (16,6%, wzrost o 1,4 p.proc.), zaś najmniejszy w podregionie kaliskim (5,7%, spadek o 0,2 p.proc.).

Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca

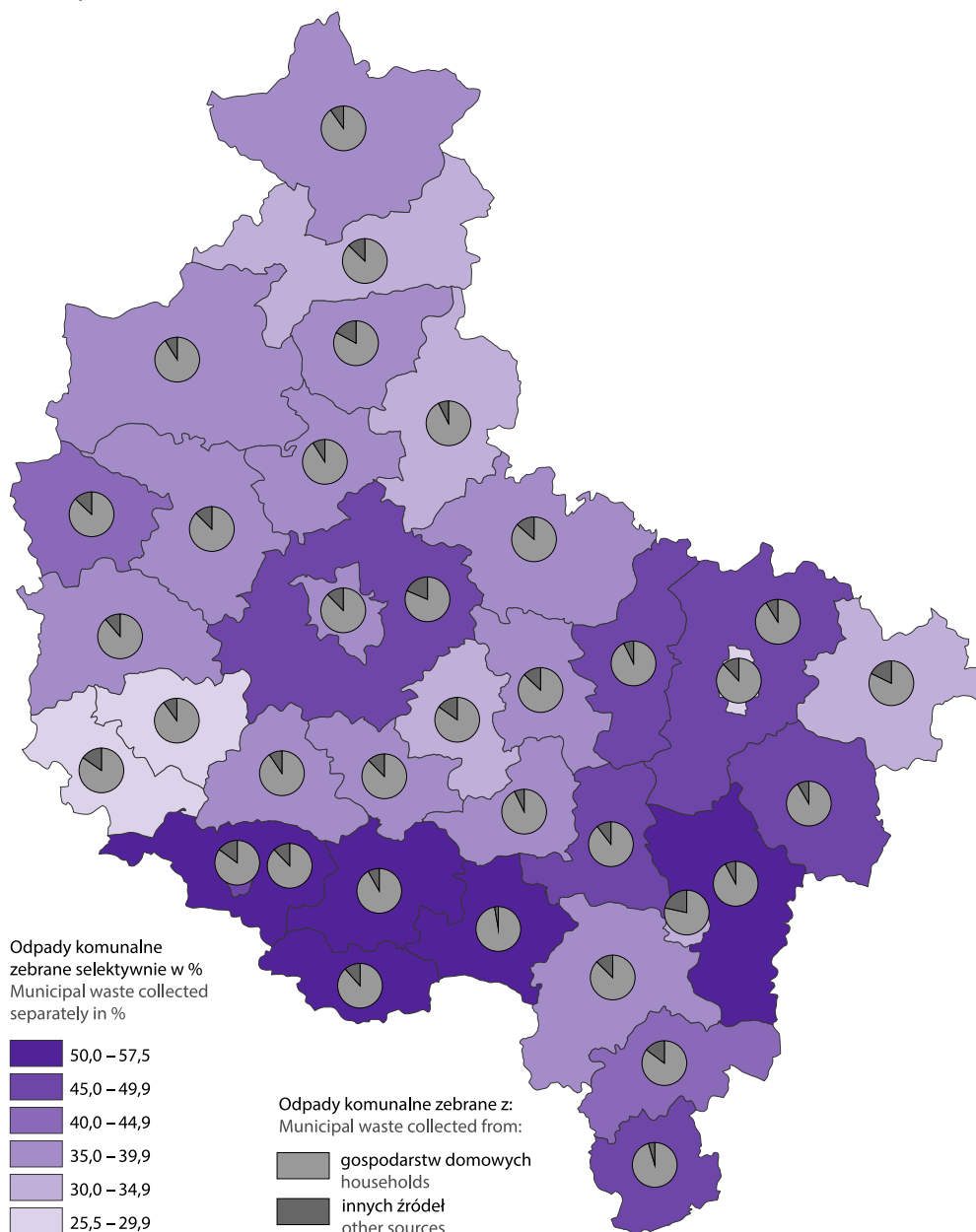
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

W 2023 r. funkcjonowało 26 składowisk komunalnych o łącznej powierzchni 165,1 ha wobec 254 zajmujących 1632,7 ha w Polsce. W odniesieniu do 2022 r. powierzchnia składowisk wzrosła o 4,4 ha, przy nie zmienionej ich liczbie, a w stosunku do 2015 r. zarówno liczba, jak i powierzchnia składowisk spadły odpowiednio o 10 oraz o 42,2 ha.

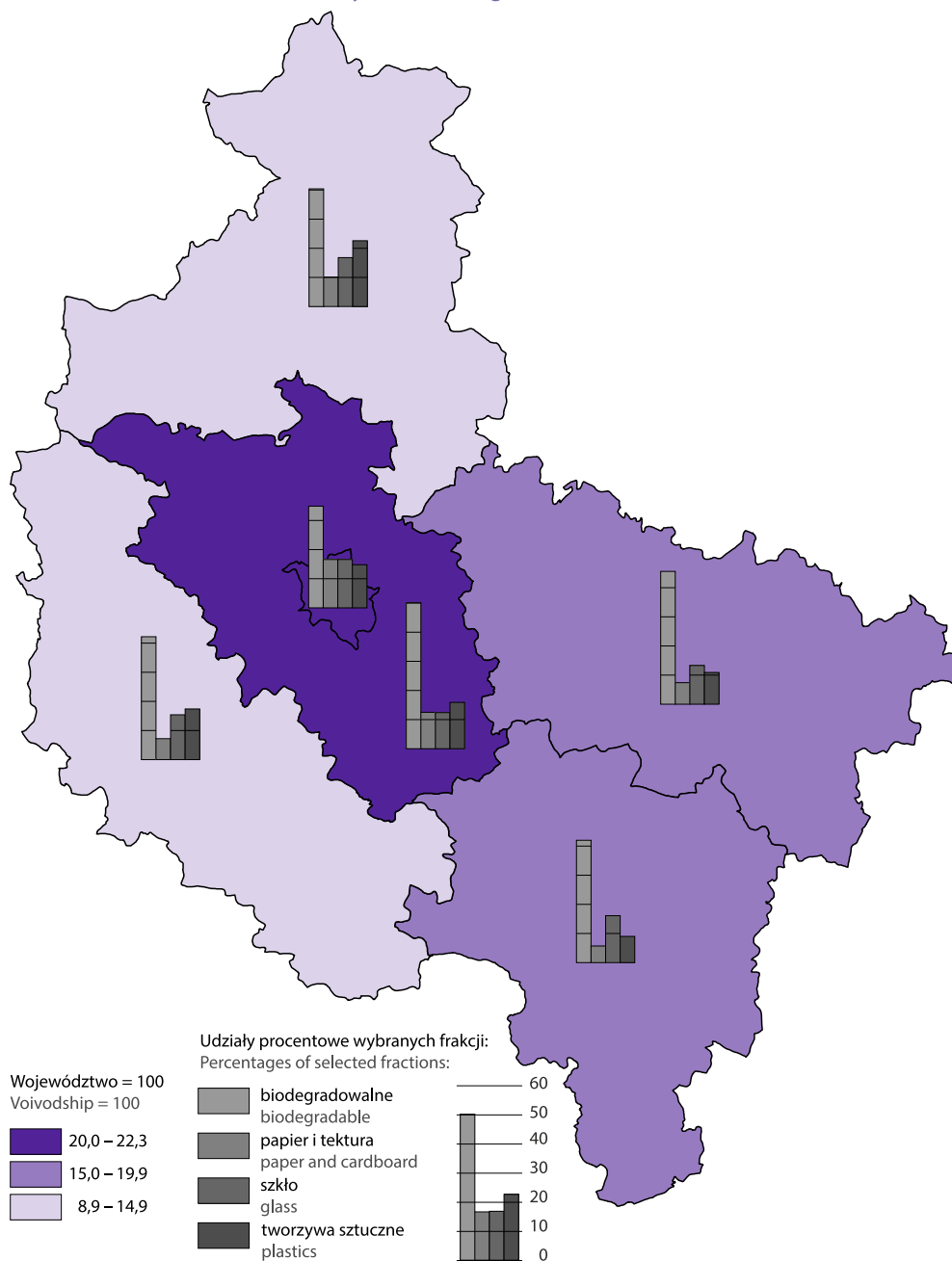
W końcu 2023 r. istniały 73 dzikie wysypiska zajmujące 104515 m², tj. 350 m² przypadło na 100 km² powierzchni województwa (672 m² na 100 km² w kraju). Liczba dzikich wysypisk spadła o 26 w porównaniu z 2015 r., natomiast ich powierzchnia zwiększyła się o 261,7%. W stosunku do 2022 r. liczba i powierzchnia dzikich wysypisk wzrosły odpowiednio o 12 i o 262,5%.

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2023 r.
 Map 18. Municipal waste collected in 2023

Mapa 19. Udział odpadów zebranych selektywnie w podregionie do ogółu tych odpadów w województwie w 2023 r.

Map 19. Share of waste collected selectively in the subregion to the total of this waste in the voivodship in 2023

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

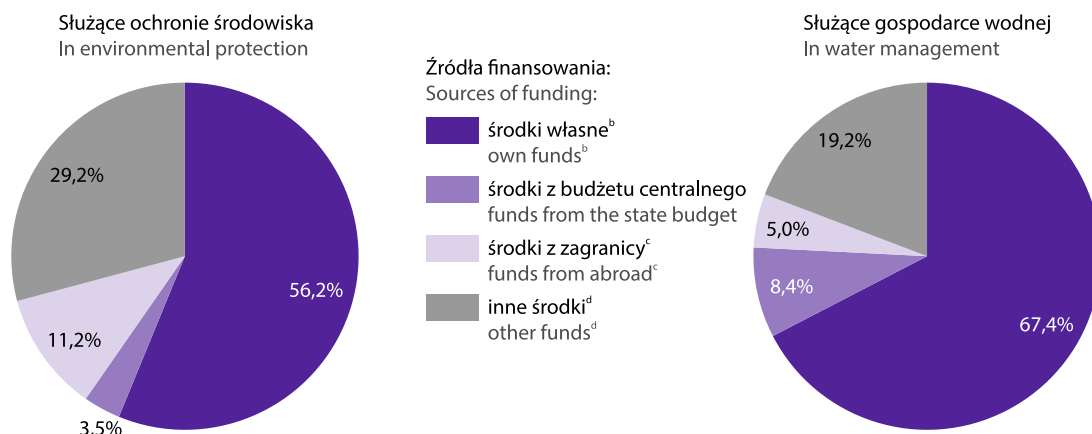
W latach 2015–2023 w województwie wielkopolskim nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wyniosły łącznie 12782,9 mln zł, przy czym nakłady w poszczególnych latach wykazywały znaczną zmienność. Głównym źródłem finansowania inwestycji były środki własne, wspomagane środkami z budżetu centralnego. Nakłady w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosły 728,16 zł, tj. o 130,64 zł więcej niż w kraju.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie wielkopolskim wyniosły w 2023 r. 2153074,6 tys. zł, a na gospodarkę wodną 181945,2 tys. zł, tj. odpowiednio 11,8 % i 9,0% nakładów w kraju. Nakłady na ochronę środowiska były wyższe w porównaniu z 2022 r. o 42,2% i w odniesieniu do 2015 r. o 6,5%. Nakłady na gospodarkę wodną wzrosły w stosunku do poprzedniego roku o 16,2%, a do 2015 r. o 178,5%.

W 2023 r. fundusze inwestowane zarówno w ochronę środowiska jak i gospodarkę wodną pochodziły w największej części ze środków własnych jednostek (odpowiednio 56,2% i 67,4%), ale także ze środków z budżetu centralnego (11,2% i 5,0%) oraz zagranicy (3,5% i 8,4%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady na ochronę środowiska i gospodarkę wodną wyniosły w 2023 r. 728,16 zł, tj. więcej niż w kraju (597,51 zł), a także więcej niż przeciętne nakłady na 1 mieszkańca w województwie w latach 2015–2023 (406,83 zł).

Wykres 11. Nakłady^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015–2023
Chart 11. Outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015–2023

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d W tym pożyczki, kredyty, dotacje i nakłady niefinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Of which loans, credits, grants and non-financed outlays.

Tabela 9. Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015–2023
(ceny bieżące)

Table 9. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management in 2015–2023
(current prices)

Wyszczególnienie Specification	W tys. zł In thousand PLN	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total	11004468,3	10,3	350,26
w tym: of which:			
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu Protection of air and climate	3363491,4	9,9	106,93
Gospodarka ściekowa i ochrona wód Wastewater management and protection of waters	5192715,2	10,5	165,24
Gospodarka odpadami Waste management	1418110,2	12,6	45,30
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	1778427,1	6,6	56,57
w tym: of which:			
Ujęcia i doprowadzenia wody Water intakes and systems	1067400,3	8,7	33,95
Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody Construction and modernisation of water treatment plants	564845,0	12,8	17,98
Zbiorniki i stopnie wodne Water reservoirs and falls	57495,2	1,0	1,83

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
a By site location of investment. b Average value from a given period.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W województwie wielkopolskim w 2024 r. zanotowano spadek liczby ludności. W większości powiatów województwa odnotowano ujemny przyrost naturalny. Saldo migracji, zarówno wewnętrznych jak i zagranicznych, ludności na pobyt stały było dodatnie. W województwie wielkopolskim, podobnie jak w całej Polsce, postępuje proces starzenia się ludności.

Dane dotyczące ludności — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta.

Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2024 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r. ludność województwa wielkopolskiego liczyła 3480 tys. osób, tj. o 8,0 tys. osób mniej niż przed rokiem, ale o 4,7 tys. osób więcej niż w 2015 r. Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w końcu 2024 r. w województwie wyniosła 117 (w Polsce – 119). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne – nadal najniższą jego wartość notowano w powiatach: złotowskim (40), czarnkowsko-trzcieńskim (46) i międzychodzkiem (48), najwyższą zaś w miastach na prawach powiatu (Poznań – 2047, Leszno – 1868, Kalisz – 1325, Konin – 803) oraz powiatach: poznańskim (239), ostrowskim (136) i jarocińskim (118). Ludność miejska w 2024 r. stanowiła 52,9% ogółu mieszkańców województwa, tj. o 0,1 p.proc. mniej niż przed rokiem i o 2,0 p.proc. mniej niż w 2015 r.

Mapa 20. Zmiana liczby ludności w latach 2015–2024

Stan w dniu 31 grudnia

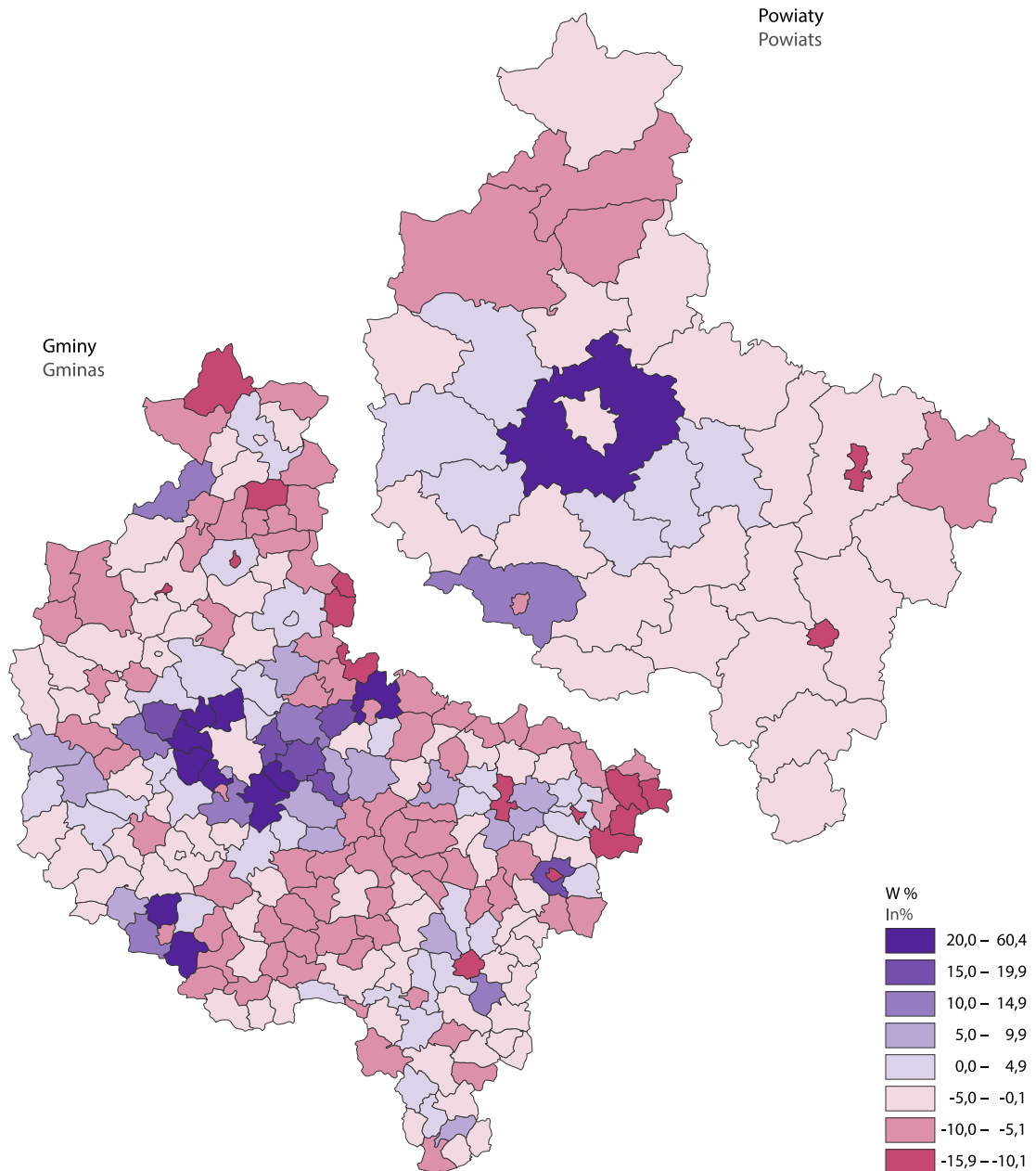
Map 20. Population changes in 2015–2024
As of 31 December

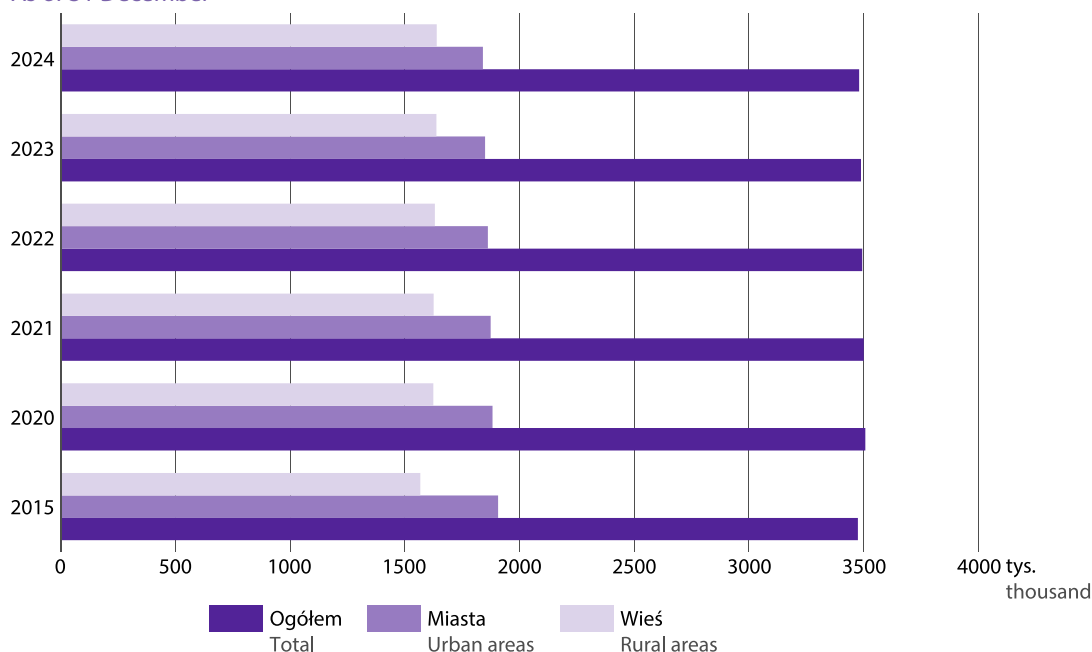
Tabela 10. Ludność
Table 10. Population

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Total (as of 31 December) in thousands	3475,3	3507,0	3488,0	3480,0
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	9,0	9,2	9,3	9,3
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105,5	105,7	105,9	105,9
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	54,9	53,7	53,0	52,9
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	45,1	46,3	47,0	47,1
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	116,5	117,6	116,9	116,7

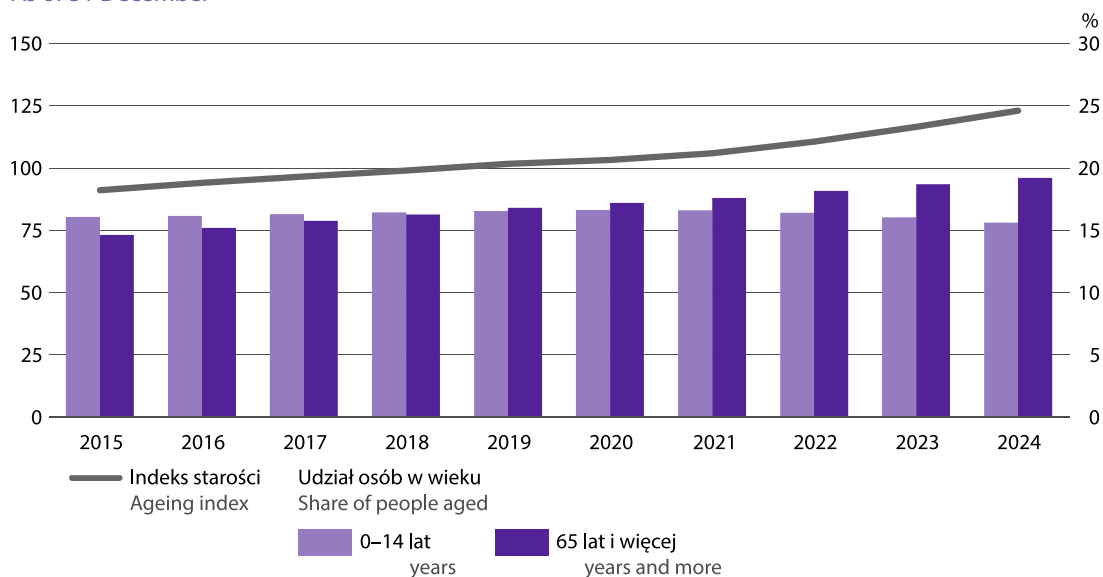
W województwie wielkopolskim od 2015 r. struktura ludności według płci nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których udział w końcu 2024 r. kształtował się na poziomie 51,4%. W Polsce tendencja jest podobna – kobiety w 2024 r. stanowiły 51,7%. Tak jak w latach wcześniejszych współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) w województwie wyniósł 106, a w Polsce – 107.

Wykres 12. Liczba ludności w latach 2015–2024

Stan w dniu 31 grudnia
Chart 12. Population in 2015–2024
As of 31 December

Wykres 13. Indeks starości
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 13. Ageing index
As of 31 December

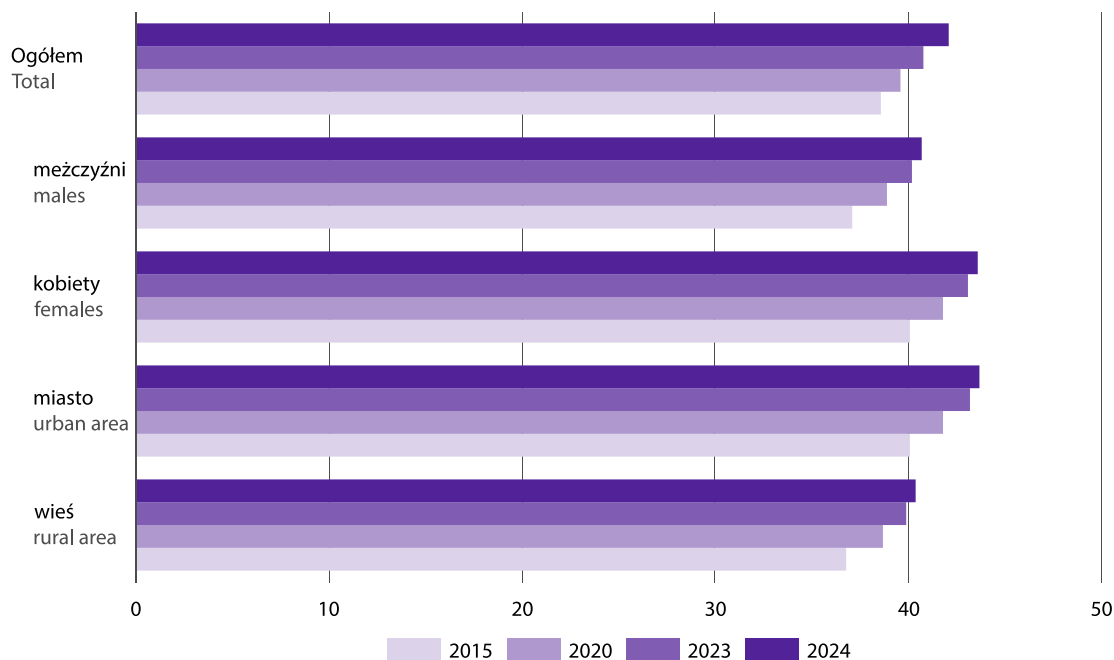

Obserwacja zmian w strukturze ludności według biologicznych grup wieku potwierdza postępowanie procesu starzenia się mieszkańców województwa. W 2024 r. udział ludności z przedziału wiekowego 0–14 lat w ciągu roku zmniejszył się o 0,4 p.proc. (do 15,6%). Udział ludności w wieku 65 lat i więcej, określany jako współczynnik starości demograficznej, wzrósł o 0,5 p.proc. (do 19,2%), natomiast odsetek ludności w wieku 15–64 lata zmniejszył się o 0,1 p.proc. (do 65,2%). Indeks starości czyli relacja pokoleń – dziadków i wnuków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat, zwiększył się w ciągu roku o 6,4 do 123,0. W 2015 r. współczynnik starości demograficznej w województwie wynosił 14,6%, a indeks starości 91,1.

W 2024 r. odnotowano dalsze przesunięcia w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku. Takie zmiany w strukturze ludności spowodowały zwiększenie współczynnika obciążenia demograficznego, określającego liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2024 r. w wielkopolskim współczynnik ten wyniósł 70,5 (wobec 70,1 w poprzednim roku i 59,7 w 2015 r.) i kształtował się o 1,2 niżej niż przeciętnie w kraju (71,7).

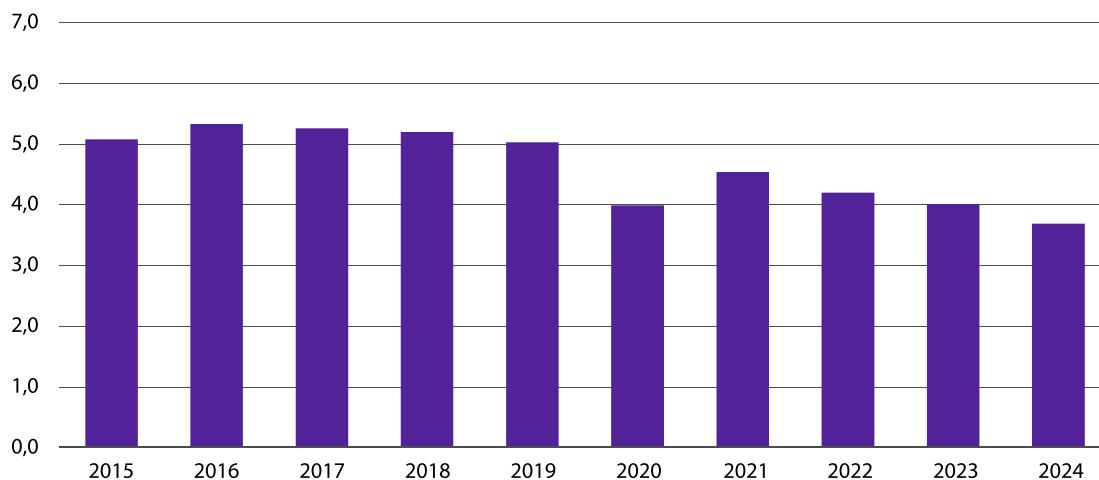
Mediana wieku, wyznaczająca granicę, którą połowa populacji już osiągnęła, a druga połowa jeszcze nie przekroczyła, przesunęła się z 38,6 roku w 2015 r. do 41,6 roku w 2023 r. i do 42,1 w 2024 r. Kobiety w wielkopolskim były średnio o 3 lata starsze od mężczyzn (w 2024 r. wiek środkowy kobiet wyniósł 43,6 roku, a mężczyzn 40,7). Wyższa mediana wieku charakteryzowała też mieszkańców miast (43,7 roku wobec 40,4 roku na wsi).

Wykres 14. Mediana wieku ludności
Chart 14. Median age of population

W 2024 r. zawarto 12842 związki małżeńskie, tj. o 1140 mniej niż przed rokiem i o 4791 mniej niż w 2015 r. Niższy niż przed rokiem był też współczynnik małżeństw na 1000 ludności, który w 2024 r. osiągnął poziom 3,7 (wobec 4,0 w 2023 r. i 5,1 w 2015 r.). We wszystkich analizowanych latach liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności była wyższa w województwie wielkopolskim niż średnio w Polsce.

Wykres 15. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności
Chart 15. Marriages contracted per 1000 population

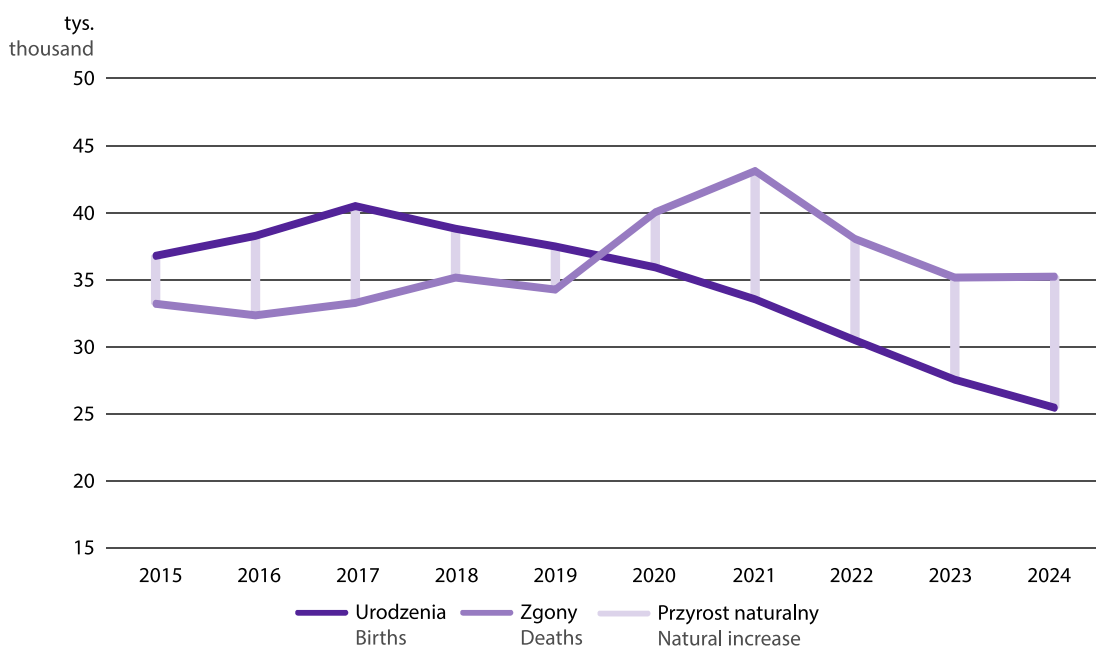
W 2024 r. w wielkopolskim zarejestrowano 25453 urodzenia żywe, tj. o 2079 mniej niż przed rokiem i o 11307 mniej niż w 2015 r. Współczynnik urodzeń żywych na 1000 ludności osiągnął 7,31 w 2024 r. wobec 7,89 w 2023 r. i 10,58 w 2015 r. Dla porównania w 2024 r. wartość tego współczynnika w Polsce była niższa i wynosiła 6,70.

W 2024 r. w województwie zmarło 35212 osób, tj. o 78 osób więcej niż przed rokiem i o 2043 osoby więcej niż w 2015 r. Ogólny współczynnik zgonów na 1000 ludności wyniósł 10,11 natomiast rok wcześniej 10,07, a w 2015 r. 9,55. Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) w 2024 r. przyjął wartość 3,22, wobec 4,07 w 2023 r. i 4,46 w 2015 r. W kraju w 2024 r. oba współczynniki wyniosły odpowiednio 10,88 i 3,57.

W 2023 r. najczęstsze przyczyny zgonów w województwie były takie same jak w kraju. Choroby układu krążenia odpowiadały za 29,4% zgonów w województwie (w Polsce 36,9%), nowotwory za 27,8% (w Polsce 26,7%), a choroby układu oddechowego za 8,0% (w Polsce 7,4%).

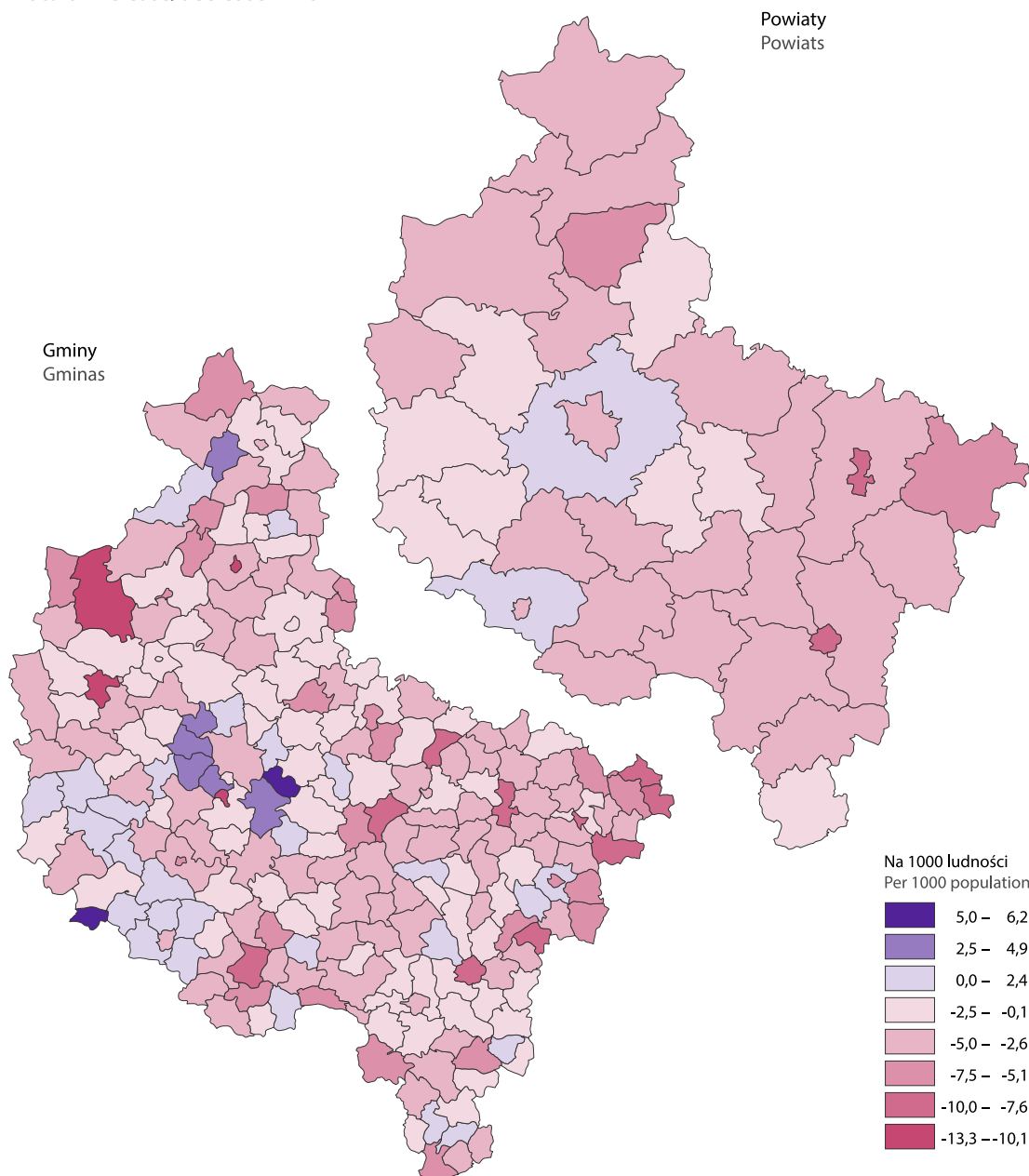
W 2024 r. w województwie wielkopolskim zanotowano ujemny przyrost naturalny. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów ukształtowała się na poziomie -9759, rok wcześniej wyniosła -7602, a w 2015 r. – +3591. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności osiągnął wartość -2,80 i był niższy niż w 2023 r. (-2,18) oraz niższy niż w 2015 r. (+1,03). Omawiany wskaźnik dla Polski przyjmował znacznie niższe wartości we wszystkich analizowanych okresach, a w 2024 r. ukształtował się na poziomie -4,17.

Wykres 16. Ruch naturalny ludności
Chart 16. Vital statistics of population

W województwie współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności przyjmował wartości dodatnie tylko w 2 z 35 powiatów. Najwyższe wartości tego miernika występowały w powiatach leszczyńskim (+0,81) i poznańskim (+0,63), a najniższe w Koninie (-8,44), Kaliszu (-8,17), powiatach kołskim (-6,55) oraz chodzieskim (-5,84).

Mapa 21. Przyrost naturalny ludności w 2024 r.
 Map 21. Natural increase/decrease in 2024

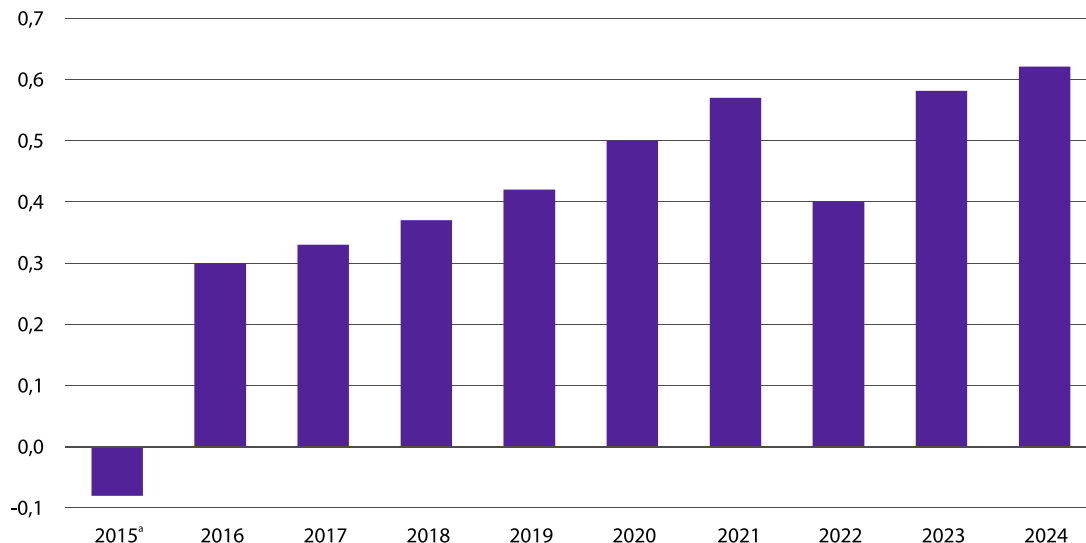

Wielkopolskie jest województwem o stosunkowo dużym natężeniu migracji. W 2024 r. odpływ w ruchu wewnętrznym dotyczył tu 43,2 tys. osób, natomiast napływ migracyjny objął 44,6 tys. osób. Większą liczebność migrantów (przybywających i emigrujących łącznie) zanotowano jedynie w województwie mazowieckim.

Odpływ migracyjny w miastach dotyczył 25,2 tys. osób. Ze wsi wymeldowało się w tym czasie 18,0 tys. osób. Różnica między napływem a odpływem migracyjnym w ruchu wewnętrznym w wielkopolskim wyniosła +1383 osób (wobec +1500 w 2023 r.), przy czym w miastach – ze względu na większy odpływ ludności – saldo miało wartość ujemną (-5837). Pod względem salda migracji wewnętrznej wielkopolskie

lokowało się na 5. miejscu po województwach: mazowieckim, pomorskim, małopolskim i dolnośląskim. W pozostałych województwach odpływ migracyjny przewyższał napływ, co oznacza ujemne saldo migracji wewnętrznej.

Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
Chart 17. Net migration for permanent residence per 1000 population

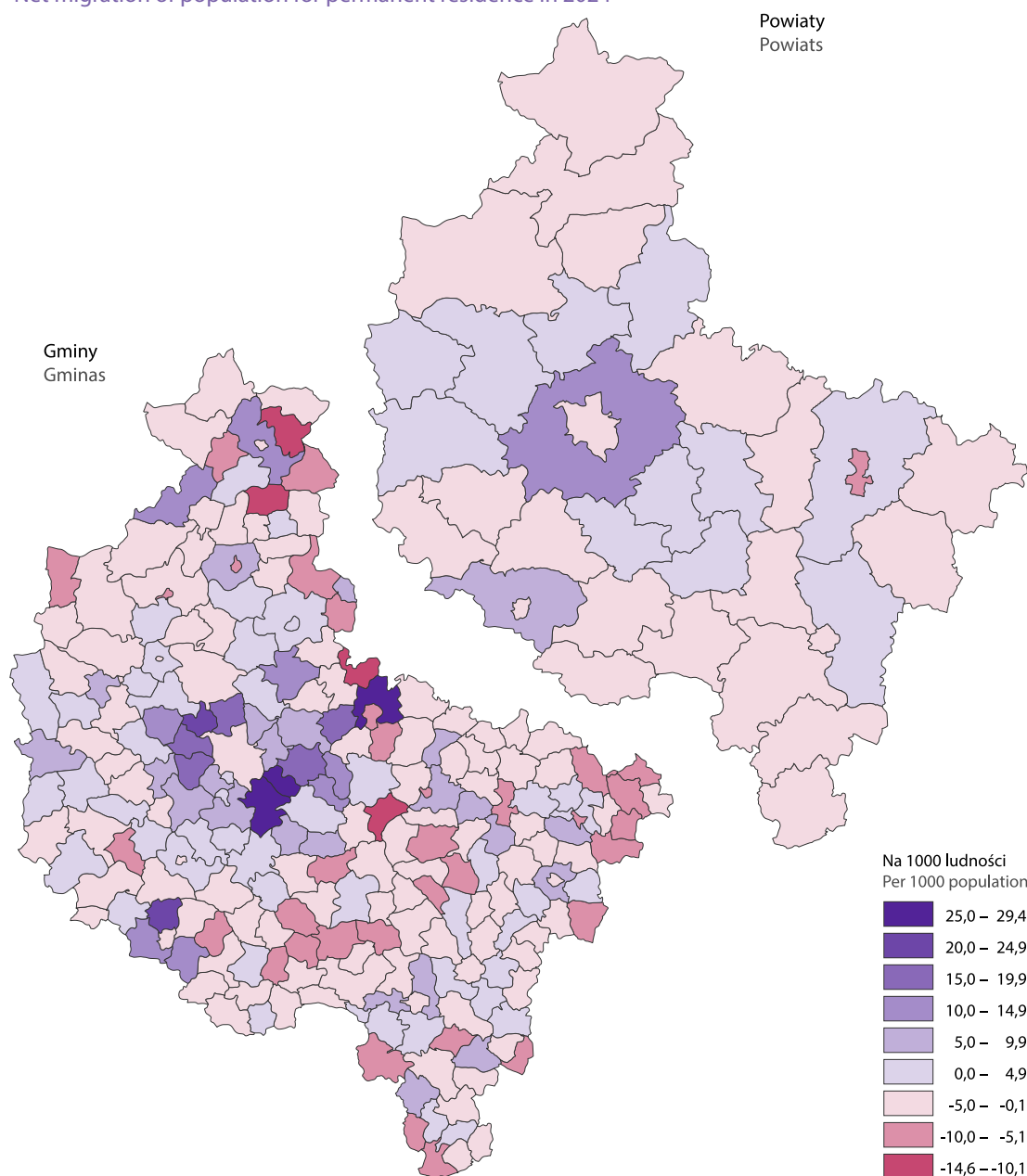
a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

Z zagranicy w celach migracyjnych do województwa wielkopolskiego w 2024 r. przybyło 1395 osób, natomiast za granicą osiedliło się na stałe 614 mieszkańców regionu.

W 2024 r. saldo migracji stałej (wewnętrznej i zewnętrznej) liczone na 1000 ludności wyniosło +0,62 wobec +0,58 przed rokiem. W miastach, gdzie odpływ ludności był większy od napływu, saldo migracji było ujemne, a współczynnik wyniósł -2,89 (wobec +4,58 na wsi). W kraju saldo migracji stałej kształtowało się na poziomie +0,25 wobec +0,18 w 2023 r.

Dodatknie saldo migracji stałej odnotowano tylko w 11 spośród 35 powiatów. W pozostałych odpływ migracyjny przewyższał napływ. Najwyższe wartości współczynnika migracji stałej na 1000 mieszkańców zanotowano w powiatach: poznańskim (+12,12) oraz leszczyńskim (+7,34), a najniższe w Koninie (-5,42) oraz Lesznie (-4,68).

Mapa 22. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2024 r.
Map 22. Net migration of population for permanent residence in 2024

Edukacja

Education

W województwie wielkopolskim, w roku szkolnym 2023/24 w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz liczba uczniów w szkołach podstawowych. Natomiast wzrosła liczba uczniów szkół ponadpodstawowych, policealnych i dla dorosłych oraz osób, które przystąpiły do egzaminu maturalnego lub studiowały na wielkopolskich uczelniach (łącznie z filiami).

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POLon administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tabela 11. Wychowanie przedszkolne^a
Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2020/21	2022/23	2023/24
Placówki Establishments	2026	2000	2006
miasta urban areas	1007	981	986
wieś rural areas	1019	1019	1020
w tym przedszkola of which nursery schools	1379	1430	1436
w tym specjalne of which special	25	26	28
Dzieci Children	143787	155015	152944
miasta urban areas	86698	93134	91076
wieś rural areas	57089	61881	61868
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	37247	39964	42217

a łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Including children staying in the units performing health care activities.

Według stanu na koniec września 2023 r., w województwie wielkopolskim działalność edukacyjną prowadziło 2006 placówek wychowania przedszkolnego, tj. o 6 więcej niż w poprzednim roku szkolnym ale o 20 mniej niż w 2020 r. Liczba ta obejmowała: 1436 przedszkoli (więcej o 6 niż przed rokiem i o 57 niż w 2020 r.), 58 punktów przedszkolnych oraz 512 oddziałów przy szkołach podstawowych.

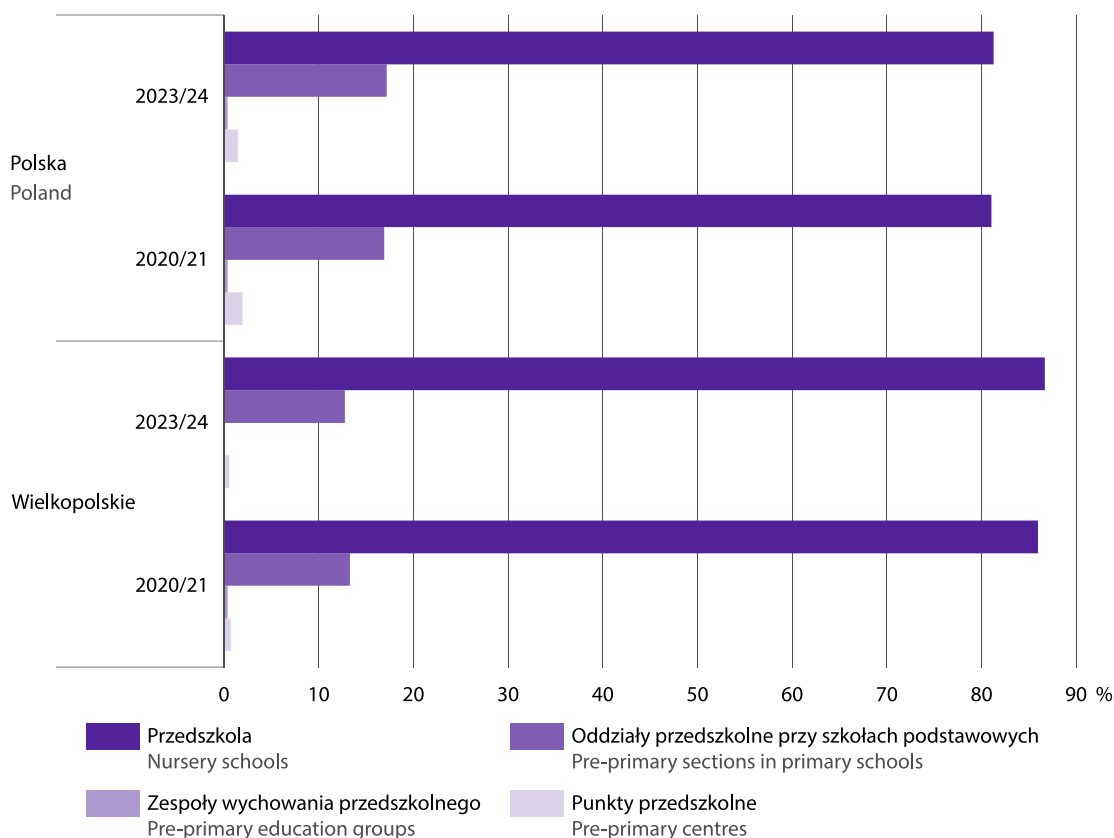
Wychowaniem przedszkolnym objęto 152,9 tys. dzieci (o 1,3% mniej niż w poprzednim roku, ale o 6,4% więcej niż w 2020 r.), w tym 149,0 tys. w wieku 3–6 lat. Na 1000 dzieci z tej grupy wiekowej w zajęciach placówek wychowania przedszkolnego uczestniczyło 977 dzieci w województwie (967 rok wcześniej) i 961 w kraju (948 rok wcześniej).

Udział 6-latków w placówkach ogółem kształtował się na poziomie 27,6%, w przedszkolach wyniósł 25,1%, a w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych – 45,3%. W porównaniu z poprzednim rokiem oznacza to wzrost udziałów odpowiednio: o 1,8 p.proc., 1,7 p.proc. i 2,3 p.proc.

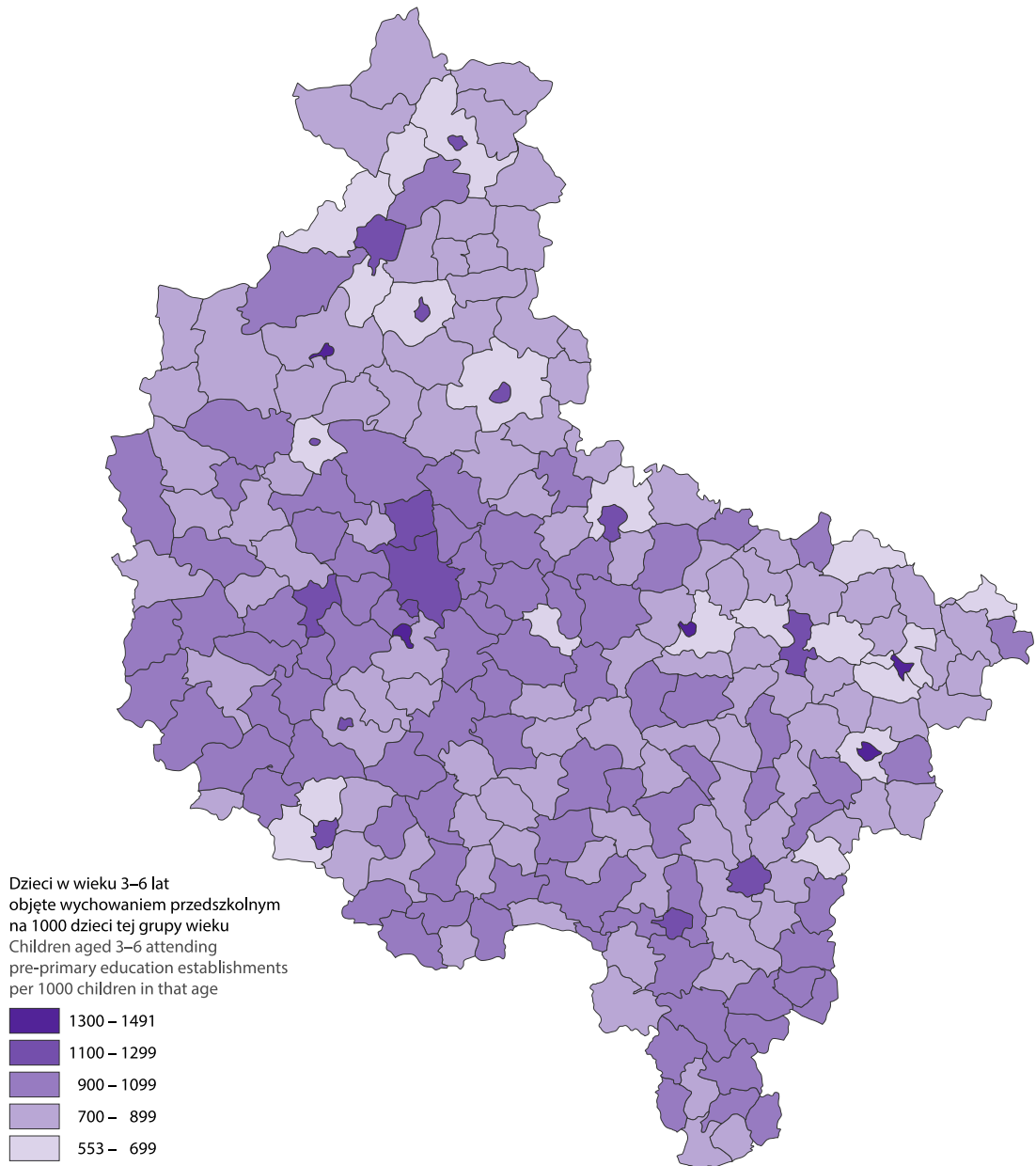
Ponad połowa placówek wychowania przedszkolnego była zlokalizowana na wsi (50,8%, w kraju 46,8%), ale udział dzieci z terenów wiejskich w ogólnej liczbie objętych edukacją przedszkolną był mniejszy niż w miastach i w 2023 r. wyniósł 39,9% (tak jak przed rokiem, w kraju 40,5%). Większość (82,2%) oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w województwie mieściła się na wsi, gdzie stanowiły 41,3% wszystkich placówek edukacji przedszkolnej.

W roku szkolnym 2023/24 do 1 placówki wychowania przedszkolnego uczęszczało średnio 76 dzieci (w miastach 92; na wsi 61), w tym w przedszkolach – 92 dzieci (w miastach 101, na wsi 80). W kraju wskaźniki te były nieco niższe i wyniosły 67 dzieci w placówkach ogółem i 88 w przedszkolach. W porównaniu z 2020 r. liczba dzieci przypadających na 1 placówkę w województwie wzrosła o 3 (tak jak w kraju).

Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek
Chart 18. Children in pre-primary education establishments by type of establishments

Mapa 23. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2023/24
Map 23. Pre-primary education in the 2023/24 school year

We wrześniu 2023 r. nowy rok szkolny rozpoczęło 1295 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (tyle samo co przed rokiem, ale o 8 mniej niż w 2020 r.), w tym 79 szkół specjalnych (tak jak przed rokiem, ale o 2 mniej niż w 2020 r.). W zdecydowanej większości były to szkoły publiczne (87,2%, w porównaniu z poprzednim rokiem spadek udziału o 0,2 p.proc.).

Nauczanie w zakresie szkoły podstawowej objęło łącznie 298,3 tys. uczniów (o 3,9% mniej niż przed rokiem i o 3,0% mniej niż w 2020 r.), w tym 5,1 tys. w szkołach specjalnych (wzrost odpowiednio o 2,1% i o 13,1%). W miastach do szkół podstawowych uczęszczało 178,5 tys. dzieci i młodzieży (o 4,1% mniej niż w poprzednim roku szkolnym), natomiast na wsi uczyło się 119,9 tys. osób (o 3,7% mniej).

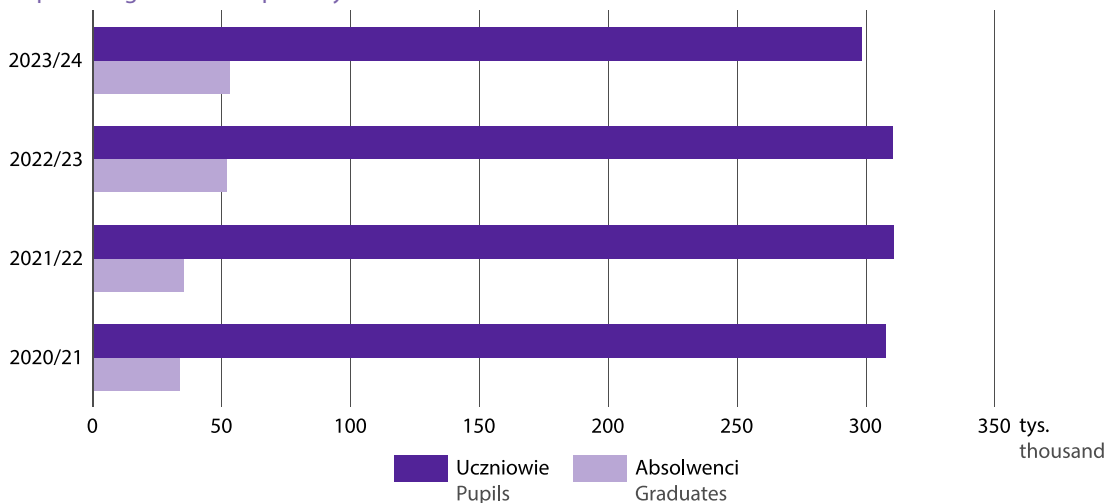
Naukę w klasie pierwszej we wrześniu 2023 r. rozpoczęło 41,1 tys. uczniów, tj. o 2,1% więcej niż przed rokiem, a pierwszoklasiści stanowili 13,8% ogółu uczniów szkół podstawowych (wobec 13,0% w roku szkolnym 2022/23). W czerwcu 2023 r. naukę w klasie ósmej zakończyło 53,3 tys. absolwentów, tj. o 2,6% więcej niż przed rokiem.

Na 1 szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) w roku szkolnym 2023/24 w wielkopolskim przypadało średnio 241 uczniów (przed rokiem 251), tj. o 15 więcej niż przeciętnie w kraju. Wyższy wskaźnik notowano w miastach, gdzie wyniósł on 390 uczniów na szkołę wobec 155 na wsi (przed rokiem 409 wobec 160). Największe obciążenie obserwowano w Koninie (409 uczniów na szkołę) i Lesznie (392), a także w powiatach: poznańskim (381), Poznaniu (361), międzychodzkiem (322), Kaliszu (307), szamotulskim (306), pilskim (293) oraz obornickim (283). Najmniej uczniów na szkołę przypadało w powiatach kaliskim i konińskim (po 139) oraz kolskim (152). W szkołach podstawowych specjalnych przeciętna liczba uczniów na szkołę wyniosła 64 wobec 63 w poprzednim roku (w kraju 56).

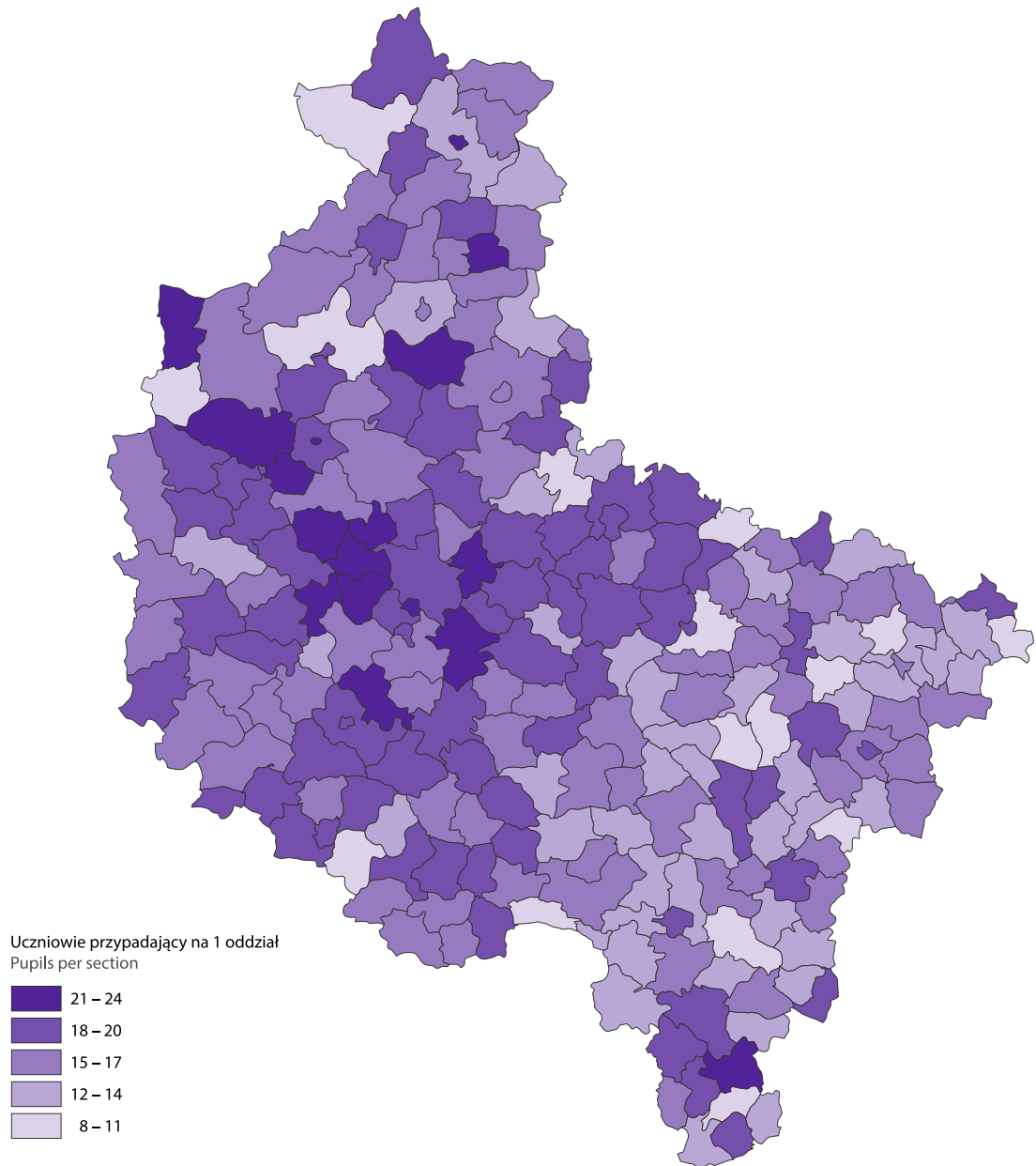
Na 1 oddział szkół podstawowych w roku szkolnym 2023/24 w wielkopolskim przypadało średnio 17 uczniów (tak jak w kraju). Najliczniejsze klasy występowały w gminie miejsko-wiejskiej Krzyż Wielkopolski (przeciętnie 24 uczniów na oddział), a także gminie miejskiej Obrzycko oraz miejsko-wiejskich Czempin i Ostroróg (po 23 uczniów). Najmniej liczne klasy odnotowano w gminach: Kłecko (8 uczniów na oddział), Baranów, Drawsko, Orchowo, Rychwał i Sierszewice (po 10 uczniów).

Wykres 19. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych

Chart 19. Pupils and graduates of primary schools

Mapa 24. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2023/24
Map 24. Pupils in primary schools in the 2023/24 school year

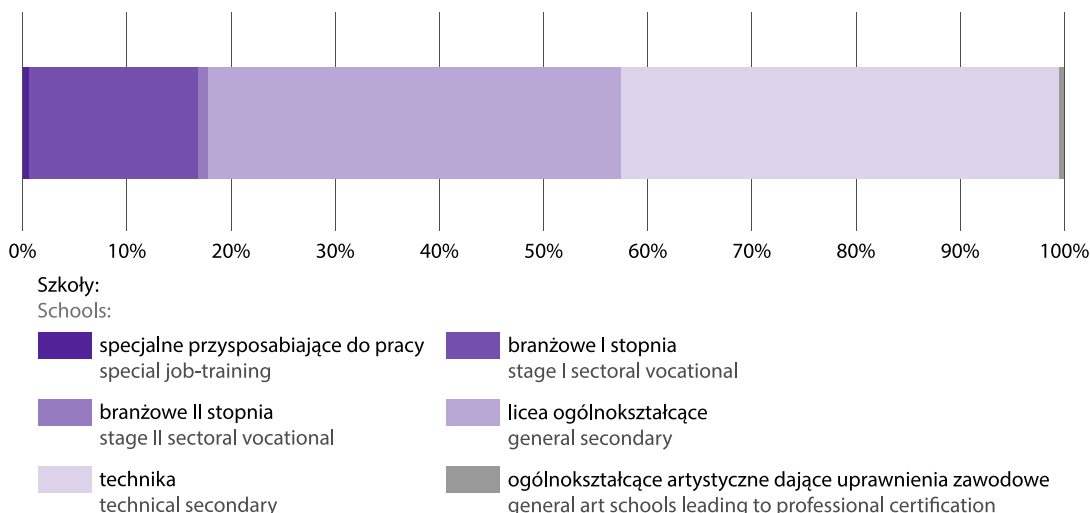

Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

W roku szkolnym 2023/24 działalność oświatową w województwie wielkopolskim prowadziło 627 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży (o 11 więcej niż przed rokiem), w tym 98 szkół specjalnych. Liczba ta obejmowała 166 szkół branżowych I stopnia, 30 branżowych II stopnia, 213 liceów ogólnokształcących, 160 techników, 52 specjalne szkoły przysposabiające do pracy i 6 szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe. Łącznie w tych szkołach kształciło się 187,5 tys. uczniów, tj. o 13,8% więcej niż przed rokiem. Podobnie jak przed rokiem, wzrost liczby uczniów był przede wszystkim skutkiem zwiększonego naboru do klas pierwszych, wynikającego ponownie z ukończenia nauki w szkołach podstawowych przez 1,5 rocznika. Średni przyrost liczby uczniów klas pierwszych na tym poziomie edukacji wyniósł 4,8%. Najbardziej populacja uczniów zwiększyła się w liceach ogólnokształcących – o 20,8%, przy czym w klasach pierwszych liczebność wzrosła tam o 17,9%. Ponadto wzrost liczby uczniów odnotowały również szkoły branżowe II stopnia – o 16,3% i I stopnia – o 14,4%, jednak do klas pierwszych przyjęto w nich mniej uczniów niż przed rokiem (odpowiednio o 25,9% i o 1,6%).

Podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej uczniów skupiały technika (78,9 tys. osób, tj. 42,0% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży). Drugą pozycję zajęły licea, do których uczęszczało 74,3 tys. uczniów, tj. 39,6%. Następne w kolejności były szkoły branżowe, których uczniowie (łącznie ze szkół I i II stopnia) stanowili 17,2% (32,2 tys. uczniów). Do specjalnych szkół przysposabiających do pracy uczęszczało 1,3 tys. uczniów (tj. 0,7%), a w szkołach artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe uczyło się 0,9 tys. uczniów (tj. 0,5%).

Wykres 20. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2023/24
Chart 20. Students of post-primary schools by types in the 2023/24 school year

W szkołach ponadpodstawowych dla młodzieży, zgodnie ze strukturą demograficzną, nieznacznie przeważali mężczyźni (50,6% ogółu uczniów, a w grupie wieku 15–19 lat odpowiadającej temu poziomowi nauczania ich odsetek wyniósł 51,0%), przy czym udział ten kształtował się różnie w zależności od typu szkoły. W szkołach branżowych I stopnia mężczyźni stanowili 66,4% ogółu uczniów, a w szkołach II stopnia ich udział sięgał 69,6%. W specjalnych szkołach przysposabiających do pracy udział mężczyzn wynosił 61,7%, a w technikach kształtował się na poziomie 58,7%. Kobiety dominowały w szkołach artystycznych ogólnokształcących, gdzie stanowiły 83,9% oraz w liceach ogólnokształcących – 64,6%.

W czerwcu 2023 r. naukę we wszystkich typach szkół ponadpodstawowych dla młodzieży zakończyło 32,0 tys. uczniów, tj. o 13,5% mniej niż przed rokiem. Najliczniejszą grupę stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących (13,3 tys., tj. 41,6%).

Naukę w szkołach branżowych I stopnia w czerwcu 2023 r. zakończyło 6,2 tys. uczniów, w tym 185 osób uczących się w szkołach specjalnych. Najwięcej absolwentów (nie wliczając szkół specjalnych) kształciło się na kierunkach z podgrupy inżynieryjno-technicznej (39,5% ogółu absolwentów szkół branżowych) oraz usług dla ludności (21,9%). Wśród kobiet dominowały kierunki z podgrupy usług dla ludności (52,7%) oraz biznesu i administracji (31,4%).

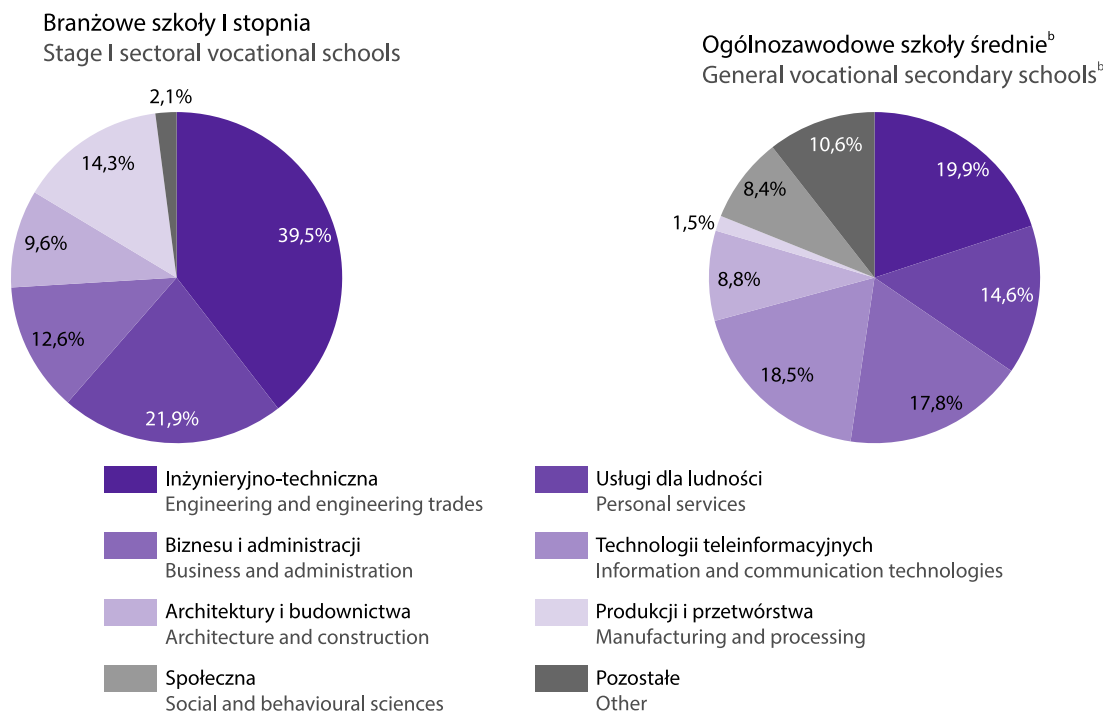
W szkołach branżowych II stopnia w czerwcu 2023 r. absolutorium uzyskało 231 uczniów. W trakcie nauki największym zainteresowaniem absolwentów cieszyły się kierunki z podgrupy inżynieryjno-technicznej (51,1% absolwentów), usług dla ludności (24,7%) oraz produkcji i przetwórstwa (9,5%). Kobiety wybierały specjalizację w zakresie usług dla ludności (70,6%) lub produkcji i przetwórstwa (11,8%).

Naukę w technikach dla młodzieży w czerwcu 2023 r. zakończyło 11,9 tys. uczniów. Absolwenci tych szkół najczęściej kończyli naukę w zakresie kierunków inżynieryjno-technicznych (20,2% ogółu absolwentów techników, poza szkołami specjalnymi), technologii teleinformatycznych (18,7%), biznesu i administracji (18,0%) oraz usług dla ludności (14,8%). Kobiety specjalizowały się szczególnie w kierunkach z podgrupy usług dla ludności (28,0% absolwentek), biznesu i administracji (22,3%) oraz społecznej (15,5%).

W 6 szkołach artystycznych ogólnokształcących w roku szkolnym 2023/24 uczyło się 929 uczniów (o 28 mniej niż rok wcześniej). W czerwcu 2023 r. szkoły te opuściło 155 absolwentów (o 24 mniej niż przed rokiem). Uprawnienia zawodowe uzyskało ponadto 75 słuchaczy 7 szkół kształcących wyłącznie w zakresie artystycznym, którzy na co dzień uczęszczali do innych szkół.

Wykres 21. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2022/23

Chart 21. Graduates of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2022/23 school year

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). ^b Branżowe szkoły II stopnia, technika i artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). ^b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

W roku szkolnym 2023/24 w 113 szkołach policealnych (o 5 mniej niż w poprzednim roku szkolnym) naukę kontynuowało 22,7 tys. uczniów (tj. o 5,0% więcej niż przed rokiem). Na 1 szkołę policealną w wielkopolskim przypadało średnio 201 uczniów wobec 182 w kraju (przed rokiem 183 wobec 171).

W czerwcu 2023 r. naukę w szkołach policealnych zakończyło 6,8 tys. uczniów, tj. o 25,1% więcej niż przed rokiem. Największym zainteresowaniem słuchaczy szkół policealnych cieszyły się kierunki medyczne, których absolwenci stanowili 38,9% ogółu kończących naukę na poziomie policealnym (w przypadku kobiet 41,0%, a mężczyzn 32,3%). Liczna grupa słuchaczy uzyskała absolutorium w zakresie kierunków artystycznych – 15,3% (16,6% kobiet i 11,3% mężczyzn) oraz biznesu i administracji – 15,2% (w przypadku mężczyzn 20,9%, a kobiet 13,3%). Wśród kobiet popularne były także kierunki z zakresu usług dla ludności (15,9% wobec 12,2% dla absolwentów ogółem), natomiast wśród mężczyzn – z zakresu higieny i bezpieczeństwa pracy (26,0%, przy 11,1% dla ogółem).

Tabela 12. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny^a
Table 12. Persons who took or passed matriculation exam^a

Wyszczególnienie Specification	2021	2023	2024
Kobiety Females			
przystąpiło took	14073	12955	12979
zdało passed	10533	10725	10785
Mężczyźni Males			
przystąpiło took	11325	10503	10622
zdało passed	8322	8802	8814

a Od 2023 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w dwóch formułach - starej (obowiązującej od 2015 r.) i w nowej (obowiązującej od 2023 r.). W 2023 r. podano łącznie liczbę osób zdających egzamin maturalny według nowej i starej formuły.

a Since 2023, the matriculation examination has been carried out in two formulas – the old one (in force since 2015) and the new one (in force since 2023). In 2023, the total number of persons taking the matriculation examination according to the new and old formula was reported.

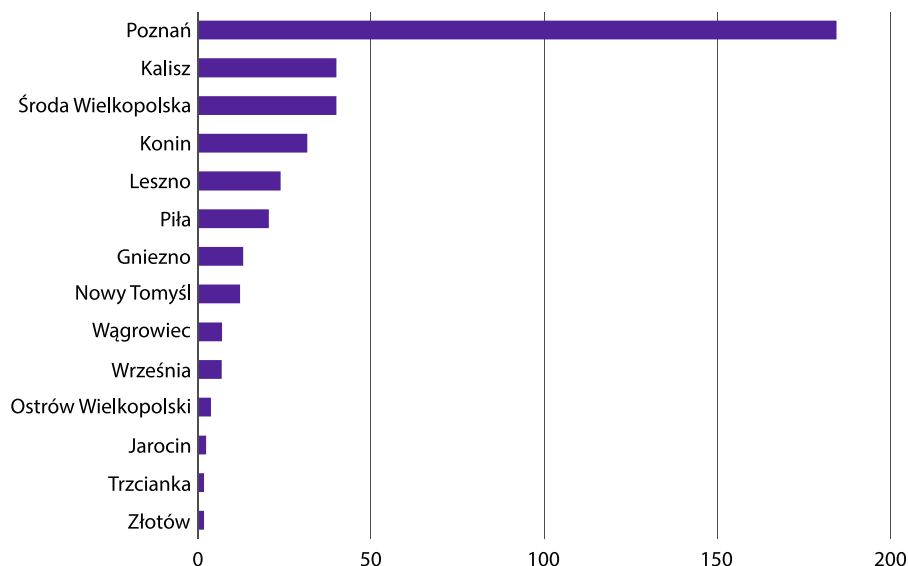
W 2024 r. do egzaminu maturalnego w województwie wielkopolskim przystąpiło 23,6 tys. osób, tj. o 0,1 tys. więcej niż w roku poprzednim, ale o 1,8 tys. osób mniej niż w roku 2021. Tak jak w poprzednich latach, większość przystępujących do egzaminu dojrzałości stanowiły kobiety (55,0% w 2024 r. oraz 55,4% w 2021 r.), a ich udział w ogólnej liczbie maturzystów w województwie był nieco większy niż w kraju (o 1,5 p.proc. w 2024 r. oraz o 1,4 p.proc. w 2021r.).

Zdawalność egzaminu maturalnego w województwie kształtowała się na poziomie 83,0%, tj. o 1,1 p.proc. mniej niż przeciętnie w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek osób, które otrzymały pozytywny wynik egzaminu dorosłości zmalał o 0,2 p.proc., ale pozycja wielkopolskiego wśród innych województw wzrosła z 13. na 11. miejsce.

Według stanu w końcu grudnia 2023 r., podobnie jak przed rokiem, na terenie województwa wielkopolskiego swoją siedzibę miały 32 uczelnie, w tym 13 publicznych. Poza jednostką macierzystą uczelnie te miały 24 filie, z których 15 było zlokalizowanych w innych województwach. Ofertę edukacyjną na poziomie wyższym w województwie w roku akademickim 2023/24 uzupełniały również filie i wydziały zamiejscowe 8 uczelni spoza województwa wielkopolskiego.

Centrum akademickie stanowi Poznań, gdzie koncentruje się najwięcej szkół wyższych. W roku akademickim 2023/24 siedzibę miały tu 22 spośród 32 wielkopolskich uczelni. Poza Poznaniem siedzibami szkół wyższych są również pozostałe miasta na prawach powiatu, tj. Kalisz (1 uczelnia), Konin (2) i Leszno (2), a także Gniezno (2), Piła (1) i Środa Wielkopolska (1).

Wykres 22. Studenci uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności
 Chart 22. Students in academic towns per 1000 population

W roku akademickim 2023/24 na uczelniach, których jednostka macierzysta znajdowała się w województwie wielkopolskim, kształciło się łącznie 131,0 tys. studentów, co stanowiło 10,5% ogółu studiujących w Polsce i wśród województw lokowało wielkopolskie na 3. miejscu za mazowieckim i małopolskim. Poza jednostką macierzystą studiowało łącznie 25,9 tys. osób (wliczonych do liczby studentów ogółem), w tym 23,8 tys. w filiach znajdujących się na terenie innych województw. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba studentów wzrosła o 5,6%, przy przeciętnym wzroście w kraju o 1,8%. Zwiększyła się liczba studentów uczelni niepublicznych (średnio o 18,9% w skali roku, przy spadku na uczelniach publicznych o 2,2%).

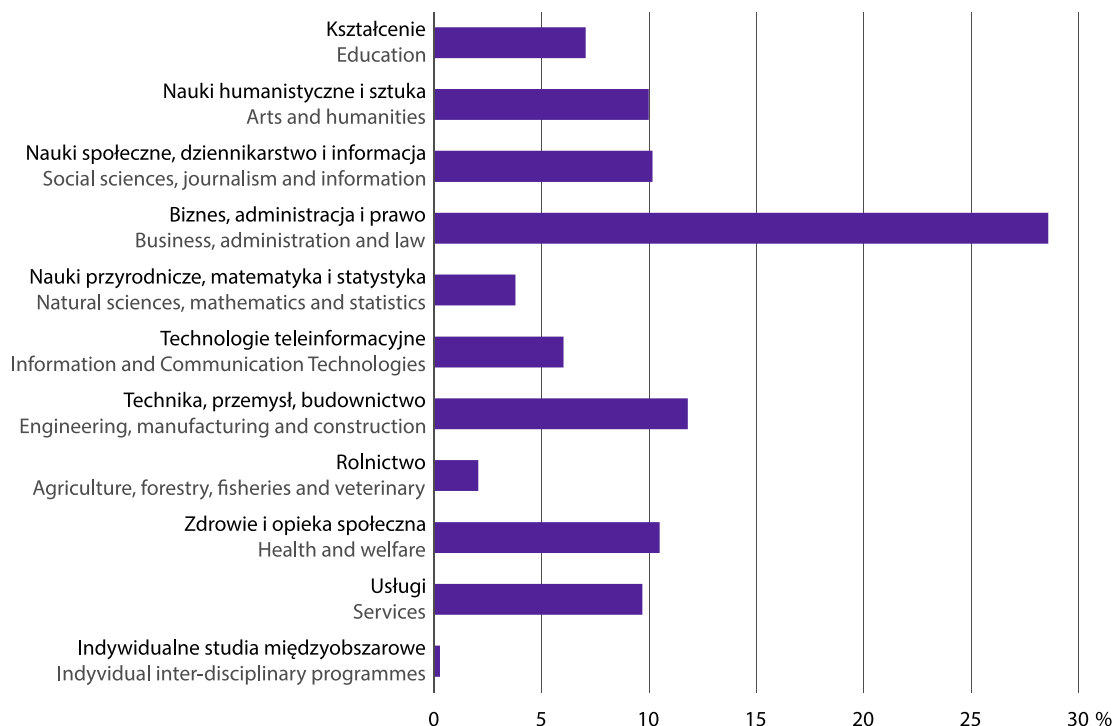
Większość studentów uczyła się w trybie stacjonarnym (72,4 tys., tj. 55,2%; w kraju 63,5%), zwłaszcza na uczelniach publicznych. Zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych większość studentów stanowiły kobiety. Mężczyźni przeważali liczebnie tylko w 5 spośród 32 uczelni: w Wyższej Szkole Komunikacji i Zarządzania w Poznaniu, na Politechnice Poznańskiej, w Wyższej Szkole Logistyki w Poznaniu, w Wyższej Szkole Umiejętności Społecznych w Poznaniu oraz w Collegium Da Vinci.

W aktualnie obowiązującym systemie szkolnictwa wyższego dominują studia dwustopniowe. W roku akademickim 2023/24 ponad dwie trzecie studentów kształciło się na studiach pierwszego stopnia (licencjackich bądź inżynierskich) – 67,1%, a 20,6% stanowili studenci kontynuujący naukę na drugim stopniu (magisterskim). Studia magisterskie jednolite skupiały 12,3% ogółu studiujących. Na studiach licencjackich przeważały kobiety, zaś na inżynierskich – mężczyźni (odpowiednio 65% do 35% i 29% do 71%).

W roku akademickim 2023/24 uczelnie mające siedzibę w województwie wielkopolskim oferowały możliwość kształcenia na 344 kierunkach sklasyfikowanych w 11 grupach kierunków kształcenia. Wciąż największym zainteresowaniem cieszyły się kierunki z grupy biznes, administracja i prawo (28,5% ogółu studentów kształcących się na wielkopolskich uczelniach), a w tej grupie przede wszystkim zarządzanie oraz logistyka.

Wykres 23. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2022/23

Chart 23. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2022/2023 academic year

a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2023 r. łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

a Graduates who obtained higher education diplomas in 2023. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

W 2023 r. dyplomy ukończenia studiów wyższych (pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich) uzyskało łącznie 30,1 tys. absolwentów, tj. o 0,7% mniej niż przed rokiem (w kraju spadek o 0,2%). Podobnie jak przy liczebności studentów, pod względem liczby absolwentów wielkopolskie zajęło 3. miejsce wśród województw (za mazowieckim i małopolskim). Wśród absolwentów więcej było kobiet (18,7 tys., tj. 62,0%), a także osób, które studiowały w trybie stacjonarnym (17,2 tys., tj. 57,0%).

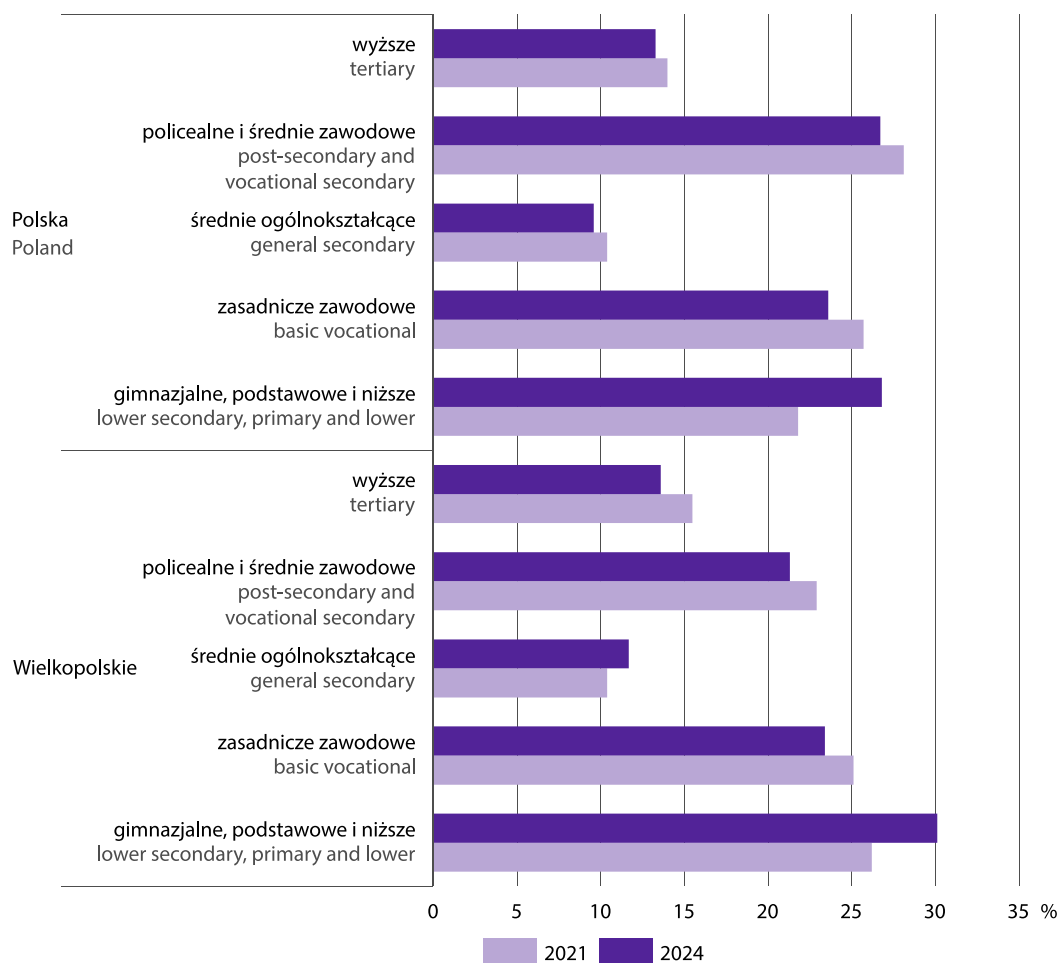
Najwięcej absolwentów uzyskało dyplom na kierunkach studiów z grup: biznes, administracja i prawo (8,6 tys., tj. 28,6%), technika, przemysł, budownictwo (3,6 tys., tj. 11,8%), zdrowie i opieka społeczna (3,2 tys., tj. 10,5%), nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja (3,1 tys., tj. 10,2%), nauki humanistyczne i sztuka (3,0 tys., tj. 10,0%) oraz usługi (2,9 tys., tj. 9,7%).

W końcu 2023 r. w ogólnej liczbie studentów kształcących się na uczelniach, których jednostka macierzysta znajduje się w województwie wielkopolskim, było 9,6 tys. obcokrajowców, o 1,0% więcej niż w poprzednim roku (przy wzroście ogólnej liczby studentów o 5,6%). Reprezentowali oni 131 krajów, ale najwięcej studentów-cudzoziemców pochodziła z Ukrainy (4,3 tys. osób, tj. 44,3%) oraz z Białorusi (16,7%). Stosunkowo liczne były też grupy studentów pochodzących z Turcji (5,0%), Chin (3,1%), Indii (2,4%), Rwandy (2,0%), Etiopii i Azerbejdżanu (po 1,8%), Hiszpanii (1,5%) oraz Tajwanu (1,3%).

W roku szkolnym 2023/24 sieć szkół dla dorosłych zmniejszyła się o kolejne 3 placówki i obejmowała 2 szkoły podstawowe oraz 89 liceów ogólnokształcących. Naukę w szkołach dla dorosłych kontynuowało łącznie 9,5 tys. uczniów, tj. o 8,0% więcej niż przed rokiem.

W szkołach dla dorosłych przeważali mężczyźni, którzy stanowili 53,1% wszystkich uczniów. W czerwcu 2023 r. naukę w szkołach dla dorosłych zakończyły 603 osoby (wobec 2546 rok wcześniej).

Wykres 24. Ludność^a według poziomu wykształcenia według BAEL
Chart 24. Structure of population^a by level of educational attainment by LFS

a W wieku 15–89 lat.
 a Aged 15–89.

W wielkopolskim w 2024 r. największy odsetek ludności w wieku 15–89 lat miał wykształcenie wyższe – 26,8% (tj. o 5,0 p.proc. więcej niż w 2021 r.) lub zasadnicze zawodowe – 26,7% (spadek o 1,4 p.proc.), a najniższy średnie ogólnokształcące – 9,6% (spadek o 0,8 p.proc.). Osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym stanowiły 23,6% (tj. o 2,1 p.proc. mniej niż w 2021 r.), a udział osób z najniższym wykształceniem wyniósł 13,3% (spadek o 0,7 p.proc.).

W 2023 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale oświata i wychowanie wyniosły w województwie wielkopolskim 11206,4 mln zł, 18,4% więcej niż w roku poprzednim oraz o 35,0% więcej niż w 2021 r. (w kraju wzrost odpowiednio o 17,2% i o 32,0%). Zdecydowana większość wydatków (84,5%) była poniesiona przez gminy i miasta na prawach powiatu (w kraju 86,7%).

Zasoby pracy

Labour resources

Populacja bezrobotnych w ciągu 2024 r. zwiększyła się o 0,2% do poziomu 46,6 tys. osób. Wciąż istotny problem stanowiło zjawisko długotrwałego bezrobocia.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie wielkopolskim na koniec grudnia 2024 r. wyniosła 3,0% i nie zmieniła się wobec roku poprzedniego. Wskaźnik ten nadal pozostaje najniższy w kraju, kształtując się o 2,1 p.proc. poniżej wskaźnika ogólnopolskiego.

Współczynnik aktywności zawodowej zmalał w ciągu roku o 0,9 p.proc., ale wskaźnik zatrudnienia wzrósł o 0,3 p.proc. Oba wskaźniki nadal przekraczały wartości w kraju.

We wrześniu 2024 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie wielkopolskim ukształtowała się na poziomie 1530,2 tys. osób i była o 0,1% wyższa niż rok wcześniej.

Dane o **pracujących w gospodarce narodowej** (stan na ostatni dzień miesiąca) od grudnia 2022 r. są prezentowane na podstawie administracyjnych źródeł danych. Dane dotyczą pracujących we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej.

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

1. pracowników najemnych (od 2022 r. zmiana nazwy, wcześniej zatrudnieni), czyli osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy;
2. pracodawców i pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
3. osoby wykonujące pracę nakładczą;
4. członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
5. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

We wrześniu 2024 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie wielkopolskim ukształtowała się na poziomie 1530,2 tys. osób, tj. o 0,1% wyższym w stosunku do września 2023 r. (w kraju spadek o 0,1%). Wielkopolskie zajmowało 3. miejsce w kraju pod względem liczby pracujących (za mazowieckim i śląskim). Kobiety stanowiły 45,9% pracujących w gospodarce narodowej w wielkopolskim, tj. najmniej spośród wszystkich województw (w kraju przeciętnie 47,3%).

We wrześniu 2024 r. pracownicy najemni stanowili 78,9% pracujących w gospodarce narodowej w województwie wielkopolskim, przy czym 48,4% z nich to kobiety (w kraju odpowiednio 78,9% i 50,0%). Udział pracujący na własny rachunek łącznie z pomagającymi członkami rodziny w pracujących w gospodarce narodowej wyniósł 20,9%, przy czym jedynie 37,0% z nich to kobiety (w kraju 20,9% przy 37,7% udziale kobiet).

W województwie wielkopolskim, we wrześniu 2024 r. najwięcej osób pracowało w przemyśle – 381,5 tys. osób (tj. 24,9% ogółu pracujących w gospodarce narodowej w województwie, wobec 21,0% w kraju) oraz w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 245,8 tys. osób (16,1%, w kraju 14,7%), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 124,8 tys. osób (8,2%, w kraju 7,9%), budownictwo – 116,5 tys. osób (7,6%, w kraju 7,0%), edukacja – 112,1 tys. osób (7,3%, w kraju 8,0%) oraz transport i gospodarka magazynowa – 108,2 tys. osób (7,1%, w kraju 6,0%).

W porównaniu z wrześniem 2023 r. liczba pracujących najmocniej wzrosła w sekcjach: pozostała działalność usługowa (o 3,3% w kraju o 2,0%), informacja i komunikacja (o 3,2%, w kraju o 2,1%), obsługa rynku nieruchomości (o 2,8%, w kraju o 2,2%), zakwaterowanie i gastronomia (o 2,6%, w kraju o 2,3%), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (o 2,3%, w kraju o 2,4%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 2,2%, w kraju o 2,4%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (o 2,0%, w kraju spadek o 1,5%).

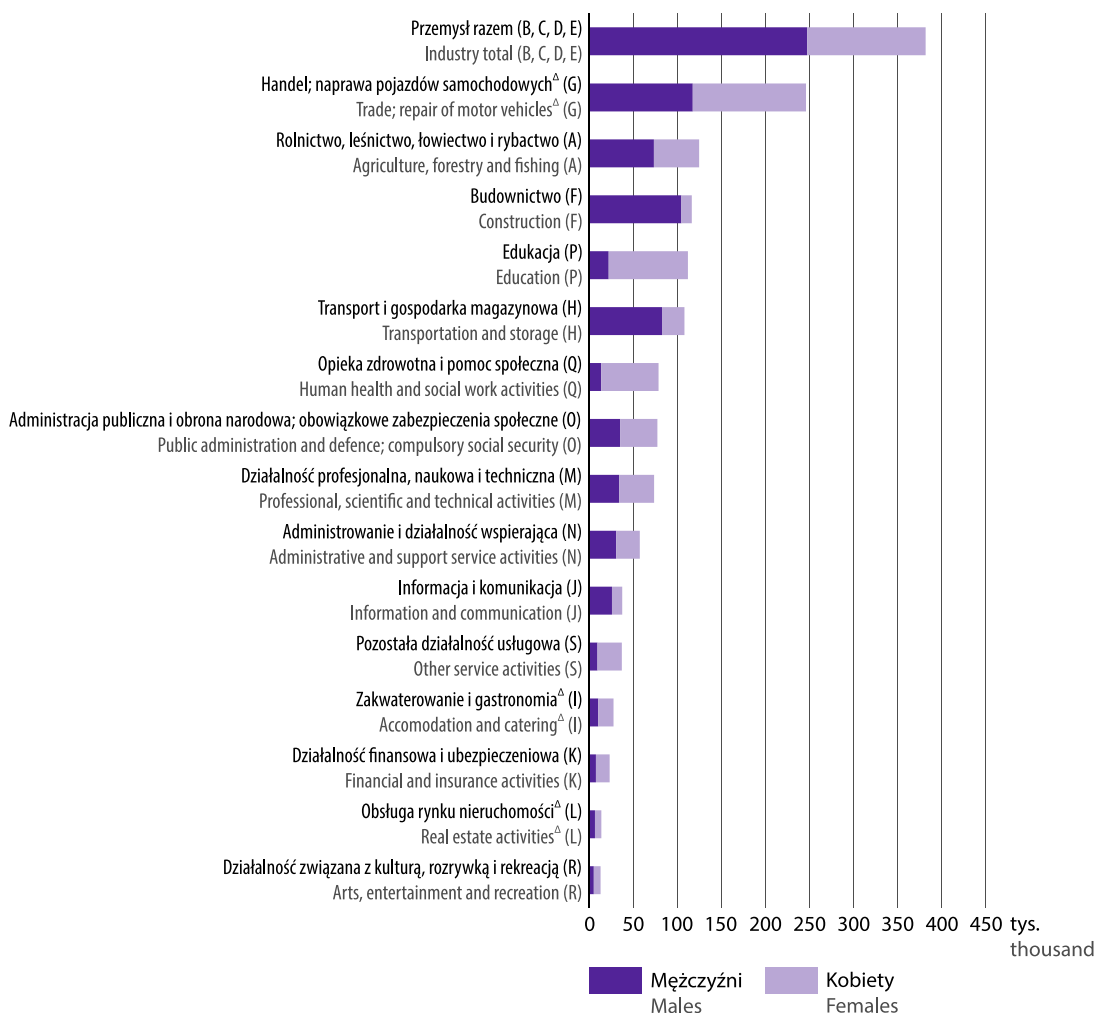
Spadek liczby pracujących w odniesieniu do września 2023 r. odnotowano w grupie sekcji przemysł (o 1,3%, w kraju o 1,2%), a także sekcjach: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 3,4%, w kraju o 4,2%), transport i gospodarka magazynowa (o 2,1% w województwie oraz kraju), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 0,1%, w kraju wzrost o 0,4%).

Natomiast w sekcji budownictwo liczba pracujących zarówno w województwie wielkopolskim jak i kraju nie zmieniła się znacząco w stosunku do września poprzedniego roku.

Wykres 25. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2024 r.

Stan w dniu 30 września

Chart 25. Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections and sex in 2024
As of 30 September

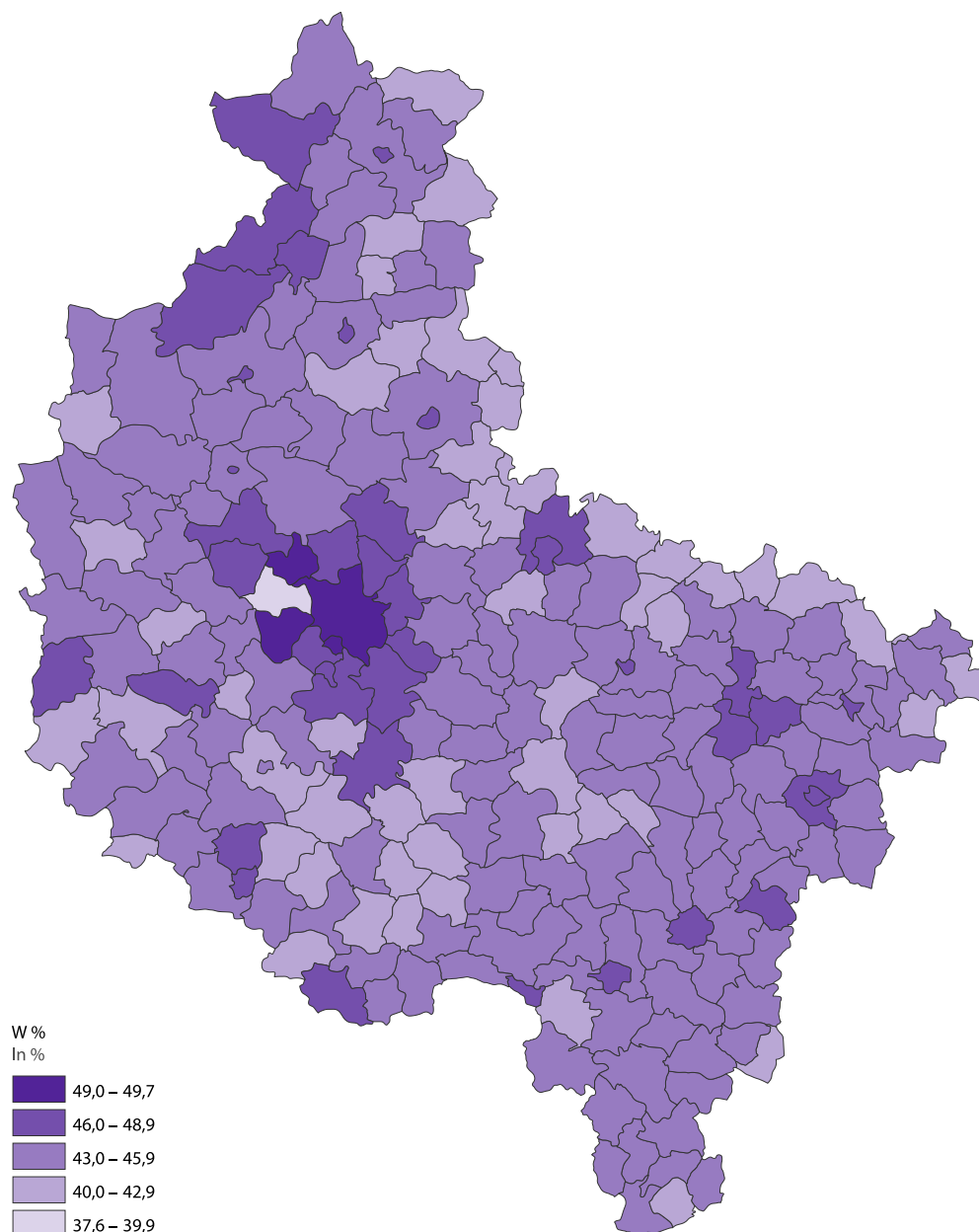

Mapa 25. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.

Stan w dniu 30 września

Map 25. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024

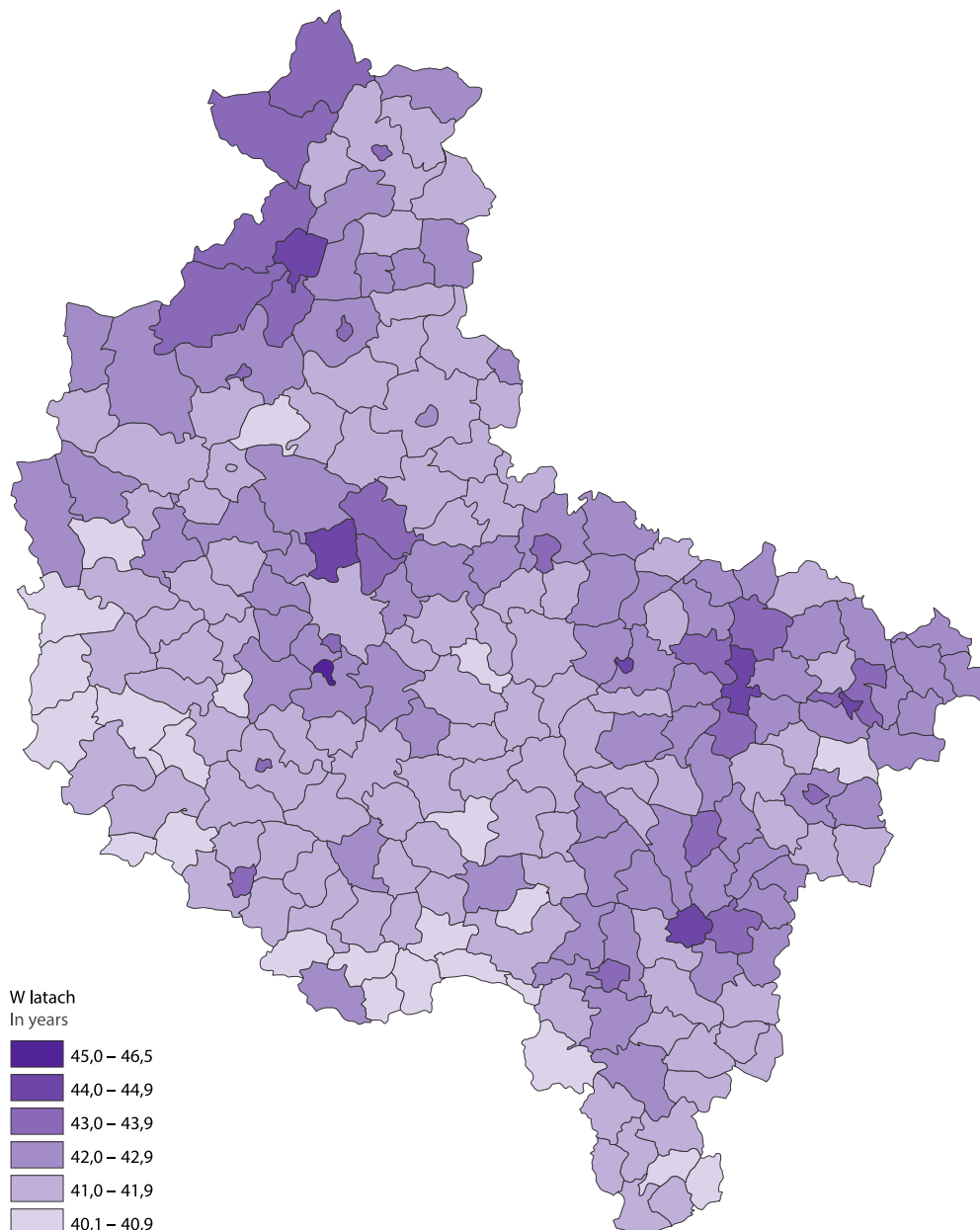
As of 30 September

Mapa 26. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.

Stan w dniu 30 września

Map 26. Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024
As of 30 September

We wrześniu 2024 r. województwo wielkopolskie miało najniższą średnią wieku pracujących ogółem – 42,1 roku (na równi z województwem pomorskim, w kraju 42,8 roku) oraz mężczyzn – 42,3 roku (na równi z pomorskim, w kraju 42,9 roku), a także było na drugim miejscu (za pomorskim) pod względem średniego wieku pracujących kobiet – 42,0 lata (w kraju 42,7 roku). Gminą województwa wielkopolskiego z przeciętnie najmłodszymi pracującymi był Pakosław (średnia wieku 40,1 roku), a z najstarszymi – Puszczykowo (46,5 roku).

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583 z późn. zm.).

W końcu grudnia 2024 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego wyniosła 46,6 tys., co stanowiło 5,9% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. Populacja bezrobotnych w ciągu roku zwiększyła się o 0,1 tys., tj. o 0,2%. W skali kraju na koniec 2024 r. liczba bezrobotnych była o 0,3% mniejsza niż rok wcześniej.

W województwie wielkopolskim w końcu 2024 r. wzrost liczby bezrobotnych, w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano w 20 powiatach, najwyższy w powiatach śremskim (o 21,7%), kaliskim (o 12,1%), oraz Kaliszu (o 12,0%). Spadek liczby bezrobotnych nastąpił w 15 powiatach, najwyższy w powiatach wolsztyńskim (o 22,7%), nowotomyskim (o 12,8%) oraz złotowskim (o 9,1%).

W końcu grudnia 2024 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie wielkopolskim wyniosła 3,0%, a w kraju 5,1% (zarówno w kraju jak i województwie, brak zmian w stosunku do grudnia 2023 r.). Wskaźnik ten nadal pozostaje najniższy w kraju, kształtując się o 2,1 p.proc. poniżej wskaźnika ogólnopolskiego.

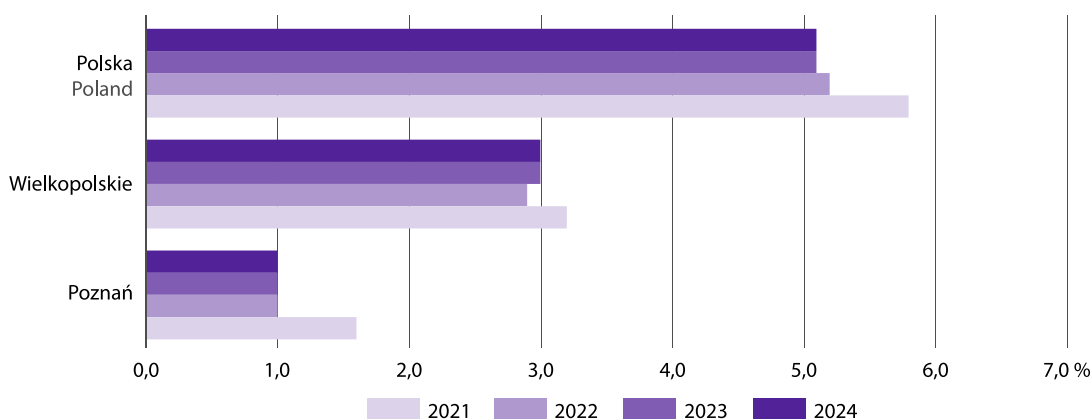
Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyznaczoną — na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2021–2024

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 26. Registered unemployment rate in 2021–2024

As of 31 December

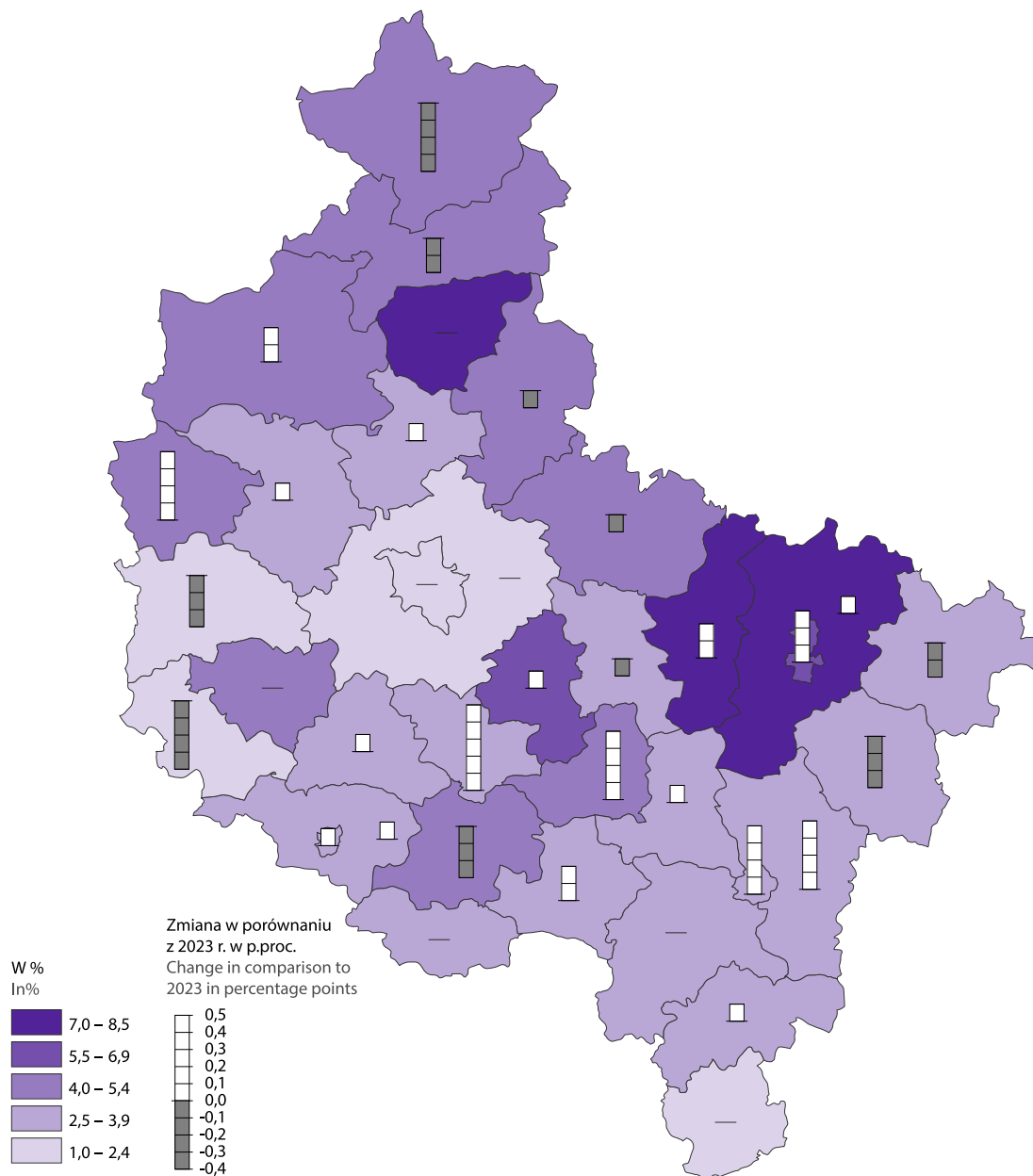
W 18 powiatach stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2024 r. wzrosła w porównaniu z rokiem wcześniejszego. Najwyższy wzrost odnotowano w powiecie śremskim (o 0,5 p.proc.) oraz w powiatach jaro- cińskim, kaliskim, międzychodzkiem i Kaliszu (po 0,4 p.proc.). W 7 powiatach (chodzieskim, grodziskim, kępińskim, ostrowskim, poznańskim, rawickim i Poznaniu) stopa bezrobocia nie uległa zmianie. W pozostałych 10 powiatach odnotowano spadek stopy bezrobocia w skali roku, w tym najwyższy w powiatach: wolsztyńskim i złotowskim (po 0,4 p.proc.) oraz gostyńskim, nowotomyskim i tureckim (po 0,3 p.proc.).

Natężenie bezrobocia nie jest jednakowe w całym województwie; największe obserwuje się w jego wschodniej i północnej części. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: konińskim (8,5% wobec 8,4% w grudniu 2023 r.), chodzieskim (7,5%, podobnie jak rok wcześniej) i słupeckim (7,4% wobec 7,2%), a najniższą w poznańskim i Poznaniu (po 1,0%, podobnie jak rok wcześniej) oraz kępińskim i wolsztyńskim (po 1,5% wobec odpowiednio 1,5% i 1,9% w grudniu 2023 r.). Rozpiętość pomiędzy najniższą i najwyższą wartością tego wskaźnika w powiatach wyniosła 7,5 p.proc. i w skali roku zwiększyła się o 0,1 p.proc.

Mapa 27. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 27. Registered unemployment rate in 2024
As of 31 December

Liczba bezrobotnych mieszkających na wsi w końcu grudnia 2024 r. wyniosła 22,1 tys., tj. o 0,6% mniej niż w 2023 r. W zbiorowości bezrobotnych ogółem ich udział wyniósł 47,4% (wobec 47,8% przed rokiem i 45,7% w kraju).

Bezrobocie dotyczy przede wszystkim ludzi młodych, którzy nie przekroczyli 35 roku życia. W końcu grudnia 2024 r. stanowili oni 38,3% bezrobotnych zarejestrowanych (osoby poniżej 25 roku życia – 15,5%, a w wieku 25–34 lata – 22,8%). Jednak najliczniejszą grupą bezrobotnych były osoby w wieku 35–44 lata, które stanowiły 24,8% bezrobotnych zarejestrowanych. W porównaniu z 2023 r. liczebność bezrobotnych zmniejszyła się w grupach wiekowych: 25–34 lata (o 4,4%), 55 i więcej lat (o 1,7%) oraz 35–44 (o 0,1%). Natomiast zwiększyła się w grupach: 45–54 (o 7,0%) i 18–24 (o 1,1%). W 2024 r. najtrudniejszą sytuację na rynku pracy mieli młodzi ludzie z powiatu pleszewskiego, gdzie osoby w wieku poniżej 35 roku życia stanowiły 48,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a także rawickiego (47,4%) oraz konińskiego (45,5%).

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe (28,9% ogółu bezrobotnych) oraz gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe (23,3%). Najmniej liczną zbiorowość bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (11,6%) oraz wyższym (13,9%).

Pod względem czasu pozostawania bez pracy w końcu grudnia 2024 r. najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych tworzyły osoby niepracujące przez ponad 1 rok – 29,8% (przed rokiem 29,6%), w tym 15,7% stanowili pozostający bez pracy dłużej niż 24 miesiące. Najmniej liczna była grupa bezrobotnych pozostających bez pracy stosunkowo krótko, tj. do 1 miesiąca – 12,6% (11,9% przed rokiem).

Biorąc pod uwagę doświadczenie zawodowe, najbardziej zagrożone bezrobociem są osoby o krótkim stażu pracy lub bez niego. W 2024 r. wśród zarejestrowanych bezrobotnych osoby bez stażu oraz ze stażem do 1 roku stanowiły 26,7% (26,8% przed rokiem), a od 1 roku do 5 lat – 26,2% (26,6% rok wcześniej).

Najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2023 r. byli długotrwale bezrobotni (18,4 tys. osób, tj. o 1,3% więcej niż w 2023 r.), których udział w populacji bezrobotnych wyniósł 39,4%. Liczba bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat ukształtowała się na poziomie 12,3 tys. (spadek o 1,5% wobec 2023 r.), a osób w wieku powyżej 50 roku życia – 12,0 tys. (wzrost o 1,1%). W 2024 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, spadła również liczba bezrobotnych niepełnosprawnych (o 16,5% do poziomu 3,6 tys. osób), bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (o 7,7% do poziomu 7,4 tys. osób) oraz osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (o 0,5% do 1,0 tys. osób). W 2024 r. liczba bezrobotnych posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 lat wzrosła o 19,1% w stosunku do roku poprzedniego, a grupa ta stanowiła 0,2% ogółu bezrobotnych w województwie.

Długotrwale bezrobotni to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

W grudniu 2024 r. na 1 ofertę pracy w województwie wielkopolskim przypadało 15 bezrobotnych, tj. o 2 mniej niż rok wcześniej i o 5 mniej niż przeciętnie w kraju.

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

W 4 kwartale 2024 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie liczyła 1690 tys. osób, biernych zawodowo – 1131 tys. Ludność aktywną zawodowo tworzyli pracujący (1652 tys. osób) i bezrobotni (37 tys.).

Liczba aktywnych zawodowo w 4 kwartale 2024 r. zmalała w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku o 1,2%. W omawianym okresie współczynnik aktywności zawodowej w wielkopolskim ukształtował się na poziomie 59,9% (w kraju 58,5%). W województwie zaobserwowano spadek aktywności zawodowej wobec roku poprzedniego o 0,9 p.proc. (w kraju spadek o 0,4 p.proc.).

Wskaźnik zatrudnienia w województwie wielkopolskim w 4 kwartale 2024 r. wyniósł 58,6% (w kraju 56,8%) i wzrósł o 0,3 p.proc. w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego (w kraju spadek o 0,3 p.proc.).

Tabela 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL
Table 13. Economic activity of the population aged 15–89 in the 4th quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2021	2023	2024	2024 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	1703	1711	1690	17742
pracujący employed persons	1659	1642	1652	17247
bezrobotni unemployed persons	45	69	37	495
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	1107	1105	1131	12610
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	60,6	60,8	59,9	58,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	59,0	58,3	58,6	56,8
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	2,6	4,0	2,2	2,8

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat, które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

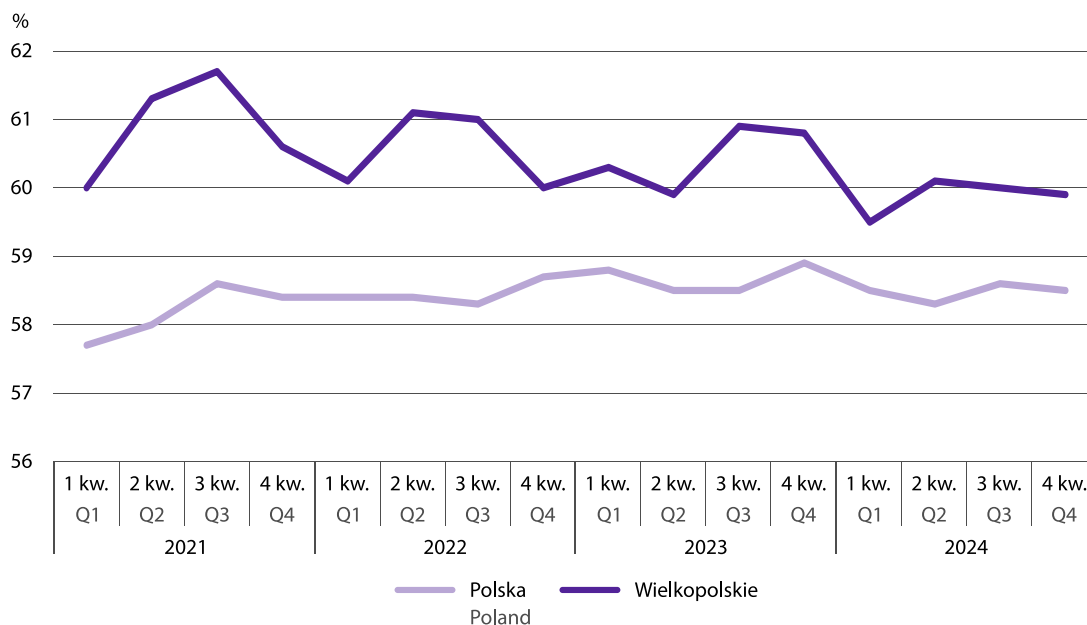
- a) z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b) z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c) z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 27. Activity rate by quarters

W 4 kwartale 2024 r. zbiorowość biernych zawodowo stanowiła 40,1% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15–89 lat. Udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie ludności kraju w tym wieku ukształtował się na poziomie 41,5%. W ciągu roku liczba biernych zawodowo w wielkopolskim zwiększyła się o 2,4% (w skali kraju wzrost o 0,9%).

W 4 kwartale 2024 r. bierni zawodowo w wieku 15-74 lata jako główne przyczyny bierności wskazywali: emeryturę (49,2% badanej zbiorowości, w kraju 51,3%), naukę i uzupełnianie kwalifikacji zawodowych (22,5%, w kraju 22,8%), chorobę i niepełnosprawność (12,5%, w kraju 10,9%) oraz obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (9,3%, w kraju 7,5%). Odsetek osób zniechęconych bezskutecznością poszukiwania pracy, tj. brakiem szans na otrzymanie odpowiedniego zatrudnienia lub wyczerpaniem możliwości znalezienia pracy, wyniósł 0,2% (w kraju 0,5%).

W porównaniu z analogicznym kwartałem roku poprzedniego struktura przyczyn bierności zawodowej w wielkopolskim nie zmieniła się znacząco. Nieco częściej jako przyczynę bierności wskazywano naukę i uzupełnienie kwalifikacji zawodowych (wzrost udziału o 0,8 p.proc.) oraz chorobę lub niepełnosprawność (wzrost o 0,4 p.proc.). Natomiast rzadziej wskazywano obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (spadek udziału o 0,9 p.proc.) oraz zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy, tj. brakiem szans na otrzymanie odpowiedniego zatrudnienia lub wyczerpaniem możliwości znalezienia pracy (spadek o 0,5 p.proc.).

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

W 2023 r. w odniesieniu do poprzedniego roku zwiększyła się liczba emerytów i rencistów oraz przeciętna emerytura i renta brutto. Wzrósł zarówno przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny jak również dochód do dyspozycji na 1 mieszkańca. Pogorszył się wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych. Jednak w subiektywnej ocenie sytuacji materialnej gospodarstw domowych wzrósł odsetek osób określających ją jako raczej dobrą i dobrą.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

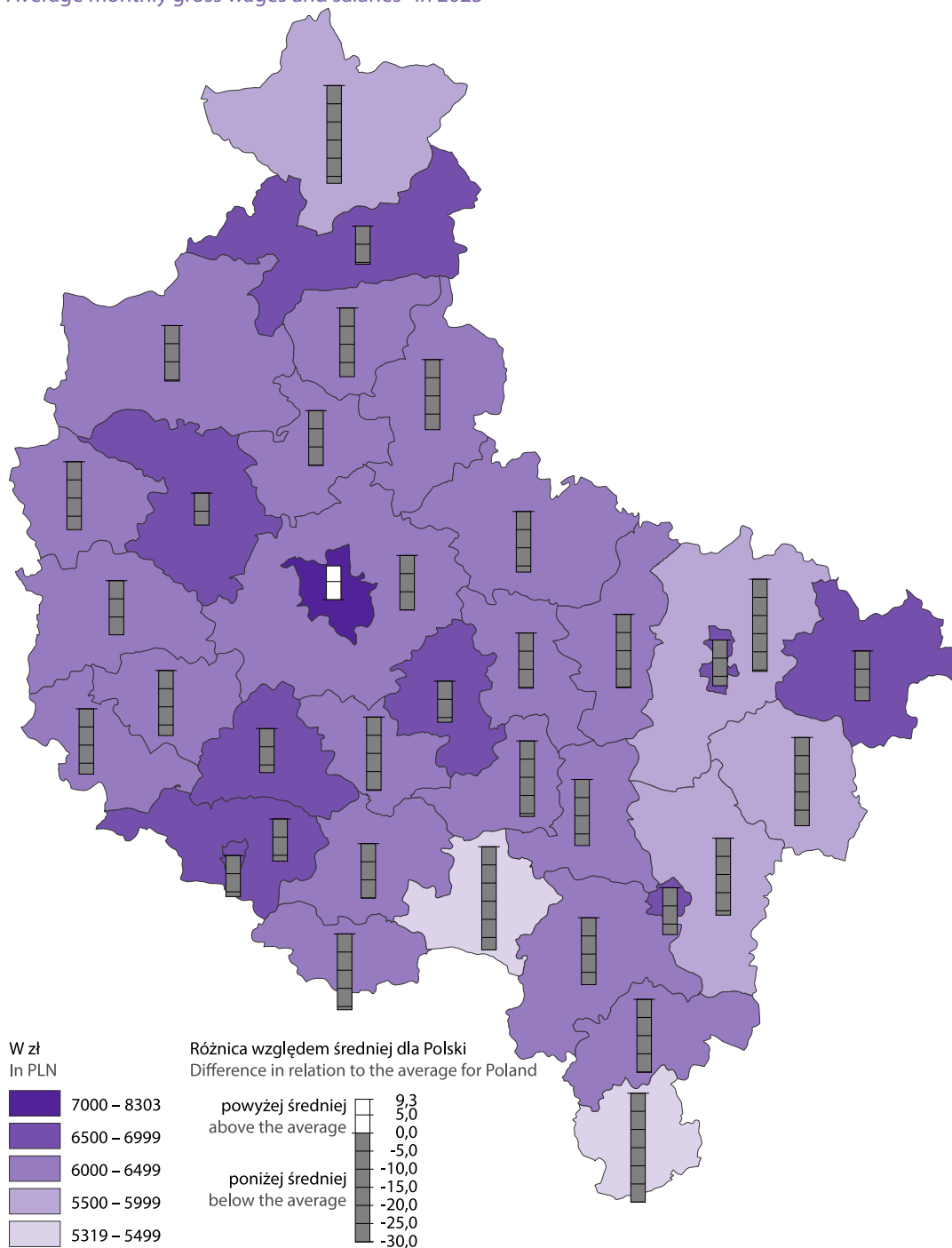
Informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w gospodarce narodowej zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) - na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2023 r. (jako ostatnim dostępnym).

Biorąc pod uwagę podmioty gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9, przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie wielkopolskim w 2023 r. osiągnęło 6772,06 zł, czyli było o 12,5% wyższe niż przed rokiem i o 81,9% wyższe niż w 2015 r., ale o 10,8% niższe niż przeciętnie w kraju.

Jedynie w 3 powiatach przeciętne wynagrodzenie było wyższe od notowanego dla województwa: Poznaniu (o 22,6%), szamotulskim (o 2,3%) oraz pilskim (o 0,3%). Najniższe przeciętne wynagrodzenie kształtowało się w powiatach: kępińskim (o 21,5% niżej niż średnio w województwie), krotoszyńskim (o 19,7%) oraz złotowskim (o 18,0%).

Mapa 28. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2023 r.

Map 28. Average monthly gross wages and salaries^a in 2023

^a Dotyczy podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9.

^a Concern economic entities employing more than 9 persons.

Dane dla sektora przedsiębiorstw zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 – metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2024 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2024 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie wielkopolskim kształtowało się na poziomie 7446,51 zł, tj. o 11,2% wyżej niż przed rokiem, ale nadal było o 9,9% niższe niż średnio w kraju (8265,92 zł, tj. wzrost o 11,0%). Przeciętne wynagrodzenie zwiększało się we wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw. Największy wzrost odnotowały jednostki związane z administrowaniem i działalnością wspierającą (o 15,9%), budownictwem (o 13,4%) oraz dostawą wody, gospodarką ściekami i odpadami; rekultywacją (o 13,0%).

W odniesieniu do kraju w niemal wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw w wielkopolskim przeciętne wynagrodzenia brutto kształtowały się na niższym poziomie, jedynie w sekcji dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja było nieco wyższe niż w kraju (o 0,1%). Poza tym różnice w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia w kraju kształtowały się od 1,0% w sekcji administrowanie i działalność wspierająca do 11,1% w jednostkach związanych z obsługą rynku nieruchomości.

Tabela 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

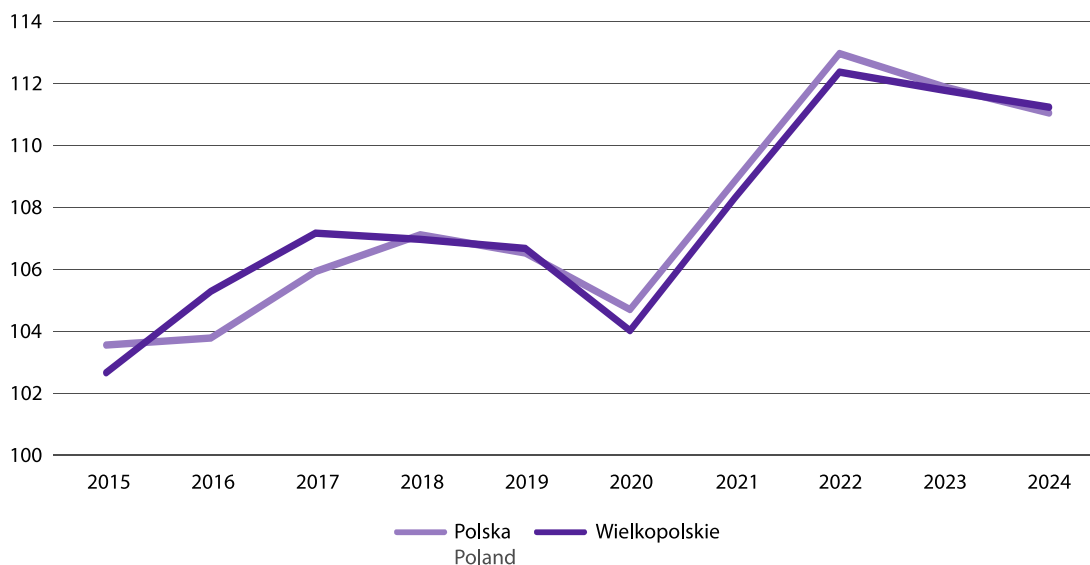
Table 14. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3676,42	4922,32	6694,72	7446,51
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the average domestic (Poland=100)	89,2	91,0	89,9	90,1

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

Wykres 28. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100

Chart 28. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2024 r. w województwie wielkopolskim było 809,1 tys. emerytów i rencistów pobierających świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) lub z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS). Emeryci i renciści z województwa wielkopolskiego, tak jak rok wcześniej, stanowili 8,6% w ogólnej liczbie korzystających ze świadczeń społecznych w kraju.

W stosunku do poprzedniego roku, liczba emerytów i rencistów w województwie zwiększyła się o 0,9%, przy przeciętnym wzroście w Polsce o 0,7%. Liczba osób pobierających świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych zwiększyła się o 1,0% (w kraju o 0,9%). Liczba korzystających z KRUS zwiększyła się o 0,3% (w kraju spadek o 0,7%).

Tabela 15. Świadczenia społeczne

Table 15. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	744,8	794,9	801,9	809,1
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1897,51	2320,35	3197,97	3663,58
w tym emerytura of which retirement pension	2040,13	2428,30	3349,05	3819,57
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1167,02	1348,26	1811,11	2060,68

W 2024 r. w województwie wielkopolskim przeciętna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 3663,58 zł, a rolników indywidualnych – 2060,68 zł i w porównaniu z 2023 r. świadczenia te wzrosły odpowiednio o 14,6% (w kraju o 14,4%) i o 13,8% (w kraju o 13,9%). W województwie wielkopolskim zarówno świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, jak i z KRUS nadal były niższe niż przeciętnie w kraju (odpowiednio o 4,8% i o 2,0%).

Tabela 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny^a
Table 16. Average monthly available income^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1287,79	1789,13	2074,11	2495,02	2678,30
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1259,24	1753,29	2032,52	2450,22	2622,11

^a Od 2021 r. dane uogólniono w oparciu o wyniki wstępne NSP 2021 i nie są w pełni porównywalne z danymi prezentowanymi w poprzednich edycjach.

^a Since 2021 the data were generalized on the basis of the preliminary results of the National Census 2021 and are not fully comparable with data presented in previous editions.

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne - wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r. w województwie wielkopolskim wyniósł 2495,02 zł i był o 6,8% niższy niż przeciętnie w kraju. Wśród województw wielkopolskie plasowało się pod tym względem na 9. miejscu. W porównaniu z 2022 r. kwota dochodów rozporządzalnych na osobę zwiększyła się o 20,3% (wobec wzrostu w kraju o 19,0%).

W strukturze dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych dominowały dochody z pracy najemnej. Stanowiły one 56,4% ogółu dochodów (wzrost udziału o 4,1 p.proc. względem roku poprzedniego). Drugim co do wielkości źródłem dochodów gospodarstw domowych były dochody osiągane ze świadczeń społecznych – 28,4% (spadek o 2,8 p.proc.). W mniejszym stopniu dochód rozporządzalny tworzyły dochody z pracy na własny rachunek – 10,9% (wzrost o 3,7 p.proc.).

Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r. wyniósł 2450,22 zł, tj. o 20,6% więcej niż przed rokiem, ale nadal był niższy niż przeciętnie w Polsce (o 6,6%).

Wyniki badania EU-SILC 2022 r. wskazują, że – biorąc pod uwagę sytuację dochodową gospodarstw domowych – wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych wyniósł w wielkopolskim 14,9%, tj. o 0,5 p.proc. więcej niż rok wcześniej (w kraju 14,0%, o 0,3 p.proc. mniej niż przed rokiem).

Zróznicowanie i koncentracja dochodu w porównaniu z rokiem wcześniejszym spadły w województwie, w przeciwieństwie do wzrostu w kraju. Współczynnik Giniego osiągnął dla wielkopolskiego poziom 25,0% (tj. o 0,9 p.proc. mniej niż w badaniu EU-SILC z 2022 r.), dla kraju 27,0% (tj. o 0,7 p.proc. więcej niż rok wcześniej).

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

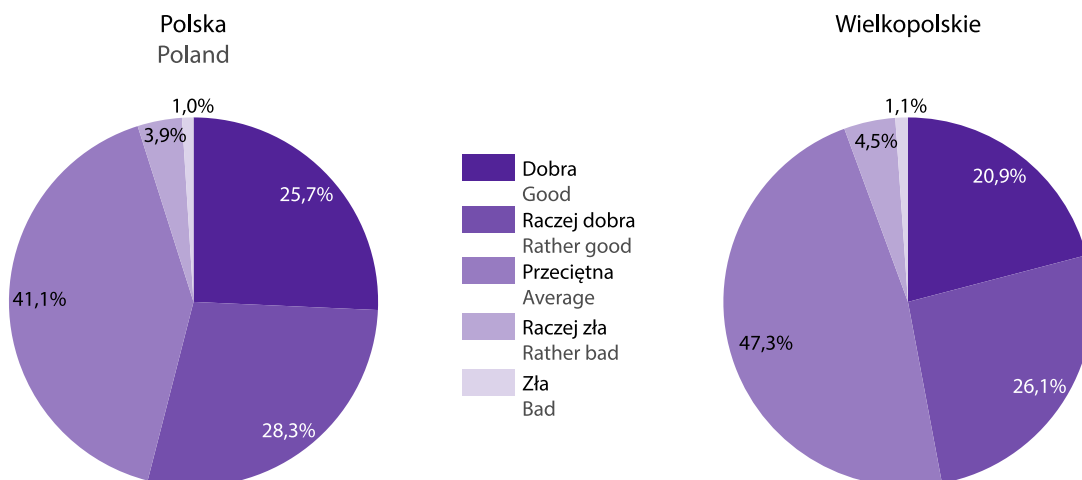
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych jest to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Transfery społeczne to bieżące przelewy otrzymywane przez gospodarstwa domowe podczas okresu odniesienia dochodu, przeznaczone do zmniejszenia ciężarów finansowych związanych z wieloma nieprzewidywalnymi sytuacjami lub potrzebami, dokonywane w ramach wspólnie organizowanych systemów lub poza tymi systemami przez organy rządowe lub instytucje typu non-profit świadczące usługi na rzecz gospodarstw domowych (NPISH).

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów. Przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

W 2023 r. w kraju subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych uległa poprawie – odsetek oceniających sytuację swego gospodarstwa negatywnie zmniejszył się, a pozytywnie wzrósł. W województwie wielkopolskim sytuacja wyglądała podobnie. Blisko połowa gospodarstw domowych oceniała swoją sytuację materialną jako przeciętną (47,3%, spadek w porównaniu z 2022 r. o 2,1 p.proc.; w kraju 41,1%, spadek o 3,1 p.proc.). Jako raczej dobrą lub dobrą sytuację swojego gospodarstwa domowego oceniało 47,0% (o 3,6 p.proc. więcej niż w 2022r.; w kraju 54,0%, o 4,0 p.proc. więcej), w tym jako dobrą – 20,1% (o 3,3 p.proc. więcej; w kraju 25,7%, wzrost o 2,0 p.proc.). Zmniejszył się natomiast udział gospodarstw domowych postrzegających swoją sytuację materialną jako raczej złą albo złą (o 1,6 p.proc. do 5,6%; w kraju o 1,1 p.proc. do 4,9%).

Wykres 29. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2023 r.
Chart 29. Subjective evaluation of material situation of household in 2023

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

Łączna kwota świadczeń wypłaconych w 2023 r. w ramach programu „Rodzina 500 plus” stanowiła 10,0% puli wypłaconej w kraju, a pod względem liczby rodzin objętych Kartą Dużej Rodziny województwo plasowało się na 3. miejscu. Rok 2023 był kolejnym rokiem spadku liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Uległa poprawie sytuacja w zakresie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3. Wzrosła liczba placówek, jak i oferowanych przez nie miejsc, jednak liczba przebywających w nich dzieci nieznacznie spadła.

W 2023 r. świadczenia społeczne w województwie wielkopolskim przyznano dla 81,4 tys. osób, tj. o 1,0% mniej niż w poprzednim roku i o 42,1% mniej niż w 2015 r. W skali kraju beneficjenci pomocy społecznej z wielkopolskiego stanowili 9,2%, a więcej osób z tego typu pomocy skorzystało tylko w województwie mazowieckim (12,6%). Na każde 10 tys. ludności przypadały 233 osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej (w 2022 r. – 235, w 2015 r. – 405), tj. o 2 osoby mniej niż średnio w kraju.

Tabela 17. Świadczenia pomocy społecznej

Table 17. Social assistance benefits

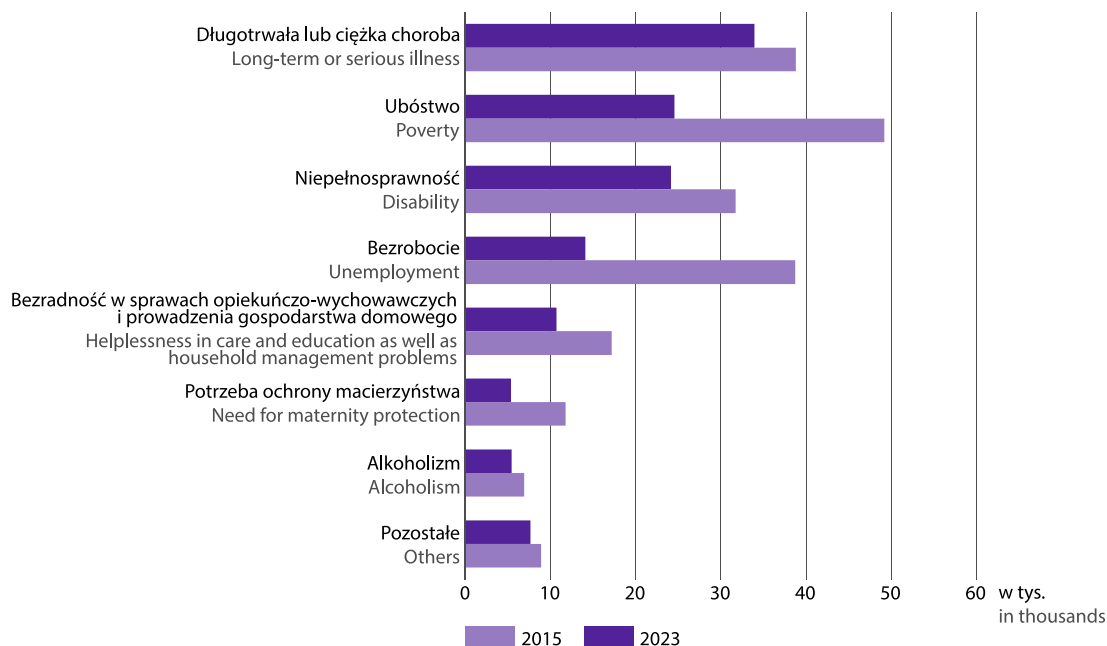
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of person)	140720	95330	82219	81427
Udzielone świadczenie w mln zł Benefits granted in million PLN	292,7	321,4	354,4	376,3
pomoc pieniężna financial assistance	194,8	177,7	180,0	175,2
pomoc niepieniężna non-financial assistance	97,9	143,6	174,4	201,1
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	405,1	271,5	235,2	233,3

Pomoc w formie pieniężnej w województwie otrzymało 82,3% beneficjentów, a niepieniężnej – 53,1% (w kraju odpowiednio 91,0% i 50,5%). Kwota udzielonych świadczeń pomocy społecznej w 2023 r. wyniosła 376,3 mln zł (o 6,2% więcej niż w 2022 r.), co stanowiło 10,1% całkowitej kwoty świadczeń w Polsce.

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy. W 2023 r. w województwie wielkopolskim, tak jak w kraju, najczęstszymi powodami przyznania świadczenia były długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo (odpowiednio 34,0 tys. i 24,6 tys. rodzin).

W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek liczby rodzin korzystających z przyznanej pomocy w większości kategorii, a największy dotyczył: bezrobocia i ubóstwa (po 34,6 tys. rodzin mniej) oraz niepełnosprawności (o 7,6 tys.). Wzrosła liczba rodzin, którym pomoc przyznano z powodu trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy (o 0,2 tys. rodzin więcej) oraz z powodu narkomanii (o 0,1 tys. rodzin).

Wykres 30. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn
Chart 30. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

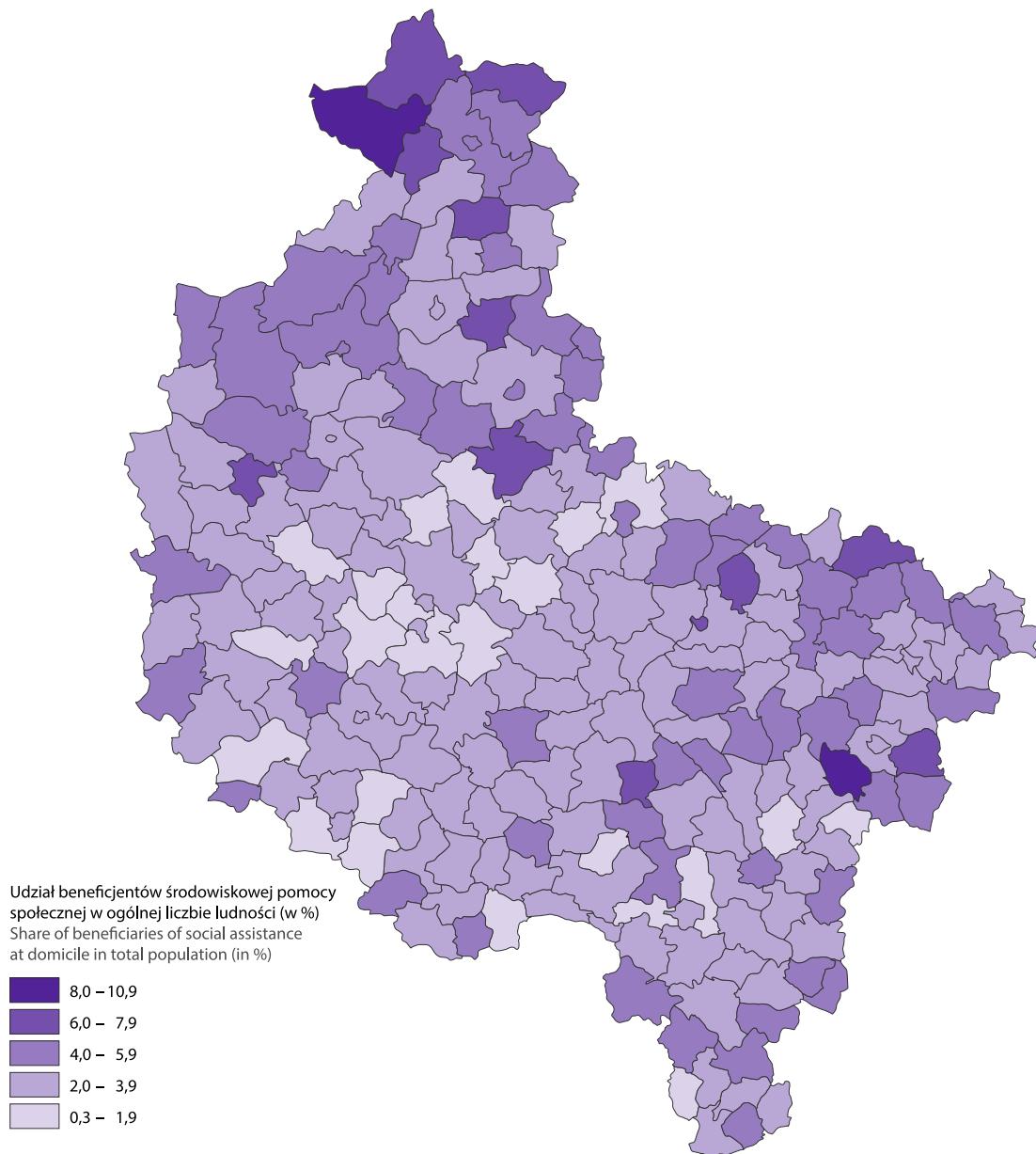
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz 2268).

W 2023 r. w województwie z różnych form środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 57,0 tys. gospodarstw domowych (o 5,4% mniej niż przed rokiem i o 34,7% mniej niż w 2015 r.), a jej beneficjentami było 113,9 tys. osób (o 2,3% mniej niż przed rokiem i o 48,4% mniej niż w 2015 r.), tj. 8,9% ogólnej liczby w kraju.

Tabela 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 18. Beneficiaries of community social assistance

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from community social assistance at domicile	87370	66519	60286	57036
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	220729	136023	116 563	113892
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	635	387	333	326

Mapa 29. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r.
Map 29. Scope of use of social assistance at domicile in 2023

Przeciętnie na 10 tys. ludności w wielkopolskim przypadało 326 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej (wobec 338 w kraju). Ich udział w liczbie ludności województwa wielkopolskiego w 2023 r. wynosił 3,3% (w kraju 3,4%) i w porównaniu z 2022 r. nie zmienił się, a w odniesieniu do 2015 r. spadł o 3,1 p.proc. W województwie występuje terytorialne zróżnicowanie zasięgu korzystania z pomocy społecznej osób i gospodarstw domowych. W 2023 r. wartość omawianego wskaźnika była najwyższa w gminach: Malanów – 10,9% ogólnej liczby mieszkańców, Jastrowie – 8,0% i Okonek – 7,9%. Najmniejszy udział korzystających odnotowano w Komornikach – 0,3%, Dopiewie – 0,8% i Rozdrażewie – 1,1%.

W 2023 r. w wielkopolskim Kartę Dużej Rodziny posiadało 182,8 tys. rodzin (10,3% w skali kraju; 3. miejsce wśród województw). Rok wcześniej kartę posiadało 154,10 tys., co oznacza wzrost o 18,6% (w kraju o 21,7%). Najwięcej rodzin korzystało z tego programu w powiecie poznańskim (19,0 tys.) i Poznaniu (15,7 tys.), a także w powiatach: gnieźnieńskim (9,5 tys.), ostrowskim (9,1 tys.) i konińskim (7,8 tys.).

Tabela 19. Świadczenia wychowawcze "RODZINA 500+"
Table 19. "FAMILY 500+" child-support benefit

Wyszczególnienie Specification	2016	2020	2022	2023
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1694870,3	3976355,3	4183536,6	4149038,8
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for which families received child-raising benefit	377794	648162	677264	683195

Uwaga: Od 1 kwietnia 2016 do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągany przez rodzinę.

Note: From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

W ramach programu „Rodzina 500+” w województwie wielkopolskim w 2023 r. łączna kwota wypłaconych świadczeń w rodzinach naturalnych wyniosła 4149,0 mln zł, co w skali kraju stanowiło 10,0%.

W 2023 r. w wielkopolskim wypłacono 209,6 mln zł zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami), tj. o 16,1% mniej niż rok wcześniej. Dotyczyły one 99,1 tys. dzieci (spadek o 17,1% wobec roku poprzedniego), co stanowi 13,8% ogółu dzieci w wieku poniżej 18 lat (podobnie jak w kraju – 13,9%). W ciągu roku udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku zmniejszył się o 2,6 p.proc. (podobnie jak w kraju).

W 2023 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszego spadły kwoty wypłacone zasiłków rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, jak również zmniejszyła się liczba dzieci, których one dotyczyły, wzrosły natomiast zarówno wypłacona wartość świadczeń, jak i liczba dzieci objętych programem Dobry Start. W przypadku ulgi prorodzinnej w zeznaniach podatkowych PIT w 2022 r., w ciągu roku spadła kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej (o 29,6%), przy wzroście liczby dzieci których dotyczyła (o 5,0%).

Tabela 20. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 20. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2022	2023
Dobry Start^a Good Start ^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	131218,1	138344,9	138518,7
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	437621	461361	462128
Rodzinny kapitał opiekuńczy Family care capital				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of capital paid (during a year) in thousand PLN	.	.	349399,0	220860,0
liczba wypłaconych kapitałów number of capital paid	.	.	326675	240386
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	427813	344956	249808	209565
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny children, for which the parents shall receive family allowances	212642	166254	119580	99114
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku Share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	29,5	22,7	16,4	13,8
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	102208,2	90335,0	82129,7	76173,4
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	253984	218389	194182	178984
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej amount of tax deductions for family tax relief	554074,7	553058,6	389094,8	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	650530	667576	705483	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the "Good Start" program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Rodzinny kapitał opiekuńczy przysługuje na dziecko w wieku od 12. do 35. miesiąca. Świadczenie to nie zależy od dochodu rodziny i wynosi w sumie do 12 tys. zł na drugie i każde kolejne dziecko. Świadczenie to dostępne jest w dwóch wariantach: 1000 zł miesięcznie wypłacane przez 12 miesięcy albo 500 zł miesięcznie wypłacane przez 24 miesiące, decyzja o wyborze wariantu należy do rodzica.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz 1324, z późn. zm.). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Tabela 21. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 21. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

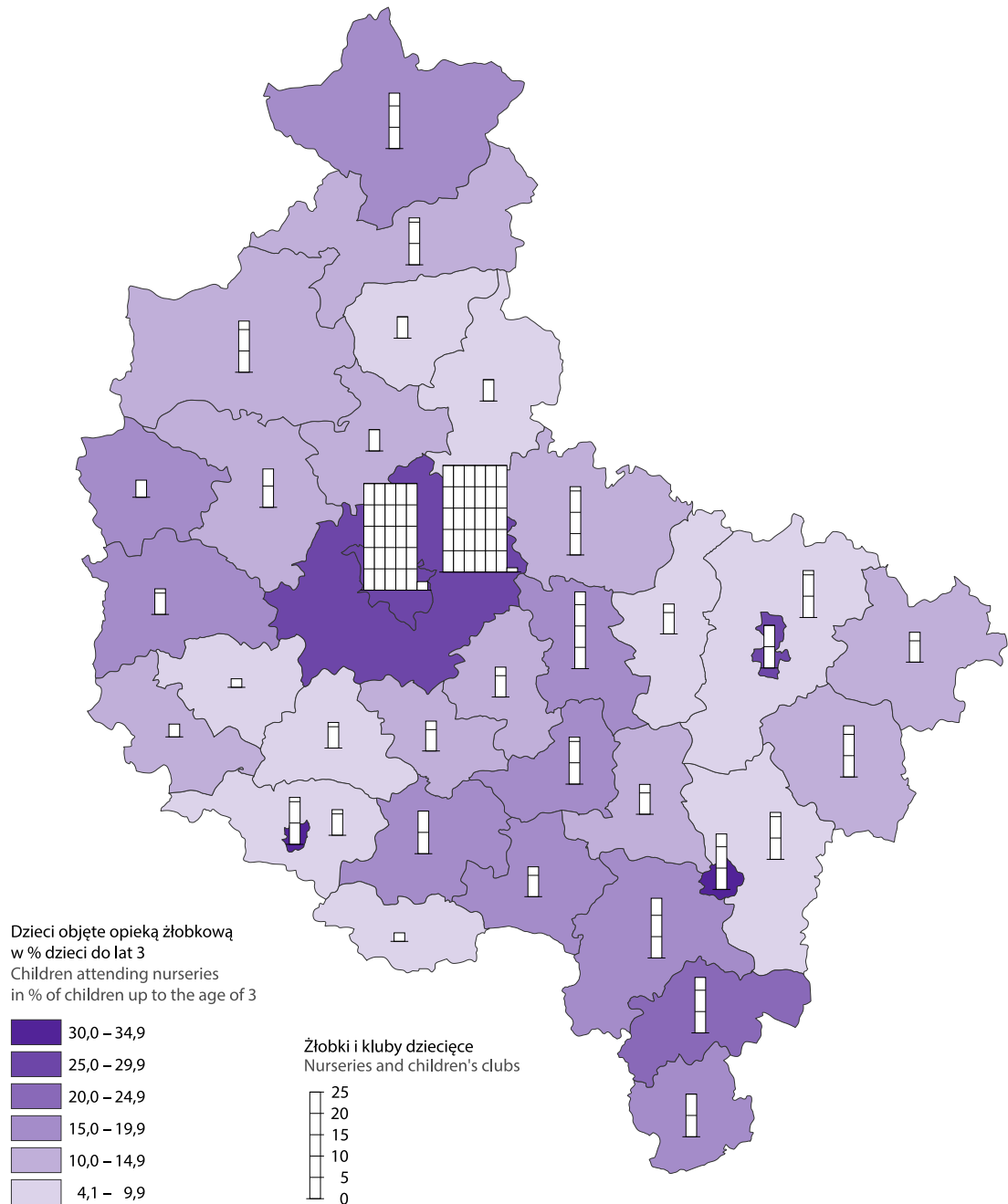
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Żłobki Nurseries	199	407	476	493
w tym publiczne of which public	38	69	95	93
Oddziały żłobkowe Nursery sections	1	2	-	-
Kluby dziecięce Children's clubs	32	54	68	76
Miejsca ^a w tys.: Places ^a in thousands:	7,7	16,4	19,3	19,6
w żłobkach in nurseries	7,1	15,4	17,9	18,2
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,5	1,0	1,4	1,5
Dzieci (stan w dniu 31 grudnia) w tys.: Children (as of 31 December) in thousands:	6,7	13,3	16,7	16,5
w żłobkach in nurseries	6,3	12,5	15,5	15,3
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,4	0,8	1,1	1,1

a Do 2021 r. miejsca w żłobkach łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Until 2021, places in nurseries including nursery wards.

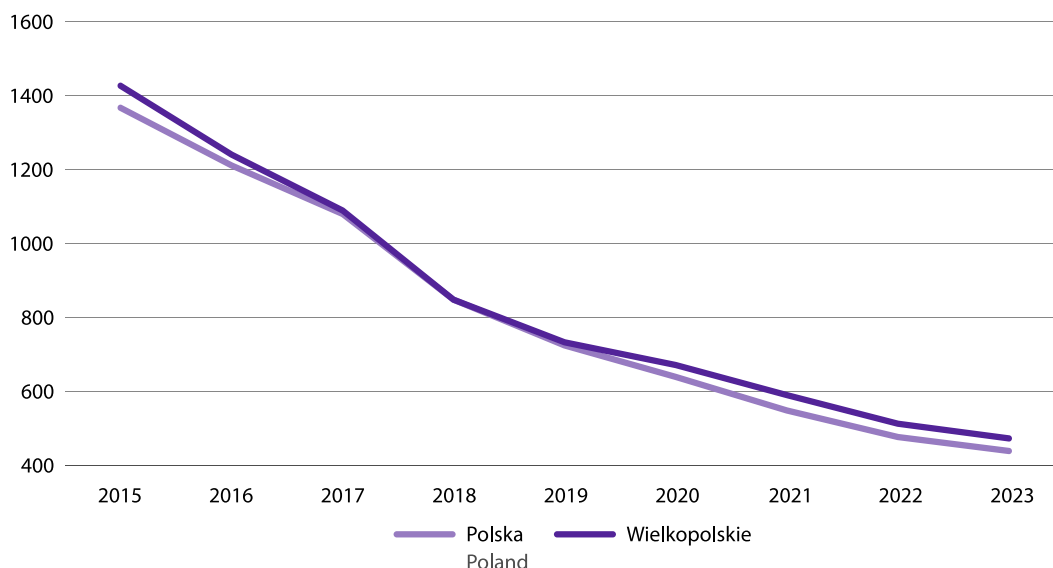
W 2023 r. w województwie wielkopolskim funkcjonowały 493 żłobki oraz 76 klubów dziecięcych. Zdecydowaną większość stanowiły placówki niepubliczne. W porównaniu z 2022 r. przybyło 17 żłobków (tj. wzrost o 3,6%, wobec wzrostu w kraju o 3,0%) oraz 8 klubów dziecięcych (tj. wzrost o 11,8%, w kraju o 2,8%). Natomiast w porównaniu z 2015 r. zarówno liczba żłobków, jak i klubów dziecięcych wzrosła prawie dwukrotnie (odpowiednio o 147,7% i o 137,5%).

W 2023 r. w żłobkach i klubach dziecięcych były łącznie 19615 miejsca (o 355, tj. o 1,8% więcej niż przed rokiem). W końcu roku z instytucjonalnych form opieki korzystało 16466 dzieci, co oznacza wykorzystanie miejsc w tych placówkach na poziomie 90,7% (w 2022 r. 86,6%). W kraju miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych były obsadzone w 82,7% (w 2022 r. 86,0%).

Mapa 30. Żłobki i kluby dziecięce w 2023 r.
 Map 30. Nurseries and children clubs in 2023

Wykres 31. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Chart 31. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs

a Do 2021 łącznie z oddziałami żłobkowymi.
 a Until 2021 including nursery sections.

Na każde 100 miejsc oferowanych przez żłobki i kluby dziecięce przypadało 473 dzieci do lat 3 zamieszkałych w województwie wielkopolskim, tj. o 33 więcej niż średnio w kraju. Wskaźnik ten był niższy w stosunku do poprzedniego roku i niższy niż w 2015 r. (odpowiednio o 220 i o 1007 na każde 100 miejsc).

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych w województwie wielkopolskim w 2023 r. ukształtował się na poziomie 18,1% (w 2022 r. 16,9%, a w 2015 r. 6,1%), dla Polski wskaźnik był wyższy i wynosił 19,5%. Wśród powiatów województwa najwyższy odsetek odnotowano w Lesznie (34,9%), Kaliszu (31,3%) i Poznaniu (29,0%), a najniższy w powiatach rawickim (4,1%) i grodziskim (4,8%).

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

W 2023 r., podobnie jak rok wcześniej, wzrosła liczba mieszkań (głównie w Poznaniu i powiecie poznańskim). Pod względem wielkości zasobów województwo wielkopolskie zajmowało 3. miejsce w kraju, natomiast po odniesieniu tej wielkości do liczby mieszkańców lokowało się na 13. miejscu. Długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zwiększyły się, podobnie jak ilość odprowadzonych ścieków oraz zużycie gazu i wody przez gospodarstwa domowe.

Tabela 22. Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 22. Dwelling stocks^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Mieszkania Dwellings	1178080	1307312	1351709	1372859
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	339,0	372,8	386,9	393,6
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,05	4,07	4,06	4,06
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	80,9	81,6	81,9	82,0
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,95	2,68	2,58	2,54

a Na podstawie bilansów. Od 2020 r. dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

a Based on balances. Since 2020, the data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans Zasobów Mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakozwozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

W końcu 2023 r. w województwie było 1372,9 tys. mieszkań, tj. o 1,6% więcej niż przed rokiem. Podobnie jak w poprzednich latach, pod względem wielkości zasobów województwo wielkopolskie zajmowało 3. miejsce w kraju, natomiast po odniesieniu tej wielkości do liczby mieszkańców lokowało się na 13. miejscu (o 1 pozycję wyżej niż rok wcześniej). Największą liczbą mieszkań dysponują Poznań i powiat poznański, gdzie również odnotowano wysokie w skali roku (w liczbach bezwzględnych) przyrosty zasobów mieszkaniowych (w Poznaniu o 4,5 tys. mieszkań, a w powiecie poznańskim o 4,8 tys.).

W 2023 r. w województwie wielkopolskim wskaźnik określający liczbę mieszkań przypadających na 1000 ludności wyniósł 394 mieszkania, tj. o 26 mniej niż przeciętnie w kraju (w 2022 r. przypadało tu 387 mieszkań wobec 412 w kraju). Tak jak w poprzednich latach, pod względem wielkości tego wskaźnika przodowały miasta na prawach powiatu (od 445 mieszkań w Lesznie do 560 w Poznaniu). Największy przyrost zasobów w stosunku do poprzedniego roku obserwowano w Poznaniu, gdzie na 1000 mieszkańców przypadało ok. 11 mieszkań więcej niż w 2022 r. Stosunkowo wysoki wzrost wskaźnika zasobów miesz-

kaniowych wystąpił ponadto w Koninie (o 10 mieszkań więcej) oraz w powiatach chodzieskim i średzkim (po 9 mieszkań więcej). Relatywnie małe były zasoby mieszkaniowe powiatów: kaliskiego (301 mieszkań na 1000 ludności), konińskiego (311 mieszkań) oraz grodzkiego i wolsztyńskiego (321 mieszkań).

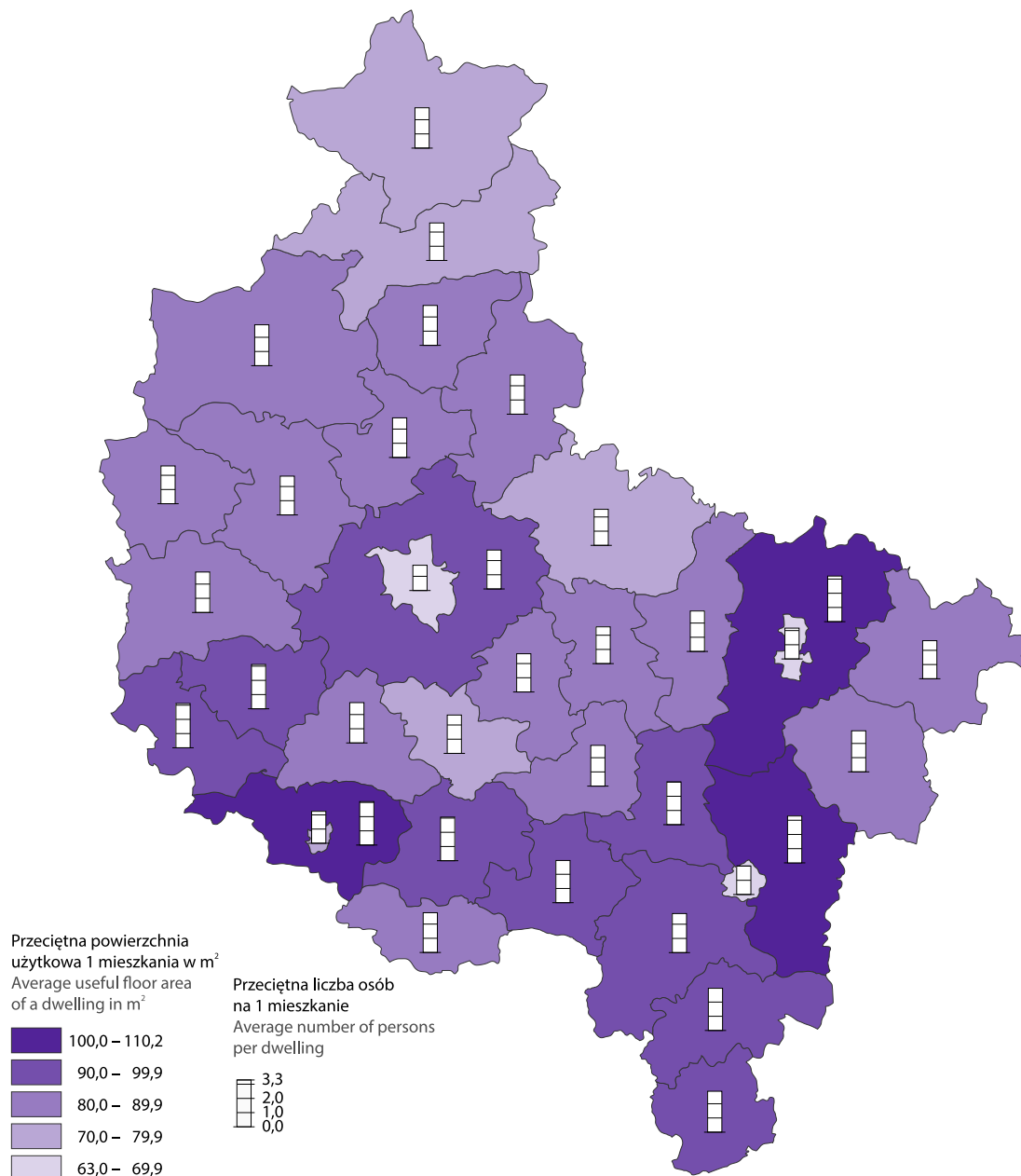
W województwie wielkopolskim w 2023 r. na 1 osobę przypadało przeciętnie 32,3 m² powierzchni użytkowej mieszkania, podczas gdy w kraju było to 31,6 m² (przed rokiem 31,7 m² wobec 31,1 m² w kraju).

Mapa 31. Warunki mieszkaniowe ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 31. Housing conditions of population in 2023

As of 31 December

W 1 mieszkaniu mieszkało średnio 2,54 osoby, natomiast na 1 izbę przypadało przeciętnie 0,63 osoby (w kraju 2,39 i 0,62 osób). Mieszkania na wsi miały więcej izb i większą przeciętną powierzchnię użytkową niż w miastach (odpowiednio: 4,65 izby i 101,2 m² wobec 3,70 izby i 70,2 m² w miastach), ale były gęściej zaludnione (3,12 osoby na mieszkanie wobec 2,18).

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej przedstawiono na podstawie bilansów opartych o dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

W 2023 r. długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w województwie wielkopolskim wyniosła 35,0 tys. km i w ciągu roku zwiększyła się o 0,5% (w kraju o 1,0%). Wskaźnik gęstości sieci na 100 km² osiągnął wartość 117,4 km i był o 0,6 km wyższy niż rok wcześniej oraz o 8,7 km wyższy niż średnio w kraju. Do budynków mieszkalnych doprowadzono w tym czasie 13,3 tys. nowych przyłączy wodociągowych, tym samym ich całkowita liczba zwiększyła się o 2,0% (w kraju przeciętny wzrost wyniósł 1,7%).

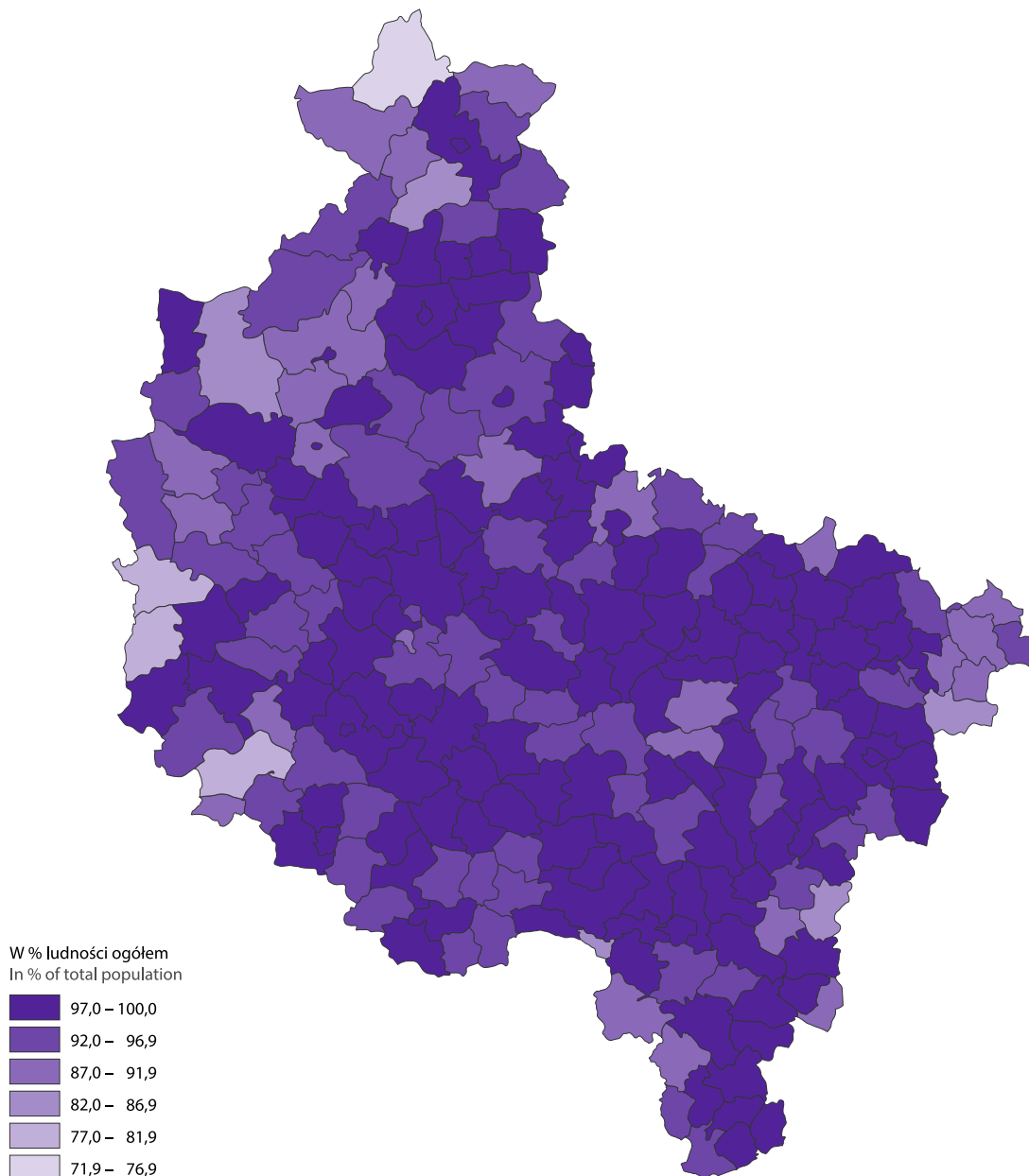
Tabela 23. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Eksploatowana sieć rozdzielcza i przesyłowa w km Exploited distribution and transmission network in km	.	34398,2	34836,3	35012,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	567550	618131	668928	682259
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	128,2	139,2	139,0	140,4

W porównaniu z 2022 r. zużycie wody w gospodarstwach domowych w województwie wielkopolskim zwiększyło się o 1,0% (w kraju o 0,8%). Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca kształtowało się na poziomie 40,2 m³ (38,4 m³ w miastach; 42,3 m³ na wsi) i było większe o 0,6 m³ niż przed rokiem oraz o 5,8 m³ w stosunku do średniej krajowej. Wzrost zużycia wody zanotowano zarówno na wsi (o 0,4 m³ w Wielkopolskim i 0,5 m³ w kraju), jak i w miastach (po 0,4 m³ w województwie i kraju).

Z sieci wodociągowej korzystało 3382721 osób czyli 97,0% ogółu mieszkańców województwa, przy czym w miastach 98,2%, a na wsi 95,7%. W skali kraju z wodociągów korzystało 92,6% mieszkańców (96,8% w miastach i 86,4% na wsi). Dla porównania, w 2022 r. odsetek korzystających w województwie kształtował się na poziomie 96,9%, a w 2015 r. 96,4%.

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2023 r.
Map 32. Population connected to the water supply system in 2023

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Mapa 33. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.
Map 33. Population connected to the sewage system in 2023

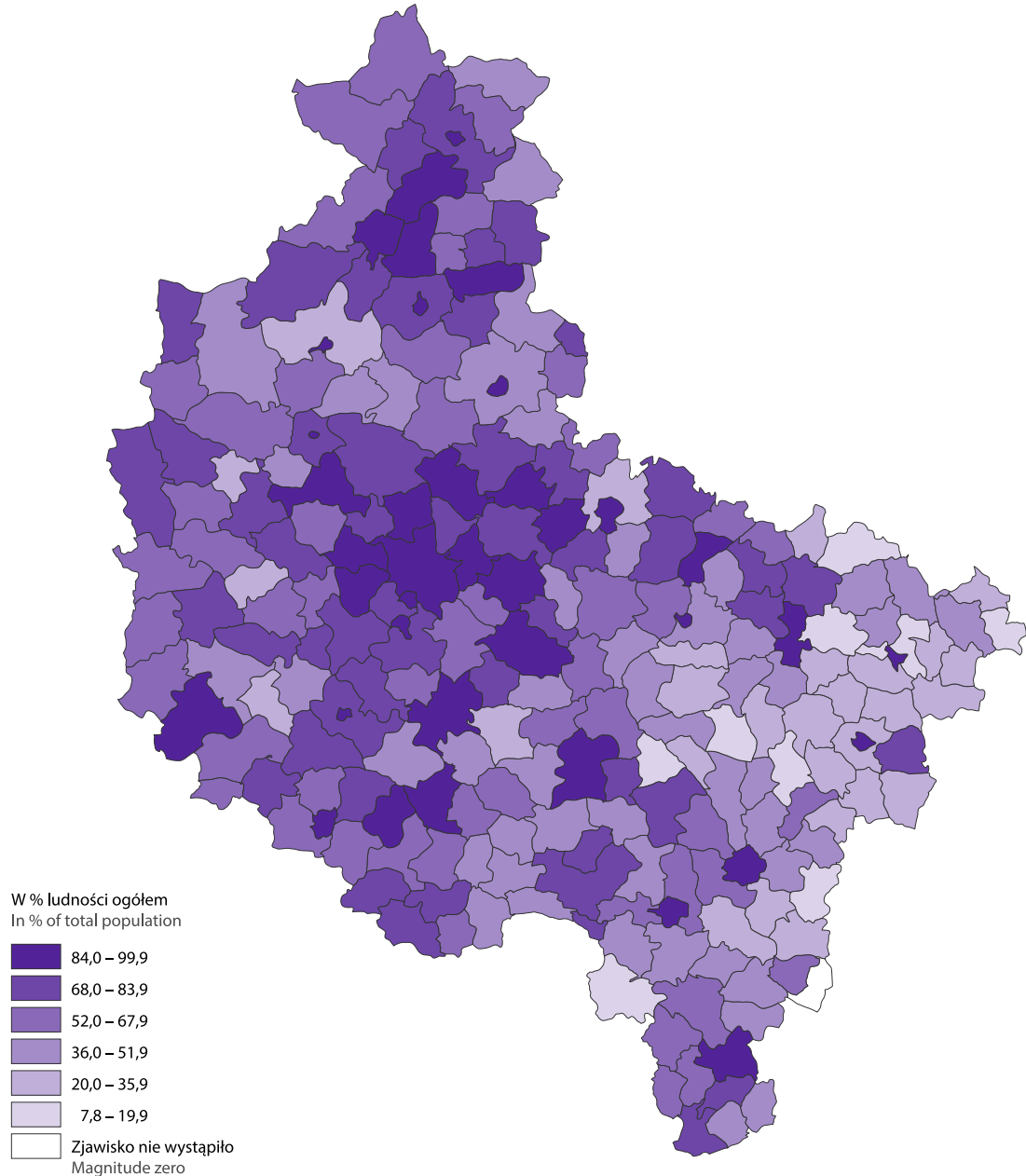

Tabela 24. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia
Table 24. Sewage system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	13114,9	15413,4	16364,2	16646,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	326241	383843	422599	439477
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	110,0	122,1	124,8	128,5
w tym oczyszczane of which treated	109,9	122,0	124,8	128,2

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim sieć kanalizacyjna osiągnęła długość 16,6 tys. km i w ciągu roku wydłużyła się o 0,3 tys. km, tj. o 1,7% (w kraju o 2,2%). Wskaźnik gęstości sieci na 100 km² osiągnął wartość 55,8 km i był o 0,9 km wyższy niż rok wcześniej i o 2,0 km niższy niż średnio w kraju. Przybyło w tym czasie 16,9 tys. nowych przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych, co oznacza wzrost średnio o 4,0% (w kraju liczba przyłączy kanalizacyjnych zwiększyła się o 3,0%).

W 2023 r. z sieci kanalizacyjnej w województwie wielkopolskim korzystały 2597834 osoby co stanowi 74,5% ogółu mieszkańców, przy czym w miastach z kanalizacji sieciowej korzystało 92,9% ludności, a na wsi 53,7% (w kraju odpowiednio: 72,6%, 91,0% i 45,5%). W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek osób korzystających z sieci w województwie wzrósł o 0,4 p.proc. (w kraju o 0,3 p.proc.), a w porównaniu z 2015 r. o 3,9 p.proc. (w kraju o 2,9 p.proc.).

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów różni się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Na obszarze województwa wielkopolskiego w 2023 r. długość sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej łącznie) wyniosła 16,9 tys. km, tj. o 167,5 km więcej niż w roku poprzednim. Względny wzrost w porównaniu z 2022 r. wyniósł 1,0%, podczas gdy w kraju o 1,8%. Wskaźnik gęstości sieci czynnej na 100 km² osiągnął wartość 50,3 km i był o 0,5 km wyższy niż rok wcześniej oraz o 1,4 km niższy niż średnio w kraju.

W porównaniu z 2022 r. liczba odbiorców gazu sieciowego zwiększyła się średnio o 3,1%, a jego zużycie spadło o 5,2%, przy czym na wsi liczba odbiorców wzrosła o 6,1%, a zużycie spadło o 7,8%, podczas gdy w miastach obserwowano odpowiednio wzrost o 2,2% i spadek o 3,7%.

Tabela 25. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	14803,9	16521,0	16697,1	16864,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	242797	314517	336246	342884
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	570,8	683,1	736,0	758,8
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	4179,4	5201,8	5933,4	5624,4
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	1203,1	1483,2	1697,1	1611,4

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

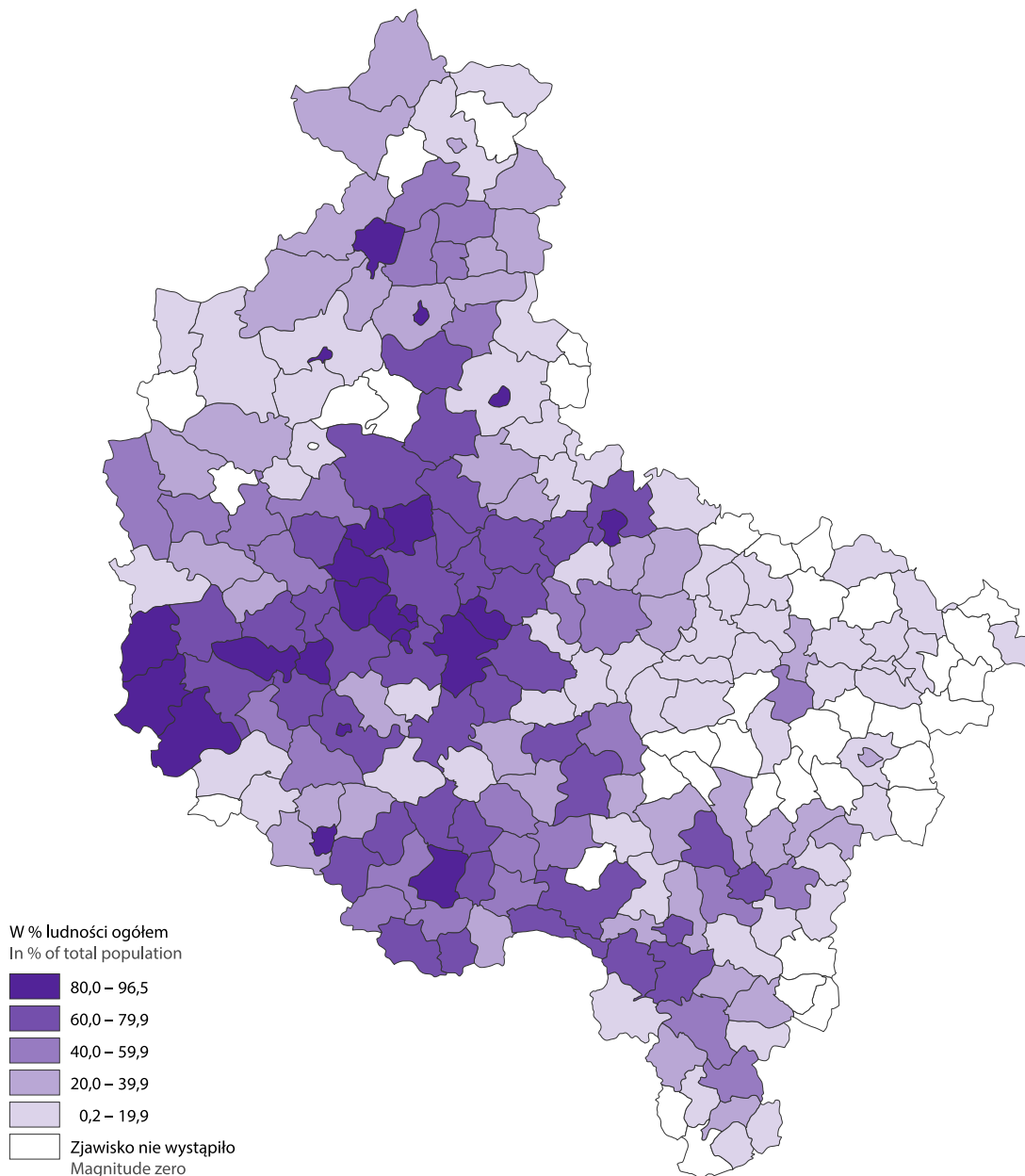
a Including gas customers using collective gas-meters.

W 2023 r. z sieci gazowej w województwie wielkopolskim korzystało 1885251 osób, a odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej wyniósł 54,1%, przy czym w miastach był większy niż na wsi (70,9% wobec 33,8%). W skali kraju z sieci gazowej korzystało 56,3% mieszkańców (72,2% w miastach i 32,0% na wsi). Udział osób korzystających z sieci gazowej w ludności ogółem w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. wzrósł w województwie o 0,7 p.proc., natomiast do 2015 r. o 6,7 p.proc.

Zużycie gazu z sieci przez gospodarstwa domowe w przeliczeniu na odbiorcę w województwie wielkopolskim w 2023 r. wyniosło 7412,3 kWh (przy średniej ogólnopolskiej 6071,3 kWh) i w ciągu roku zmniejszyło się o 648,9 kWh (o 8,0%). Pod względem wskaźnika zużycia gazu na odbiorcę województwo lokowało się na 1. miejscu w kraju. Na wsi zużycie gazu było większe niż w mieście i kształtowało się na poziomie 10670,3 kWh na odbiorcę wobec 6414,8 kWh i w obu przypadkach wskaźnik był niższy aniżeli w 2022 r. (odpowiednio o 13,3% na wsi i o 5,8% w miastach).

W kontekście rozwoju sieci gazowej warto odnotować wzrost liczby gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem. W porównaniu z poprzednim rokiem, w 2023 r. w województwie liczba takich odbiorców zwiększyła się o 3,0%, przy średnim wzroście w kraju o 1,7%. Jednocześnie zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań spadło o 10,8% w województwie, a w kraju o 8,4%.

Mapa 34. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2023 r.
Map 34. Population connected to the gas supply system in 2023

Ochrona zdrowia

Health care

W 2023 r. wielkopolskie pod względem dostępności lekarzy zajmowało 12. miejsce w kraju, a pielęgniarek – 14. Wskaźnik liczby łóżek szpitalnych na 10 tys. ludności należał do najniższych w Polsce, natomiast wskaźnik określający liczbę ludności przypadającą na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej był nieco powyżej średniej dla kraju. Odnotowano spadek liczby wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia, a wskaźnik osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w miejscu zdarzenia na 1000 ludności był najniższy w kraju. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego z województwa na ochronę zdrowia w 2023 r. zwiększyły się w skali roku.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgniacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tabela 26. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 26. Health care facilities

As of 31 December

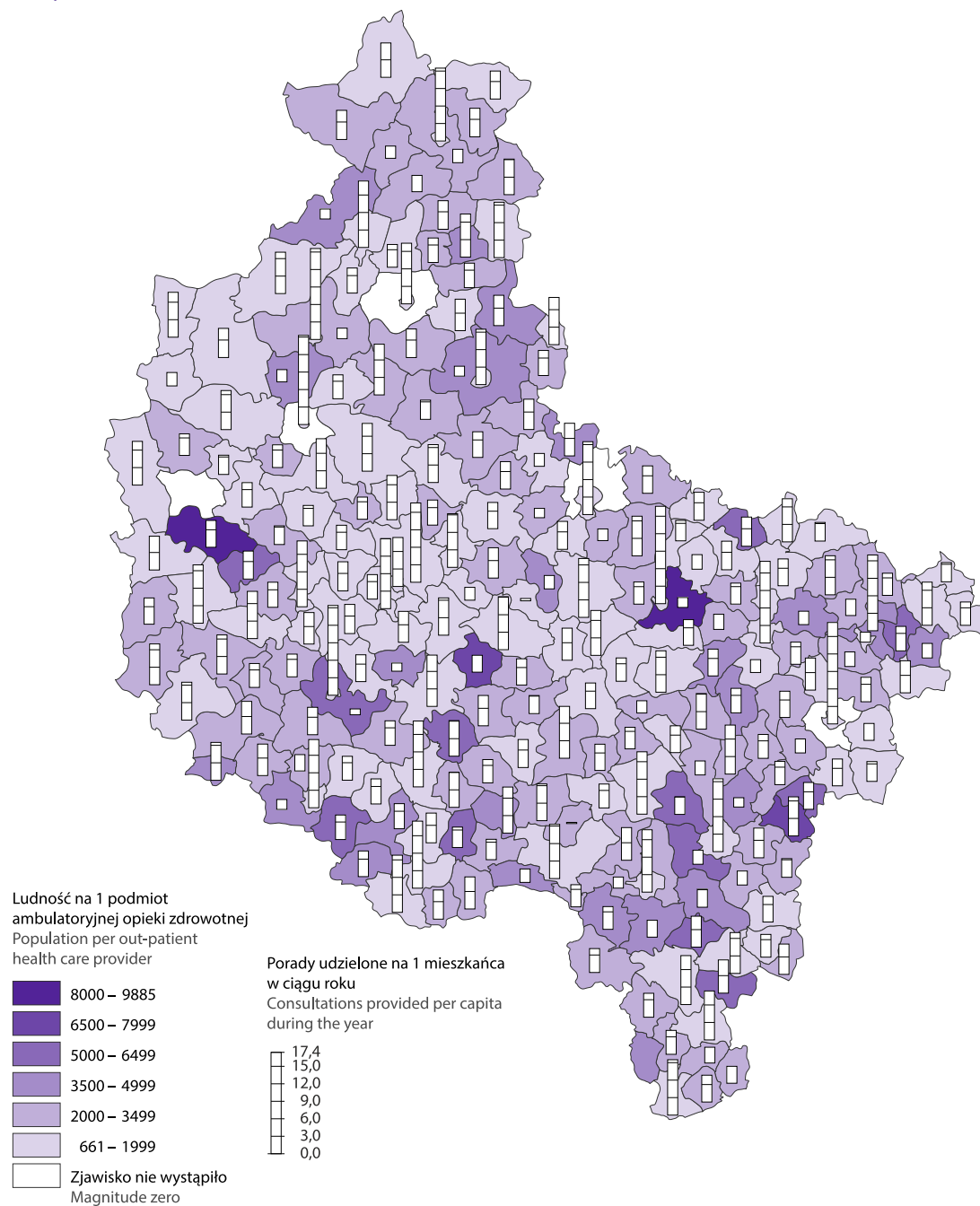
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przychodnie Out-patient departments	1851	1898	1976	2056
Praktyki lekarskie ^a Medical and dental practices ^a	712	528	418	369
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:	27520,1	25020	29845	30779,7
lekarskie ^d medical ^d	25055,5	23190,4	27461,2	28262,7
stomatologiczne dental	2464,6	1829,6	2383,9	2517,0
Szpitale ogólne General hospitals	65	54	59	57
łóżka w szpitalach ogólnych beds in general hospitals	15756	13008	13629	13309
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	45,3	37,1	39,0	38,2
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	65,8	55,3	66,4	67,1
przeciętny pobyt chorego w dniach average patient stay in days	4,7	4,3	4,6	4,5

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

W 2023 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w województwie wielkopolskim działało 2056 przychodni (tj. o 80 więcej niż rok wcześniej), zarejestrowano także 369 praktyk lekarskich prowadzonych w ramach kontraktu z NFZ (o 49 mniej). W 2023 r. w województwie wielkopolskim na jeden podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadało 1438 osób (w kraju 1413).

Mapa 35. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2023 r.
Map 35. Out-patient health care in 2023

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w wielkopolskim udzielono łącznie 30779,7 tys. porad, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca oznaczało 8,1 porad – w przypadku porad lekarskich i 0,7 – dla porad stomatologicznych (w kraju odpowiednio 8,4 i 0,9).

W województwie wielkopolskim na koniec 2023 r. funkcjonowało 57 szpitali ogólnych (o 2 mniej niż w 2022 r.), tj. 6,4% ogólnej liczby w kraju. Dysponowały one 13,3 tys. łóżek (o 2,3% mniej niż rok wcześniej), co stanowiło 8,3% ogólnej liczby łóżek w kraju. Na 10 tys. ludności w województwie przypadało 38,2 łóżek (średnio 262 osób na 1 łóżko) wobec 42,8 w Polsce (233 osób na 1 łóżko). Wskaźnik w wielkopolskim należał do najniższych w kraju (15. miejsce przed ostatnim województwem pomorskim).

W 2023 r. hospitalizowanych było 673,8 tys. osób, tj. o 1,1% więcej niż rok wcześniej, co stanowiło 9,5% ogólnej liczby leczonych w kraju (wobec 9,8% w 2022 r.). W Polsce liczba osób hospitalizowanych w porównaniu z rokiem poprzednim uległa zwiększeniu o 3,8%.

Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

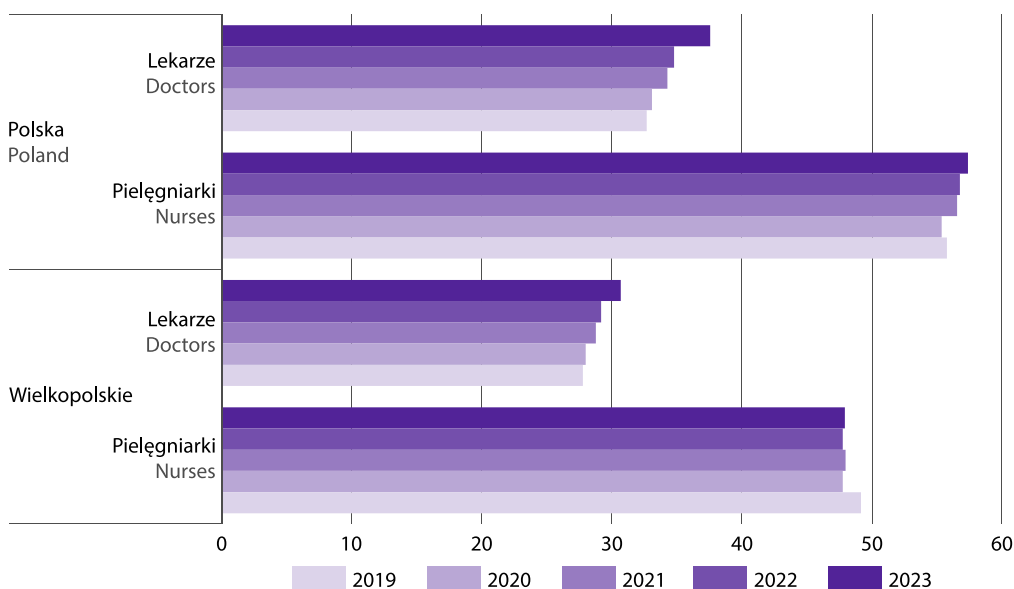
Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy.

Dane dla **fizjoterapeutów** od 2023 r. obliczenia na podstawie źródeł administracyjnych, dane nieporównywalne z publikowanymi za lata wcześniejsze.

Wykres 32. Lekarze i pielęgniarki^a na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 32. Doctors and nurses^a per 10 thousand population
As of 31 December

^a Personel pracujący wg podstawowego miejsca pracy.

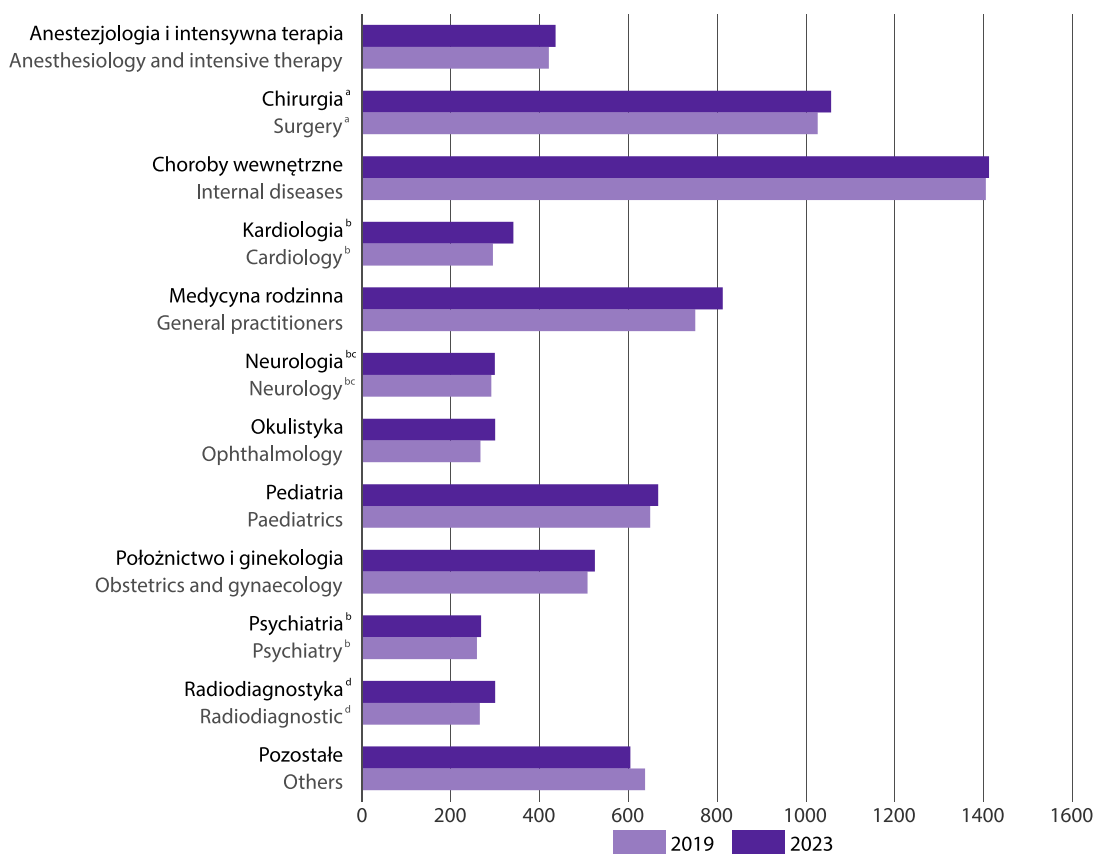
^a Personnel - employed persons in the main place of work.

Podstawowym zadaniem sprawnie działającego systemu ochrony zdrowia jest zapewnienie dostępu do kadry medycznej, a także dbanie o jakość oferowanych usług. W końcu 2023 r. w województwie wielkopolskim uprawnienia do wykonywania zawodów medycznych posiadało 12621 lekarzy, 3825 lekarzy

dentystów, 24301 pielęgniarek, 3923 położne, 3791 farmaceutów i 1554 diagnostów. Kadra medyczna pracująca bezpośrednio z pacjentem obejmowała m.in. 10722 lekarzy, 3052 lekarzy dentystów, 16729 pielęgniarek, 2770 położnych, 2859 farmaceutów, 6013 fizjoterapeutów, 1019 diagnostów laboratoryjnych oraz 1378 ratowników medycznych.

W 2023 r. w wielkopolskim, biorąc pod uwagę personel pracujący według podstawowego miejsca pracy, na 10 tys. mieszkańców przypadało 30,7 lekarzy (o 6,9 mniej niż przeciętnie w kraju) oraz 48,0 pielęgniarek (o 9,5 mniej niż w kraju). W 2023 r. wielkopolskie pod względem dostępności lekarzy zajmowało 12. miejsce w kraju, a pielęgniarek – 14.

Wykres 33. Lekarze specjaliści
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 33. Doctors specialists
As of 31 December

a Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. b Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. c, d Także: c – neuropatologii, d – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

a General, paediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of the locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. b Including children's specialists. c, d Also: c – neuropathology, d – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and children's radiology.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim funkcjonowało 126 zespołów ratownictwa medycznego (7,8% jednostek tego typu w Polsce), w tym 94 podstawowe i 32 specjalistyczne (odpowiednio 10,2% i 7,2% jednostek w kraju). W województwie działały również 2 lotnicze zespoły ratownictwa medycznego posiadające śmigłowiec (9,5% jednostek w kraju), 26 szpitalnych oddziałów ratunkowych (10,6%) i 16 izb przyjęć (10,3%). Względem roku poprzedniego liczba szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz jednostek specjalistycznych nie zmieniła się, natomiast wzrosła liczba jednostek podstawowych o 5. W porównaniu

z 2015 r. zwiększyła się liczba szpitalnych oddziałów ratunkowych o 2 (8,3%), podstawowych zespołów ratownictwa medycznego o 21 (tj. 28,8%), a zmniejszyła się liczba jednostek specjalistycznych o 10 (tj. 23,8%).

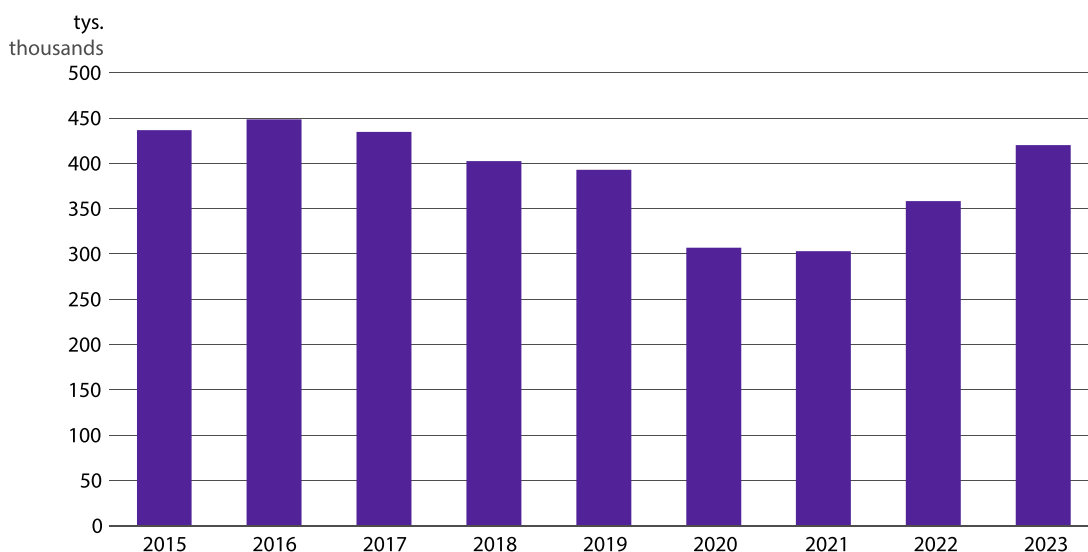
W 2023 r. zespoły ratownictwa medycznego wyjeżdżały na miejsce zdarzenia 194,5 tys. razy (7,0% w skali kraju) i udzieliły pomocy 195,3 tys. osób. W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił spadek wyjazdów o 8,6%, a w porównaniu z 2015 r. wzrost o 6,9%. Wskaźnik osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w miejscu zdarzenia na 1000 ludności w 2023 r. w województwie był najniższy w kraju i wyniósł 56,0 (rok wcześniej 61,2), podczas gdy średnia wyniosła 74,0 (rok wcześniej 81,5).

W większości przypadków miejscem zdarzenia był dom (77,2%, w kraju 77,1%). Interwencje w ruchu uliczno-drogowym stanowiły 3,8% zdarzeń (w kraju 3,1%), w pracy 2,5% (w kraju 2,1%), a w szkole 1,0% (w kraju 0,9%). Pomocy częściej udzielano kobietom (50,2%, w kraju mężczyznom 50,1%). Dzieci i młodzież do 18 lat stanowiły 6,2% poszkodowanych (w kraju 6,1%), a 49,2% osób, którym udzielono pomocy, miały 65 lat lub więcej (w kraju 50,1%).

W 2023 r. w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć udzielono 420,3 tys. świadczeń w trybie ambulatoryjnym (tj. 10,6% świadczeń tego typu w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim w województwie wielkopolskim ich liczba wzrosła o 17,3%, a w skali kraju o 5,9% (w porównaniu z 2015 r., zarówno w województwie jak i w kraju, odnotowano spadki odpowiednio o 3,8% i 13,0%).

Wykres 34. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 34. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

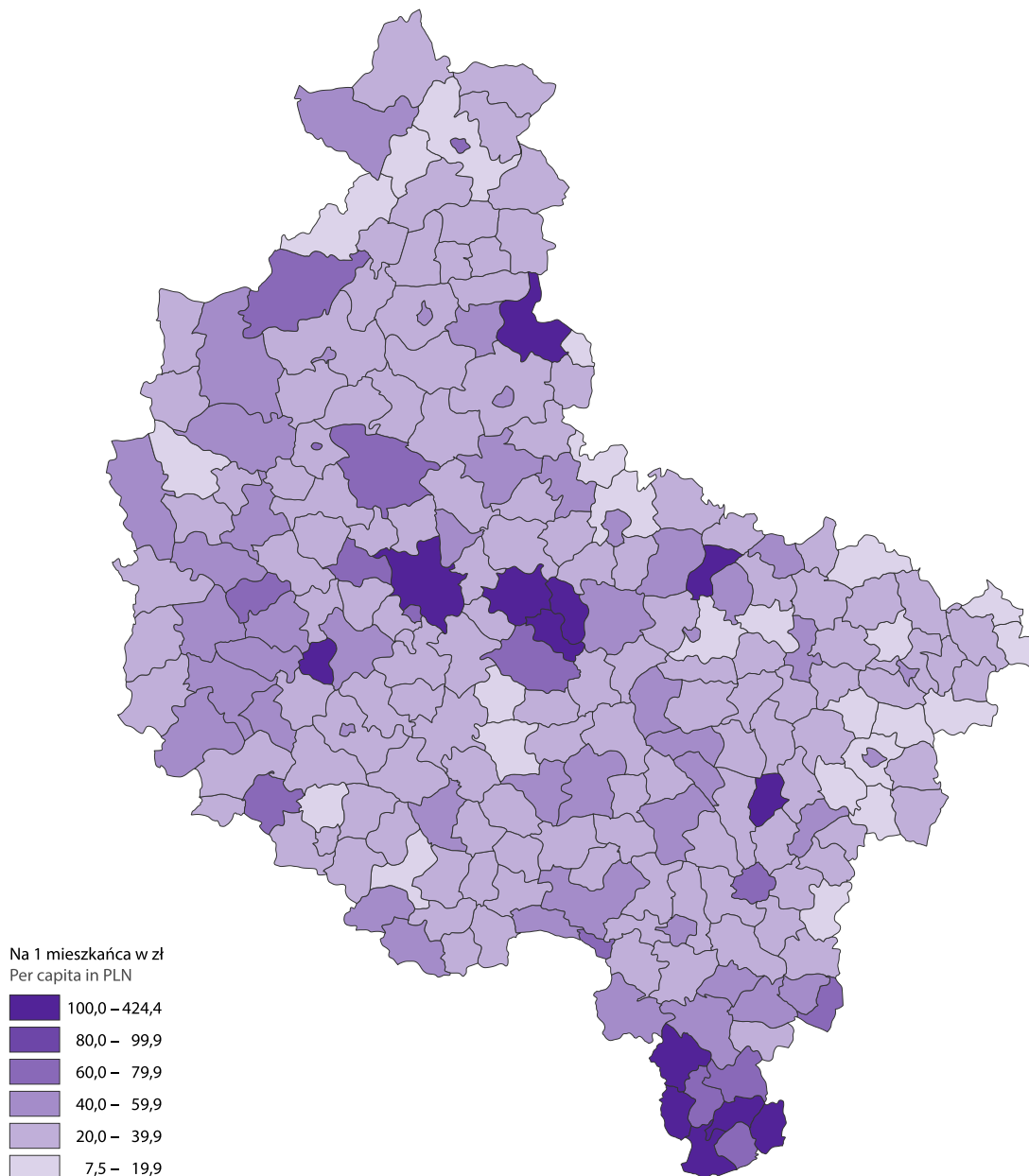

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim łącznie wydały na ochronę zdrowia 742,9 mln zł (10,5% wydatków na ten cel samorządów w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na ochronę zdrowia wzrosły o 3,5% (w kraju o 1,0%), a w stosunku do 2015 r. o 102,7% (w kraju o 80,5%).

Wydatki na ochronę zdrowia kształtowały się różnie w zależności od poziomu jednostki terytorialnej. W województwie wielkopolskim w 2023 r. samorząd województwa wydał na ten cel 393,0 mln zł (52,9% wydatków JST w dziale „Ochrona zdrowia”), powiaty – 150,3 mln zł (20,2%), miasta na prawach powiatu – 84,5 mln zł (11,4%), a gminy – 115,2 mln zł (15,5%).

W 2023 r. w województwie wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” na 1 mieszkańca wyniosły 57,21 zł (w kraju 68,96 zł) i były o 9,12 zł wyższe niż rok wcześniej (w kraju wzrost o 3,71 zł) oraz o 26,16 zł wyższe niż w 2015 r. (w kraju wzrost o 26,93 zł).

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2023 r.
Map 36. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2023

Kultura

Culture

W 2024 r., w porównaniu z 2023 r., odnotowano zwiększenie liczby zwiedzających muzea, a także widzów i słuchaczy w teatrach, instytucjach muzycznych oraz kinach. Nadal jednak liczba odwiedzających te instytucje była niższa niż w 2015 r., natomiast zwiększyła się w porównaniu z 2020 r. W 2023 r. placówki kulturalne zorganizowały więcej imprez niż rok wcześniej i w roku 2015, z większą liczbą uczestników niż w 2022 r., ale mniejszą niż w roku 2015. Wartość wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego plasowała województwo na 4. miejscu w kraju. Pod względem wydatków na kulturę w przeliczeniu na 1 mieszkańca wielkopolskie znalazło się na 15. miejscu w Polsce, o 5 lokat niżej niż w 2022 r.

W 2023 r. w wielkopolskim działało 631 bibliotek publicznych (łącznie z filiami) oraz 48 punktów bibliotecznych, co w skali kraju stanowiło odpowiednio 8,3% oraz 6,4%. Na 1 placówkę biblioteczną przypadało średnio 5137 osób, podczas gdy w kraju jedna taka placówka obsługiwała przeciętnie 4523 osoby. Księgozbiór bibliotek publicznych w końcu 2023 r. obejmował 11443,1 tys. woluminów, co stanowiło 9,2% zasobów bibliotecznych w kraju.

Tabela 27. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia
Table 27. Cultural institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	813	724	679	.
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	91	86	93	93
Galerie i salony sztuki Art galleries	18	18	21	19
Teatry i instytucje kultury Theatres and music institutions	12	15	15	16
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture, cultural centres and establishments	215	219	223	.
Kluby i świetlice Clubs and community centres	98	86	83	.
Kina stałe Indoor cinemas	44	46	52	51
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	4275	4884	5137	.
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1,000 population	350	119	390	393
Ludność na 1 instytucję kultury ^c Population per 1 culture institution ^c	11103	11499	11399	.

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Działalność wystawienniczą w 2024 r. prowadziły 93 muzea i oddziały muzealne, tj. 9,5% wszystkich placówek tego typu w Polsce. Wystawy muzealne obejrzało 1369,0 tys. osób (o 0,7% więcej niż przed rokiem), co stanowiło 3,1% ogółu odwiedzających takie ekspozycje w kraju. W 2024 r. liczba zwiedzających muzea na 1000 ludności wyniosła 393 (w kraju 1136 osoby), podczas gdy w 2023 r. było to 390 osób (w kraju 1123).

W 2024 r. na terenie województwa znajdowało się także 19 galerii i salonów sztuki (o 2 mniej w porównaniu z 2023 r.), z których 9 zlokalizowanych było w Poznaniu. W 2024 r. galerie i salony sztuki zorganizowały 386 wystaw (o 5,8% więcej w porównaniu z 2023 r.), na których zaprezentowano 391 ekspozycji. Z oferty tych instytucji skorzystało 242,4 tys. zwiedzających, w tym 58,7% w Poznaniu. W porównaniu z rokiem poprzednim w 2024 r. liczba zwiedzających wzrosła o 23,7%, a z 2015 r. – o 42,2%.

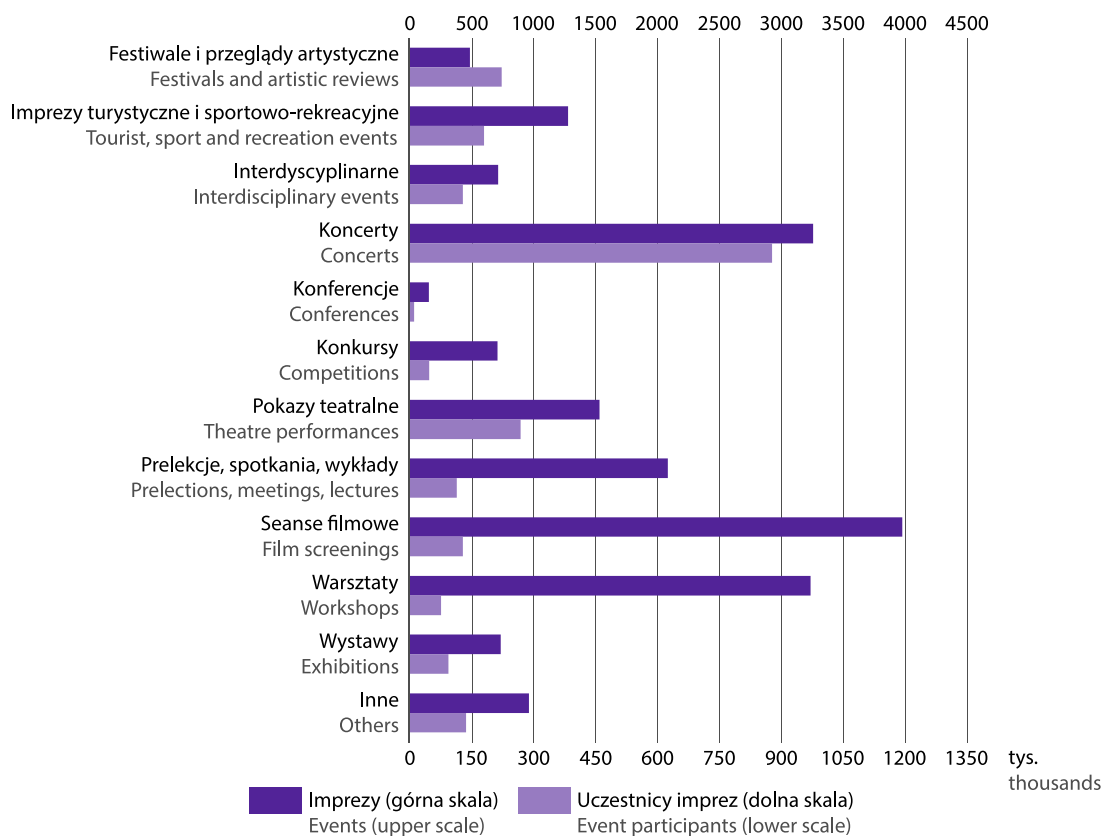
Informacje o teatrach i instytucjach muzycznych oraz przedsiębiorstwach estradowych dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną. W 2024 r. w województwie wielkopolskim działalność sceniczną prowadziło 16 teatrów i instytucji muzycznych (większość, tj. 11 w Poznaniu), o 1 więcej niż w poprzednim roku. Na obszarze całego kraju teatry i instytucje muzyczne z wielkopolskiego zorganizowały łącznie 3412 przedstawień i koncertów, tj. 5,6% ogólnej liczby spektakli w kraju (w 2023 r. – 3184, tj. 5,4%). 63,2% przedstawień i koncertów odbyło się w stałej sali wg siedziby (w 2023 r. – 62,5%). We wszystkich imprezach uczestniczyło łącznie 532 tys. widzów (o 8,3% więcej niż w 2023 r., ale o 12,3% mniej niż w 2015 r.).

W 2024 r. w województwie działało 51 kin stałych, posiadających 141 sal projekcyjnych i dysponujących 27,6 tys. miejsc na widowni, które stanowiły 9,5% ogółu takich miejsc w kraju. W ciągu roku w kinach stałych odbyło się 185,7 tys. seansów, czyli 8,5% wszystkich pokazów filmowych w kraju. W stosunku do 2023 r. liczba seansów kinowych zmniejszyła się o 1,0%, w kraju wzrosła o 2,9%. Seanse te obejrzało łącznie 4831,5 tys. widzów (9,8% ogółu korzystających z tej formy rozrywki w Polsce), tj. o 0,2% więcej niż przed rokiem (w kraju spadek o 0,4%). W porównaniu z 2015 r. liczba widzów wzrosła w województwie o 7,0% (w kraju o 8,4%).

Ważną rolę w kreowaniu aktywnych form uczestnictwa w kulturze odgrywają placówki prowadzące wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną, kierujące swą ofertą do różnych grup wiekowych i środowiskowych. W 2023 r. w wielkopolskim działalność taką, służącą upowszechnianiu i popularyzacji kultury, prowadziło 51 centrów, 55 domów i 117 ośrodków kultury oraz 60 świetlic. Działalność kulturalną mieszkańców animowały także 23 kluby. Zdecydowana większość klubów i centrów kultury działała w miastach, natomiast świetlice dominowały na wsi. W 2023 r. we wszystkich placówkach tego typu funkcjonowało łącznie 645 pracowni specjalistycznych. Najbardziej popularne wśród nich były pracownie plastyczne (25,9% wszystkich pracowni), sale baletowe i taneczne (22,8%) oraz pracownie muzyczne (22,0%).

W 2023 r. placówki kulturalne zorganizowały 19131 imprez (o 16,1% więcej niż 2022 r. i 17,2% niż w 2015 r.), w których uczestniczyło 2296 tys. osób (o 10,2% więcej niż w roku poprzednim; o 28,3% mniej niż w 2015 r.). Najczęściej były to seanse filmowe (20,8% ogółu zorganizowanych imprez), koncerty (17,0%), warsztaty (16,9%) oraz prelekcje, spotkania i wykłady (10,9%). Największym zainteresowaniem cieszyły się festiwale i przeglądy artystyczne, w których przeciętna liczba uczestników na imprezę wynosiła 458 osób (przy średniej dla wszystkich imprez w województwie – 120 osoby i wobec przeciętnej frekwencji na festiwalach w kraju – 631 osób), a ponadto koncerty (269 osób wobec 306 w kraju), imprezy interdyscyplinarne (181 osób wobec 209) oraz pokazy teatralne (175 osób wobec 181).

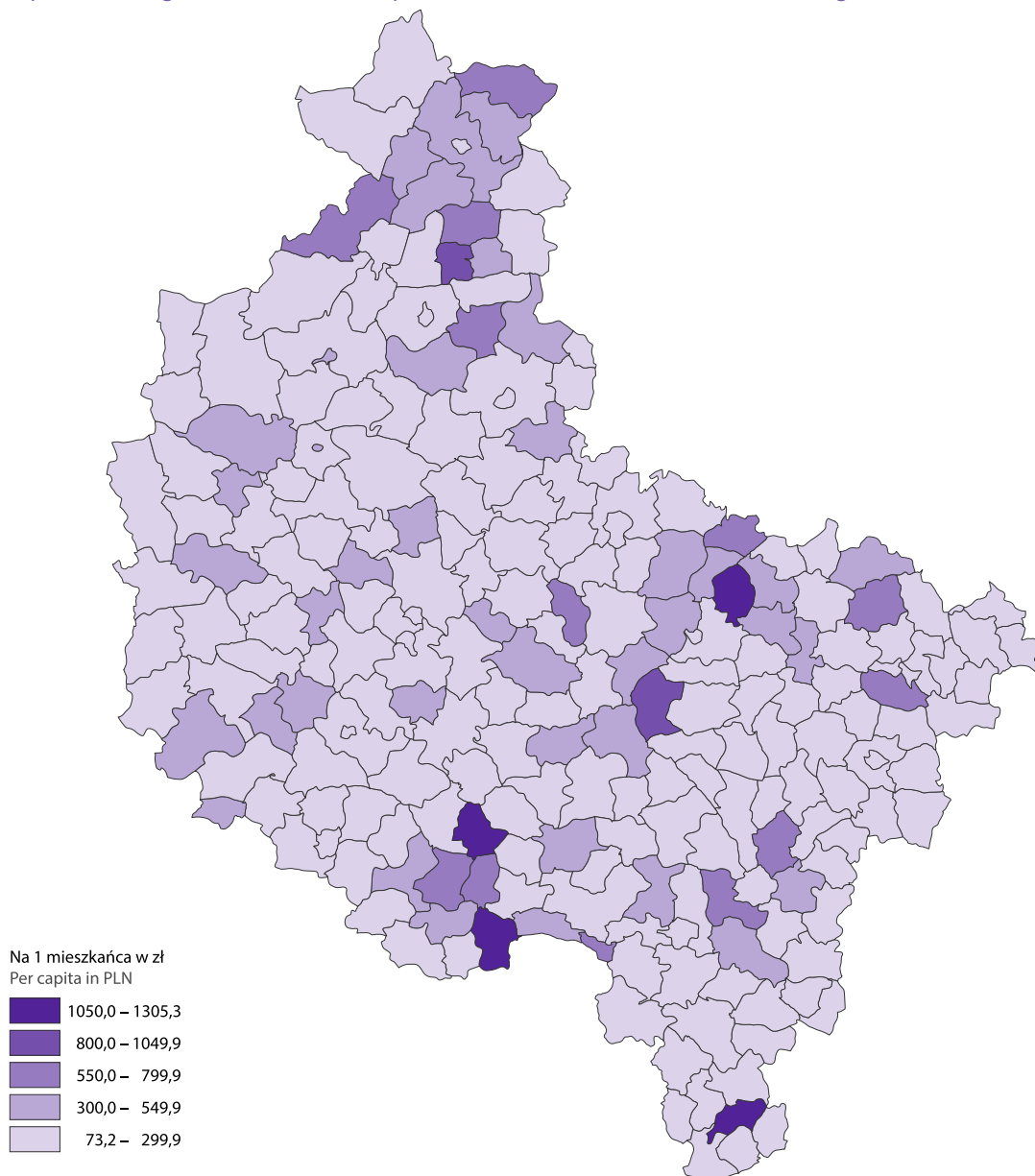
Wykres 35. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2023 r.
Chart 35. Events organised by culture institutions and event participants in 2023

W 2023 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST) na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 1128 mln zł, tj. o 24,9% więcej niż przed rokiem. W skali kraju ta kwota stanowiła 8,1% i wśród pozostałych województw stawiła wielkopolskie na 4. miejscu, o 1 pozycję wyżej niż przed rokiem. W przypadku wydatków w rozdziale biblioteki było to miejsce 3. (podobnie jak rok wcześniej), a centra kultury i sztuki – 3. miejsce (wzrost w skali roku o 1 pozycję). W budżecie JST (gmin, powiatów, miast na prawach powiatu i województwa łącznie) wydatki na kulturę stanowiły 3,4% wobec 3,6% średnio w kraju i 3,0% przed rokiem. W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. wydatki na kulturę wynosiły 323 zł (wobec 275 zł przed rokiem), przy średniej krajowej na poziomie 369 zł (przed rokiem 297 zł). Pod względem tej kwoty wśród ogółu województw wielkopolskie znalazło się na 15. miejscu, o 5 pozycji niżej niż w 2022 r.

Mapa 37. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2023 r.

Map 37. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2023

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2024 r. liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była o 0,8% wyższa niż przed rokiem, ale wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw nie uległ zmianie wobec roku poprzedniego. Więcej było wypadków drogowych, rannych oraz ofiar śmiertelnych.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

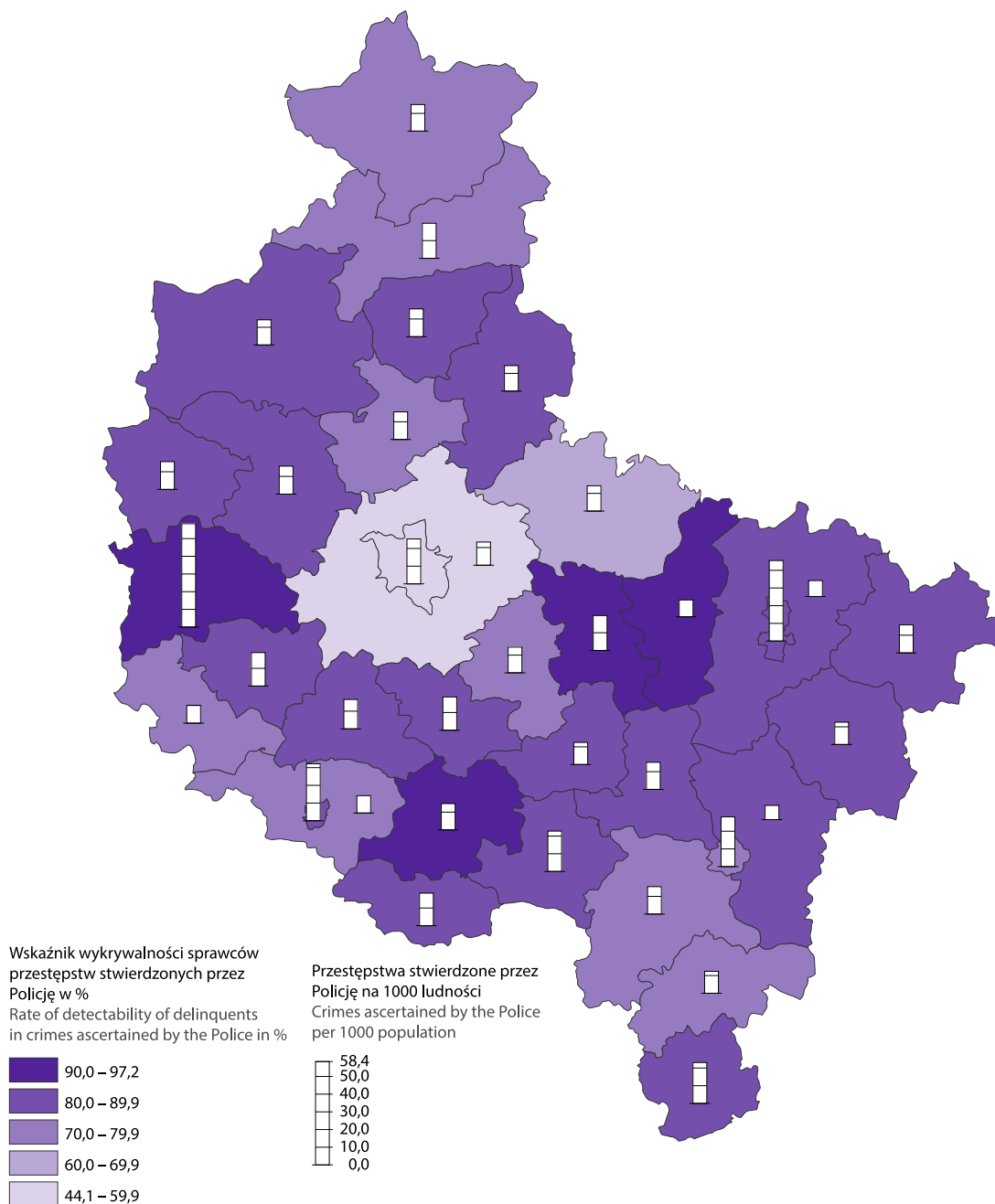
W 2024 r. w wielkopolskim liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych wyniosła 64621 (8,4% przestępstw stwierdzonych w kraju) i była o 0,8% wyższa niż przed rokiem, ale o 6,1% niższa w porównaniu z 2015 r.

Przestępstwa o charakterze kryminalnym stanowiły 59,4% w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w województwie (wobec 54,7% w kraju). Niemal połowa wszystkich stwierdzonych przestępstw była skierowana przeciwko mieniu – 45,8% (w kraju 47,9%).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie wielkopolskim w 2024 r. kształtował się na takim samym poziomie jak przed rokiem – 72,5% oraz wyżej niż przeciętnie w kraju (69,8%, w 2023 r. – 71,5%). Wskaźnik wyższy niż w wielkopolskim zanotowano w 6 województwach, największy w małopolskim – 78,0%.

Zarówno poziom przestępczości, jak i wykrywalność sprawców przestępstw nie są jednakowe na obszarze całego województwa. W 2024 r. największą skutecznością Policji charakteryzowały się powiaty: nowotomyski (gdzie wskaźnik wykrywalności sprawców wyniósł 97,2%), gostyński (96,8%), słupecki (94,1%) i wrzesiński (90,4%). Nadal najniższy pozostaje poziom wykrywalności sprawców przestępstw w Poznaniu i powiecie poznańskim, tj. na tych obszarach, gdzie liczba przestępstw stwierdzonych jest największa (w 2024 r. stwierdzono tam 30,2% wszystkich przestępstw w województwie, a wskaźniki wykrywalności wyniosły odpowiednio 44,1% w Poznaniu i 55,8% w powiecie poznańskim).

Mapa 38. Zagrożenie przestępczością w 2024 r.
 Map 38. Crime risk in 2024

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni. Za ranną ofiarę wypadku drogowego uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Tabela 28. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki

Table 28. Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Wypadki Accidents	2196	2822	2319	2469
Ofiary śmiertelne Fatalities	245	217	186	213
na 100 wypadków per 100 road accidents	11,2	7,7	8,0	8,6
Ranni Injured persons	2523	3234	2682	2803
na 100 wypadków per 100 road accidents	114,9	114,6	115,7	92,9

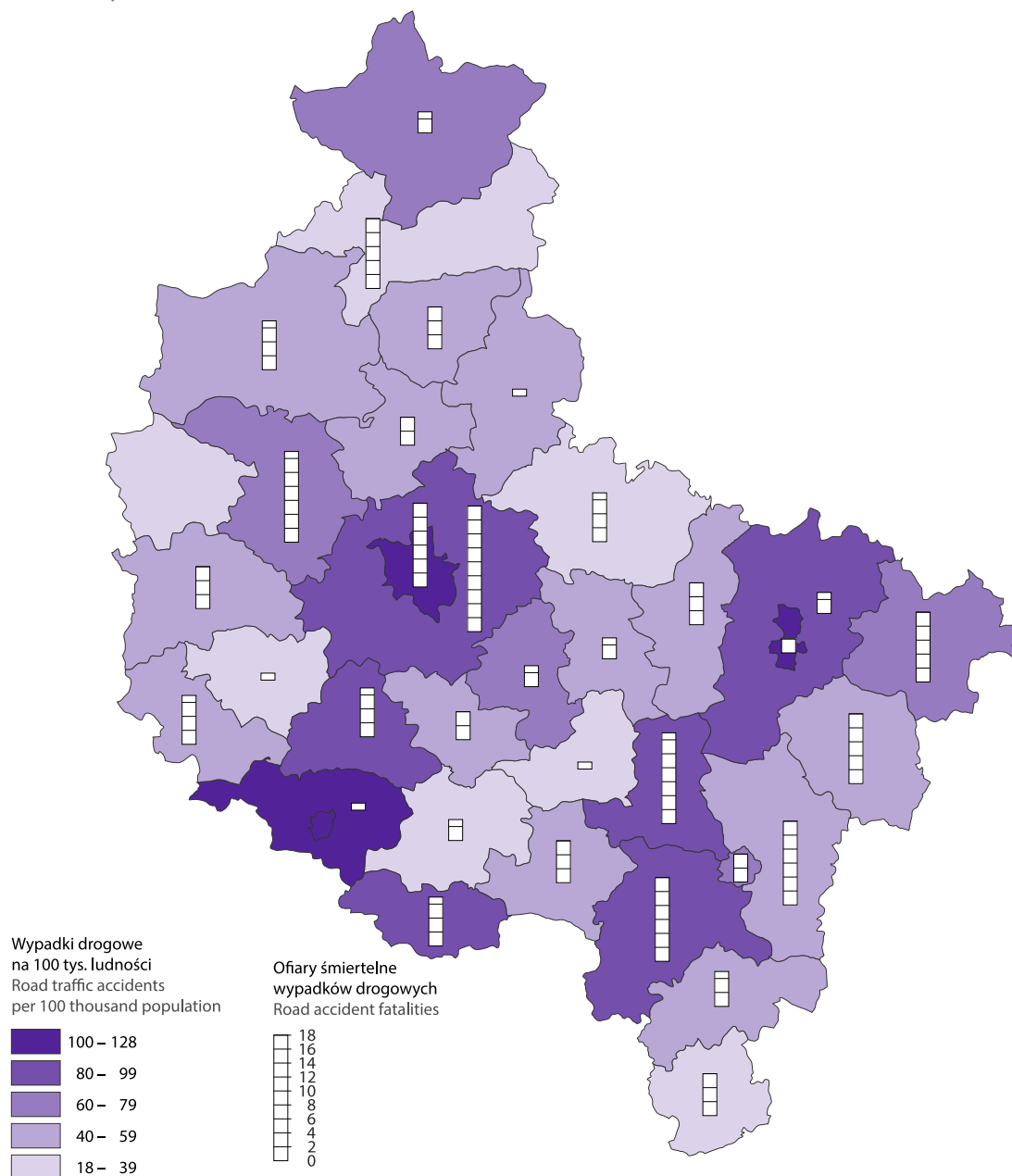
^a Zarejestrowane przez Policję.
^a Registered by the Police.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

W 2024 r. na drogach województwa wielkopolskiego Policja zarejestrowała 2469 wypadków drogowych (11,5% wypadków w kraju). W ich wyniku 213 osób poniosło śmierć (11,2% ofiar w kraju), a 2803 zostały ranne (11,3% poszkodowanych w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim wypadków drogowych było więcej o 150, a z 2015 r. – o 273.

Liczba wypadków w przeliczeniu na 100 tys. ludności wyniosła 70,9, a większą wartość wskaźnika odnotowały województwa łódzkie (94,9), małopolskie (72,1) oraz pomorskie (71,4) przy wartości średnio dla Polski 57,3. Podobnie kształtował się wskaźnik rannych na 100 tys. ludności – 80,4 (za łódzkim, pomorskim i małopolskim), w kraju – 66,0. Natomiast pod względem ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności wielkopolskie z wynikiem 6,1 zajmowało 3. miejsce w kraju (za lubuskim i kujawsko-pomorskim), przy średniej dla kraju – 5,0.

Mapa 39. Bezpieczeństwo na drogach w 2024 r.
 Map 39. Road safety in 2024

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W 2024 r. w województwie wielkopolskim dostęp do Internetu w domu miało więcej gospodarstw domowych niż przeciętnie w kraju. Wzrósł odsetek osób korzystających z Internetu oraz osób zamawiających przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego.

Dostęp do Internetu przez komputer lub inne urządzenia miało 97,0% gospodarstw domowych w województwie, w kraju przeciętnie 95,9%. Wśród mieszkańców w wieku 16–74 lat z Internetu korzystało 93,4% osób (w kraju 91,5%), przy czym 90,0% regularnie (w kraju 87,6%), a 85,5% codziennie lub prawie codziennie (w kraju 83,9%).

Tabela 29. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

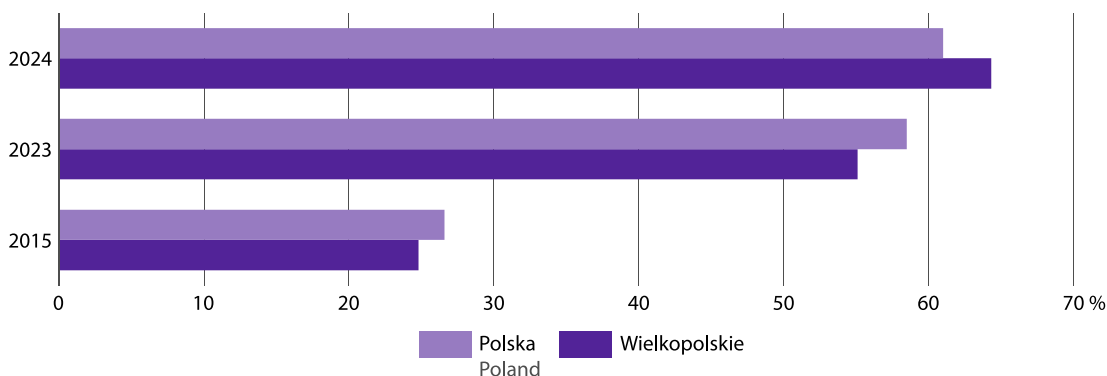
Table 29. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Odsetek gospodarstw domowych ^a posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households ^a with access to the Internet at home	80,1	91,8	93,7	97,0
Odsetek osób ^b korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet	70,1	82,9	91,6	93,4
Odsetek osób ^b regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet regularly (at least once a week)	61,1	78,2	83,6	90,0

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16–74 lata. b Osoby w wieku 16–74 lata.
a Data concern households with persons aged 16–74. b Persons aged 16–74.

Wykres 36. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 36. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

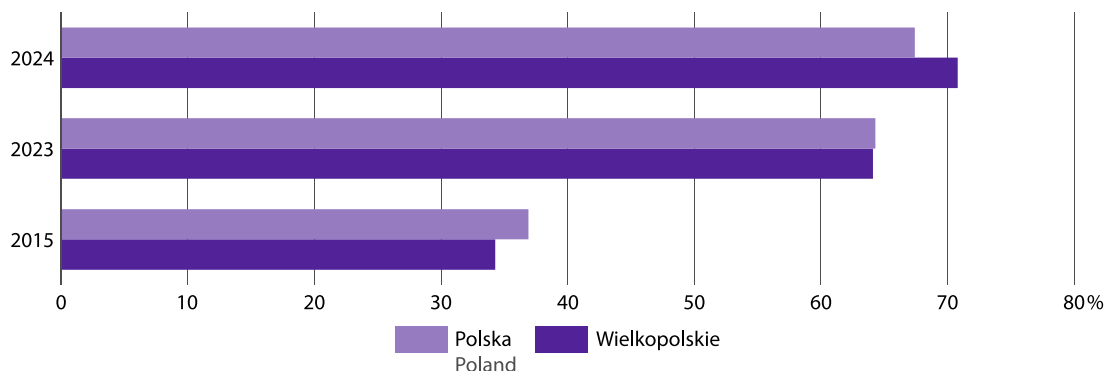

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

W badaniu przeprowadzonym w 2024 r. spośród osób w wieku 16–74 lata, z usług administracji publicznej za pomocą Internetu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, skorzystało 64,3% mieszkańców województwa (w kraju 61,0%); 30,6% pobierało lub drukowało formularze urzędowe (w kraju 29,2%), a 33,2% wyszukiwało informacje na stronach urzędów (w kraju 34,0%). W tym samym okresie 70,8% osób w województwie, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zamawiało przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego (w kraju 67,4%).

Wykres 37. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 37. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

^a Osoby w wieku 16–74 lata.
^a Persons aged 16–74.

Aktywność społeczna

Social activity

W 2024 r. liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych w województwie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2024 r. w województwie wielkopolskim w rejestrze REGON wpisanych było 16849 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (9,3% podmiotów tego typu w kraju), tj. o 4,4% więcej niż rok wcześniej i o 33,7% więcej niż w 2015 r. (w Polsce wzrost odpowiednio o 4,8% i o 34,0%). W ciągu roku w województwie z rejestru wykreślono 294 podmiotów, a zarejestrowano 984 nowe. Liczba fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych przypadająca na 10 tys. mieszkańców wynosiła 48 zarówno w województwie, jak i w kraju. Najwyższy w wielkopolskim wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności odnotowano w Poznaniu (85), Lesznie (51) oraz powiecie międzychodzkiem (58), a najniższy w powiatach grodzkim (33), poznańskim (34) oraz konińskim (35).

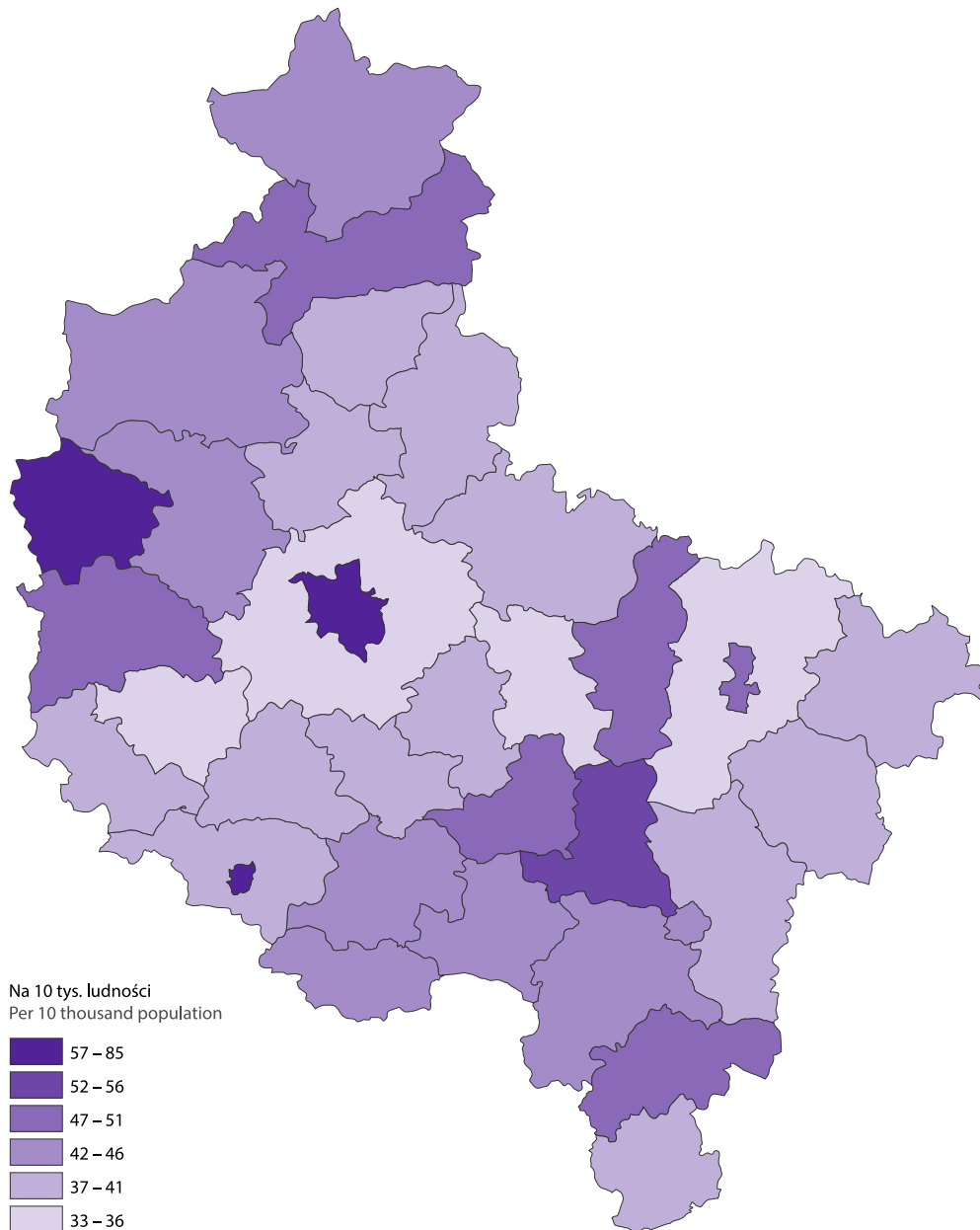
Tabela 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 30. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem Total	12604	14321	16146	16849
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	36	41	46	48

Mapa 40. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 40. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2024
As of 31 December

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Według wstępnego szacunku za 2023 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto (PKB) w wielkopolskim stanowiła 9,8% wartości wytworzonej w kraju. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca lokował województwo na 3. miejscu w Polsce, ale wskaźnik ten w podregionach był mocno zróżnicowany – najwyższy w Poznaniu, najniższy w podregionie pilskim.

Najwięcej wartości dodanej brutto (WDB) w 2022 r. wypracowały podmioty prowadzące działalność w usługach obejmujących: handel; naprawę pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację. Rosła wydajność pracy ogółem mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego, ale dla województwa była nadal niższa od średniej w kraju. Wyższą od średniej krajowej wydajność uzyskano jedynie w Poznaniu.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnego szacunku za 2023 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto wyniosła w wielkopolskim 333282 mln zł i stanowiła 9,8% wartości wytworzonej w kraju. W porównaniu z 2022 r. PKB w województwie był wyższy w cenach bieżących o 9,9%, a w odniesieniu do 2020 r. – wyższy o 41,4%, podczas gdy w kraju wzrósł odpowiednio o 9,7% i o 44,0%. Udział PKB wytworzonego w województwie w odniesieniu do krajowego wyniósł 9,8% w 2022 r. i 10,0% w 2020 r.

Do przeliczeń danych **na 1 mieszkańca** przyjęto ludność spełniającą kryterium rezydencji według definicji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (ESA 2010), zakładającej okres przebywania osoby na terytorium ekonomicznym danego państwa przez jeden rok lub dłużej. Liczba ludności została przeliczona według stanu w dniu 30 czerwca. Dane o liczbie ludności rezydującej od 2022 r. uwzględniają dane dotyczące ludności ukraińskiej.

Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa w 2023 r. kształtowała się na poziomie 94,5 tys. zł, tj. wzrosła o 10,3% w stosunku do roku poprzedniego i o 38,6% w odniesieniu do 2020 r. W relacji do średniej krajowej PKB na 1 mieszkańca stanowił 104,5% w 2023 r., 104,4% w 2022 r. i 107,2% w 2020 r. W porównaniu z innymi regionami wielkopolskie w 2023 r. plasowało się na 3. miejscu, za warszawskim stołecznym (181,9 tys. zł) i dolnośląskim (96,8 tys. zł).

Według parytetu siły nabywczej PKB na 1 mieszkańca województwa, w porównaniu ze średnią dla Unii Europejskiej (UE27=100), wynosił 81 w 2023 r. oraz 84 w 2020 r.

Wykres 38. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)
rok poprzedni=100

Chart 38. Indices of gross domestic product (current prices)
previous year=100

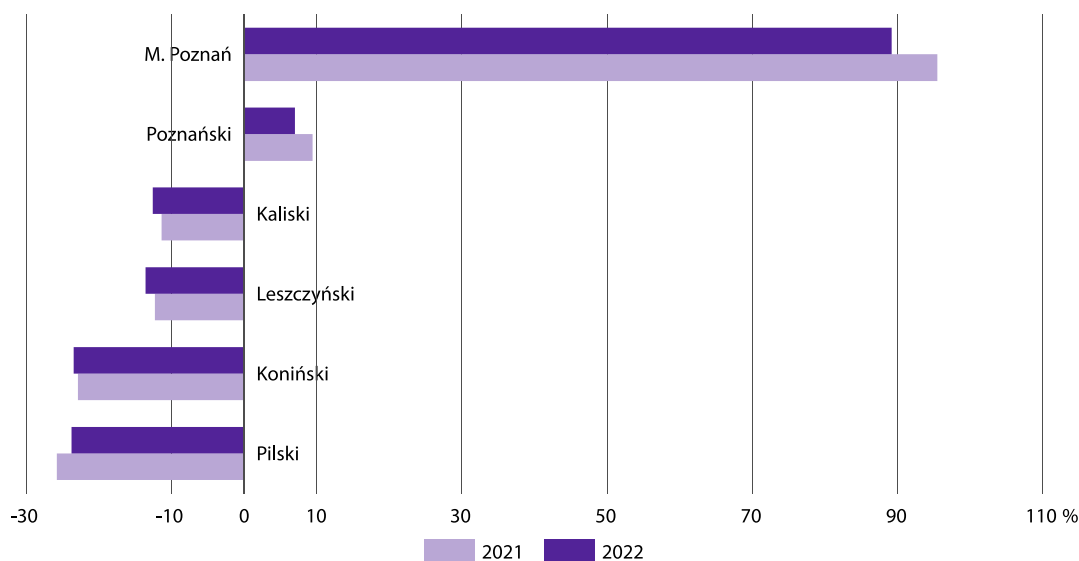
a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

W 2022 r. połowę PKB województwa wytworzono w Poznaniu (29,0%) i podregionie poznańskim (21,2%). Podregion kaliski odpowiadał za 15,6%, koniński i leszczyński – po 13,1%, a piłski – 8,1%. Struktura PKB w podregionach nie zmieniła się znacząco – w porównaniu z 2020 r. wzrósł udział Poznania (o 0,9 p.proc.) oraz podregionu poznańskiego (po 0,1 p.proc.), natomiast zmniejszył się konińskiego (o 0,5 p.proc.), kaliskiego i leszczyńskiego (po 0,2 p.proc.), a piłskiego nie zmienił się. W 2022 r. Poznań partycypował w krajowym PKB na poziomie 2,8%, tak samo jak w 2020 r., ale o 0,1 p.proc. mniej niż w 2021 r.

W 2022 r. wartość PKB na 1 mieszkańca w podregionach wielkopolskiego była mocno zróżnicowana – najwyższa w Poznaniu (155,3 tys. zł; 181,2% przeciętnej w województwie), najniższa w podregionach piłskim (62,5 tys. zł; 73,0%) i konińskim (62,8 tys. zł; 73,3%). W 2020 r. relacje do średniej wartości w województwie wynosiły w Poznaniu 178,8%, w piłskim 71,4%, a w konińskim 74,6%. W 2022 r. wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów wyniósł w wielkopolskim 27,0% i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się o 1,0 p.proc., ale w porównaniu z 2020 r. zwiększył o 0,2 p.proc.

Wykres 39. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)

Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju
 Chart 39. Gross domestic product per capita (current prices)
 Relative deviations from the national average value

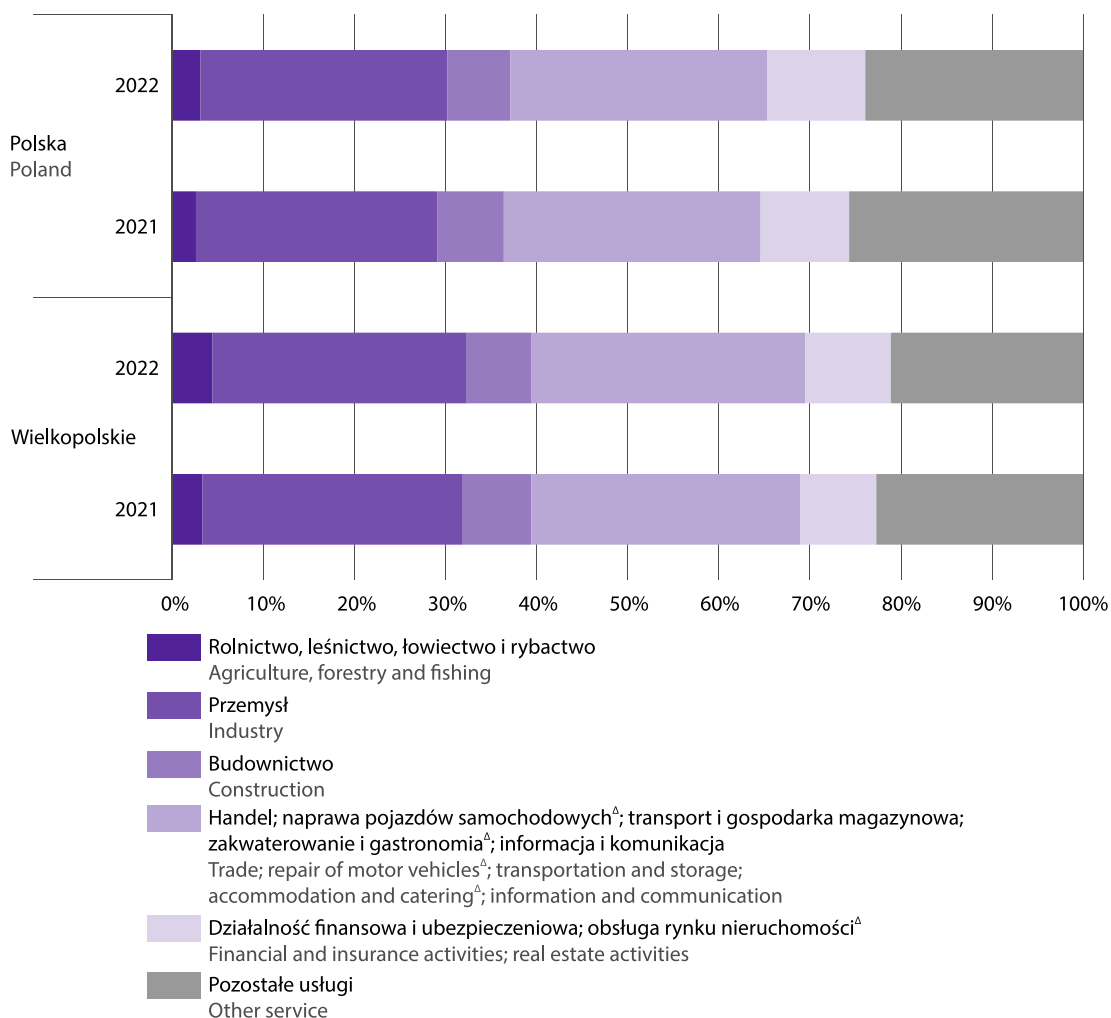
Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności rezydującej poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

Wartość dodana brutto (WDB) wygenerowana w wielkopolskim w 2022 r. wyniosła 270486 mln zł (o 18,1% więcej niż w 2021 r.). Największą część WDB, tj. 30,0%, wypracowały podmioty prowadzące działalność w usługach obejmujących: handel; naprawę pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację – więcej o 0,5 p.proc. niż w 2021 r. i o 1,8 p.proc. niż w 2020 r. Jednostki prowadzące działalność w przemyśle w 2022 r. wytworzyły 27,8% wartości dodanej brutto w województwie. W porównaniu z 2021 r. i 2020 r. odnotowano spadek ich udziału w generowaniu wartości dodanej brutto odpowiednio o 0,8 i 1,1 p.proc.

Wydajność pracy w województwie w 2022 r. mierzona WDB na 1 pracującego wyniosła 174553 zł i wzrosła w odniesieniu do poprzedniego roku o 16,3%, a do 2020 r. o 25,1%. Wydajność pracy, w relacji do średniej krajowej, wyniosła 94,5% w 2022 r. i była niższa niż w 2021 r. o 1,0 p.proc. oraz o 2,6 p.proc. niż w 2020 r.

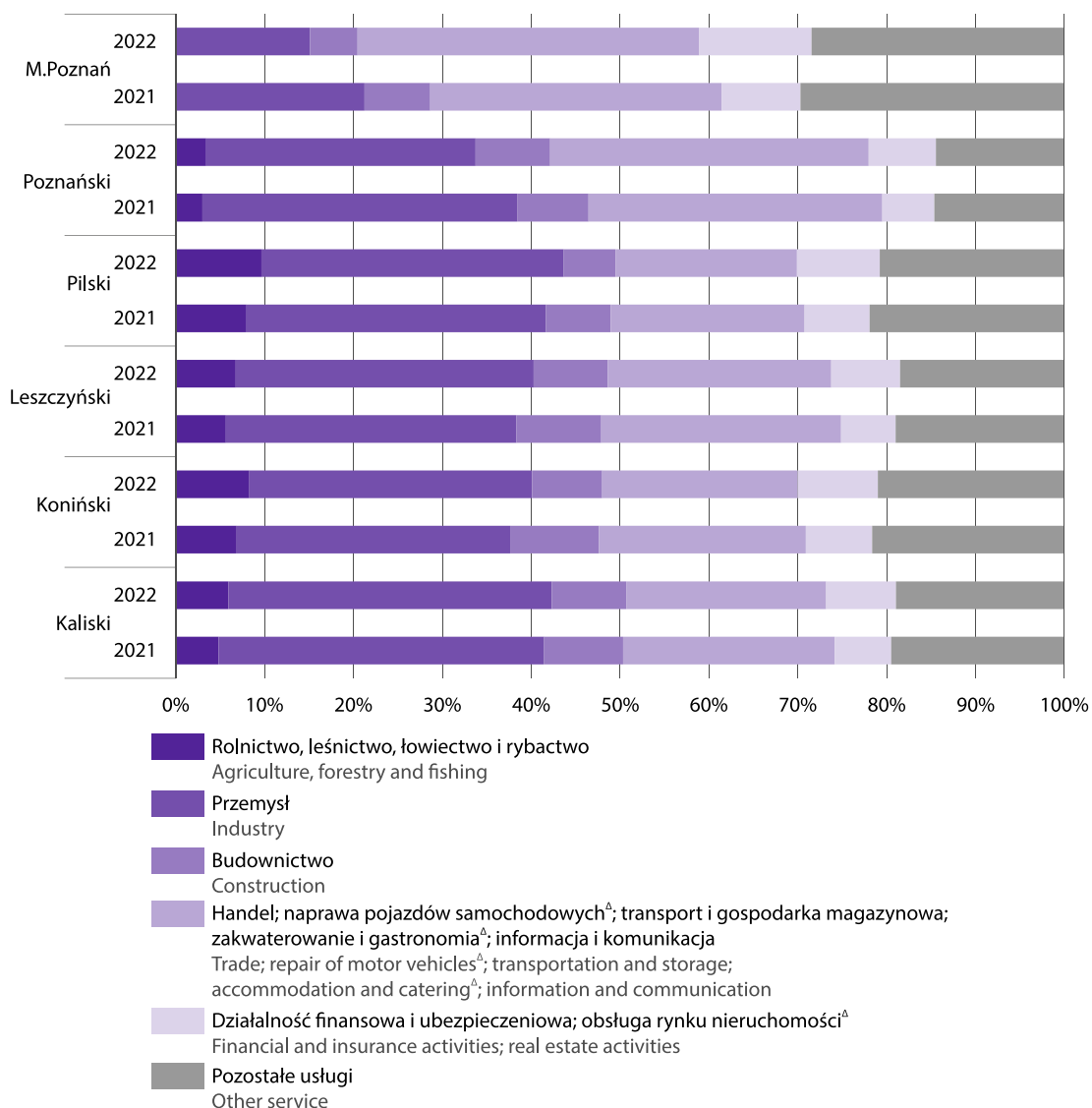
Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 40. Gross value added by kind of activity (current prices)

Występuje zróżnicowanie udziałów poszczególnych rodzajów działalności w tworzeniu WDB w podregionach. W kaliskim, konińskim, leszczyńskim i pilskim dominował przemysł, natomiast w poznańskim i Poznaniu usługi obejmujące: handel; naprawę pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację. Rolnictwo w pilskim było odpowiedzialne w 2022 r. za 9,7% WDB, a w Poznaniu zaledwie za 0,1%.

Wydajność pracy w 2022 r. mierzona WDB na 1 pracującego była najwyższa w Poznaniu – 217,9 tys. zł, a najniższa w pilskim 150,3 tys. zł. Od 2020 r. wzrost wydajności pracy w obu podregionach wyniósł odpowiednio 27,8% i 27,2%. W relacji do średniej krajowej wydajność w Poznaniu w 2022 r. wyniosła 118,0%, a w pozostałych podregionach wydajność była niższa od przeciętnej w kraju, najniższa w pilskim (81,4%). W odniesieniu do 2020 r. wydajność w relacji do średniej krajowej spadła we wszystkich podregionach, największy spadek odnotowano w podregionie poznańskim – o 4,9 p.proc., a najmniejszy w Poznaniu – o 0,6 p.proc.

Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 41. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W województwie wielkopolskim z roku na rok wzrasta liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. Występuje duże zróżnicowanie przestrzenne. Podobnie jak w latach poprzednich w strukturze podmiotów wg sekcji PKD najczęściej było związanych z handlem (19,6%) oraz budownictwem (15,8%). Najliczniejszą grupę podmiotów stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (72,9%).

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Na koniec 2024 r. w rejestrze REGON dla województwa wielkopolskiego zarejestrowanych było 518,8 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 9,8% ich łącznej liczby w kraju. Podobnie jak w poprzednich latach uplasowało to województwo na 3. miejscu, po mazowieckim (19,8%) i śląskim (10,3%). Liczba wpisanych do REGONU jednostek w wielkopolskim była wyższa o 2,9% w porównaniu z 2023 r. oraz o 26,6% w stosunku do 2015 r.

W 2024 r. w województwie wielkopolskim na 1000 ludności przypadało 149 podmiotów gospodarki narodowej (w kraju 141). Ponad ¼ była zarejestrowana w Poznaniu. W 2024 r. na 1000 ludności przypadało tam 251 jednostek, co plasowało stolicę wielkopolski na 1. miejscu w województwie przed gminami Suchy Las (248) i Puszczykowo (241). Najniższym wskaźnikiem charakteryzowały się gminy: Chodów (69), Przedecz (71) oraz Łobżenica (71). W ciągu roku w rejestrze REGON najwięcej jednostek przybyło w gminach Powidz (7,5%), Złotów gmina wiejska (7,3%) i Dopiewo (7,1%). Natomiast zmalała ich liczba w 7 gminach, najbardziej w mieście Obrzycko (o 2,1%) oraz gminach Mieleszyn (1,8%) i Rychtal (1,3%).

W 2024 r. w województwie zarejestrowano 36,6 tys. nowych podmiotów (o 1,0% więcej niż przed rokiem), z czego 76,1% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a 15,2% spółki handlowe. W tym samym roku wyrejestrowano 21,7 tys. jednostek, tj. o 3,2% mniej niż przed rokiem. Wśród wykreślanych przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81,6%), a spółki handlowe stanowiły 12,7%. W 2024 r. na każde 100 nowo zarejestrowanych podmiotów przypadało 59 wykreślonych (wobec 62 w 2023 r.). W grupie spółek handlowych zanotowano 50 wyrejestrowań na 100 nowych rejestracji (w tym dla spółek z ograniczoną odpowiedzialnością – 43). Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wskaźnik wyniósł 64. Najmniej korzystnie relacja ta kształtowała się w przypadku spółek cywilnych (93 wykreślonych podmiotów na 100 nowo powstałych).

W końcu grudnia 2024 r. liczba podmiotów, które zawiesiły swoją działalność wyniosła 72,6 tys., tj. o 8,2% więcej niż przed rokiem. Stanowiły one 14,0% wszystkich jednostek w bazie REGON (wobec 13,3% w końcu 2023 r.). Największy przyrost podmiotów z zawieszoną działalnością w przekroju terytorialnym odnotowano w powiatach: międzychodzkiem (o 14,7%), jarocińskim (o 13,0%) oraz Koninie (o 11,0%), a najmniejszy w gnieźnieńskim (o 2,1%), ostrzeszowskim (o 2,6%) i chodzieskim (o 2,7%).

Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 31. Entities of the national economy in the REGON register^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	409865	461225	504316	518833	9,8
sektor publiczny ^a public sector ^a	9653	8797	8814	8850	7,9
sektor prywatny ^a private sector ^a	396329	444341	485462	499276	9,9
W tym: Of which:					
spółki companies	70929	81309	90117	92788	9,3
fundacje foundations	1586	2283	2868	3266	7,6
stowarzyszenia i organizacje społeczne associations and social organizations	11018	12038	13278	13583	9,8
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity	300484	337723	368313	378172	10,1

a W podziale według sektorów własności bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

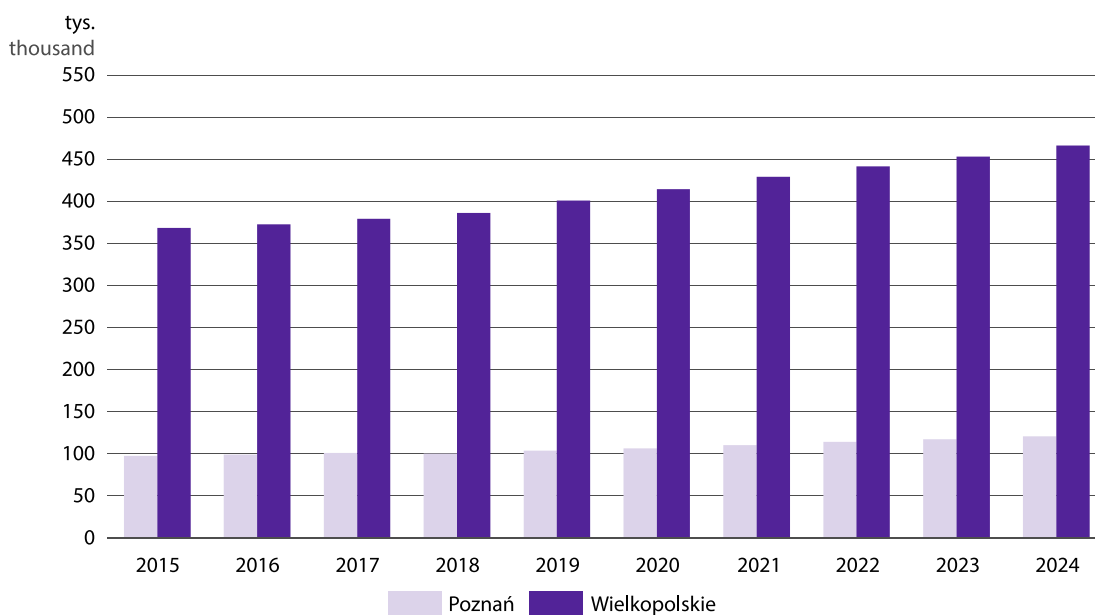
a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 42. Entities of the national economy

As of 31 December

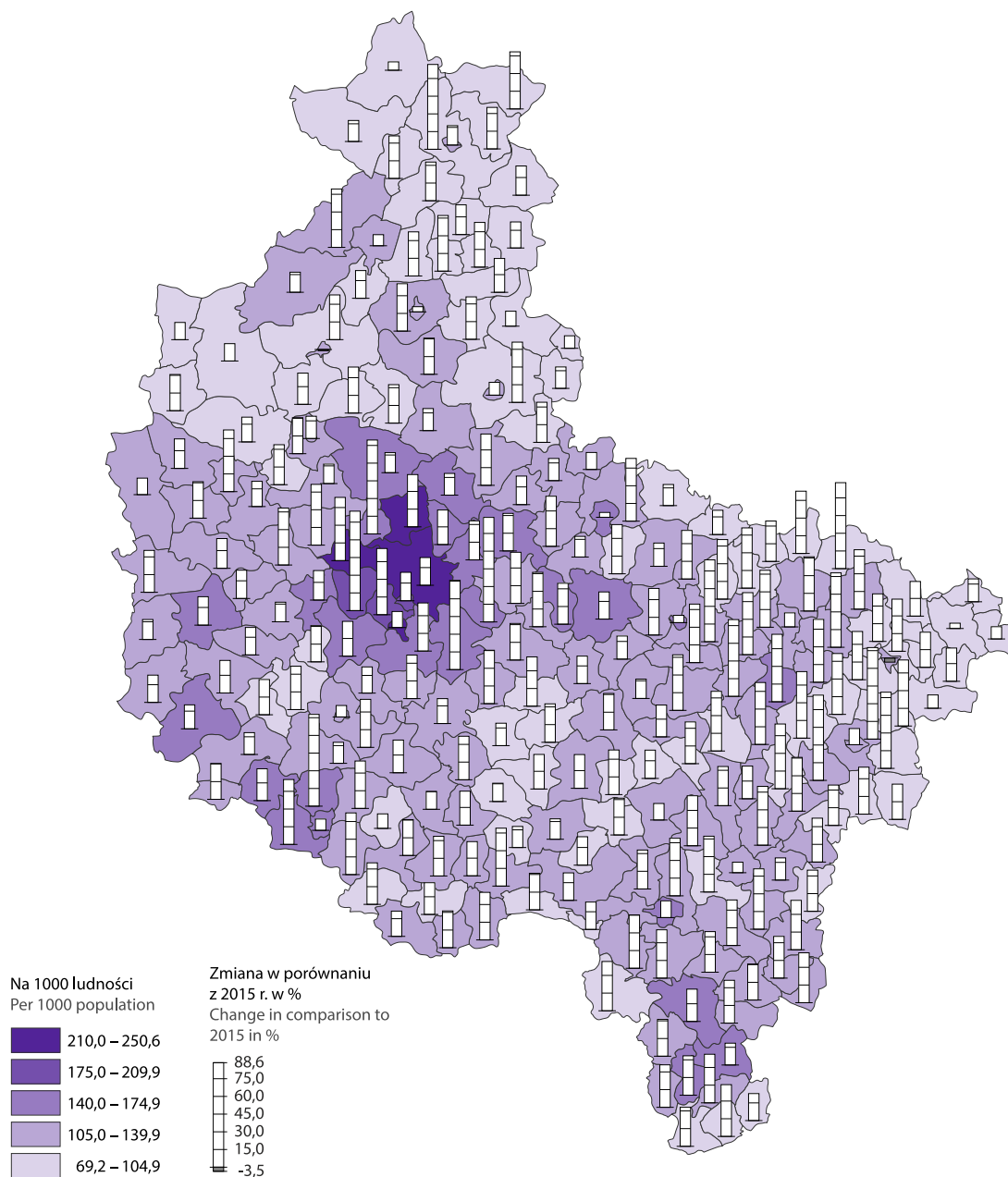

Mapa 41. Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 41. Entities of the national economy in 2024

As of 31 December

W 2024 r. w strukturze podmiotów wg sekcji PKD najwięcej było jednostek związanych z handlem i naprawą pojazdów samochodowych (19,6%) oraz budownictwem (15,8%). Na kolejnych miejscach uplasowały się: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (10,8%) oraz przetwórstwo przemysłowe (8,3%). W porównaniu z 2015 r. dominowały te same cztery sekcje, przy czym handel zmniejszył swój udział, a pozostałe sekcje zwiększyły. W porównaniu z 2023 r. liczba podmiotów najbardziej wzrosła w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 8,0%), pozostała

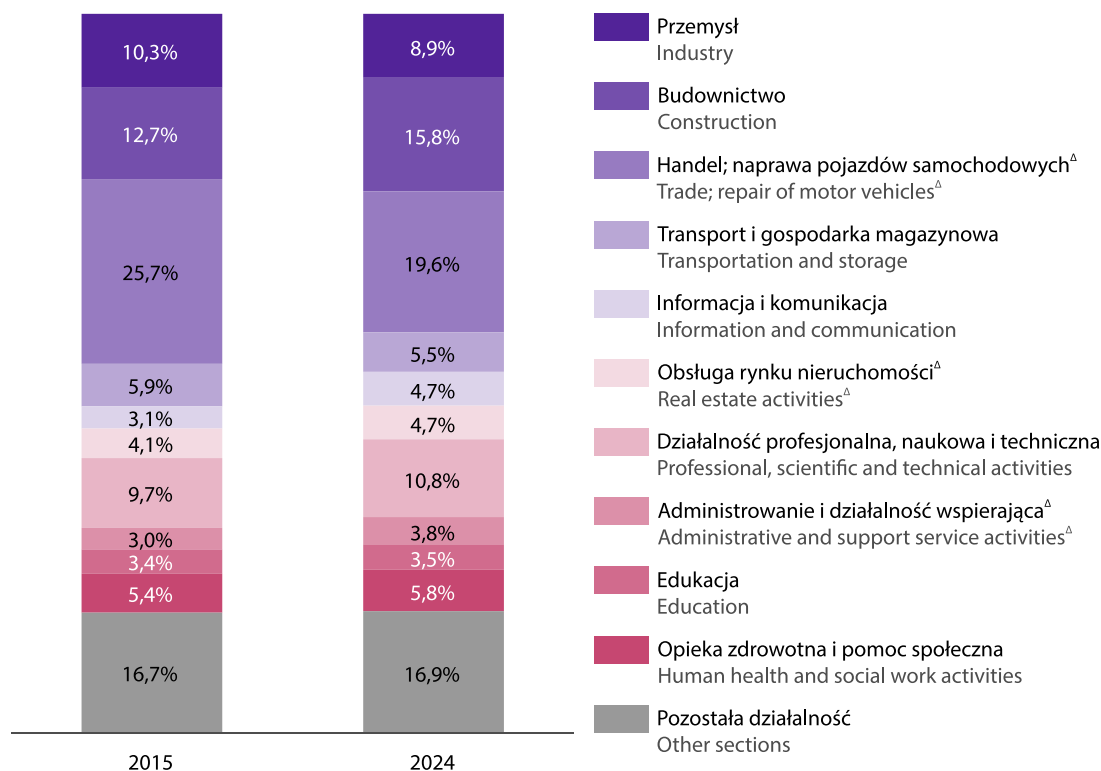
działalność usługowa (o 7,0%), informacja i komunikacja (o 5,9%), administrowanie i działalność wspierająca (o 5,3%), edukacja (o 4,4%) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 4,0%). Spadek odnotowano natomiast w górnictwie i wydobywaniu (o 11 jednostek, tj. o 2,5%).

Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 43. Entities of the national economy by selected PKD sections

As of 31 December

Najliczniejszą grupę podmiotów w strukturze według form prawnych stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W końcu grudnia 2024 r. ich udział w ogólnej liczbie podmiotów w województwie wielkopolskim wyniósł 72,9%. W dalszej kolejności były spółki – 17,9%, w tym najliczniejsze wśród nich spółki handlowe. W 2024 r. w bazie REGON zarejestrowanych było 66,6 tys. takich spółek, tj. więcej o 4,2% niż w 2023 r. i o 47,8% niż w 2015 r. Spośród spółek handlowych 9,3% stanowiły jednostki z udziałem kapitału zagranicznego, których liczebność wzrosła w ciągu roku o 1,0%, a w porównaniu z 2015 r. spadła o 12,9%. Zdecydowaną większość spółek handlowych stanowiły spółki kapitałowe (87,2%) i były to przede wszystkim spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (85,7%). Spośród spółek handlowych osobowych (12,8%) najchętniej wybieraną formą prawną były spółki komandytowe (6,7% ogółu spółek handlowych) oraz jawne (5,2%).

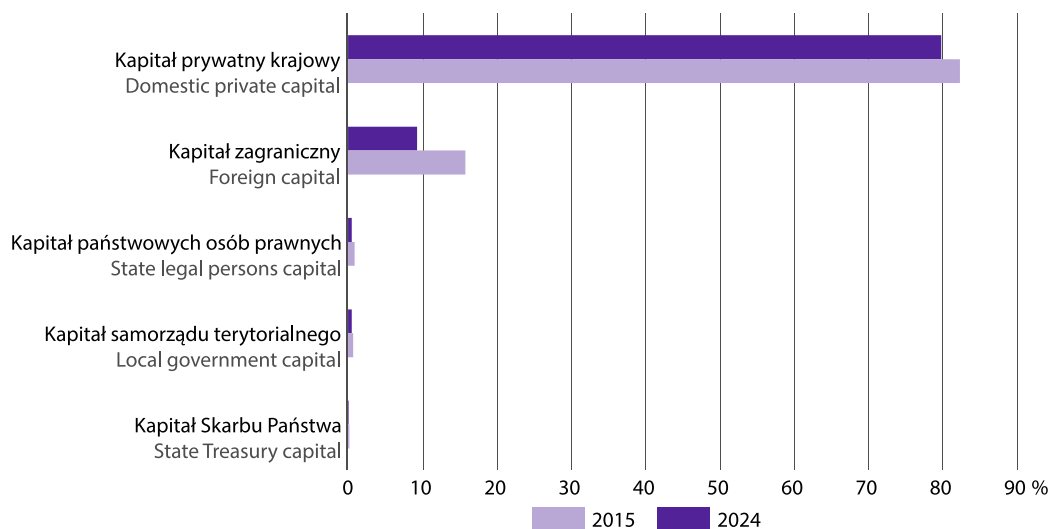
Wśród spółek handlowych według rodzaju kapitału w 2024 r. największy udział miały spółki handlowe o kapitale prywatnym krajowym – 79,8% (o 2,5 p.proc. mniej niż w 2015 r.), w dalszej kolejności spółki handlowe o kapitale zagranicznym – 9,3% (o 6,5 p.proc. mniej), państwowych osób prawnych i samorządu terytorialnego – po 0,5% (odpowiednio mniej o 0,4 p.proc. i o 0,2 p.proc.).

Wykres 44. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 44. Commercial companies by type of capital^a

As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

^a Figures for the number of companies by capital type should not be sum to “total” as they list companies by share of capital type rather than their predominant capital.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna**Research and development as well as innovation activity**

W województwie nakłady na działalność badawczą i rozwojową w latach 2015–2023 rosły, ale na 1 mieszkańca były o ponad 1/5 niższe niż w kraju. Również mniej niż w kraju o 1/3 przypadało pracujących w B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo. Nakłady na działalność B+R były finansowane przede wszystkim ze środków zewnętrznych, w tym głównie instytucji rządowych i samorządowych.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2023 r. nakłady na działalność badawczą i rozwojową w województwie wyniosły 3829,6 mln zł i były wyższe o 32,9% niż rok wcześniej oraz o 191,2% niż 2015 r. Udział województwa w nakładach w kraju równał się 6,4%. Liczba podmiotów zaangażowanych w działalność B+R w województwie wyniosła 652 i w porównaniu z 2015 r. wzrosła o 49,2%. Działalność badawczo-rozwojowa była finansowana głównie przez sektor rządowy oraz przedsiębiorstwa.

Tabela 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące)
Table 32. Intramural expenditures^a on R&D by source of funds (current prices)

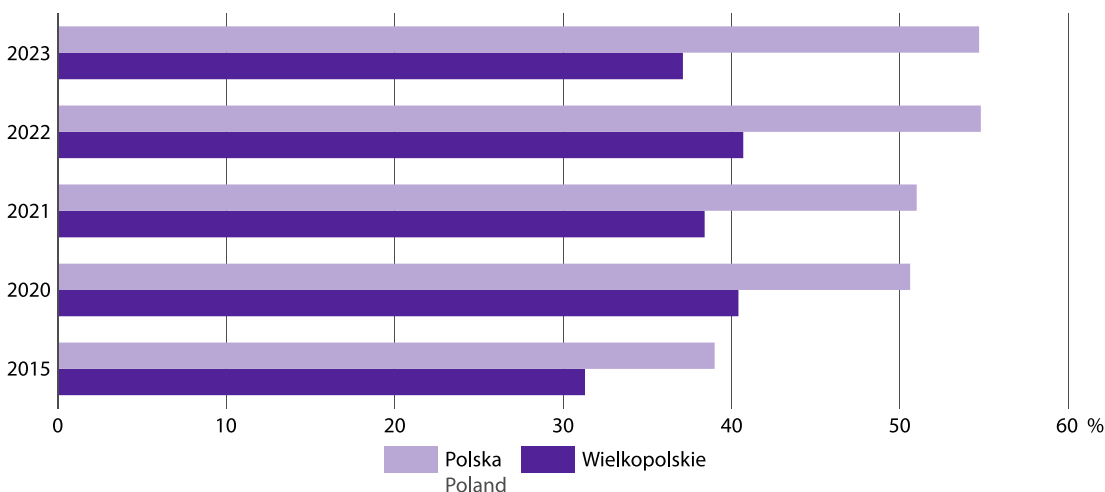
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	1315,1	2008,0	2881,8	3829,6
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	574,4	993,2	1203,0	1402,2
Przedsiębiorstw Business enterprise	413,1	810,5	1173,5	1421,3
Szkolnictwa wyższego Higher education	18,5	55,8	156,9	141,6
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	4,9	2,9	11,4	9,6
Reszta świata Rest of the world	304,2	145,5	337,0	854,9

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

W 2023 r. udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R wyniósł w województwie 37,1%, a w kraju 54,7%. W porównaniu z 2015 r. udział ten wzrósł o 5,8 p.proc. w wielkopolskim i 15,7 p.proc. w Polsce.

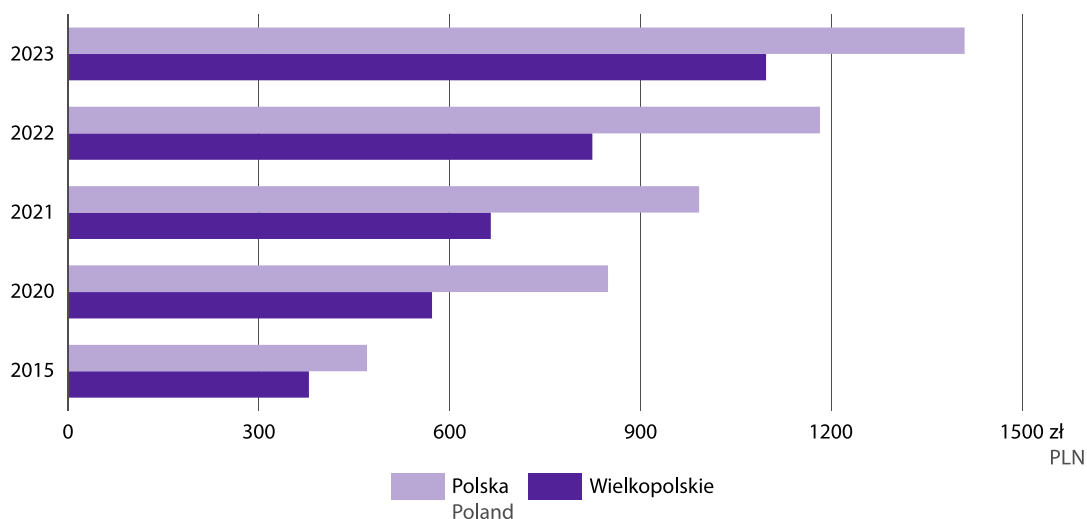
Wykres 45. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 45. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

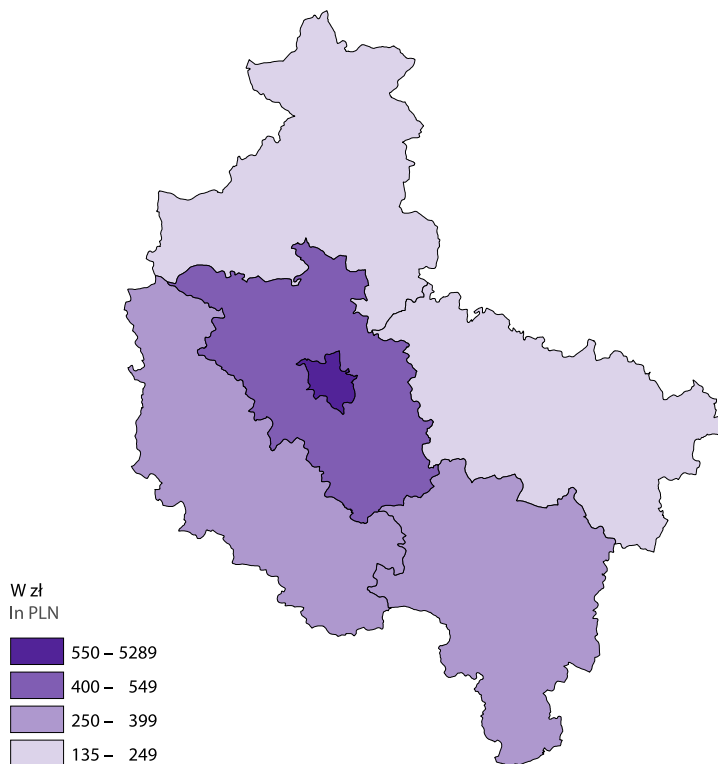
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosły 1097 zł w województwie i 1409 zł w kraju. Dynamika do roku poprzedniego w wielkopolskim wyniosła 133,1, w Polsce 119,2, a w porównaniu z 2015 r. odpowiednio 289,8 oraz 300,0. Podregiony województwa bardzo różniły się między sobą. Największe nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca w 2023 r. poniesiono w Poznaniu – 5289 zł, podczas gdy w pozostałych podregionach nie przekroczyły 529 zł, a najmniejsze były w konińskim – 135 zł.

Wykres 46. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca
Chart 46. Intramural expenditures^a on R&D per capita

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 42. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2023 r.
Map 42. Intramural expenditure^a on R&D per capita by subregions in 2023

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Nakłady na działalność B+R w województwie wielkopolskim były w 2023 r. w większym stopniu finansowane ze środków zewnętrznych (59,7%) niż wewnętrznych (40,3%). Wśród środków zewnętrznych 60,1% pochodziło od instytucji rządowych i samorządowych. Struktura finansowania w poprzednich latach była podobna. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R różnił się znacząco w podregionach.

Tabela 33. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)

Table 33. Intramural expenditures^a on R&D by origin of funds (current prices)

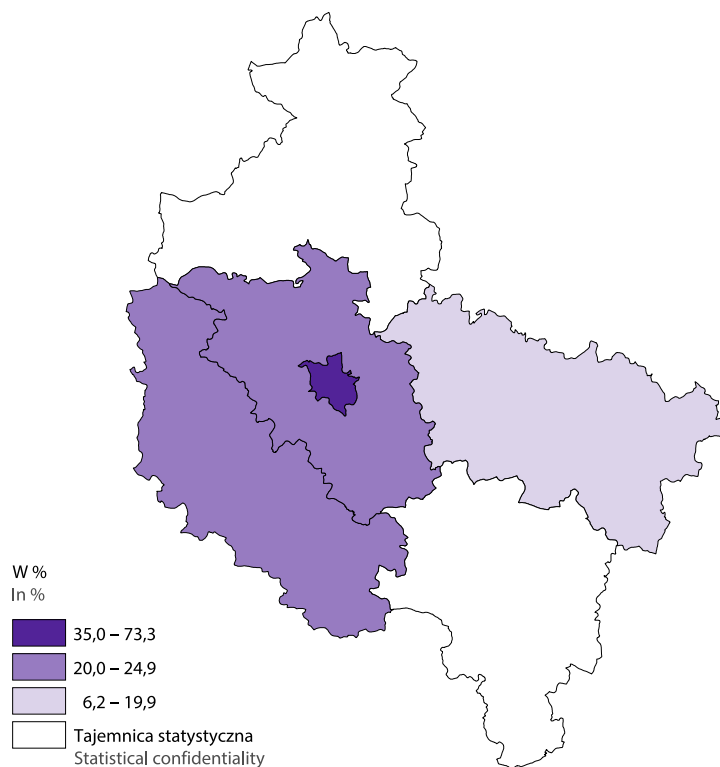
Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2022	2023	
	w mln zł in million PLN				Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	1552,4	2008,0	2881,8	3829,6	7,2
nakłady finansowane ze środków: expenditures financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	634,2	814,1	1268,4	1545,2	5,1
Zewnętrznych External funds	918,2	1193,9	1613,5	2284,4	9,9
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	756,8	987,2	1180,5	1373,0	8,2

a Bez amortyzacji środków trwałych.

a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 43. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych^a na działalność B+R według podregionów w 2023 r.

Map 43. Share of external funds in intramural expenditures^a on R&D by subregions in 2023

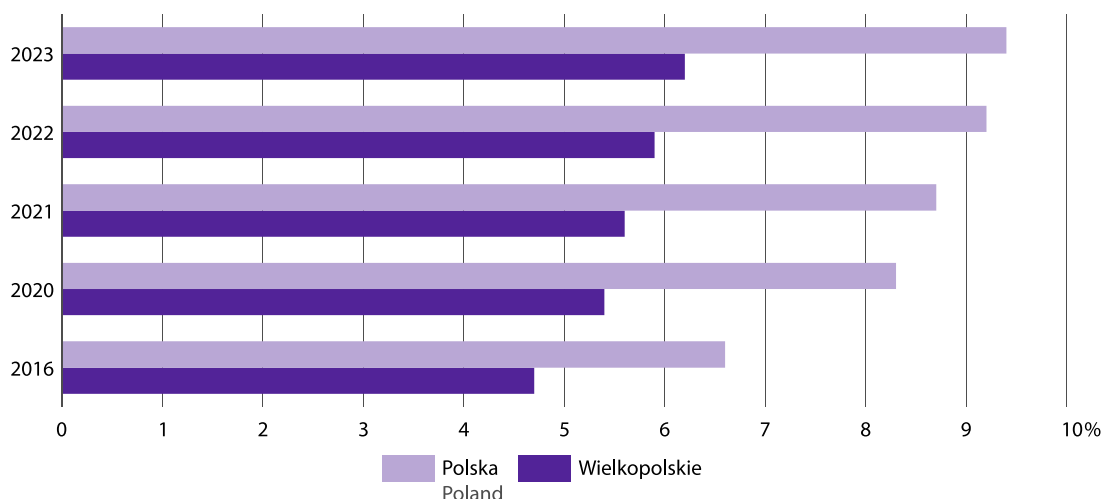
a Bez amortyzacji środków trwałych.

a Excluding depreciation of fixed assets.

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza wymiar roczny jednego pełnego etatu poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Wykres 47. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 47. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

W województwie liczba pracujących w B+R wynosiła 10522,7 EPC, co stanowiło 6,3% EPC pracujących w kraju w 2023 r. Na 1000 osób aktywnych zawodowo w wielkopolskim przypadało 6,2 pracujących w B+R, podczas gdy w kraju 9,4. Udział personelu wewnętrznego B+R (w osobach) w ludności aktywnej zawodowo w województwie wyniósł 1,16%, w Polsce 1,50%.

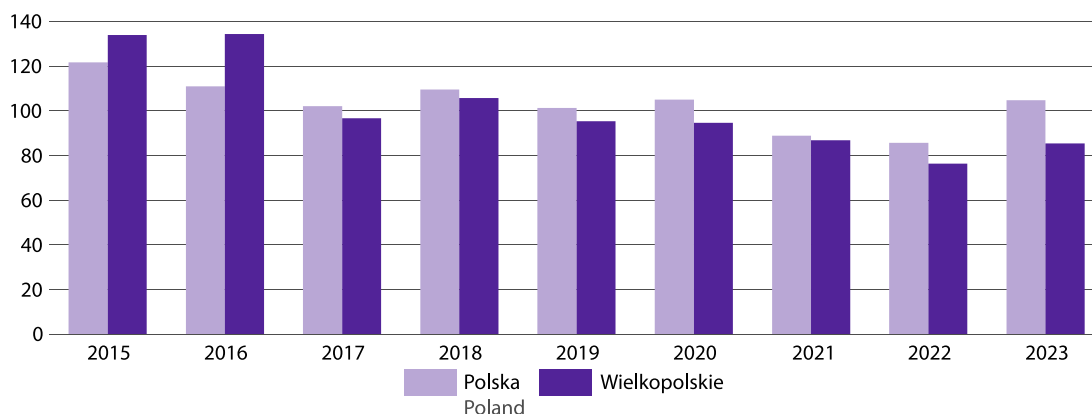
W województwie wśród personelu wewnętrznego 62,1% to badacze. W 2023 r. było ich 6531,7 EPC, co stanowiło 5,4% EPC badaczy w kraju. Na 1000 osób aktywnych zawodowo w wielkopolskim przypadało 3,8 badaczy w B+R, podczas gdy w kraju 6,8.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

W województwie wielkopolskim w 2023 r. dokonano zgłoszeń 298 patentów (tj. 7,6% ich łącznej liczby w kraju) oraz 31 wzorów użytkowych (4,6%). Udzielone prawa ochronne przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej stanowiły 66,8% zgłoszeń patentów i 74,2% wzorów użytkowych. W porównaniu z 2015 r. liczba zgłoszeń patentowych spadła o 35,9%, a udzielonych o 0,5%, natomiast w przypadku wzorów użytkowych liczby spadły odpowiednio o 61,7% i o 59,6%.

Wskaźnik zgłoszeń wynalazków na 1 mln mieszkańców w 2023 r. w województwie wyniósł 85,4, podczas gdy w kraju 104,7. W porównaniu wskaźnik ten zwiększył się o 9,0, ale w porównaniu z 2015 r. zmniejszył się o 48,5, podczas gdy w kraju odpowiednio wzrósł o 19,0 i obniżył się o 16,9.

Wykres 48. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców
Chart 48. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
 Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Using of information and communication technologies in enterprises

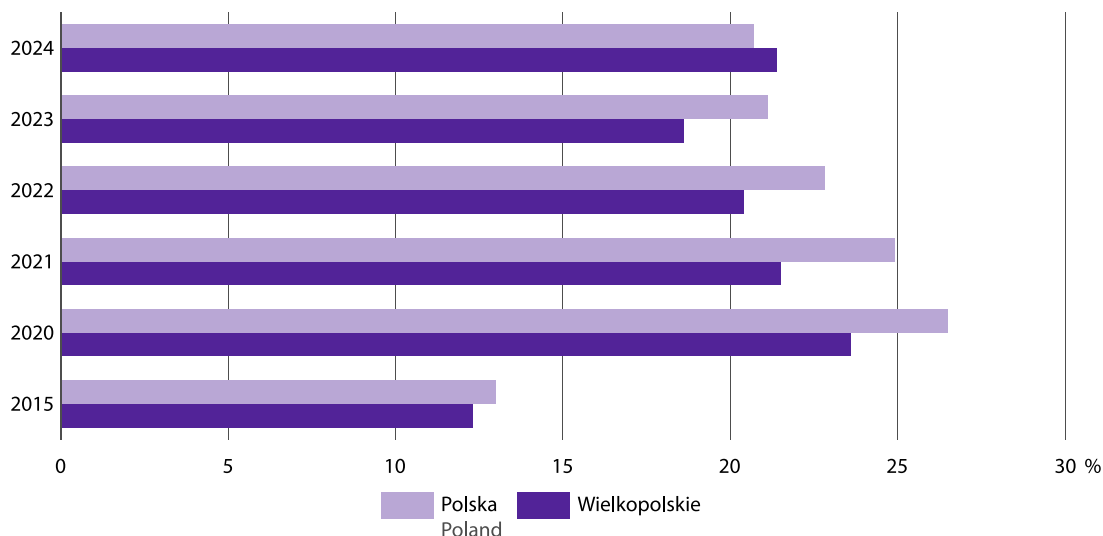
W 2024 r. dostęp do Internetu szerokopasmowego posiadało 92,4% przedsiębiorstw. Zwiększył się odsetek przedsiębiorstw mających dostęp do Internetu dużych prędkości. Udział przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez Internet wzrósł i wyniósł 19,1%. Z otwartych danych publicznych korzystało 1 na 6 przedsiębiorstw.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9.

W województwie wielkopolskim w 2024 r. dostęp do Internetu deklarowało 98,2% przedsiębiorstw (w kraju 98,7%), tj. mniej o 1,0 p.proc. niż w 2023 r., ale o 8,0 p.proc. więcej niż 2015 r. Przedsiębiorstw korzystających ze stałych szerokopasmowych połączeń internetowych było 92,4%, tj. o 0,7 p.proc. więcej niż w kraju. Najczęściej, tj. w 32,8%, były one wyposażone w stałe łącza o prędkości przynajmniej 500 Mbit/s (w kraju 31,3%). Na drugim miejscu (z udziałem 32,2%) były przedsiębiorstwa, którym operatorzy dostarczają przynajmniej 100 Mbit/s, ale mniej niż 500 Mbit/s (w Polsce 32,1%).

Wykres 49. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a
Chart 49. Enterprises with Internet^a access

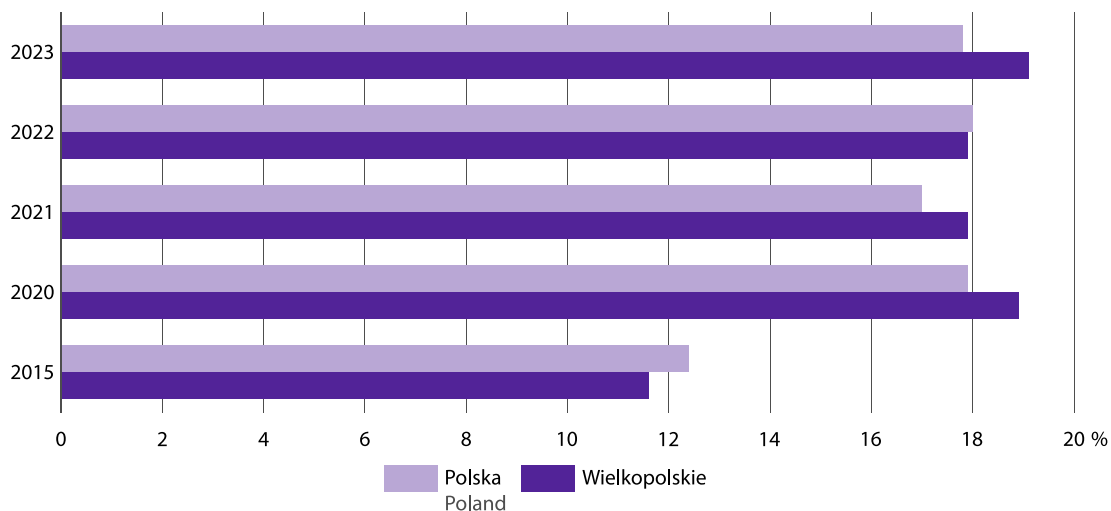
^a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
^a Internet access 30–100 Mbit/s.

W 2023 r. prowadzenie sprzedaży internetowej deklarowało 19,1% ogółu jednostek, więcej o 1,2 p.proc. niż przed rokiem i o 7,5 p.proc. niż w 2015 r., natomiast w kraju 17,8% (odpowiednio spadek o 0,2 oraz wzrost o 5,4 p.proc.). E-sprzedaż za pośrednictwem własnej strony internetowej lub aplikacji mobilnej w 2023 r. prowadziło 12,8% podmiotów (o 0,4 p.proc. więcej niż przed rokiem). Przedsiębiorstwa decydowały się także na korzystanie z internetowych platform handlowych oraz serwisów aukcyjnych i powiązanych z nimi aplikacji mobilnych – takie rozwiązanie wybrało 11,2% jednostek (o 1,8 p.proc. więcej niż w 2022 r.).

Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Z otwartych danych publicznych w 2023 r. korzystało w województwie 16,9% przedsiębiorstw (o 4,0 p.proc. więcej niż w 2022 r.). W kraju 19,5% jednostek (14,6% w 2022 r.) użytkowało otwarte dane. Podobnie jak w kraju oraz w latach poprzednich przedsiębiorstwa wykazywały największe zainteresowanie danymi z kategorii gospodarka i finanse (14,8%), natomiast najmniejsze – informacjami z zakresu kultury, sportu i rekreacji (2,9%). Odsetek przedsiębiorstw identyfikujących dane publiczne, które mogłyby być wykorzystane w celach biznesowych, lecz nie zostały udostępnione w ramach otwartych danych publicznych wyniósł 3,6% (o 0,8 p.proc. mniej niż w kraju).

Wykres 50. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 50. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W województwie w 2024 r. pogorszyły się wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw. Niekorzystnie kształtowała się również większość podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Zmniejszyły się przychody z eksportu oraz ich udział w przychodach ze sprzedaży.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 49. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

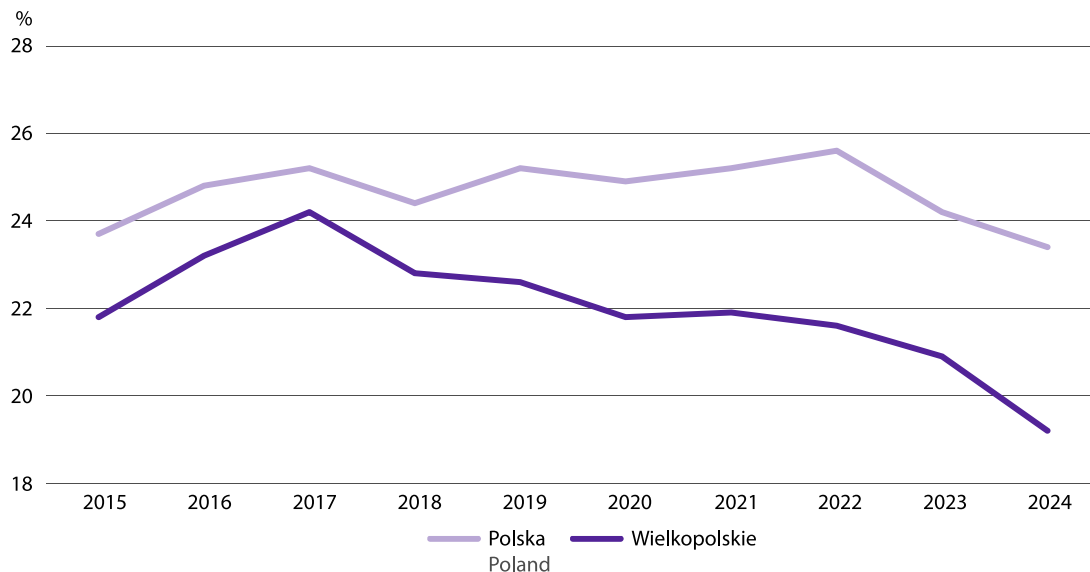
W województwie wielkopolskim w 2024 r. przychody z całokształtu działalności ukształtowały się na poziomie 697931,1 mln zł i były wyższe w odniesieniu do poprzedniego roku o 1,0% (do 2015 r. o 119,6%), natomiast koszty ich uzyskania wyniosły 664112,4 mln zł i rosły szybciej tj. o 3,5% (do 2015 r. o 119,5%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 684309,6 mln zł i w ciągu roku wzrosły o 1,0%, podczas gdy odpowiadające im koszty zwiększyły się o 3,7%. Większość sekcji odnotowała wzrost przychodów netto, największy – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 21,4%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 21,1%). Największy spadek wystąpił w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 16,7%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

W 2024 r. w województwie wielkopolskim z eksportu pochodziło 131569,6 mln zł, tj. 19,2% przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. W porównaniu z rokiem poprzednim przychody z eksportu spadły o 6,9%, ale ich udział zmniejszył się o 1,6 p.proc.

Wykres 51. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem
Chart 51. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials

Wyniki finansowe:

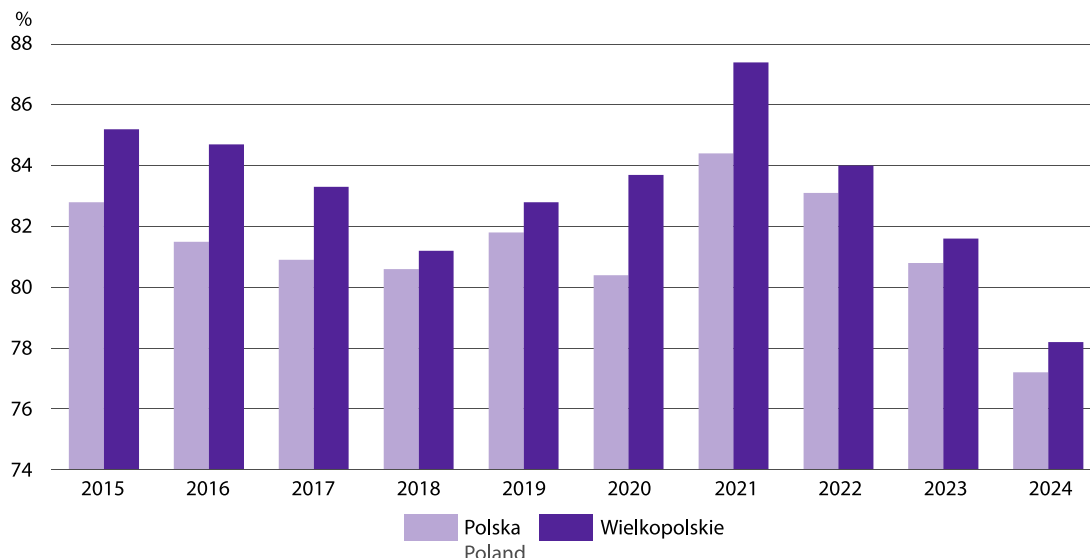
- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 35965,2 mln zł i był o 31,9% mniejszy od osiągniętego w 2023 r. Pozostałe przychody operacyjne w skali roku obniżyły się o 7,6%, podczas gdy koszty ich uzyskania nieznacznie wzrosły (o 0,6%), co spowodowało pogorszenie wyniku na pozostałej działalności operacyjnej. Odmienny rezultat (tj. poprawę wyniku) przyniósł wzrost przychodów finansowych – o 11,1%, przy spadku kosztów tych operacji – o 8,9%. Zarówno wynik na pozostałej działalności operacyjnej, jak i na operacjach finansowych, nadal były ujemne.

Wynik finansowy brutto za 2024 r. wyniósł 33818,8 mln zł, tj. o 32,1% mniej niż przed rokiem. Po odliczeniu obciążeń (w kwocie 6420,3 mln zł) wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 27398,5 mln zł, tj. o 33,2% niżej niż w 2023 r. Zysk netto w ciągu roku obniżył się o 28,8%, natomiast strata netto wzrosła w tym czasie o 34,4%. Zysk netto wykazało 78,2% przedsiębiorstw (81,6% w 2023 r.). Przychody uzyskane przez te przedsiębiorstwa stanowiły 88,3% całkowitych przychodów z całokształtu działalności (wobec 92,0% przed rokiem). W przetwórstwie przemysłowym zysk netto wykazało 76,6% przedsiębiorstw (83,2% przed rokiem), a ich udział w przychodach tej sekcji wyniósł 87,9% (wobec 89,1% przed rokiem).

Wykres 52. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 52. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności sprzedaży brutto to relacja wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W przedsiębiorstwach województwa wielkopolskiego objętych badaniem w 2024 r. pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Wskaźnik poziomu kosztów dla ogółu podmiotów wyniósł 95,2% wobec 92,8% przed rokiem. Wskaźnik rentowności sprzedaży produktów, towarów i materiałów w ciągu roku obniżył się o 2,5 p.proc. do 5,3%. Wskaźnik rentowności obrotu brutto wyniósł 4,8% wobec 7,2% przed rokiem, a netto zmniejszył się w tym czasie o 2,0 p.proc., osiągając 3,9%.

Pogorszenie wskaźników obserwowano w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu; naprawie pojazdów samochodowych, zakwaterowaniu i gastronomii, informacji i komunikacji, działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, administrowaniu i działalności wspierającej, opiece zdrowotnej i pomocy społecznej oraz pozostałej działalności usługowej, a pomijając wskaźnik rentowności sprzedaży – także w transporcie i gospodarce magazynowej. Lepiej niż przed rokiem wskaźniki kształtowały się m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją, obsługą rynku nieruchomości oraz edukacją. W przypadku rentowności obrotu netto największy spadek wskaźnika obserwowano w przedsiębiorstwach z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 3,7 p.proc. do 2,7%), natomiast największy wzrost w edukacji (o 15,7 p.proc. do 17,5%).

Tabela 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,2	95,1	92,8	95,2	95,7
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	5,2	5,8	7,8	5,3	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	4,8	4,9	7,2	4,8	4,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,1	4,1	5,9	3,9	3,4
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	31,1	37,9	37,5	43,3	44,6
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	83,6	86,5	90,2	95,5	107,5

W 2024 r. na poziomie województwa odnotowano poprawę płynności finansowej przedsiębiorstw, wyrażającą się wzrostem wskaźników I i II stopnia (odpowiednio o 5,8 p.proc. do 43,3% oraz o 5,3 p.proc. do 95,5%). Poprawę płynności odnotowały m.in. jednostki z sekcji: przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, transport i gospodarka magazynowa, informacja i komunikacja, obsługa rynku nieruchomości, edukacja oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Płynność finansowa pogorszyła się natomiast m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją, budownictwem, zakwaterowaniem i gastronomią, działalnością profesjonalną, naukową i techniczną oraz administrowaniem i działalnością wspierającą.

Wskaźniki ekonomiczno-finansowe osiągnięte przez przedsiębiorstwa w województwie wielkopolskim w 2024 r. były lepsze niż kraju, z wyjątkiem wskaźników płynności finansowej. W Polsce w 2024 r. w odniesieniu do 2023 r. pogorszyły się podstawowe wskaźniki finansowe: wzrósł poziom kosztów (o 1,1 p.proc.), spadły rentowności: obrotu brutto (o 1,1 p.proc.) oraz obrotu netto (o 1,1 p.proc.). Polepszyły się natomiast wskaźniki płynności – I stopnia o 4,9 p.proc., a II stopnia o 0,3 p.proc. W porównaniu z 2015 r. zmiany wskaźników w województwie i w Polsce były podobne. Wzrosły wskaźniki płynności, spadły wskaźniki obrotu rentowności netto, natomiast poziom kosztów i rentowność obrotu brutto pozostały na tym samym poziomie. Jedynie wskaźnik rentowności obrotu brutto o 0,1 p.proc. zwiększył się w województwie, zaś zmniejszył w kraju.

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Według stanu na koniec grudnia 2024 r. aktywa obrotowe przedsiębiorstw objętych badaniem wyniosły 192658,6 mln zł, tj. o 7,1% więcej niż w 2023 r. Wartość zapasów w ciągu roku wzrosła o 4,2%, ale ich udział w aktywach zmniejszył się o 0,9 p.proc. do 31,9%. Największą część aktywów obrotowych stanowiły należności krótkoterminowe, których udział w końcu grudnia 2024 r. wynosił 35,6%, tj. o 2,1 p.proc. mniej niż przed rokiem. Wartość należności w skali roku zwiększyła się o 1,2%. Udział inwestycji krótkoterminowych wzrósł w ciągu roku o 2,6 p.proc. do 29,5%, przy wzroście ich wartości o 17,8%.

Według stanu na koniec grudnia 2024 r. zobowiązania przedsiębiorstw niefinansowych wyniosły łącznie 188226,0 mln zł, przy czym zobowiązania długoterminowe w ciągu roku zwiększyły się o 6,8%, a krótkoterminowe – o 2,1%. W ogólnej kwocie zobowiązań krótkoterminowych 61,6% stanowiły zobowiązania z tytułu dostaw i usług (przed rokiem 61,1%). Relacja zobowiązań krótkoterminowych do należności krótkoterminowych w 2024 r. wyniosła 191,7% (rok wcześniej zobowiązania przewyższały należności o 90,0%), podczas gdy relacja do inwestycji krótkoterminowych kształtowała się na poziomie 230,9% (wobec 266,4% przed rokiem).

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

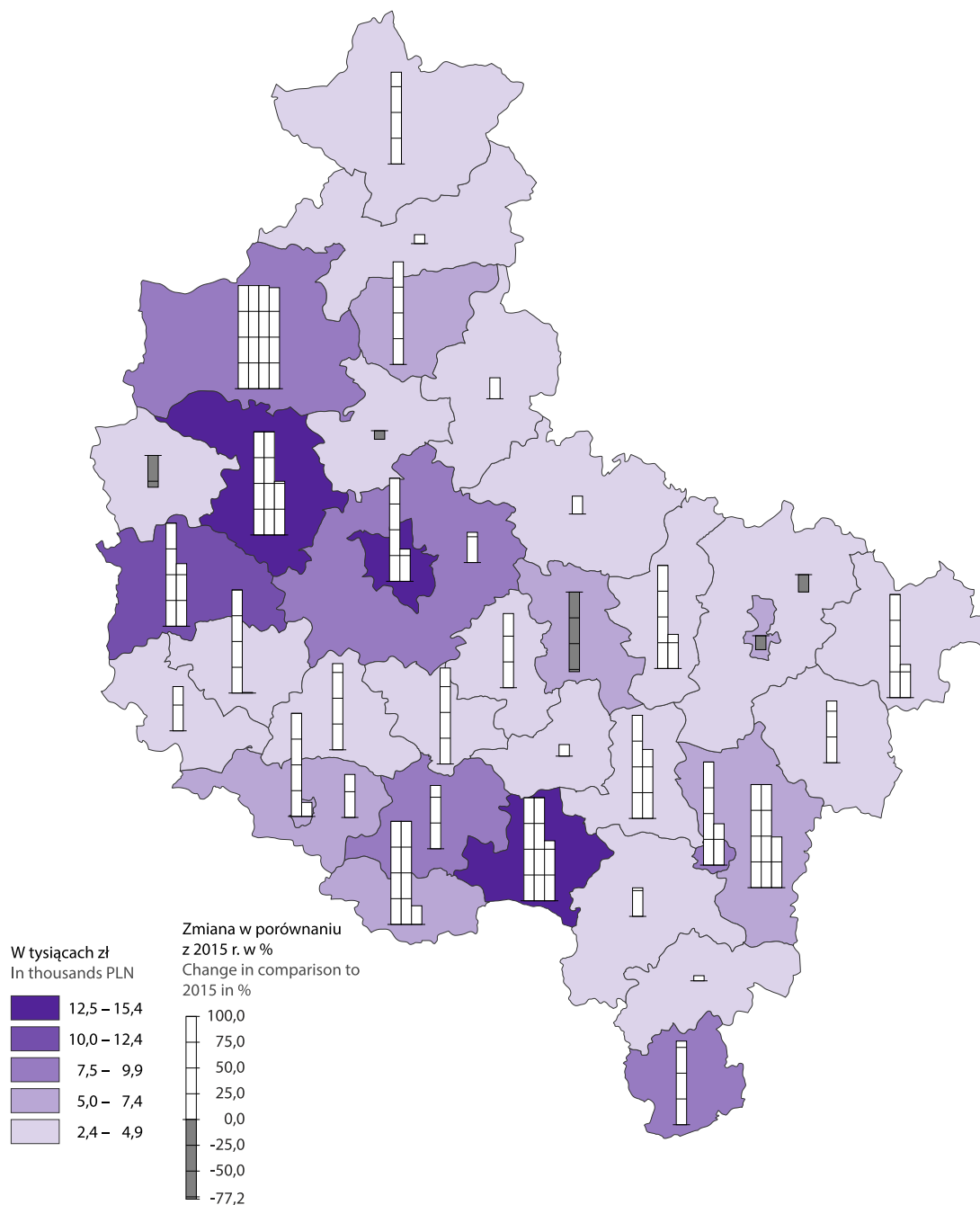
Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw niefinansowych w województwie wielkopolskim w 2024 r. były niższe niż rok wcześniej. Mniejsze były nakłady na budynki i budowlę, natomiast większe na zakupy. Liczba inwestycji nowo rozpoczętych wzrosła, a ich wartość kosztorysowa nie zmieniła się znacząco.

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

W pierwszej części analizy dane o nakładach inwestycyjnych dotyczą przedsiębiorstw, w których **liczba pracujących przekracza 9** (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2023 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie wielkopolskim przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 wyniosły 26268,5 mln zł, co stanowiło 9,3% ogółu nakładów w kraju. W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to 7526 zł, tj. o 0,7% więcej niż średnio w Polsce. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej zainwestowano w Poznaniu (15419 zł na mieszkańca), w powiatach krotoszyńskim (15211 zł) i szamotulskim (14498 zł). Relatywnie najniższy poziom nakładów inwestycyjnych był w powiecie konińskim (2416 zł). Nakłady inwestycyjne w wielkopolskim wzrosły w porównaniu z 2022 r. o 8,9%, a do 2015 r. o 68,0%.

Mapa 44. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)
Map 44. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2023 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

W drugiej części analizy dane o nakładach inwestycyjnych dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których **liczba pracujących przekracza 49** (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

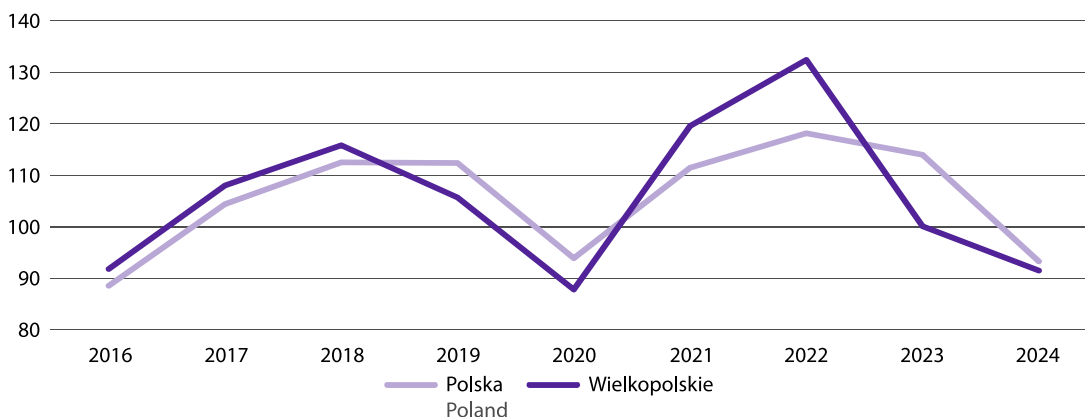
Nakłady inwestycyjne poniesione w 2024 r. przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe, mające siedzibę na terenie województwa wielkopolskiego, w których liczba pracujących przekracza 49, wyniosły 19862,9 mln zł (w cenach bieżących tj. o 8,5% mniej niż rok wcześniej). W kraju w 2024 r. wartość nakładów inwestycyjnych spadła o 6,7% w odniesieniu do poziomu z 2023 r. Udział województwa wielkopolskiego w krajowych nakładach inwestycyjnych w 2024 r. wyniósł 9,5%, co oznacza spadek o 0,1 p.proc. w stosunku do roku poprzedniego.

W budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej w 2024 r. zainwestowano średnio 34,9% ogółu środków (wobec 35,9% w 2023 r.). Wartość inwestycji dla tej kategorii środków trwałych w ciągu roku zmniejszyła się o 11,2%. Kwota przeznaczona na zakupy obniżyła się średnio o 7,0%, przy czym wartość inwestycyjna maszyn, urządzeń technicznych, narzędzi i wyposażenia spadła o 8,2%, zaś nakłady na środki transportu nieznacznie wzrosły (o 0,1%). Na zakup maszyn i urządzeń technicznych oraz narzędzi w całym roku 2024 przedsiębiorstwa przeznaczyły 54,1% środków (54,0% rok wcześniej), a na środki transportu – 10,6% (wobec 9,7%). Udział zakupów w nakładach ogółem w ciągu roku wzrósł z 63,7% do 64,7%.

W 2024 r. w większości sekcji odnotowano spadek wartości nakładów inwestycyjnych w porównaniu z poprzednim rokiem, m.in. w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 19,7%), budownictwie (o 16,2%), przetwórstwie przemysłowym (o 14,5%), informacji i komunikacji (o 14,1%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 12,3%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,5%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 4,5%). Więcej zainwestowano natomiast m.in. w przedsiębiorstwach związanych z administrowaniem i działalnością wspierającą (o 47,8%).

Wykres 53. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące) rok poprzedni=100

Chart 53. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)
previous year=100

Najwięcej inwestowały przedsiębiorstwa z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (37,2% ogółu nakładów inwestycyjnych wobec 35,6% w 2023 r.) i przetwórstwo przemysłowe (34,8% wobec 37,2%), a w dalszej kolejności wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (12,0% wobec 11,8%), transport i gospodarka magazynowa (4,3% wobec 4,5%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (2,7% wobec 3,1%).

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tabela 35. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)
Table 35. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem: w milionach złotych Total: in million PLN	12845,8	13695,4	21708,6	19862,9
Polska=100 Poland=100	9,4	9,1	9,6	9,5
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	38,2	34,7	35,9	34,9
zakupy purchases	61,5	65,1	63,7	64,7
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	55,4	55,0	54,0	54,1
środków transportu transport equipment	6,1	10,1	9,7	10,6

W 2024 r. w województwie wielkopolskim rozpoczęto 23766 nowych zadań inwestycyjnych, tj. o 50,3% więcej niż rok wcześniej. Ich wartość kosztorysowa wyniosła 5311,9 mln zł i była o 0,2% mniejsza od wartości inwestycji rozpoczętych przed rokiem. W kraju w omawianym okresie liczba rozpoczętych inwestycji zwiększyła się o 1,3%, a ich wartość kosztorysowa o 14,3%.

Podobnie jak w poprzednich okresach, najwięcej inwestycji dotyczyło sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (83,3% ogólnej liczby zadań, o wartości kosztorysowej stanowiącej tylko 14,5% inwestycji nowo rozpoczynanych). Największą wartość kosztorysową miały natomiast inwestycje przedsiębiorstw z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (52,1% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji nowo rozpoczynanych w województwie, choć w ogólnej liczbie zadań stanowiły one zaledwie 8,6%) oraz przetwórstwo przemysłowe (28,0% wartości i 5,9% liczby zadań).

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2024 r. w województwie wielkopolskim uzyskano mniejszą niż przed rokiem produkcję ziarna zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi. W porównaniu z 2023 r. odnotowano wzrost dostaw do skupu żyta i ziemniaków, a także produktów pochodzenia zwierzęcego. Czerwcowe badanie pogłowia zwierząt gospodarskich wykazało wzrost liczebności stada bydła oraz owiec, natomiast zmniejszeniu uległo pogłowie świń.

Powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2024 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 729,1 tys. ha i była mniejsza zarówno od notowanej w poprzednim roku, jak i w 2015 r. (odpowiednio o 3,7% i o 19,0%). Areal przeznaczony pod uprawę tych gatunków w wielkopolskim stanowił 12,8% ich powierzchni w kraju (o 0,2 p.proc. mniej niż przed rokiem). Średni plon uzyskany w 2024 r. wyniósł 49,8 dt z ha, tj. podobnie jak przed rokiem, ale był wyższy od uzyskanego w 2015 r., a także od średniego plonu w kraju (odpowiednio o 11,6 dt i o 5,1 dt). Produkcja ziarna w 2024 r. została oszacowana na 3632,9 tys. ton, tj. o 3,6% mniej niż przed rokiem oraz o 5,6% więcej niż w 2015 r. Ziarno zebrane w wielkopolskim stanowiło 14,3% ogółem i był to największy udział w krajowej produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi spośród wszystkich województw (wobec 14,2% w 2023 r.).

Tabela 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 36. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Cereals in total	39,5	50,9	54,2	55,4	49,4
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	38,2	46,3	49,8	49,8	44,7
w tym: of which:					
pszenica wheat	47,5	55,1	57,1	56,5	52,0
żyto rye	28,5	35,9	39,1	39,1	35,7
jęczmień barley	37,3	47,5	50,8	50,2	43,4
owies oats	25,8	33,4	35,4	37,1	31,7
pszenżyto triticale	40,5	48,6	52,7	53,1	44,0
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	31,6	33,6	35,2	34,3	32,4
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	202	368	327	335	302
Buraki cukrowe Sugar beets	527	625	678	666	636

^a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
^a Excluding kitchen gardens.

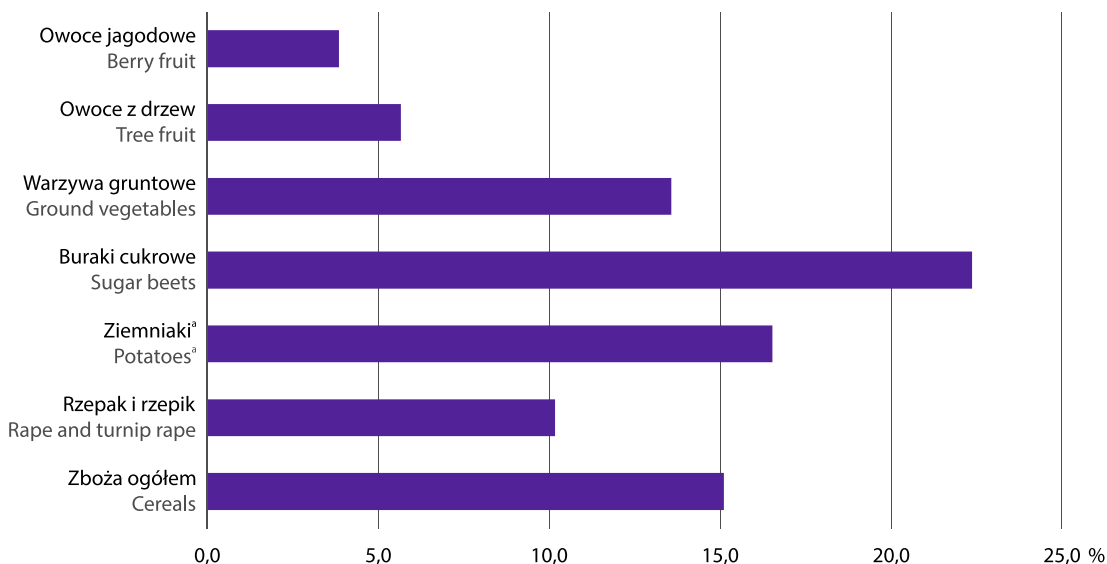
Areał uprawy rzepaku i rzepiku w 2024 r. wyniósł 97,0 tys. ha i w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszył się o 10,9%, a w stosunku do 2015 r. o 15,4%. Powierzchnia ta stanowiła 9,6% przeznaczonej pod uprawę tych gatunków w kraju (wobec 9,9% przed rokiem). Średni plon wyniósł 34,3 dt z ha, co oznacza, że był niższy od uzyskanego w roku poprzednim (o 0,9 dt), ale wyższy od plonu z 2015 r., jak i od średniego w kraju (odpowiednio o 2,7 dt i o 1,9 dt). Łącznie w 2024 r. zebrano 332,3 tys. ton ziarna rzepaku i rzepiku, tj. zarówno mniej niż w roku 2023 i 2015 r. (odpowiednio o 13,3% i o 8,4%). Zbiór na takim poziomie stanowił 10,2% krajowego zbioru rzepaku i rzepiku (podobnie jak w poprzednim roku).

W 2024 r. pod ziemniaki (bez uprawy w ogrodach przydomowych) przeznaczono 29,2 tys. ha, czyli o 5,6% więcej niż przed rokiem i o 7,2% mniej niż w 2015 r. Powierzchnia ta stanowiła 14,9% areálu ziemniaków w kraju (w 2023 r. 14,7%). Z 1 ha zebrano przeciętnie 335 dt ziemniaków, czyli o 8 dt więcej niż rok wcześniej i jednocześnie o 133 dt więcej niż w 2015 r. W odniesieniu do średniego plonu w kraju, wydajność z jednostki powierzchni uzyskana w województwie była wyższa o 33 dt. Produkcja ziemniaków ukształtowała się na poziomie 978,4 tys. ton, tj. o 8,1% wyżej niż w 2023 r. i jednocześnie o ponad połowę (tj. 53,8%) przekraczała wielkość zbioru uzyskanego w 2015 r. Ziemniaki zebrane w wielkopolskim w 2024 r. stanowiły 16,5% ogółem (przed rokiem 16,2%) i województwo znajdowało się pod tym względem na 1. miejscu w kraju.

Powierzchnia zasiewów buraków cukrowych w 2024 r. wynosiła 59,3 tys. ha i była o 5,8% większa niż przed rokiem i o 48,7% większa niż w 2015 r. W skali kraju areał przeznaczony pod uprawę buraków cukrowych w wielkopolskim stanowił 15,5% (przed rokiem 21,5%). Średnia masa korzeni zebranych z 1 ha wyniosła 666 dt i była o 12 dt niższa aniżeli w 2023 r., ale przewyższała średni plon w kraju oraz uzyskany w 2015 r. (odpowiednio o 30 dt i o 139 dt). Produkcja buraków cukrowych w 2024 r. została oszacowana na 3952,9 tys. ton, tj. najwięcej w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem zbiory buraków zwiększyły się o 4,0%, a w stosunku do 2015 r. wzrosły o 88,1%. Udział w krajowej produkcji buraków cukrowych kształtował się na poziomie 21,3% (wobec 22,4% przed rokiem).

Wykres 54. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2024 r.

Chart 54. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2024

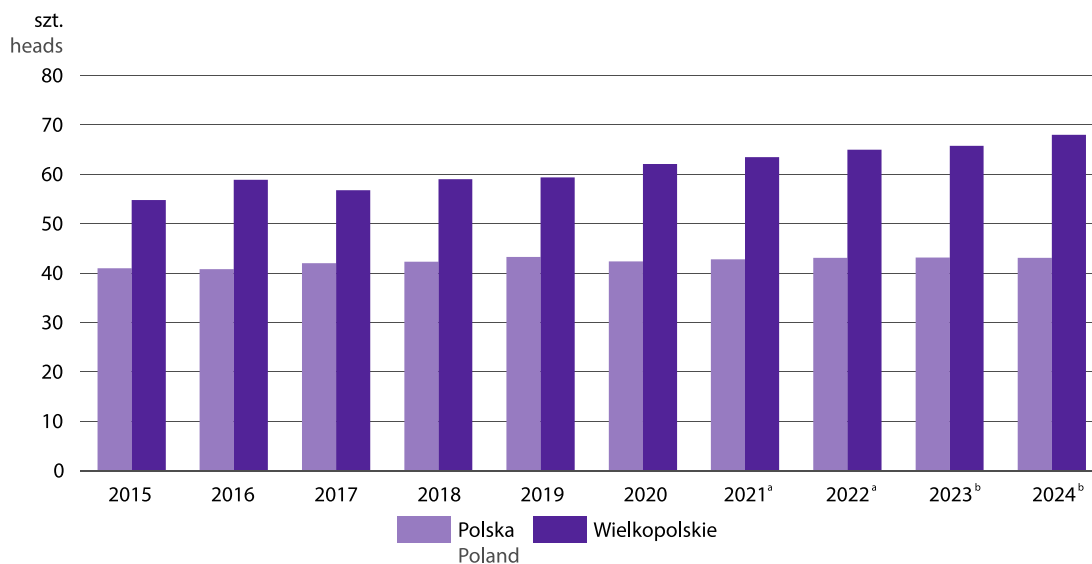

^a Bez upraw w ogrodach przydomowych.
^a Excluding those grown in home gardens.

W czerwcu 2024 r. w województwie wielkopolskim w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano wzrost pogłowia bydła oraz owiec, natomiast w przypadku świń zarejestrowano spadek ich liczebności.

Wykres 55. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

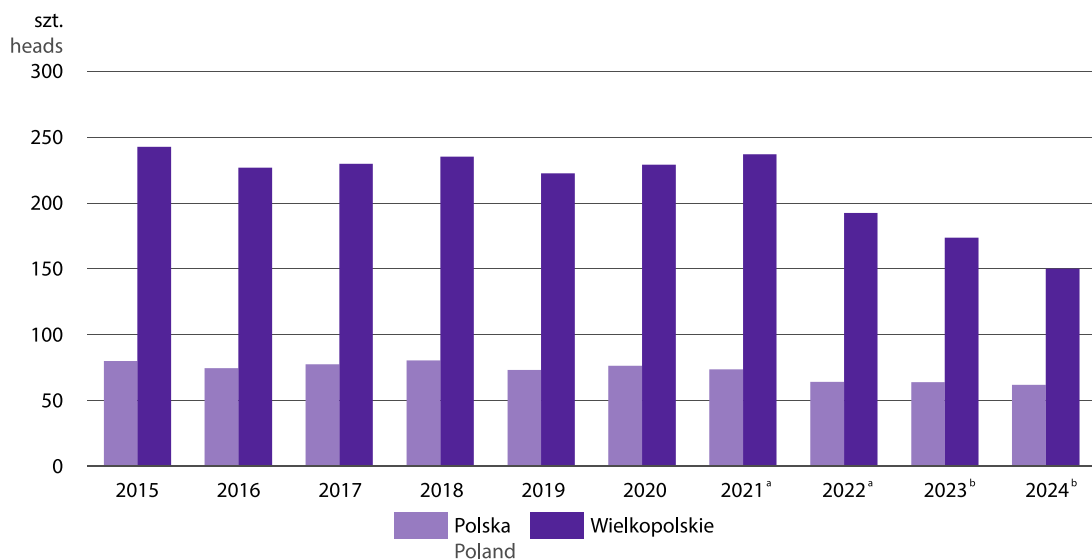
Chart 55. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Dla danych za lata 2021 i 2022 przyjęto do przeliczeń użytki rolne Powszechnego Spisu Rolnego 2020. b Dla danych za lata 2023 i 2024 przyjęto do przeliczeń użytki rolne z 2023 r.; dane wstępne.

a Data for 2021 and 2022 were calculated by agricultural land coming from the Agricultural Census 2020. b Data for 2023 and 2024 were calculated by agricultural land coming from 2023; preliminary data.

Wykres 56. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 56. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Dla danych za lata 2021 i 2022 przyjęto do przeliczeń użytki rolne Powszechnego Spisu Rolnego 2020. b Dla danych za lata 2023 i 2024 przyjęto do przeliczeń użytki rolne z 2023 r.; dane wstępne.

a Data for 2021 and 2022 were calculated by agricultural land coming from the Agricultural Census 2020. b Data for 2023 and 2024 were calculated by agricultural land coming from 2023; preliminary data.

Pogłowie bydła liczyło 1197,3 tys. szt., tj. o 3,2% więcej niż w czerwcu 2023 r. (w kraju o 0,4% mniej). Stado krów w skali roku zwiększyło się o 3,3% (wobec spadku w kraju o 0,1%). Odsetek krów w stadzie utrzymał się na podobnym poziomie, jak rok wcześniej i wyniósł 26,8% (wobec niewielkiego wzrostu w kraju o 0,1 p.proc., do 36,9%). Dominowały krowy mleczne, które stanowiły 96,4% stada krów (w porównaniu z czerwcem 2023 r. oznacza to wzrost udziału o 0,1 p.proc.), w kraju ich odsetek wyniósł 93,8% (podobnie jak przed rokiem). Pogłowie bydła w wielkopolskim stanowiło 18,9% stada krajowego, co lokowało ten region na 1. miejscu w Polsce (rok wcześniej była to 2. lokata, za mazowieckim). Na 100 ha użytków rolnych przypadało 68,0 szt. bydła, w tym 18,2 szt. krów, przy średniej obsadzie w kraju na poziomie 43,1 szt. i 15,6 szt. W 2023 r. było to 65,8 szt. bydła na 100 ha, w tym krów – 17,4 szt.

Stado świń w wielkopolskim w czerwcu 2024 r. obejmowało 2643,0 tys. szt., tj. o 13,5% mniej niż przed rokiem (w kraju odnotowano spadek liczebności trzody chlewnej o 3,2%). Wielkopolskie od lat jest największym producentem świń w Polsce, a udział w krajowym pogłowie ukształtował się na poziomie 28,9%, tj. o 3,5 p.proc. niżej aniżeli rok wcześniej. Pogłowie loch na chów, decydujące o możliwościach reprodukcyjnych stada, stanowiło 8,0% pogłowia świń w województwie (wobec 7,0% w kraju i 5,8% przed rokiem). W grupie tej przeważały lochy prośne, których odsetek wyniósł 69,4% (wobec 72,0% w 2023 r.), a w skali kraju 68,4% (wobec 71,4%). Obsada świń na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2024 r. wyniosła 150,1 szt., w tym loch na chów – 12,0 szt. i była największa w kraju (średnio w Polsce przypadało 62,1 szt. trzody chlewnej, w tym 4,4 szt. loch na chów). W poprzednim roku obsada świń w wielkopolskim była większa i wyniosła odpowiednio 173,6 szt. i 10,1 szt. w przypadku loch.

W ciągu roku pogłowie owiec w wielkopolskim zwiększyło się o 15,0% (przy średnim wzroście w kraju o 7,5%) i w czerwcu 2024 r. liczyło 29,7 tys. szt. Stanowiło to 10,0% stada krajowego (przed rokiem 9,3%). Pod względem wielkości stada województwo zajmowało 2. lokatę za małopolskim (tak jak rok wcześniej). Zarówno w wielkopolskim, jak i w kraju zanotowano wzrost liczby maciorek owczych (odpowiedni o 7,7% i o 3,3%). Udział maciorek wyniósł 49,4% wobec 52,8% w 2023 r. (w kraju 48,3% wobec 50,2%). Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2024 r. liczyła 1,7 szt. (przed rokiem 1,5 szt.) wobec 2,0 szt. przeciętnie w kraju.

Z uwagi na zmianę metodologii badań produkcji zwierzęcej od 2022 r. zrezygnowano z badania R-ZW-B przeprowadzanego w czerwcu. Dane dla pogłowia drobiu dostępne są według stanu w grudniu 2024 r.

W grudniu 2024 r. pogłowie drobiu w województwie wielkopolskim kształtowało się na poziomie 59585,3 tys. szt. i w skali roku zwiększyło się o 26,1% (w kraju o 23,2%). Udział wielkopolskiego w krajowym pogłowie drobiu wyniósł 22,2% (o 0,6 p.proc. więcej niż rok wcześniej), co oznaczało 2. lokatę wśród województw, za mazowieckim. W strukturze gatunkowej zdecydowanie przeważał drób kurzy, który stanowił 90,1% pogłowia ogółem (wobec 91,0% w kraju i 86,9% w poprzednim roku). Obsada drobiu na 100 ha użytków rolnych w grudniu 2024 r. kształtowała się na poziomie 3383,0 szt., w tym kurzego – 3048,9 szt., przy średniej dla kraju odpowiednio 1827,5 szt. i 1663,1 szt. Przed rokiem na 100 ha użytków rolnych w województwie przypadało 2683,2 szt. drobiu, w tym drobiu kurzego – 2332,3 szt.

W 2024 r. w województwie wielkopolskim odnotowano wzrost dostaw do skupu omawianych produktów zwierzęcych, żyta oraz ziemniaków. Spadek podaży dotyczył podstawowych zbóż konsumpcyjnych i paszowych ogółem, a wśród nich pszenicy.

W 2024 r. skupiono 1214,6 tys. ton podstawowych zbóż konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), tj. o 13,8% mniej niż w poprzednim roku (w kraju mniej o 14,0%). Udział wielkopolskiego w wielkości krajowej skupu zbóż wyniósł 13,4% (podobnie jak przed rokiem). Skup pszenicy ukształtował się na poziomie 741,2 tys. ton, co w porównaniu z 2023 r. oznacza spadek dostaw o 12,0%. W przypadku skupu żyta, stanowiącego 133,5 tys. ton, w skali roku zaobserwowano wzrost o 2,0%.

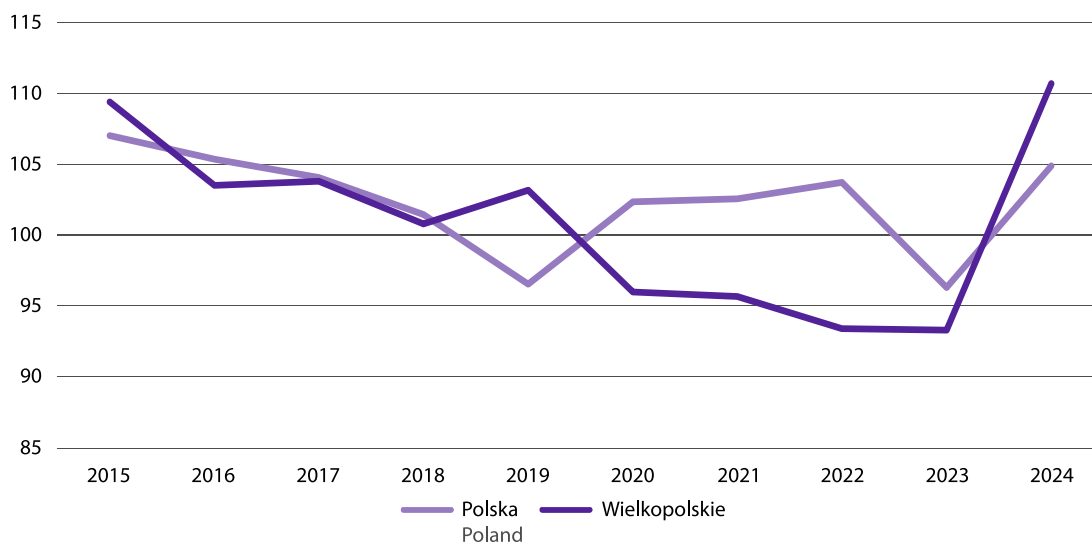
W 2024 r. wielkopolscy producenci dostarczyli do skupu 505,6 tys. ton ziemniaków, tj. 25,4% podaży ziemniaków ogółem w kraju (wobec 26,6% przed rokiem). W porównaniu z 2023 r. dostawy ziemniaków zwiększyły się o 7,0%, przy przeciętnym wzroście w Polsce o 12,0%.

Skup żywca rzeźnego w wielkopolskim w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami (w wadze poubojowej ciepłej) wyniósł 914,1 tys. ton i stanowił 18,1% skupu ogółem (wobec 17,1% przed rokiem). Skup na takim poziomie był wyższy od ubiegłorocznego o 12,0% (w kraju zanotowano wzrost dostaw średnio o 4,8%).

Wykres 57. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

rok poprzedni=100

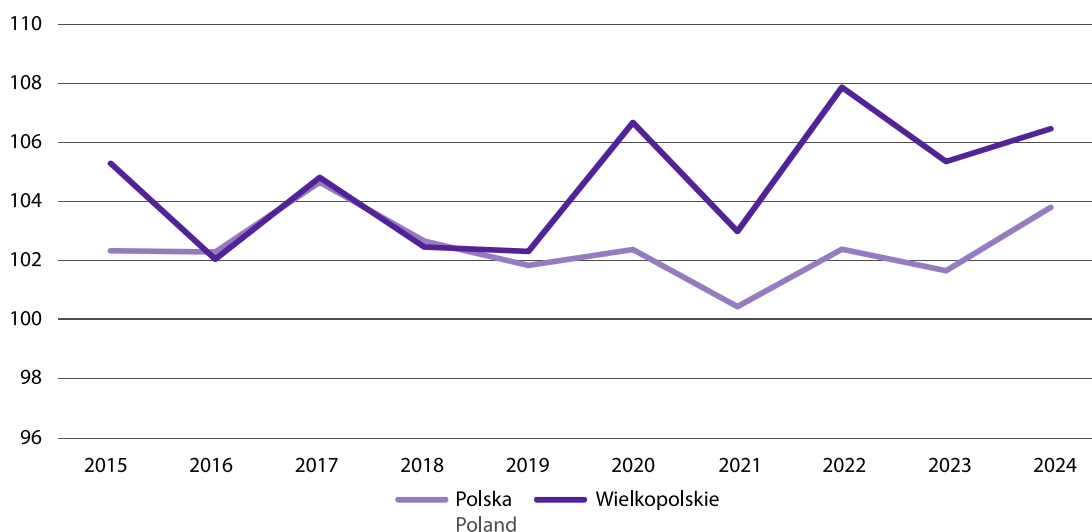
Chart 57. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)
previous year=100

Wykres 58. Dynamika skupu mleka

rok poprzedni=100

Chart 58. Indices of cows' milk procurement
previous year=100

Wielkość skupu wyrażona w wadze żywej dla żywca wieprzowego kształtowała się na poziomie 524,1 tys. ton, tj. o 9,9% wyższym aniżeli w 2023 r. (w Polsce wyżej o 1,0%). Udział wielkopolskiego w krajowym skupie trzody chlewnej w 2024 r. wyniósł 22,6%, tj. o 1,8 p.proc. więcej niż rok wcześniej. Dostawy żywca wołowego w wadze żywej wyniosły 211,0 tys. ton i były o 2,6% większe od notowanych w poprzednim roku (w kraju podaż zwiększyła się w ciągu roku o 5,7%). Skup żywca wołowego w województwie stanowił 27,9% wielkości krajowej (wobec 28,7% przed rokiem). Dostawy żywca drobiowego w badanym okresie kształtowały się na poziomie 529,3 tys. ton, tj. o 15,1% więcej niż w 2023 r. (wobec wzrostu w Polsce o 7,4%). W skali kraju skup żywca drobiowego w wielkopolskim stanowił 14,0%, tj. o 0,9 p.proc. więcej niż w poprzednim roku.

W 2024 r. producenci z województwa wielkopolskiego dostarczyli do skupu łącznie 2411,8 mln litrów mleka, tj. o 6,5% więcej niż rok wcześniej (w kraju więcej o 3,8%). W stosunku do poprzedniego roku udział województwa w skupie mleka ogółem zwiększył się o 0,5 p.proc. i wyniósł 18,4%.

W 2024 r. w porównaniu z poprzednim rokiem w wielkopolskim odnotowano spadek cen skupu większości omawianych produktów (oprócz ziemniaków i żywca wołowego).

Średnia cena skupu pszenicy (konsumpcyjnej i paszowej) w województwie wyniosła 82,70 zł za 1 dt i była o 18,0% niższa aniżeli w 2023 r. (w kraju 82,62 zł; spadek o 16,4%). Na targowiskach w 2024 r. za 1 dt pszenicy płacono 115,46 zł, w odniesieniu do 2023 r. było to o 18,4% mniej (w kraju 108,56 zł; o 19,5 % mniej).

Cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 57,13 zł za dt, tj. o 20,8% niżej aniżeli w 2023 r. (w kraju 59,35 zł, o 18,1% niżej). W obrocie targowiskowym cena żyta wyniosła 94,67 zł za dt, czyli była niższa o 16,4% niż w 2023 r. (w kraju 82,77 zł, o 22,4 % niższa).

Za 1 dt ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) w skupie płacono średnio 136,10 zł, tj. o 2,8% więcej niż w 2023 r. (w kraju przeciętna cena skupu ziemniaków wyniosła 118,95 zł; wzrost o 3,9%). Cena ziemniaków jadalnych późnych na targowiskach w wielkopolskim kształtowała się na poziomie 239,85 zł za dt, a w kraju – 224,04 zł i okazała się wyższa w porównaniu z 2023 r. odpowiednio o 8,4% i o 10,2%.

Cena skupu żywca wołowego (bez cieląt) w 2024 r. osiągnęła wartość 10,70 zł za kg i w ciągu roku zwiększyła się o 0,3% (w kraju 10,62 zł, wzrost o 2,2%).

W 2024 r. za 1 kg żywca wieprzowego w skupie rolnicy uzyskali cenę 7,08 zł, co w skali roku oznacza spadek o 16,5% (w kraju 7,10 zł; o 14,9% niżej). W 2024 r. relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen żyta kształtowała się na poziomie podobnym jak przed rokiem, natomiast w odniesieniu do 2015 r. uległa niewielkiej poprawie (7,5 wobec odpowiednio 7,5 i 7,4; w kraju 8,6 wobec odpowiednio 7,8 i 7,3). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia nieco polepszyła się, tj. osiągnęła wartość 6,8 wobec 6,6 w 2023 r. i 5,8 w 2015 r. (w kraju odpowiednio: 6,9, 6,6 i 6,1).

Cena skupu drobiu rzeźnego w 2024 r. wyniosła 5,30 zł za kg i o 7,8% była niższa od ceny notowanej przed rokiem (w kraju 5,34 zł; spadek o 7,7%). Za 1 hl mleka płacono w tym czasie 207,22 zł, tj. o 0,8% więcej niż przed rokiem (w kraju 210,79 zł; wzrost o 1,5%).

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W porównaniu z rokiem wcześniejszym w 2023 r. w województwie wielkopolskim odnotowano spadek zarówno wartości rolniczej produkcji globalnej, jak i wartości produkcji końcowej oraz towarowej. Wartość produkcji globalnej w 2023 r. (w cenach stałych z 2022 r.) w ciągu roku zmniejszyła się o 2,0% w wyniku spadku produkcji roślinnej – o 1,7%, jak i zwierzęcej – o 2,4%. Nieznacznie przeważała produkcja roślinna – przypadało na nią 50,3% ogólnej wartości produkcji globalnej, podczas gdy na zwierzęcą 49,7%. Udział województwa w krajowej wartości globalnej w 2023 r. wyniósł 15,6% (wobec 16,8% w poprzednim roku).

Wartość produkcji końcowej była o 4,3% mniejsza niż w 2022 r. W przypadku produkcji zwierzęcej odnotowano udział na poziomie 56,9%, a w skali roku jej wartość zmniejszyła się o 2,7%. Wkład produkcji roślinnej w końcową produkcję rolniczą wyniósł 43,1%, a jej wartość była mniejsza o 6,3% od notowanej rok wcześniej. Udział województwa w końcowej produkcji krajowej w 2023 r. kształtował się na poziomie 15,8% (przed rokiem 17,5%).

Wartości produkcji towarowej w ujęciu rocznym była niższa o 0,6%. Produkcja zwierzęca, której odsetek wyniósł 57,9%, w ciągu roku zmniejszyła się o 1,5%. Natomiast wartość sprzedaży produktów roślinnych stanowiąca 42,1% produkcji towarowej, zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 0,6%. W skali kraju udział produkcji towarowej zrealizowanej w wielkopolskim w 2023 r. kształtował się na poziomie 16,5% i był mniejszy o 1,9 p.proc. od obserwowanego rok wcześniej.

Przemysł Industry

W 2024 r. w województwie wielkopolskim produkcja sprzedana przemysłu była (w cenach stałych) wyższa niż w roku poprzednim. Zanotowano także wzrost wydajności pracy w cenach stałych przy jednoczesnym zmniejszeniu przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – Górnictwo i wydobywanie, C – Przetwórstwo przemysłowe, D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

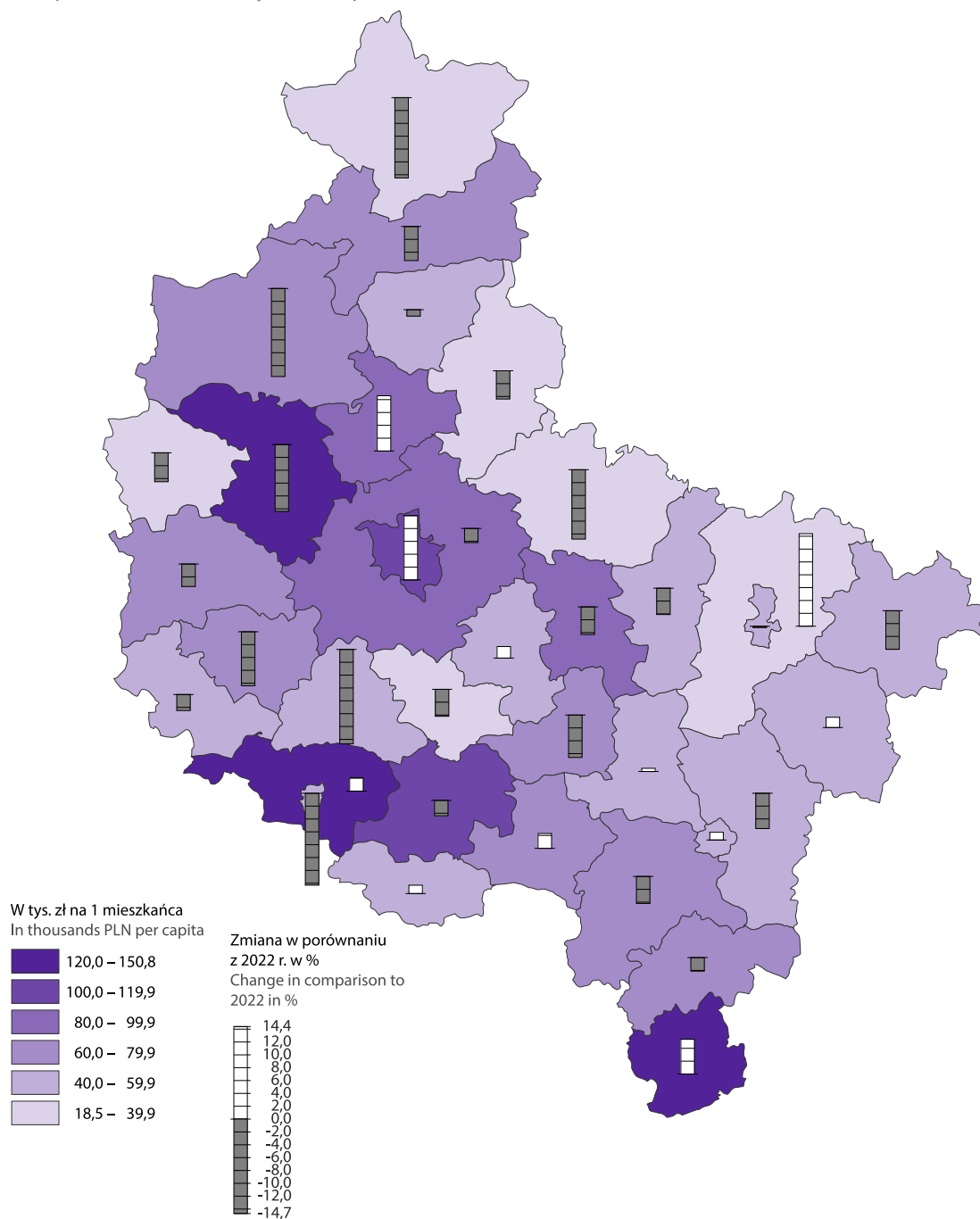
Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o produkcji sprzedanej przemysłu oraz przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim produkcja sprzedana przemysłu w 4289 przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 wyniosła łącznie 253944,6 mln zł (w cenach bieżących) i była o 2,5% (w cenach stałych) niższa w porównaniu z rokiem poprzednim. W przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęła wartość 72756 zł (w cenach bieżących) i zmniejszyła się o 0,5% w porównaniu z rokiem poprzednim. Udział produkcji sprzedanej przemysłu województwa wielkopolskiego w produkcji krajowej wyniósł 10,7% i w skali roku odnotowano spadek o 0,1 p.proc. W kraju produkcja sprzedana przemysłu ukształtowała się na poziomie 2362917,2 mln zł (w cenach bieżących) i w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 62680 zł. Pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu województwo wielkopolskie zajmowało 3. lokatę w kraju, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca 4.

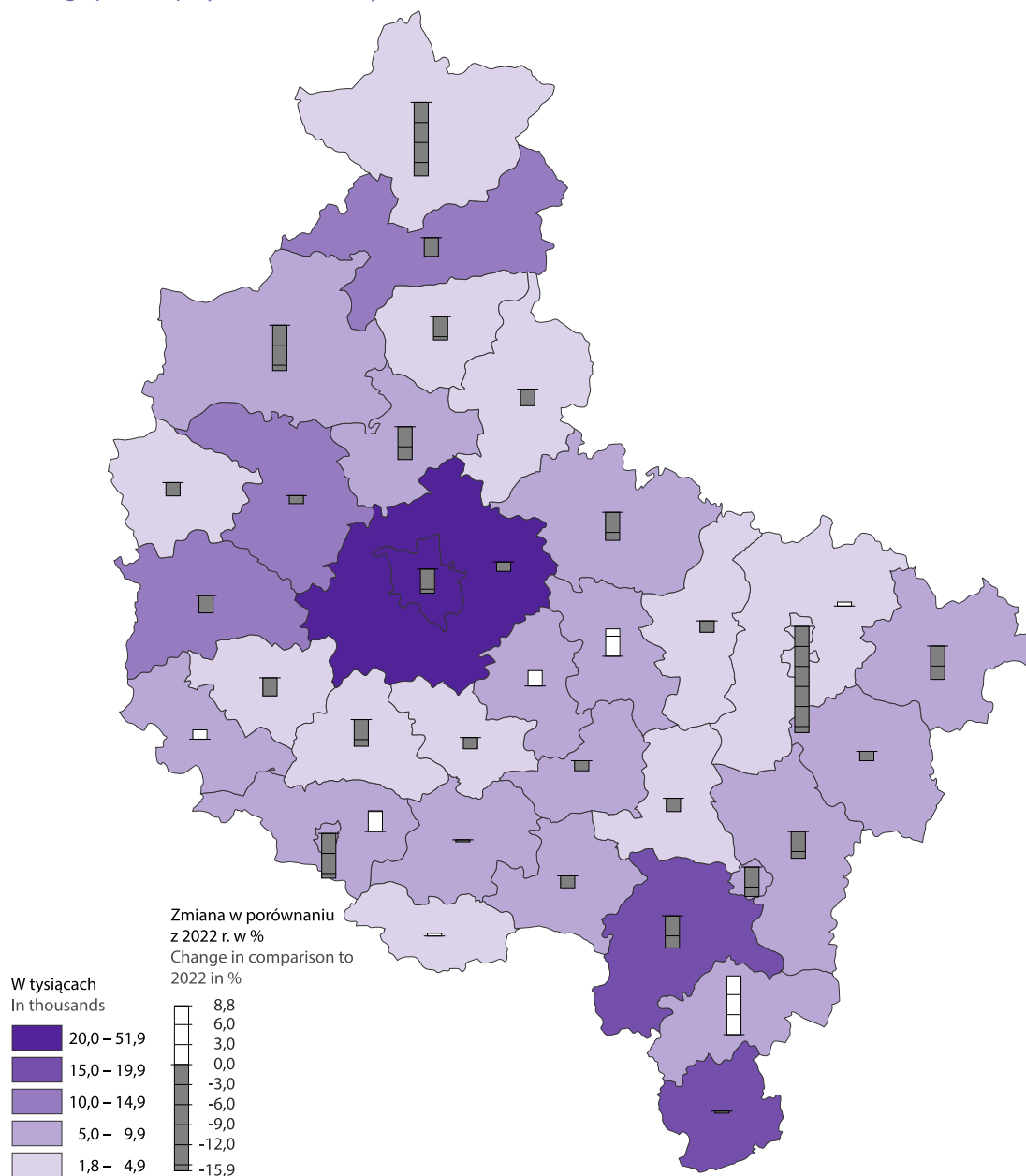
Wg systemu zintegrowanego w 2023 r. największą część produkcji sprzedanej przemysłu w województwie zrealizowano w Poznaniu (24,3%), powiatach poznańskim (14,2%) oraz szamotulskim (5,4%). Udziały sześciu powiatów: międzychodzkiego, złotowskiego, śremskiego, wągrowieckiego, słupeckiego i chodzieskiego były niższe niż 1%. W 2023 r. w porównaniu z 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się w 11 powiatach, najbardziej w konińskim o 14,3%, a zmniejszyła się w 24, najbardziej w Lesznie o 15,3%. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w 2023 r. była najwyższa w powiatach szamotulskim (150,8 tys. zł), kępińskim (149,9 tys. zł) oraz leszczyńskim (120,7 tys. zł), a najniższa w złotowskim (18,5 tys. zł), konińskim (24,1 tys. zł) i międzychodzkiem (26,7 tys. zł).

Mapa 45. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2023 r.
Map 45. Sold production of industry (current prices) in 2023

W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie wielkopolskim wyniosło 334,7 tys. osób i w skali roku zmniejszyło się o 2,4%. Spośród powiatów najwyższe przeciętne zatrudnienie w przemyśle odnotowano w powiecie poznańskim (15,5% w województwie) oraz w Poznaniu (14,6%), a najniższe w powiecie międzychodzkiem (0,5%). W porównaniu z 2022 r. przeciętne zatrudnienie wzrosło w 7 powiatach (najsilniej w ostrzeszowskim o 8,8%), a w pozostałych spadło (najbardziej w Koninie o 15,9%).

Mapa 46. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2023 r.
 Map 46. Average paid employment in industry in 2023

Wydajność pracy w przemyśle w 2023 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, wyniosła w wielkopolskim 758,7 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 1,8% wyższa niż rok wcześniej. Spośród powiatów najwyższą wydajność odnotowano w Poznaniu (1261,9 tys. zł), w szamotulskim (1134,9 tys. zł) oraz jarocińskim (1073,2 tys. zł), a najniższą w powiecie śremskim (385,5 tys. zł). W porównaniu z 2022 r. wydajność zwiększyła się w 13 powiatach, najbardziej w Koninie o 17,2%. Natomiast w powiatach kościańskim i ostrzeszowskim obniżyła się ponad 10 p.proc.

W drugiej części analizy dane o produkcji sprzedanej przemysłu oraz przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; opracowane zostały na podstawie **danych krótkookresowych** pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej **DG-1**.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2024 r. osiągnęła w województwie wartość 255830,2 mln zł (w cenach bieżących) i była o 1,6% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim oraz o 4,3% większa niż w 2021 r. W skali kraju sprzedaż produkcji przemysłowej (w cenach stałych) była w 2024 r. o 0,3% wyższa niż w 2023 r. Udział produkcji sprzedanej przemysłu województwa w produkcji sprzedanej kraju wyniósł 11,1%, co lokowało je na 3. miejscu w Polsce.

Tabela 37. Przemysł
Table 37. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2021	2023	2024
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	140100,8	214785,4	267463,0	255830,2
Polska=100 Poland=100	11,7	11,5	10,9	11,1
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	93,4	94,0	93,4	92,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	308,6	344,6	341,9	335,2

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2024 r. w województwie wielkopolskim złożyła się produkcja w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (1993989,6 mln zł), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (10186,4 mln zł), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (6007,8 mln zł) oraz górnictwo i wydobywanie (1872,4 mln zł).

Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w 2024 r. był głównie wynikiem zwiększenia o 2,0% produkcji sprzedanej w przetwórstwie przemysłowym. Udział tej sekcji w produkcji przemysłowej w województwie był dominujący i stanowił 92,9%. Na zwiększenie ogólnej produkcji sprzedanej wpłynął również wzrost w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 3,5%). Spadek sprzedaży zanotowały przedsiębiorstwa związane z górnictwem i wydobywaniem (o 20,8%) oraz wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4,9%).

Wykres 59. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2021=100

Chart 59. Indices of sold production of industry (constant prices)

2021=100

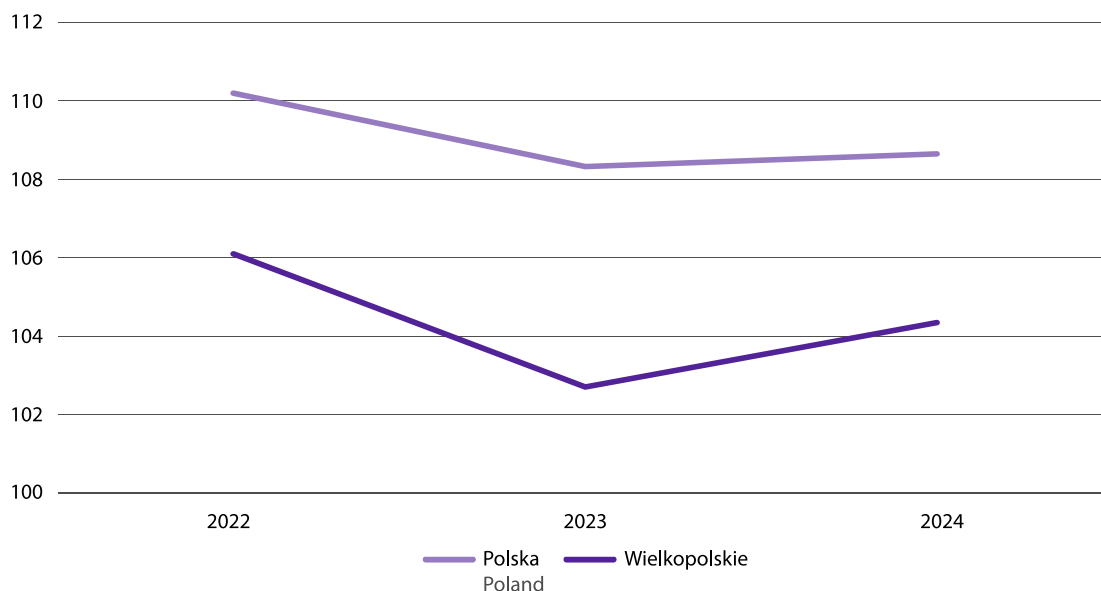
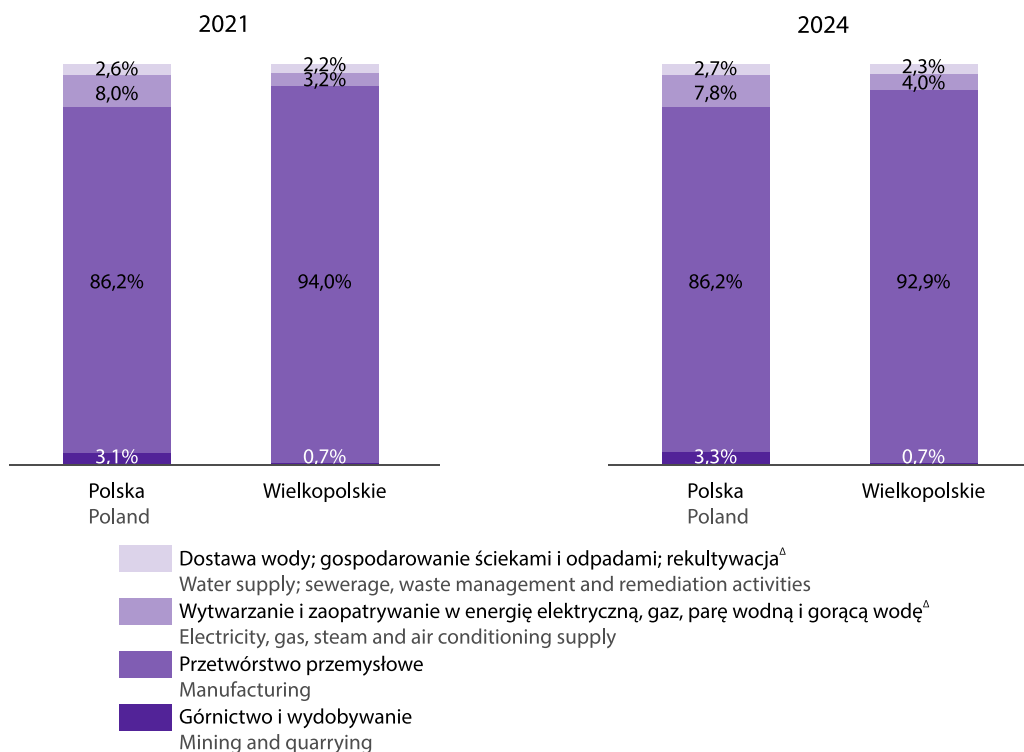
Wykres 60. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 60.

Sold production of industry by PKD sections (current prices)

Wykres 61. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2021=100

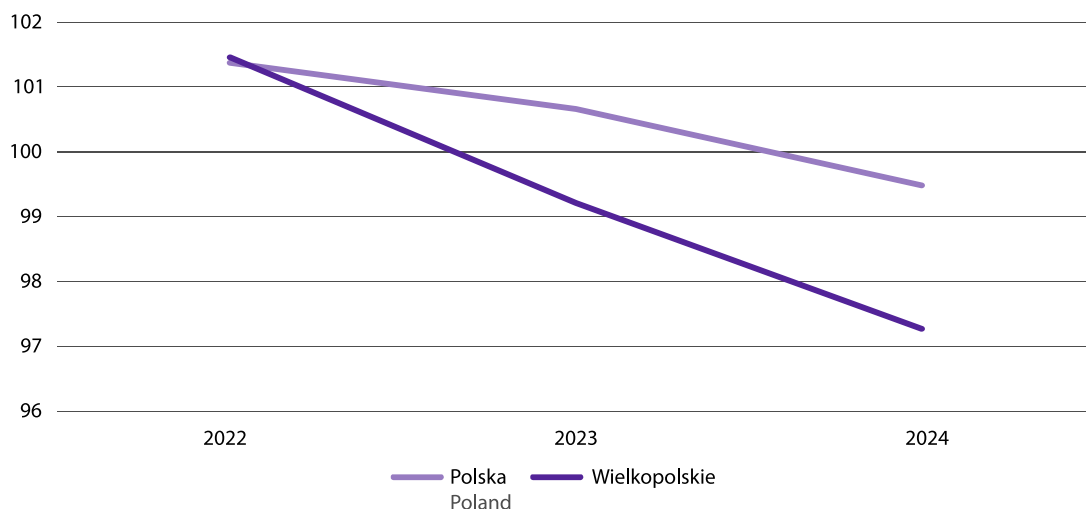
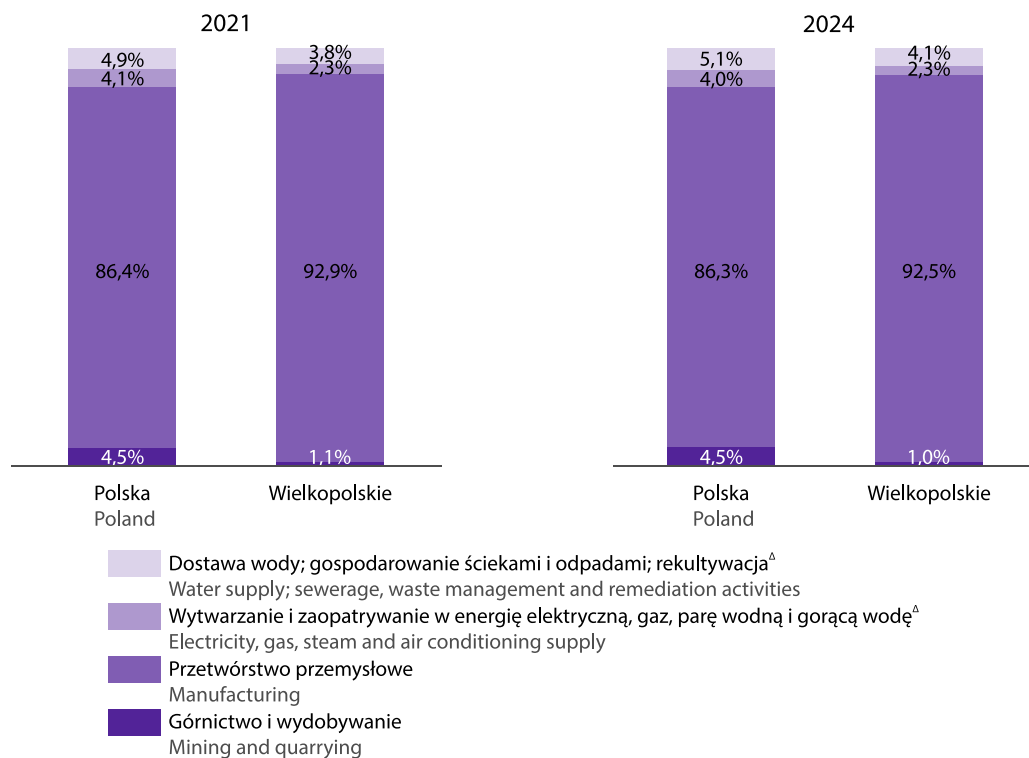
Chart 61. Indices of average paid employment in industry
2021=100**Wykres 62. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD**

Chart 62. Average paid employment in industry by PKD sections

W 2024 r. produkcja większości działów przetwórstwa przemysłowego była wyższa niż przed rokiem (w cenach stałych), w tym w 4 z 5 działów dominujących. Należały do nich: produkcja artykułów spożywczych (23,3% wartości produkcji sprzedanej przemysłu całego województwa, wzrost o 8,3%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (14,8%, wzrost o 5,9%), mebli (7,7%, wzrost o 4,2%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6,5%, wzrost o 0,2%). Spadek produkcji dotyczył wyrobów z metali (6,7%, spadek o 4,2%).

W 2024 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle ukształtowało się w województwie na poziomie 335,3 tys. osób (co stanowiło 12,3% tego zatrudnienia w kraju), z czego 92,5% to zatrudnienie w sekcji przetwórstwo przemysłowe. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle spadło o 2,0% w stosunku do 2023 r. i o 2,7% wobec 2021 r. W kraju zanotowano odpowiednio spadek o 1,2% i o 0,5%.

Produkcja sprzedana przemysłu na 1 zatrudnionego, w 2024 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 763,3 tys. zł (w cenach bieżących) i w ciągu roku zwiększyła się w cenach stałych o 3,7%, przy spadku przeciętnego zatrudnienia o 2,0% i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 11,1%.

Budownictwo Construction

W 2024 r. w województwie wielkopolskim odnotowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa oraz wzrost wartości sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w odniesieniu do roku poprzedniego. W omawianym okresie nastąpiło też zwiększenie wydajności pracy w budownictwie. Mieszkań oddanych do użytkowania w województwie w 2024 r. było mniej niż rok wcześniej. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się natomiast liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz na budowę których wydano pozwolenia.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa, jak i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2024 r. w województwie wielkopolskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) kształtowała się na poziomie 46313,5 mln zł i zmniejszyła się w ciągu roku o 1,8%, natomiast w porównaniu z 2015 r. wzrosła o 143,2%. W kraju spadek w stosunku do roku poprzedniego wyniósł odpowiednio 1,6%, natomiast w odniesieniu do roku 2015 odnotowano wzrost o 125,9%. Udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej w 2024 r. stanowił 11,3%. W 2024 r. województwo wielkopolskie zajęło 2. miejsce wśród województw pod względem wartości produkcji sprzedanej budownictwa (o 1 lokatę wyżej niż w roku poprzednim) i 6. lokatę pod względem dynamiki tego wskaźnika (jedynie w trzech województwach: mazowieckim, lubelskim i małopolskim odnotowano wzrost w stosunku do 2023 r.).

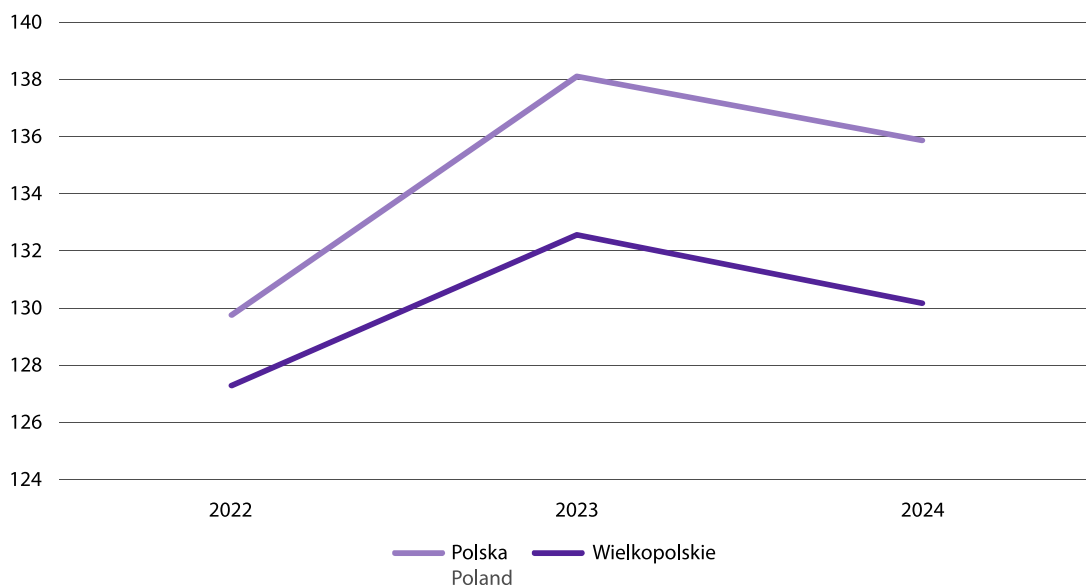
Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji Budownictwo.

Tabela 38. Budownictwo
Table 38. Construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	19044,9	29349,7	47164,5	46313,5
Polska=100 Poland=100	10,5	11,0	11,3	11,3
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	47,7	41,3	36,2	38,3
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	36,1	39,6	41,7	40,6

Wykres 63. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2021=100

Chart 63. Indices of sold production of construction (current prices)
2021=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji Budownictwo. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

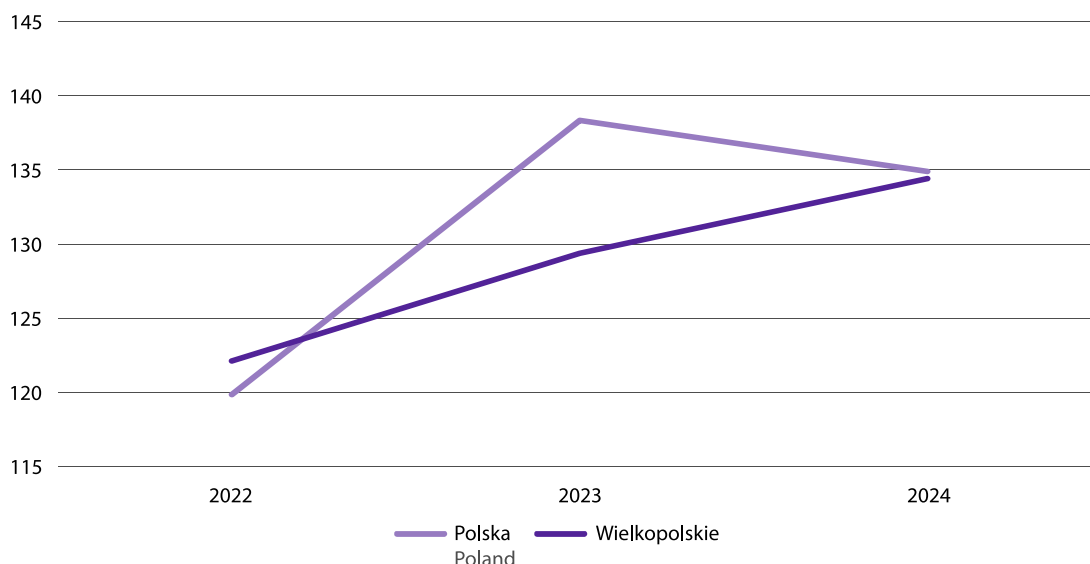
Wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w 2024 r. w województwie wielkopolskim wyniosła (w cenach bieżących) 17758,4 mln zł i zwiększyła się w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim o 3,9%, a do 2015 r. o 95,4%. W kraju odnotowano spadek w stosunku do roku poprzedniego o 2,5%, natomiast w stosunku do roku 2015 wzrost o 81,4%. Udział produkcji budowlano-montażowej w przychodach ogółem sekcji budownictwo w województwie w 2024 r. wyniósł 38,3%.

Wykres 64. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2021=100

Chart 64. Indices of construction and assembly production (current prices)

2021=100

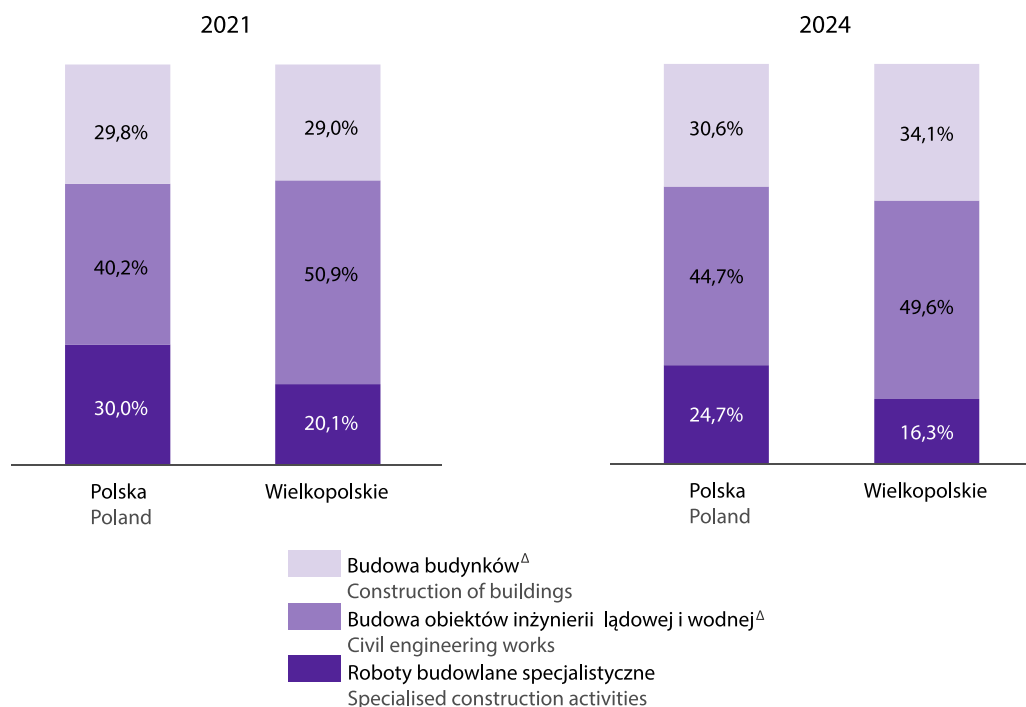

Wśród przedsiębiorstw budowlano-montażowych najwyższy udział w produkcji (49,6%) miały podmioty zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej, a ich produkcja spadła w ciągu roku o 2,8%. Na drugim miejscu, z udziałem równym 34,1% i wzrostem produkcji o 46,8%, znalazły się przedsiębiorstwa, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa budynków. Natomiast podmioty zajmujące się specjalistycznymi robotami budowlanymi osiągnęły 16,3% udziału w produkcji (spadek o 25,9% w ciągu roku). W porównaniu z 2024 r. w strukturze produkcji budowlano-montażowej wzrósł udział przedsiębiorstw zajmujących się budową budynków, a spadły udziały dwóch pozostałych działów.

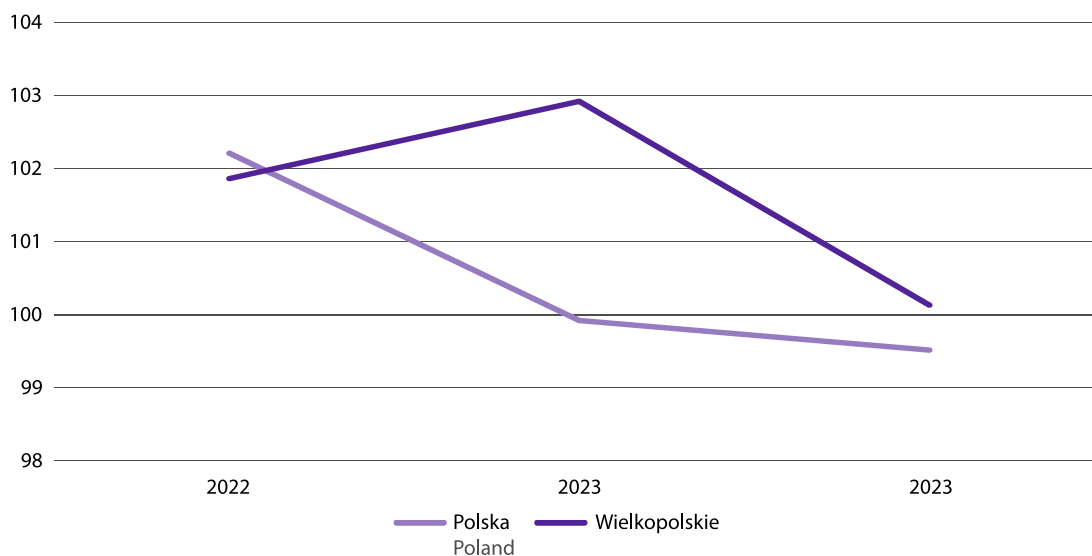
Redukcji produkcji sprzedanej budownictwa w 2024 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia w tej sekcji o 2,7% (w kraju spadek o 0,4%). Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w 2024 r. wyniosło w województwie wielkopolskim 40,6 tys. osób.

Wydajność pracy w budownictwie w 2024 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej budownictwa w przeliczeniu na 1 zatrudnionego, kształtowała się w województwie wielkopolskim na poziomie 1140,6 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 0,9% w stosunku do roku poprzedniego. W Polsce wydajność wyniosła 977,1 tys. zł i spadła o 1,2%.

Wykres 65. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)
 Chart 65. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

Wykres 66. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
 2021=100
 Chart 66. Indices of average employment in construction
 2021=100

W 2024 r. w województwie wielkopolskim oddano do użytkowania 19332 mieszkania (9,6% ogólnej ich liczby w kraju), tj. o 14,4% mniej niż przed rokiem, ale o 20,3% więcej niż w 2015 r. W kraju w tym czasie liczba lokali mieszkalnych przekazanych do użytkowania odpowiednio spadła o 9,4% i wzrosła o 35,7%.

Wykres 67. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2021=100

Chart 67. Indices of the number of dwellings completed

2021=100

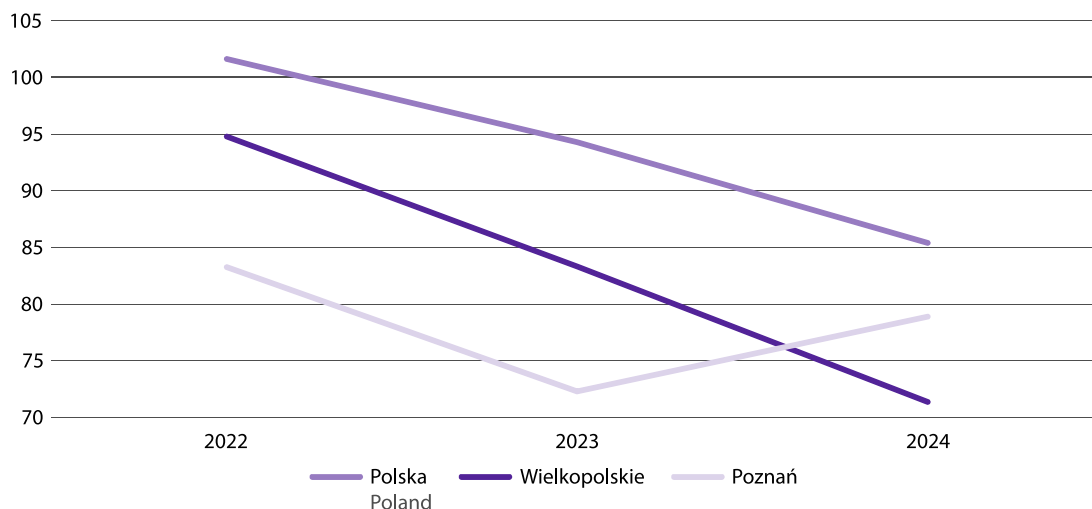

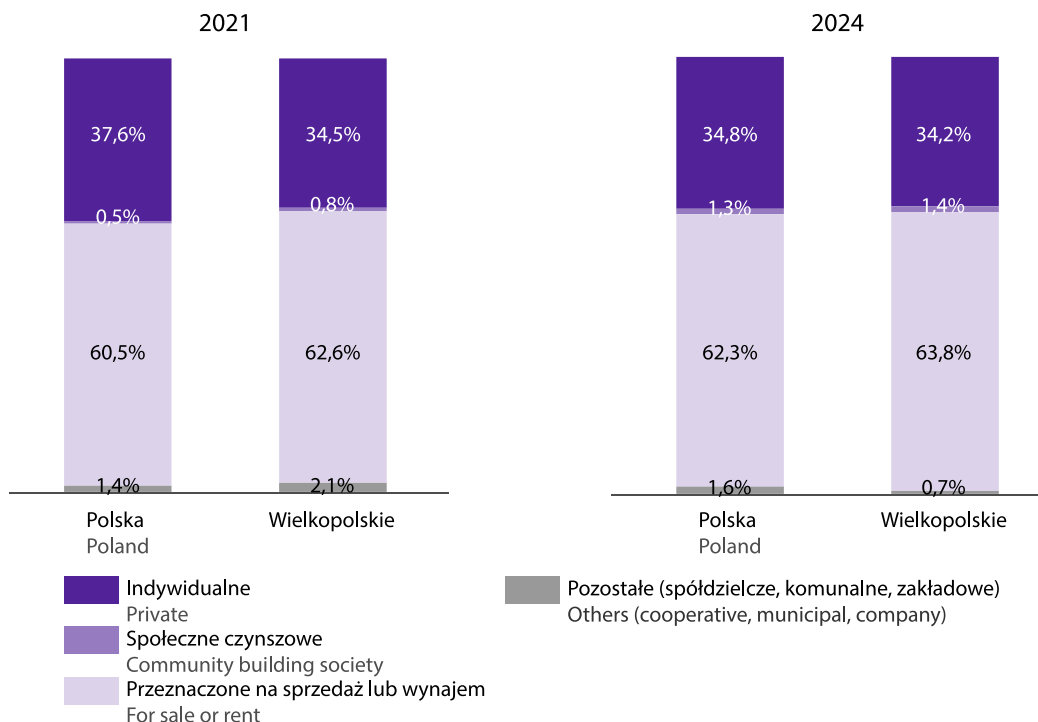
Tabela 39. Budownictwo mieszkaniowe

Table 39. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	4,6	6,3	6,5	5,5	5,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	102,9	91,6	91,9	88,9	89,1
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for permits were granted or which were registered with a construction project per 1000 population	5,6	8,3	6,3	7,4	7,8
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1000 population	5,4	6,4	4,7	6,4	6,2

W 2024 r., w stosunku do 2023 r., w województwie wielkopolskim liczba lokali przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem spadła o 10,8%, przy ich udziale w liczbie mieszkań oddanych ogółem wynoszącym 63,8%, a liczba mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym zmniejszyła się o 21,3% przy udziale 34,2%. Spadki odnotowano również w kategorii mieszkań komunalnych o 18,6% (przy udziale 0,4%). Wzrost w 2024 r. wystąpił w liczbie mieszkań spółdzielczych o 27,6% (przy udziale 0,2%) i społecznych czynszowych o 15,4% (przy udziale 1,4%). W roku 2024 oddano do użytkowania także 10 mieszkań zakładowych, natomiast w roku poprzednim nie przekazano do eksploatacji takich mieszkań.

Wykres 68. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 68. Dwellings completed by forms of construction

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie wielkopolskim w 2024 r. wyniosła 88,9 m² (w kraju – 89,1 m²) i zmniejszyła się o 3,0 m² w stosunku do roku poprzedniego (w kraju zmalała o 0,8 m²), a w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 13,9 m² (w kraju o 10,7 m²). Powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania oraz przeciętna liczba izb w mieszkaniu na wsi jest wyższa niż w miastach. W 2024 r. powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania w województwie wielkopolskim wynosiła średnio na wsi 121,1 m² (w kraju 124,2 m²), a w mieście 68,3 m² (w kraju 69,6 m²). Podobnie przeciętna liczba izb w mieszkaniu wynosiła na wsi 4,6 (w kraju 4,9), a w miastach 3,0 (w kraju 3,1).

W 2024 r. najwięcej nowych mieszkań oddano do użytkowania w Poznaniu (5041, czyli 26,1% wszystkich w województwie), powiecie poznańskim (3984, tj. 20,6%), a dalej w ostrowskim (650, tj. 3,4%). Najmniej mieszkań przybyło w tym czasie w powiatach: ostrzeszowskim (127), Koninie, (145) i gostyńskim (147). Na 1000 mieszkańców najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w Poznaniu (9,4), powiatach poznańskim (8,8) i leszczyńskim (7,0), natomiast najmniej w powiecie gostyńskim (2,0), Koninie (2,2) oraz ostrzeszowskim (2,3). Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania była najwyższa w powiatach ostrzeszowskim (129,1 m²) i kaliskim (126,0 m²), a najniższa w miastach na prawach powiatu: Poznaniu (58,3 m²), Kaliszu (61,9 m²), Koninie (72,2 m²) i Lesznie (78,6 m²).

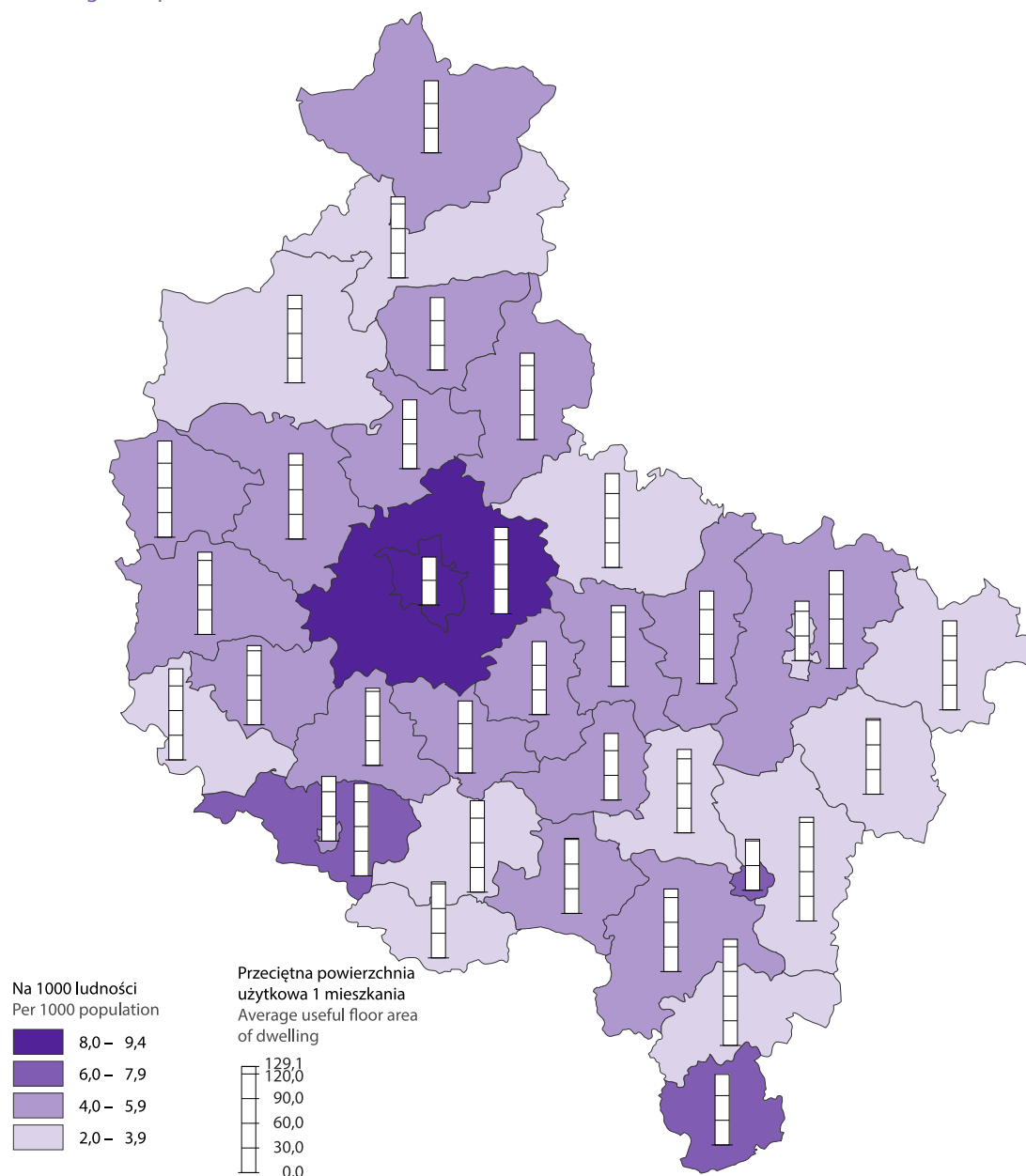
W roku 2024 wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na budowę 25878 mieszkań, tj. o 18,1% więcej niż w 2023 r. Pozwolenia uzyskali deweloperzy (wydano je na budowę 17959 mieszkań), inwestorzy indywidualni (7253), budownictwo komunalne (548) oraz budownictwo społeczne czynszowe (118).

W 2024 r. w województwie rozpoczęto budowę 22287 mieszkań, tj. o 35,9% więcej niż w 2023 r., w tym 15296, tj. 68% z nich w kategorii na sprzedaż lub wynajem (o 48,8% więcej niż rok wcześniej) oraz 6652, tj. 29,8% w budownictwie indywidualnym (o 12,2% więcej niż w 2023 r.). Wzrost zanotowano także

w budownictwie społecznym czynszowym – 150 mieszkań (w roku 2023 nie rozpoczęto budów takich mieszkań) oraz komunalnym – 146 (o 12,3% więcej). Budowy największej liczby mieszkań rozpoczęto w powiecie poznańskim (5315) oraz Poznaniu (4309), a dalej w powiatach: ostrowskim (818), konińskim (700) i gnieźnieńskim (585), zaś najmniej w powiatach: chodzieskim (123), międzychodzkiem (141) i pleszewskim (191).

Mapa 47. Mieszkania oddane do użytkowania w 2024 r.

Map 47. Dwellings completed in 2024

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2024 r. w województwie wielkopolskim odnotowano, jak w latach poprzednich, ogólny wzrost wartości sprzedaży detalicznej. Natomiast drugi rok z rzędu spadła sprzedaż hurtowa towarów.

Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2024 r. zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku o 7,9% w województwie oraz o 3,3% w kraju. W 2023 r. sprzedaż w województwie wzrosła o 12,4%, a w kraju o 5,0%.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Tabela 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)

Table 40. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	104,4	106,3	112,4	107,9	103,3
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	110,8	80,1	115,0	105,9	115,1
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	97,3	72,3	52,0	145,9	101,7
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	98,9	118,3	119,5	113,0	102,9
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	119,0	101,5	107,7	112,3	108,9
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	123,7	89,8	101,5	21,4	87,2
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	111,0	111,3	104,8	53,7	96,0
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	107,0	69,9	104,6	121,6	104,0
Pozostałe Others	64,6	100,4	109,5	234,0	115,1

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

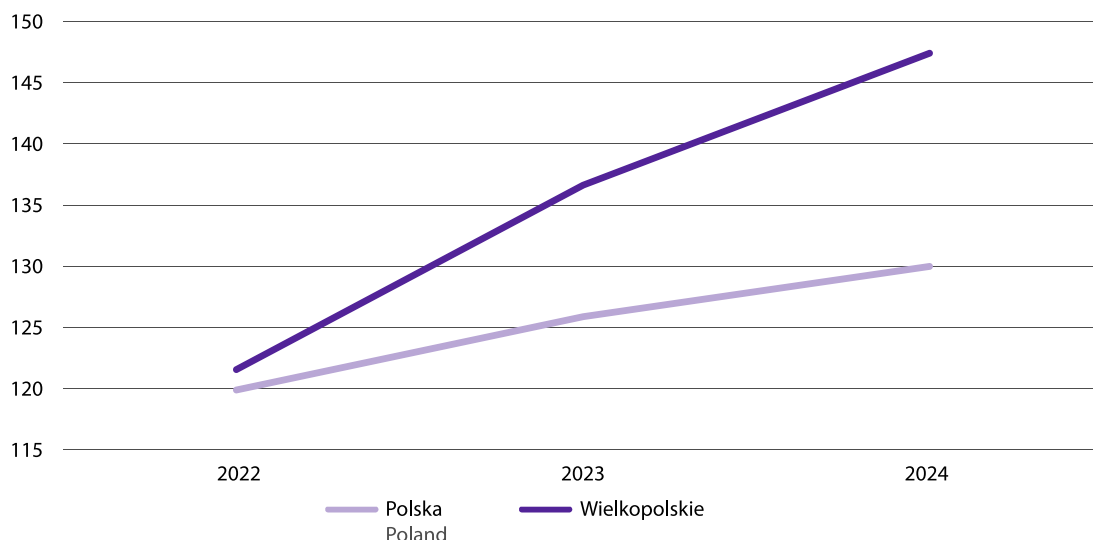
a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The retail sales index may results interalia from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Wykres 69. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2021=100

Chart 69. Indices of retail sales of goods (current prices)

2021=100

Największy wzrost sprzedaży w 2024 r. w odniesieniu do 2023 r. odnotowały jednostki zajmujące się sprzedażą detaliczną paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 45,9%), a także prasy, książek i pozostałej sprzedaży w wyspecjalizowanych sklepach (o 21,6%). Spadek obserwowano przy sprzedaży tekstyliów, odzieży i obuwia (o 78,6%) oraz mebli, RTV i AGD (o 46,3%).

W strukturze sprzedaży detalicznej województwa dominowała grupa żywność, napoje i wyroby tytoniowe z udziałem 35,4%. Na drugim miejscu w 2024 r. uplasowały się pojazdy samochodowe, motocykle, części oraz paliwa stałe, ciekłe i gazowe (po 3,2%). Sprzedaż farmaceutyków, kosmetyków i sprzętu ortopedycznego stanowiła 2,0% ogółu sprzedaży detalicznej, a prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach – 1,7%. W porównaniu z rokiem poprzednim w strukturze sprzedaży detalicznej wzrósł o 1,6 p.proc. udział żywności, napojów i wyrobów tytoniowych, zaś spadł o 5,0 p.proc. udział tekstyliów, odzieży i obuwia.

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

W 2024 r. w województwie wielkopolskim wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych spadła o 1,1% w stosunku do poziomu notowanego przed rokiem, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych o 3,7%. W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych była o 0,2% niższa niż w 2023 r., a zrealizowana przez jednostki hurtowe o 1,4%. W roku 2024 dynamika sprzedaży hurtowej wynosiła w województwie 99,1, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych 94,9 (w kraju odpowiednio 99,0 i 98,6).

Sprzedaż prowadzona przez jednostki hurtowe w 2024 r. w województwie wzrosła w ciągu roku w 4 grupach, a spadła w 7. Największy wzrost odnotowała sprzedaż hurtowa realizowana na zlecenie (o 141,6%), a także półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 75,9%). Najwyższy spadek sprzedaży przez jednostki hurtowe w województwie nastąpił w grupie wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia (o 28,6%) oraz żywności (o 25,8%).

Transport

Transport

W 2023 r. w porównaniu z rokiem poprzednim nie odnotowano istotnych zmian w strukturze dróg publicznych. O 8,8% zwiększyła się długość ścieżek rowerowych w województwie. Wzrosła liczba podmiejskich linii regularnej komunikacji autobusowej przy znacznym spadku linii komunikacji regionalnej. Wskaźnik gęstości linii kolejowych eksploatowanych na obszarze województwa wielkopolskiego był nieznacznie wyższy niż w kraju. Zaobserwowano wzrost liczby pasażerów wszystkich rodzajów komunikacji zbiorowej, w tym dalszy znaczny wzrost liczby pasażerów w komunikacji samolotowej.

Według stanu na koniec 2023 r. sieć dróg publicznych w województwie wielkopolskim wyniosła 42,2 tys. km (tj. 9,8% dróg w kraju), w tym 210,5 km autostrad i 274,8 km dróg ekspresowych. Drogi o nawierzchni twardej stanowiły w województwie 74,6% długości dróg publicznych (31,5 tys. km), były to głównie drogi gminne (49,8% w 2023 r.) i powiatowe (35,8%). W odniesieniu do 2015 r. o 3,4% wzrosła długość dróg publicznych, a o 0,8% dróg o nawierzchni twardej. W ogólnej długości dróg publicznych zwiększył się również udział dróg ekspresowych i autostrad (z 1,1% do 1,2%). Spadł natomiast (z 34,0% w 2015 r. do 28,6% w 2022 r.) udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg. W porównaniu z 2021 r. nie odnotowano istotnych zmian w strukturze dróg publicznych.

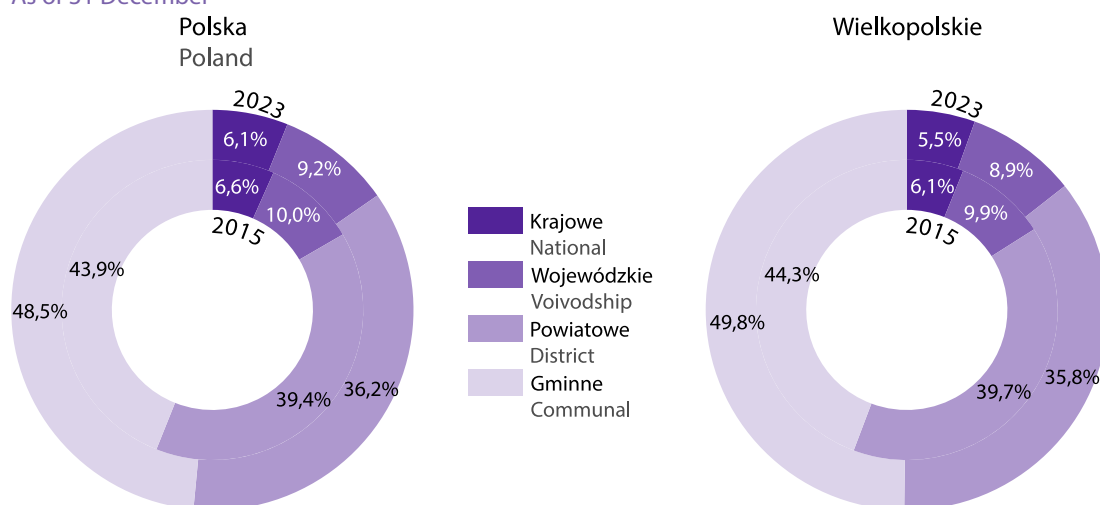
Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1693) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W 2023 r. wskaźnik gęstości dróg o nawierzchni twardej na obszarze województwa wielkopolskiego wyniósł 105,5 km na 100 km² i zwiększył się w stosunku do 2015 r. o 11,5 km. Na każde 100 km² przypadało 5,8 km dróg krajowych (w odniesieniu do 2015 r. bez zmian), 9,4 km wojewódzkich (tak jak w 2015 r.), oraz 90,4 km gminnych i powiatowych (wzrost o 10,2 km). Drogi ekspresowe i autostrady na 1000 km² stanowiły 16,3 km w 2023 r., a ich wskaźnik gęstości nie zmienił się od 2011 r.

Wykres 70. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 70. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

Mapa 48. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

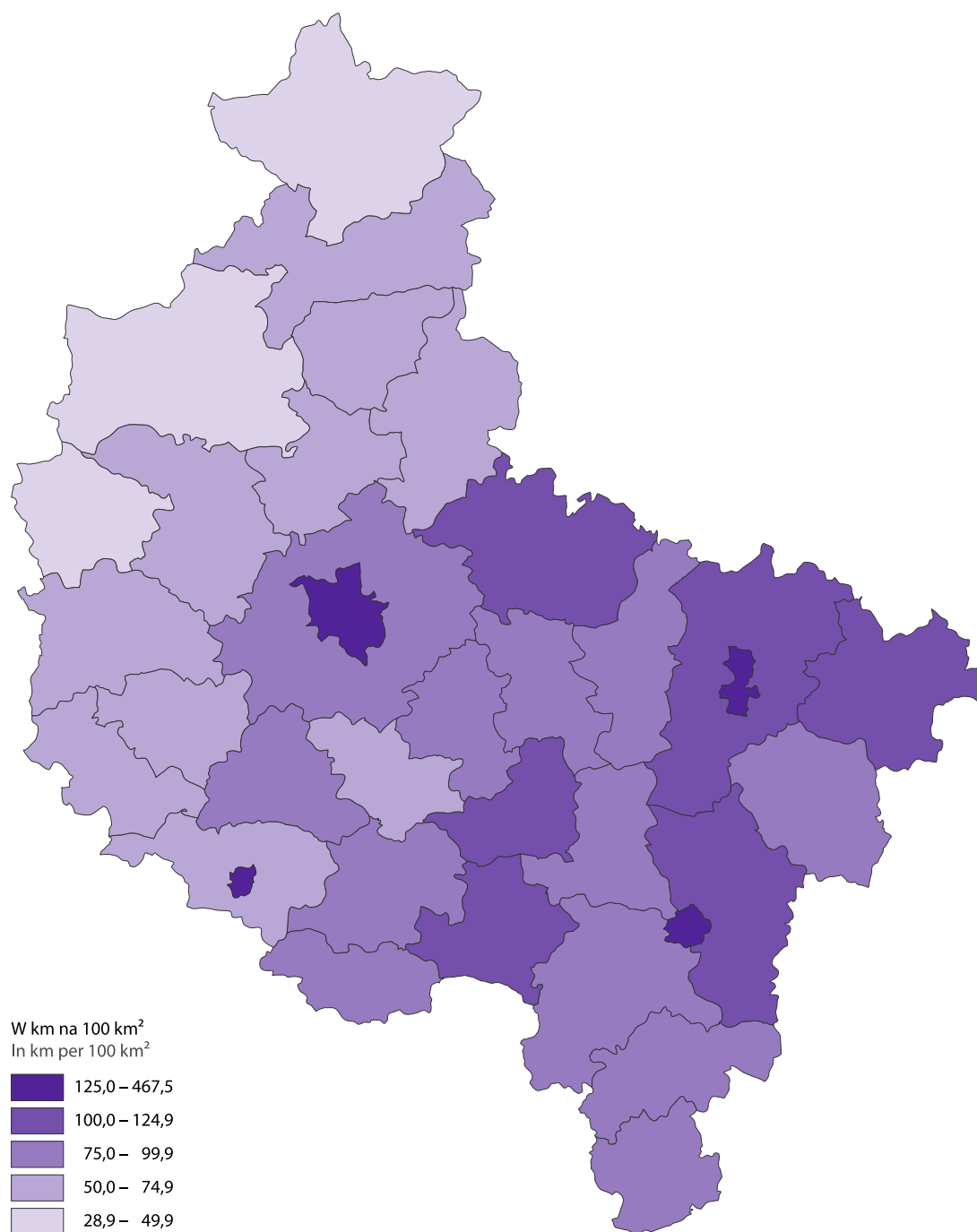
Map 48. Improved hard surface communal and district roads in 2023
As of 31 December

Tabela 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Public roads by type of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem w km Total in km	40795,3	41707,5	42127,3	42182,9
O nawierzchni twardej Hard surface	28463,5	30728,0	31444,6	31479,1
w tym ulepszonej of which improved	26261,8	28382,9	28906,9	29164,3
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	12331,8	10979,5	10682,7	10690,9

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Tabela 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem w km Total in km	28463,5	30728,0	31444,6	31479,1
na 100 km ² per 100 km ²	95,4	103,0	105,4	105,5
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	26261,8	28382,9	28906,9	29164,3
ekspresowe expressways	150,2	267,7	274,7	274,8
autostrady motorways	210,5	210,5	210,5	210,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W województwie wielkopolskim w 2023 r. łączna długość dróg rowerowych wyniosła 2817,8 km i wzrosła w porównaniu z 2022 r. o 8,8%, natomiast w odniesieniu do roku 2015 o 122,1%. Na 100 km² powierzchni przypadało 9,5 km ścieżek rowerowych, podczas gdy w kraju – 6,9 km. Wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 10 tys. mieszkańców (8,8 km) również był wyższy niż w Polsce (5,7 km) i lokował wielkopolskie na 3. miejscu wśród województw, za lubuskim (8,9 km) i kujawsko-pomorskim (8,1 km).

Wśród powiatów pod względem długości ścieżek rowerowych na 100 km² powierzchni ogólnej zdecydowanie wyróżniają się miasta na prawach powiatu; w Lesznie było ich 204,0 km (wobec 200,9 km w 2022 r.), w Poznaniu – 131,8 km (wobec 127,3 km), w Kaliszu – 92,3 km (wobec 82,7 km), a w Koninie – 66,8 km (wobec 66,6 km). Najmniej ścieżek w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogólnej odnotowano natomiast w powiatach: międzychodzkiem (1,3 km) złotowskim (2,7 km) oraz czarnkowsko-trzcianieckim (3,5 km).

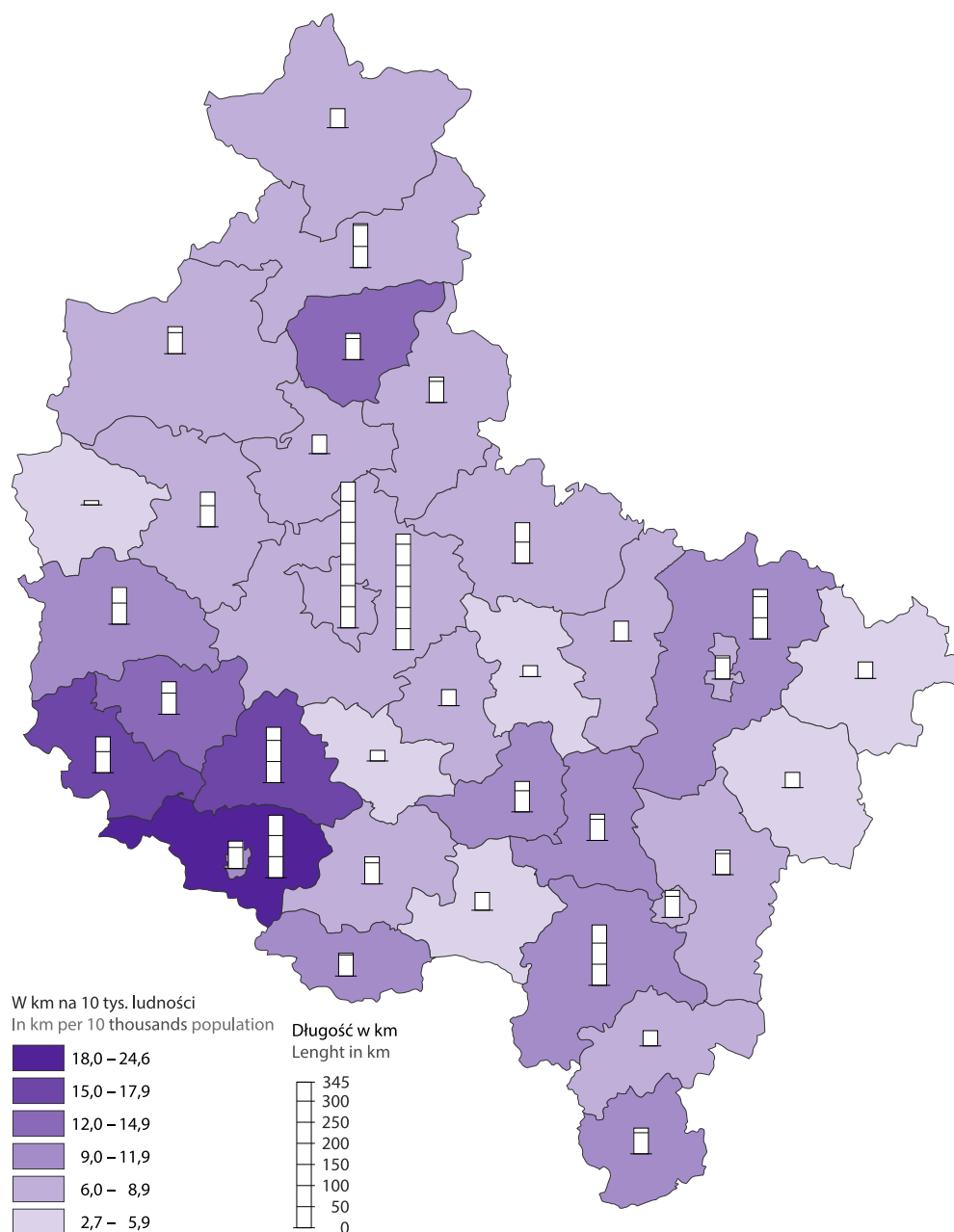
W odniesieniu do 2015 r. zwiększyła się długość dróg rowerowych we wszystkich powiatach, najbardziej w kaliskim (17 razy), jarocińskim (5 razy) i słupeckim (4 razy).

Mapa 49. Ścieżki rowerowe w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 49. Bicycle lanes in 2023

As of 31 December

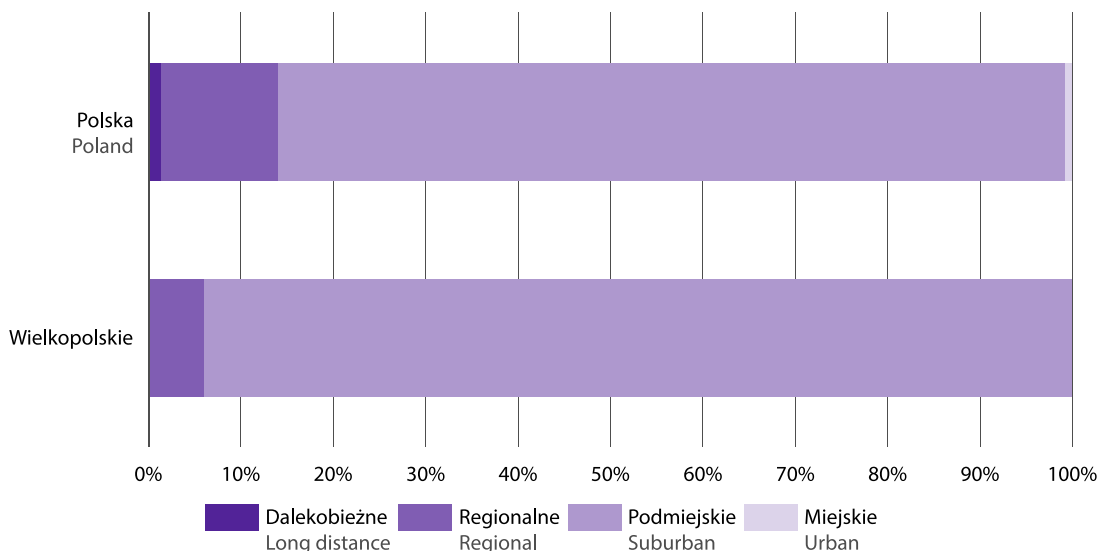
W województwie wielkopolskim w 2023 r. działało 998 krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej o łącznej długości 33,2 tys. km. Większość, tj. 938, to linie podmiejskie o łącznej długości 29,2 tys. km. Linii regionalnych było 59 o długości 3,7 tys. km. Po znacznym spadku w roku 2021, w 2023 w odniesieniu do roku poprzedniego liczba krajowych linii komunikacji autobusowej zwiększyła się o kolejne 28 (tj. 2,3%, w roku 2022 wzrosła o 86, tj. 9,7%), z tego linii podmiejskich o 81 (9,5%), przy spadku liczby linii regionalnych niemal o połowę – 54 (47,8%). W porównaniu z 2015 r. liczba linii ogółem spadła o 189 (15,9%), z tego wygaszono 20 linii dalekobieżnych i 99 regionalnych, 64 podmiejskie i 6 miejskich.

W 2023 r. komunikacja miejska realizowana była na liniach o długości 6,7 tys. km, tj. większej o 7,4% niż w roku poprzednim (o 48,2% na liniach tramwajowych), i większej o 10,4% niż w 201 r. Całkowita liczba autobusów wyniosła 997 (łącznie 147,6 tys. miejsc), a tramwajów – 229 (50,3 tys. miejsc). Wielkość taboru komunikacji miejskiej była wyższa niż przed rokiem o 20 autobusów (wzrost o 2,0%), natomiast liczba tramwajów o 1. W porównaniu z 2015 r. liczebność autobusów zwiększyła się o 17,4%, natomiast tramwajów spadła o 27,1%. W 2023 r. taborem komunikacji miejskiej przewieziono łącznie 298,0 mln pasażerów, tj. o 10,5% więcej niż w 2022 r. i o 40,0% więcej niż w 2021 r.

Wykres 71. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 71. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2023
As of 31 December

Długość linii kolejowych eksploatowanych w województwie wielkopolskim w 2023 r. wyniosła 1900 km. Stanowiły one 9,7% linii kolejowych w Polsce. W odniesieniu do roku poprzedniego długość linii zwiększyła się o 0,4%, a do 2015 r. o 0,6%. W 2023 r. wskaźnik gęstości linii kolejowych eksploatowanych na obszarze województwa wielkopolskiego wyniósł 6,4 km na 100 km² (w Polsce 6,3) i nieznacznie wzrósł w porównaniu z 2015 r. (o 0,1).

W województwie wielkopolskim jest jeden port lotniczy, obsługujący połączenia krajowe i międzynarodowe (Ławica w Poznaniu). W porcie tym w 2023 r. odbyły się 16692 starty (w tym 6866 krajowych) oraz 16608 lądowania (w tym 6773 krajowych). W ciągu roku, ruch krajowy zwiększył się o 4,1%, a ruch międzynarodowy o 18,0%. W stosunku do 2015 r. ruch krajowy wzrósł o 75,8%, natomiast międzynarodowy o 39,8%. Samoloty polskie były odpowiedzialne za całość ruchu krajowego oraz 49,0% ruchu międzynarodowego. W odniesieniu do roku poprzedniego udział polskich samolotów w operacjach prowadzonych w porcie lotniczym w Poznaniu zwiększył się o 2,6 p.proc. w ruchu krajowym, natomiast w ruchu międzynarodowym spadł o 11,7 p.proc.

Tabela 43. Komunikacja miejska^a
Stan w dniu 31 grudnia
Table 43. Urban transport^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	6026	6885	6204	6653
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	5782	6690	6048	6422
linii tramwajowych tram lines	244	195	156	231
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	849	977	977	997
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	729	862	915	938
tramwaje trams	314	226	228	229
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	94	177	179	180
Liczba miejsc w autobusach w tysiącach Number of seats in buses in thousands	87,6	97,4	95,4	97,4
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	77,9	88,1	90,8	92,6
Liczba miejsc w tramwajach w tysiącach Number of seats in trams in thousands	49,1	49,8	50,2	50,3
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	20,8	39,5	39,9	39,9
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	279,8	200,2	269,7	298,0
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	81	57	77	85

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9.

a Data concern entities, and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9.

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

Tabela 44. Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Ławica
Table 44. Passenger traffic at Lawica Airport

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :	731899	347011	1094409	1370917
krajowych domestic	46850	30788	60522	66407
zagranicznych foreign	685049	316223	1033887	1304510
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	681029	314421	1031060	1304510
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :	751911	331365	1107947	1371820
krajowych domestic	46134	31417	62577	68384
zagranicznych foreign	705777	299948	1045370	1303436
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	701697	296824	1044404	1303436

a W lotach komunikacyjnych.

a In transport flights.

W 2023 r. przybyło 1370,9 tys. pasażerów z innych portów, a 1371,8 tys. pasażerów zostało odprawionych. Razem odprawiono 2742,7 tys. osób, z czego 95,1% stanowili pasażerowie w komunikacji międzynarodowej. Samolotami polskimi zostało przewiezionych 58,5%. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba pasażerów wzrosła o 24,5%, a z 2015 r. o 85,0%. Liczba pasażerów obsługiwanych w Poznaniu stanowiła w 2023 r. 5,3% ruchu pasażerów na wszystkich lotniskach w Polsce. W 2023 r. w odniesieniu do 2022 r. udział ten spadł o 0,1 p.proc., a w porównaniu z 2015 r. wzrósł o 0,4 p.proc.

Wykres 72. Ruch pasażerów w porcie lotniczym (przyjazdy i wyjazdy)
Chart 72. Passenger traffic at airport/airports (arrivals and departures)

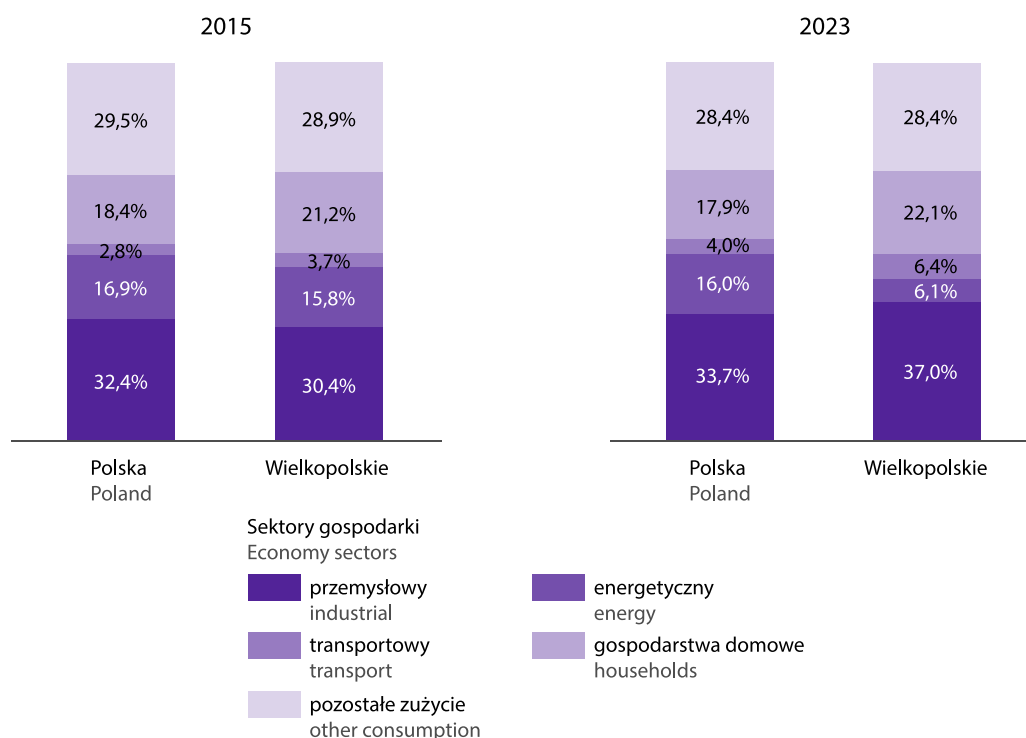

Energia Energy

Głównym źródłem pozyskiwania energii w województwie zostały w 2023 r. elektrownie wodne i niekonwencjonalne ogółem, a udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej przekroczył 65%. Za zużycie energii elektrycznej w ponad 1/5 odpowiadają gospodarstwa domowe, a liczba odbiorców zwiększa się. Gospodarstwa domowe na wsi zużywają przeciętnie o prawie 50% więcej energii niż gospodarstwa w miastach.

W 2023 r. moc zainstalowana w elektrowniach w województwie wielkopolskim wynosiła 6297,7 MW, co stanowiło 9,5% mocy zainstalowanej w kraju. W porównaniu z 2015 r. moc zainstalowana wzrosła w województwie o 80% (w kraju o 63,8%), natomiast w odniesieniu do 2022 r. odnotowano wzrost w wielkopolskim o 24,8% i w Polsce o 9,4%. Moc osiągalna w 2023 r. była w województwie niższa od zainstalowanej o 12,5%, przy czym w kraju o 2,9%. Największy udział w mocy zainstalowanej ogółem w województwie wielkopolskim osiągnęły w roku 2023 elektrownie wodne i niekonwencjonalne (63,3%, tj. o 9,2 p.proc. więcej niż w roku poprzednim), jednak po raz pierwszy stały się one także faktycznie głównym źródłem pozyskiwania energii. W kraju nadal przeważały elektrownie cieplne.

Wykres 73. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 73. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2023 r. w województwie wielkopolskim produkcja energii elektrycznej wyniosła 9807,7 GWh (5,9% energii wyprodukowanej w kraju). Produkcja energii zwiększyła się o 8,3% w porównaniu z 2022 r., ale zmniejszyła się o 27,0% w stosunku do 2015 r. W 2023 r. w Polsce odnotowano spadek o 7,0% w odniesieniu do roku poprzedniego oraz wzrost o 1,4% w odniesieniu do 2015 r.

W 2023 r. elektrownie cieplne konwencjonalne w województwie wielkopolskim były odpowiedzialne za 34,8% wytworzonej energii, tj. mniej o 22,3 p.proc. niż w roku poprzednim. W Polsce w tym czasie elektrownie cieplne wyprodukowały 76,1% energii ogółem, tj. mniej o 6,1 p.proc. niż w 2022 r. Udział ener-

gii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie wielkopolskim rósł od 14,6% w 2015 r. i 52,2% w 2022 r. do 65,2% w roku 2023. Natomiast w Polsce udział energii odnawialnej w 2023 r. wyniósł 23,9% i był wyższy o 6,1 p.proc. niż w roku poprzednim i o 15,2 p.proc. w porównaniu z 2015 r.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tabela 45. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 45. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	1176,9	1315,5	1389,0	1403,7
miasta urban areas	731,7	807,8	841,3	852,5
wieś rural areas	445,3	507,7	539,7	551,2
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	2554,1	2958,0	2776,7	2780,5
miasta urban areas	1349,1	1506,1	1425,7	1412,3
wieś rural areas	1205,0	1451,9	1351,0	1368,2
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	2170,1	2248,5	2010,7	1980,9
miasta urban areas	1843,9	1864,3	1694,6	1656,8
wieś rural areas	2706,2	2859,8	2503,4	2482,2

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

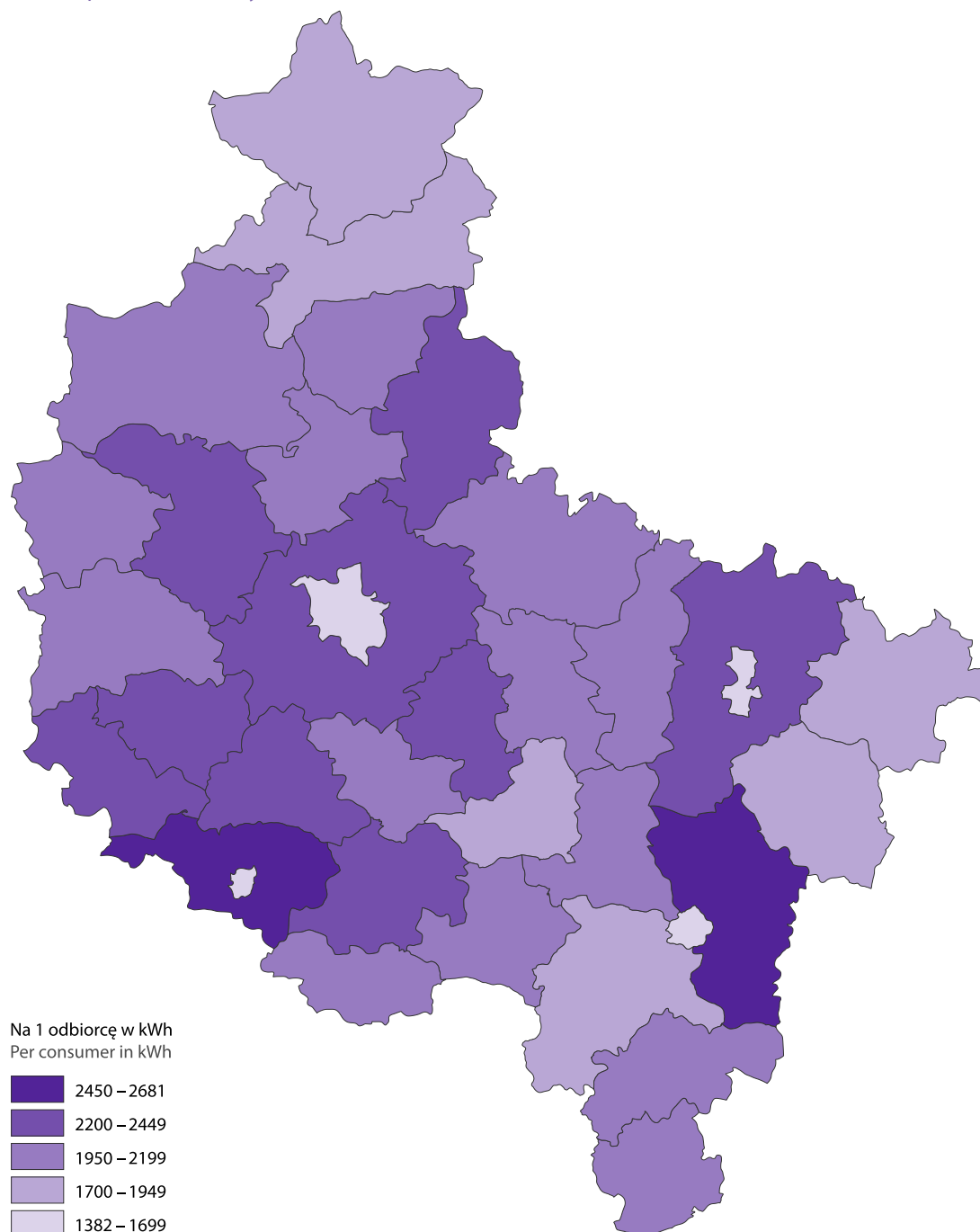
Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Source: data of Ministry of Climate and Environment.

Odbiorcami energii są przede wszystkim sektor przemysłowy i gospodarstwa domowe. W 2023 r. w województwie wśród gospodarstw domowych było 1404 tys. odbiorców. Stanowili oni 8,6% wszystkich odbiorców w Polsce. Liczba odbiorców w województwie wzrosła o 22,7 tys. w stosunku do 2022 r. i o 226,7 tys. do 2015 r. W 2023 r. odbiorcami w województwie wielkopolskim w 39,3% byli mieszkańcy wsi (w kraju 33,6%). W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział został na podobnym poziomie, tak samo jak w kraju.

W 2023 r. zużycie energii elektrycznej ogółem w gospodarstwach domowych województwa wielkopolskiego wyniosło 2,8 mln MWh, co stanowiło 9,3% zużycia w kraju. Zużycie energii na wsi stanowiło w województwie 49,2% zużycia ogółem w gospodarstwach domowych (w kraju 41,2%). Na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego przypadało 796,6 kWh, podczas gdy w kraju 789,8 kWh. W 2023 r. mieszkańcy wsi zużywali średnio więcej energii niż mieszkańcy ogółem (w województwie o 5,1%, a w kraju o 1,8%).

Mapa 50. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2023 r.
Map 50. Consumption of electricity in households in 2023

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie wielkopolskim w 2023 r. były o niecałe 2% wyższe niż w roku poprzednim. Najwyższy udział w dochodach łącznych miały gminy. Dochody własne stanowiły średnio w JST prawie połowę dochodów ogółem. Istotnym elementem budżetu wszystkich szczebli samorządu były dotacje.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 31767,3 mln zł i były o 1,7% wyższe od uzyskanych w 2022 r. Na tę kwotę składały się przede wszystkim dochody gmin (55,5%) i miast na prawach powiatu (22,3%), a w mniejszym stopniu – powiatów (14,7%) i województwa (7,6%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2023 r. wyniosły 9101 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły o 1,8%. Najwyższe dochody na 1 mieszkańca miały miasta na prawach powiatu, a największy wzrost w stosunku do roku 2022 odnotowały powiaty (o 19,1%).

W 2023 r. łączne dochody gmin (bez mających status miasta na prawach powiatu) zamknęły się kwotą 17627,6 mln zł i w porównaniu z 2022 r. były niższe o 2,6%. Podobnie jak w poprzednich latach, ponad połowę dochodów (51,1%) wygenerowały gminy miejsko-wiejskie (98 jednostek, tj. 44,1% gmin). Udział dochodów gmin wiejskich (109 jednostek, tj. 49,1%) wyniósł 35,5%, a miejskich (15 jednostek, tj. 6,8%) – 13,4%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody ogółem wyniosły 6460 zł, tj. o 171 zł mniej niż w 2022 r. Najwyższy wskaźnik zanotowano w jednostkach wiejskich (7176 zł) i był on o 10,0% większy niż w miejsko-wiejskich (6521 zł) i o 23,5% większy niż w gminach miejskich (5810 zł). Najwyższe dochody per capita uzyskano w gminach: Powidz (22933 zł), Czajków (12671 zł) i Ostrowite (10737 zł), a najniższe w gminach: Krotoszyn (4914 zł), Czarnków gmina wiejska (5032 zł) i Duszniki (5055 zł).

Powiaty w 2023 r. osiągnęły dochody ogółem w wysokości 4656,1 mln zł, co oznacza wzrost o 19,1% w porównaniu z 2022 r. Na 1 mieszkańca wyniosły one średnio 1706 zł, tj. o 274 zł więcej niż w 2022 r. Najwyższy wskaźnik odnotowano w powiatach słupeckim (3816 zł) i ostrzeszowskim (2531 zł), a najniższy – w poznańskim (1030 zł) i konińskim (1160 zł).

Źródłami dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Tabela 46. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 46. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4835	7795	8940	9101	50,9
Gminy ^a Gminas ^a	3307	5797	6631	6460	48,9
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5710	8041	9278	9291	58,6
Powiaty Powiats	856	1264	1432	1706	36,4
Województwo Voivodship	321	517	604	689	71,2

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim wśród JST dochody własne stanowiły 50,9% dochodów ogółem, w gminach 48,9%, w miastach na prawach powiatu 58,6%, w powiatach 36,4%, a w województwie 71,2%. Największy udział tej kategorii budżetowej wśród gmin odnotowano w Suchym Lesie (72,9%), Tarnowie Podgórnym (72,2%) i Kórniku (70,2%), a najmniejszy – w gminach Skulsk (18,0%), Grodziec (19,1%) i Kawęczyn (21,5%). Z miast na prawach powiatu największy udział dochodów własnych wykazał budżet Poznania (62,9%), a najmniejszy – Leszna (45,4%). Wśród powiatów największy udział dochodów własnych miały: śłupecki (59,8%), poznański (58,2%) i koniński (42,7%), a najmniejszy – obornicki (23,9%).

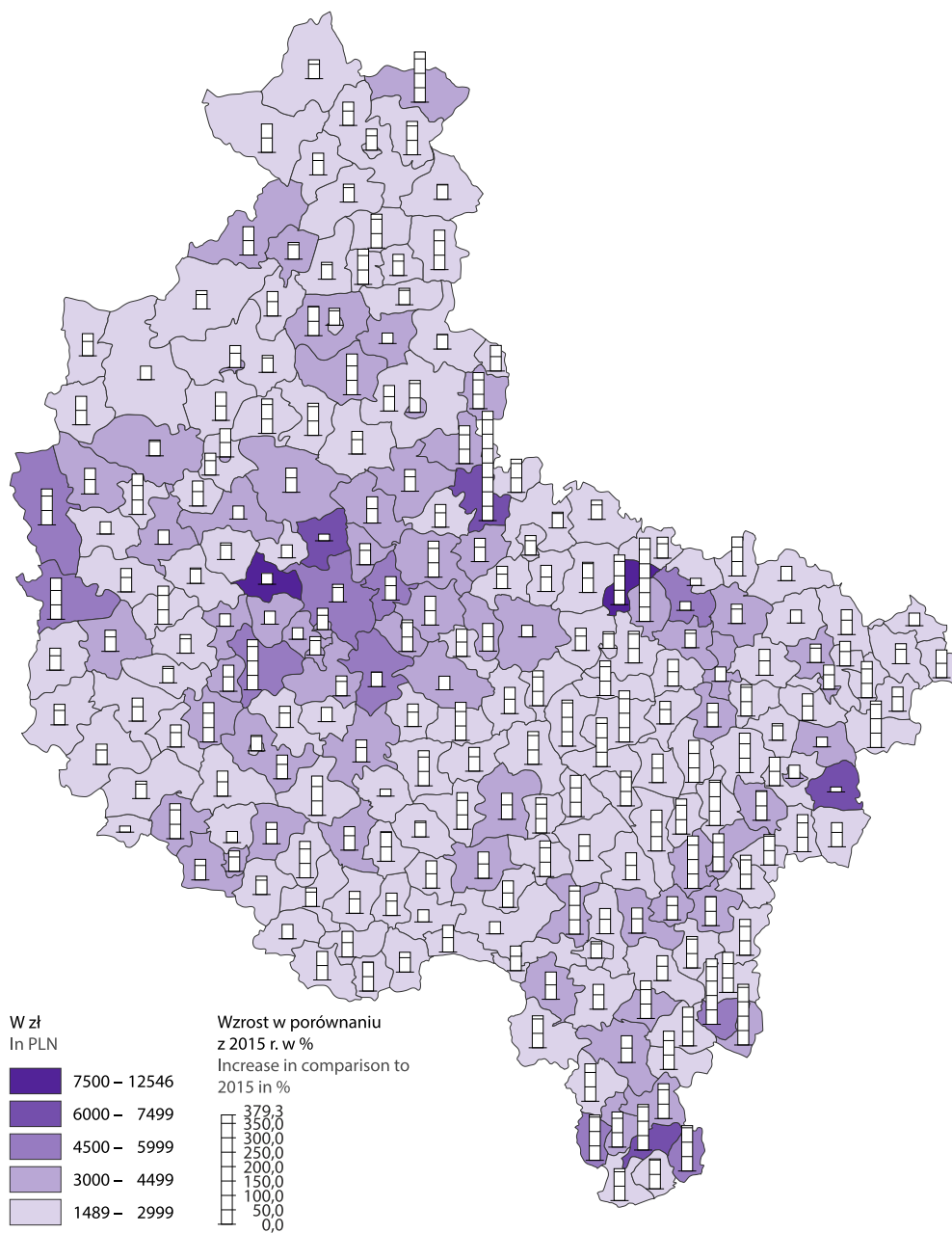
W strukturze dochodów własnych gmin oraz miast na prawach powiatu największymi pozycjami były wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (odpowiednio 30,0% i 34,9%) oraz z podatku od nieruchomości (27,4% i 18,6%). W strukturze dochodów własnych powiatów wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych stanowiły 40,4%, a pozostałe dochody (m.in. wpływy z usług, z opłaty komunikacyjnej, wpływy z opłaty eksploatacyjnej oraz wpływy z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych) – 52,6%. Największą część dochodów własnych budżetu samorządu województwa stanowiły natomiast wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (81,7%) i od osób fizycznych (9,1%).

Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach wyniosły w 2023 r. 3158 zł. Najwyższe dochody uzyskały: Powidz (12546 zł), Tarnowo Podgórne (7666 zł) oraz Suchy Las (6846 zł). Wymienione gminy miały wyższe dochody własne na 1 mieszkańca niż Poznań (5931 zł) – miasto na prawach powiatu o najwyższej wartości wskaźnika. Dochód własny na 1 mieszkańca wyższy niż przeciętny miały 63 gminy spośród 222.

W 2023 r., w porównaniu z 2015 r., wszystkie gminy odnotowały wzrost dochodu własnego na 1 mieszkańca. Najwyższy wzrost wystąpił w gminie miejsko-wiejskiej Kłęcko (o 279,3% do 6752 zł), natomiast w 78 innych gminach wzrost wyniósł ponad 100%.

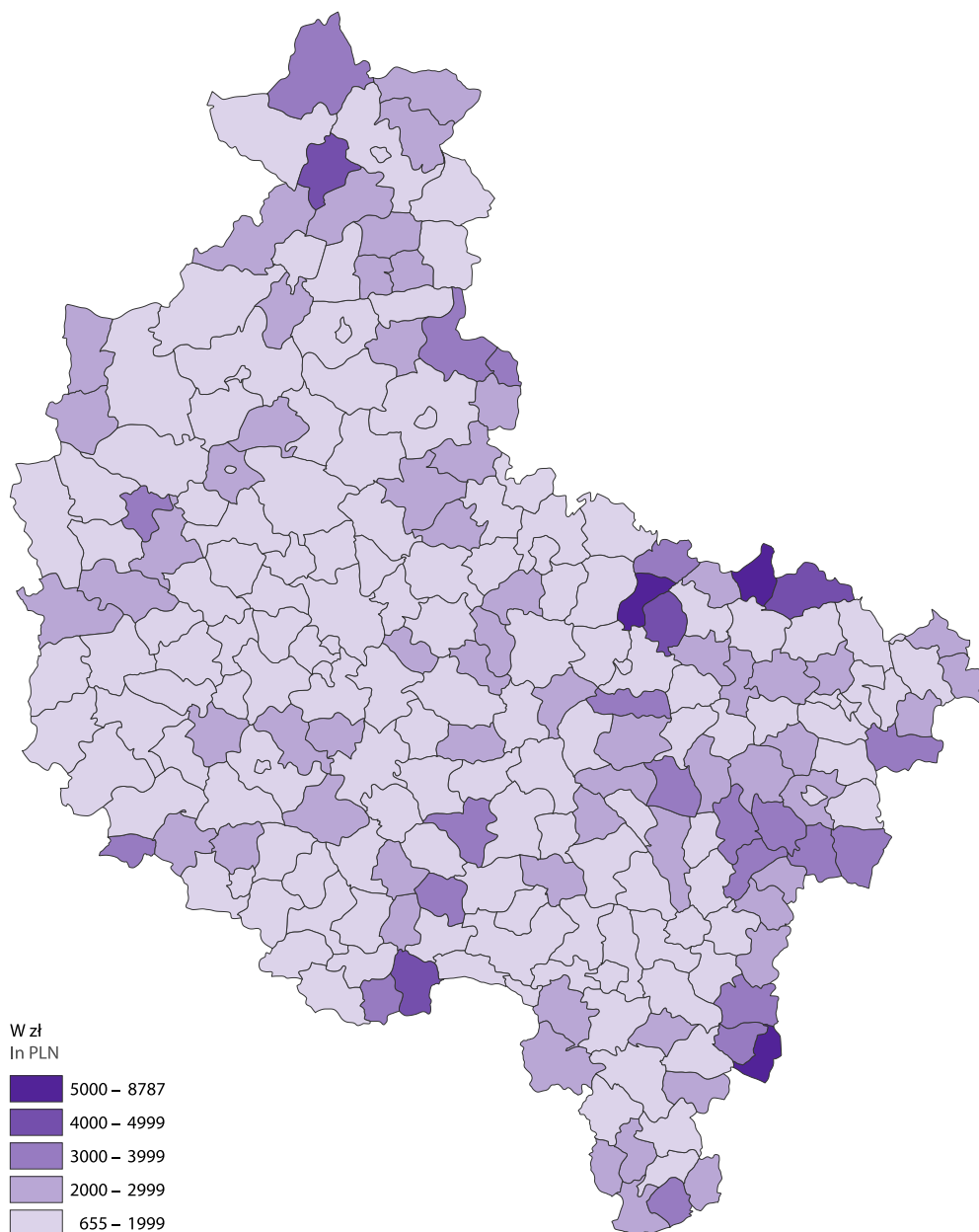
Oprócz dochodów własnych, w 2023 r. na rachunki JST wpłynęły dotacje w wysokości 7098,9 mln zł, z czego 942,7 mln zł to dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich. W ciągu roku dotacje zmniejszyły się średnio o 20,2% i łącznie stanowiły 22,3% ogółu dochodów, tj. o 6,2 p.proc. mniej niż w roku poprzednim. Przyczyną spadku kwoty dotacji było przeniesienie wypłaty świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500+” z zakresu zadań gmin i miast na prawach powiatu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W związku z wprowadzoną zmianą JST nie otrzymywały dotacji na wypłatę świadczeń wychowawczych w 2023 r. Dotacje z budżetu państwa były przeznaczone przede wszystkim na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej (82,6%).

Mapa 51. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2023 r.
Map 51. Own revenue of gminas^a per capita in 2023

^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of cities with powiat status comprise gmina and powiat parts.

Mapa 52. Dotacje^a dla gmin^b na 1 mieszkańca w 2023 r.
Map 52. Grants^a for gminas^b gminas per capita in 2023

a Suma dotacji celowych oraz dotacji z paragrafów 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej b Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Sum of targeted grants and grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification b Own revenue of cities with powiat status comprise gmina and powiat parts.

W 2023 r. dotacje ogółem dla gmin wyniosły 4361,2 mln zł i zmniejszyły się w ciągu roku o 27,5%. Udział tej pozycji budżetowej w dochodach ogółem spadł z 33,2% w 2022 r. do 24,7%, największy był w Skulsku (54,2%), Czajkowie (52,0%) oraz Tarnówce (51,8%). Prawie połowa dotacji ogółem pochodziła z budżetu państwa (46,9%). Dotacje na 1 mieszkańca były najwyższe w Powidzu (8787 zł), a najniższe w Pobiedziskach (719 zł).

Miasta na prawach powiatu w ramach dotacji w 2023 r. otrzymały 1102,2 mln zł, tj. o 25,3% mniej niż przed rokiem. Środki uzyskane z tego tytułu stanowiły 15,6% dochodów ogółem. Największy udział dotacji w dochodach zanotowano w Koninie (21,2%, na 1 mieszkańca 2086 zł), a najmniejszy w Poznaniu (14,6%, na 1 mieszkańca 1378 zł).

W powiatach dotacje wyniosły 1131,8 mln zł, tj. o 45,3% więcej niż w 2022 r. W strukturze dochodów stanowiły one 24,3%.

W budżecie samorządu województwa z dotacji pochodziło 30,0% środków, czyli 503,8 mln zł, tj. o 20,5% mniej niż w 2022 r. Z tej kwoty 57,3% stanowiły dotacje w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Wyniosły one 288,7 mln zł, tj. o 42,5% mniej niż w 2022 r.

W 2023 r. dotacje przeznaczone na środki inwestycyjne stanowiły w gminach 44,4% dotacji ogółem, w miastach na prawach powiatu – 23,5%, w powiatach – 52,5%, a w województwie – 37,2%. Spośród gmin najwyższe dotacje inwestycyjne na 1 mieszkańca były w Powidzu – 7636 zł, najniższe w Krotoszynie – 30 zł, podczas gdy miasto Słupca nie otrzymało żadnych dotacji inwestycyjnych, a w stolicy województwa wyniosły one 377 zł.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r. były wyższe niż przed rokiem. Średni udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 21,9%. Najwięcej środków z budżetów rozdysponowano na wydatki w działach: oświata i wychowanie oraz transport i łączność.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r. wyniosły 33318,3 mln zł (o 3,9% więcej niż przed rokiem), z czego wydatki gmin stanowiły 55,7%, miast na prawach powiatów – 22,8%, powiatów – 14,4% i samorządu województwa – 7,0%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączne wydatki jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2023 r. wyniosły 9546 zł. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 21,9%. Największy udział wydatków inwestycyjnych – 36,9% odnotowano w wydatkach województwa, a najmniejszy udział – 13,9% w miastach na prawach powiatu.

Tabela 47. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 47. Expenditure of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditures in % of total expenditure
Ogółem Total	4653	7587	9172	9546	21,9
Gminy ^a Gminas ^a	3199	5629	6837	6802	22,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5415	8094	9525	9980	13,9
Powiaty Powiats	842	1212	1497	1764	25,0
Województwo Voivodship	299	467	577	671	36,9

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Wydatki gmin w 2023 r. zamknęły się kwotą 18560,7 mln zł i były o 0,5% niższe niż w 2022 r. Ponad połowę z nich stanowiły wydatki jednostek miejsko-wiejskich (50,7%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie 6802 zł i były o 35 zł niższe niż w 2022 r. Najwyższy wskaźnik odnotowano w gminach wiejskich (średnio 7437 zł) i był on o 1346 zł większy niż w miejskich (6090 zł) oraz o 834 zł większy niż w miejsko-wiejskich (66033 zł). Największe wydatki per capita poniosły gminy: Powidz (26381 zł), Czajków (12656 zł), Tarnowo Podgórne (11779 zł), a najniższe – gminy: Krotoszyn (5144 zł), Siedlec (5189 zł) i Gostyń (5232 zł).

Głównym obciążeniem dla budżetów wszystkich szczebli były wydatki bieżące. W 2023 r. w gminach wyniosły one 14263,3 mln zł, stanowiąc 76,8% wydatków ogółem. Z tej kwoty najwięcej przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (6009,6 mln zł) oraz zakup materiałów i usług (3871,6 mln zł). Natomiast odnotowano spadek świadczeń na rzecz osób fizycznych (o 62,3%). Wydatki majątkowe w 2023 r. wyniosły w gminach 4297,3 mln zł i były o 34,9% większe niż przed rokiem. Na inwestycje przekazano 4174,9 mln zł (97,2% wydatków majątkowych), tj. o 39,2% więcej niż w 2022 r. Największy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem odnotowano w gminach: Powidz (54,8%), Czajków (51,2%) i Turek gmina wiejska (49,1%).

W miastach na prawach powiatu na wydatki majątkowe przeznaczono łącznie 1134,6 mln zł, czyli o 7,4% mniej niż w 2022 r. Środki te przekazano w większości (92,9%) na zadania inwestycyjne. Największy odsetek wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem odnotowano w Poznaniu (16,1%), a najmniejszy w Kaliszu (6,5%).

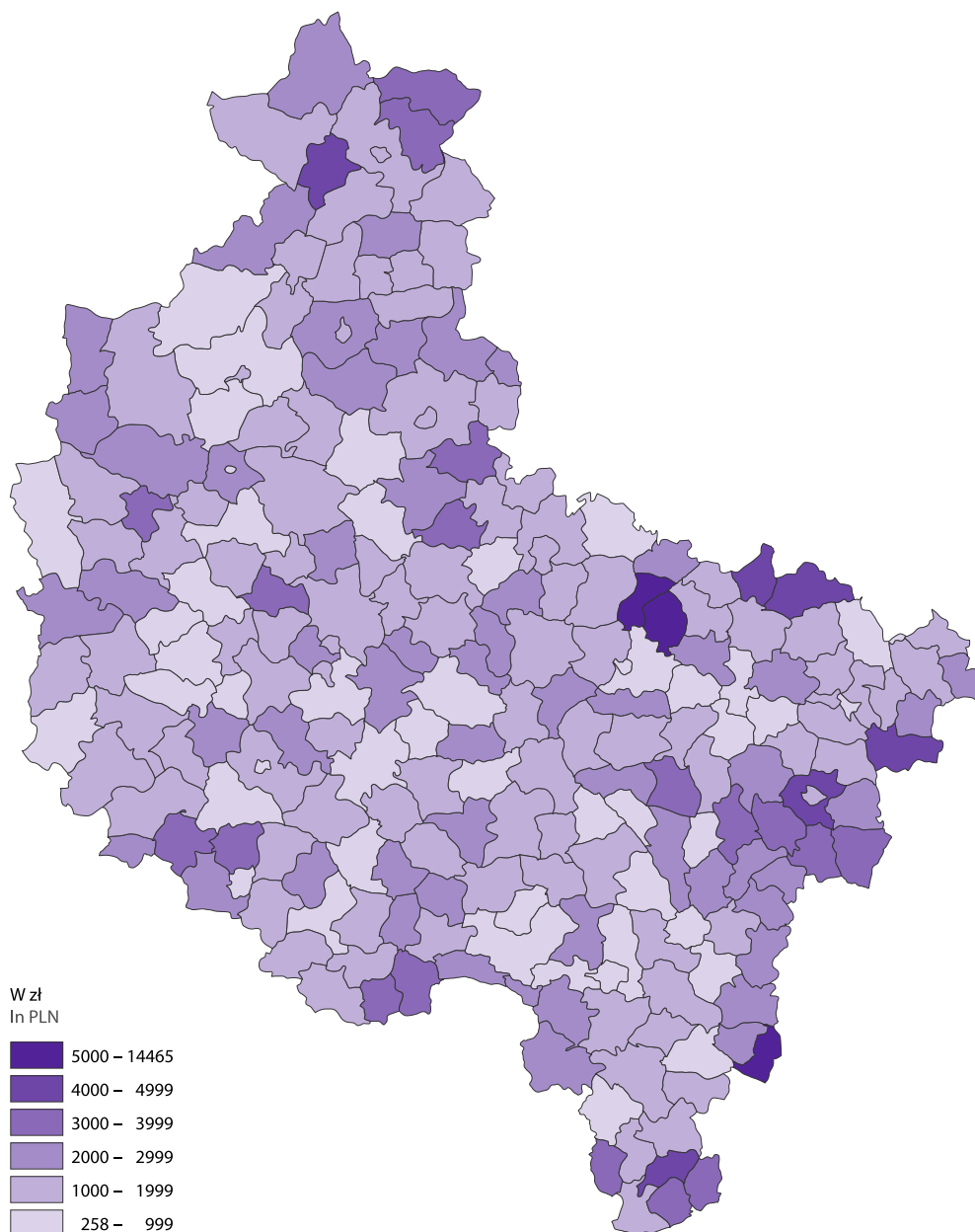
Wydatki ogółem powiatów osiągnęły wartość 4814,0 mln zł, tj. o 17,9% wyższą niż w 2022 r. Z tej kwoty 74,8% stanowiły wydatki bieżące. Wydatki majątkowe wyniosły 1215,3 mln zł i w ciągu roku wzrosły o 34,8%. Środki te niemal w całości przeznaczone zostały na realizację zadań inwestycyjnych (98,2%). Udział inwestycji w wydatkach ogółem był największy w powiatach: słupeckim (53,7%), leszczyńskim (47,1%) i kępińskim (45,9%), podczas gdy w powiatach: wągrowieckim, gnieźnieńskim i szamotulskim nie przekroczył 14%, przy średniej wynoszącej 25,0%.

W województwie wydatki majątkowe w ciągu roku wzrosły o 4,0% i wyniosły 865,8 mln zł w 2023 r., które w 99,8% (863,8 mln zł) przeznaczono na inwestycje. Z budżetu na 1 mieszkańca wydano w ramach wydatków inwestycyjnych średnio 247 zł wobec 237 zł przed rokiem i 92 zł w 2015 r.

Na 1 mieszkańca gminy w województwie wielkopolskim w 2023 r. przeznaczyły na inwestycje średnio 1530 zł. W 119 gminach (53,6% jednostek) wydatki na inwestycje były wyższe niż przeciętnie w województwie. Największe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2023 r. wykazała gmina Powidz (14465 zł), a najmniejsze gmina wiejska Słupca (258 zł). W roku 2023 w porównaniu z rokiem 2015 średnie wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca gminy wzrosły o 1069 zł. W 5 gminach wydatki inwestycyjne per capita w 2023 r. były niższe niż 8 lat wcześniej.

W 2023 r. przeciętne wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca miast na prawach powiatu wyniosły 1384 zł, z czego najwyższe były w Poznaniu (1663 zł). W porównaniu z 2015 r. średnie wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu były wyższe o 270 zł. Najwyższy wzrost odnotowano w Lesznie (416 zł), najniższy w Kaliszu były niższe (31 zł).

Mapa 53. Wydatki inwestycyjne gmin^a na 1 mieszkańca w 2023 r.
Map 53. Investment expenditures of gminas^a per capita in 2023

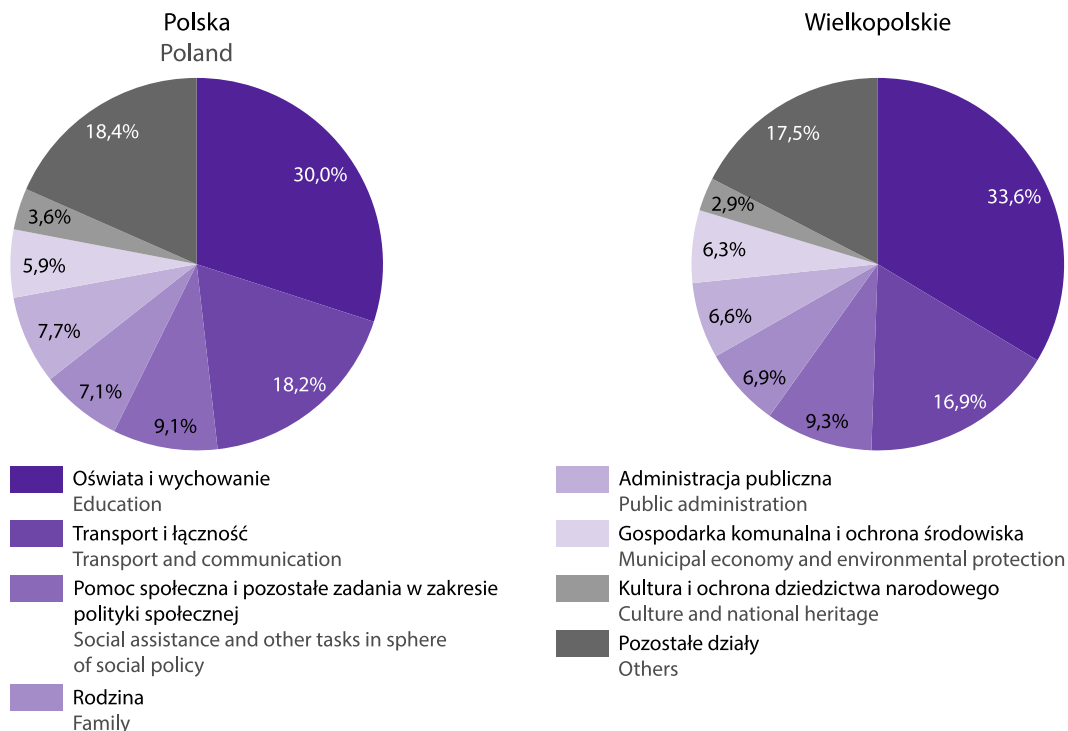
^a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.
^a Expenditures of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej w 2023 r. największy udział miała oświata i wychowanie (33,6%). Wydatki z tego działu stanowiły obciążenie dla budżetów powiatów, gmin oraz miast na prawach powiatu w wysokości ponad 32% wydatków ogółem. Ważną pozycję w wydatkach JST zajmował również transport i łączność ze średnim udziałem 16,9% (najwyższy w budżecie samorządu województwa – 41,3%, a następnie miast na prawach powiatu – 21,1%). Wydatki na administrację publiczną stanowiły średnio 9,3% wydatków ogółem (maksymalny udział w powiatach – 11,5%, a także wysoki w budżecie województwa – 10,6%). Ponadto z budżetu woje-

wództwa 16,8% wydatkowano na ochronę zdrowia, a 10,0% na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego. Dla gmin istotnym obciążeniem były również wydatki w dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska (9,3%), a dla powiatów – środki przeznaczone na pomoc społeczną (9,5%).

Struktura wydatków budżetowych JST w wielkopolskim była podobna do przeciętnej struktury wydatków województw w Polsce. Największe różnice to wyższy o 3,6 p.proc. udział w województwie wielkopolskim wydatków na oświatę i wychowanie, natomiast niższy o ponad punkt procentowy udział wydatków na transport i łączność oraz na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska.

Wykres 74. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2023 r.
Chart 74. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2023

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2023 r. 215 z 258 jednostek samorządu terytorialnego (222 gminy, 31 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu i województwo) zamknęło swoje budżety deficytem, a 43 wypracowały nadwyżkę. Łączny deficyt odnotowano w budżetach wszystkich poziomów JST poza województwem. Zadłużenie poszczególnych grup jednostek samorządu terytorialnego zwiększyło się, z wyjątkiem województwa.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego wykazały w 2023 r. zbiorczo deficyt w wysokości 1551,0 mln zł (tj. o 718,2 mln zł wyższy od notowanego przed rokiem). Na tę kwotę złożył się przede wszystkim ujemny wynik budżetów gmin (-933,0 mln zł) oraz miast na prawach powiatu (-525,2 mln zł), a także w mniejszym stopniu – powiatów (-157,9 mln zł). Dodatni wynik wykazano jedynie w budżecie województwa (65,1 mln zł). Relacja deficytu w budżetach JST do dochodów ogółem w 2023 r. ukształtowała się na poziomie 4,9% (wobec 2,7% rok wcześniej), przy czym w miastach na prawach powiatu wyniosła ona 7,4%, w gminach – 5,3%, a w powiatach – 3,4%. Natomiast w budżecie województwa relacja nadwyżki do dochodów sięgnęła 2,7%.

Na 258 jednostek samorządu terytorialnego funkcjonujących w województwie wielkopolskim, 215 zamknęło swoje budżety deficytem, a 43 wypracowały nadwyżkę (w 2022 r. odpowiednio 156 i 102). Dla 83 JST relacja ujemnego wyniku do wykonanych dochodów nie przekroczyła 5%, co stanowiło 38,6% wszystkich jednostek z niedoborem budżetowym, a w przypadku 78 JST (tj. 36,3% ogółu) – od 5% do 10%. Wśród JST, które wykazały nadwyżkę najliczniejszą grupę tworzyły jednostki z relacją wyniku do dochodów poniżej 5% (29, tj. 67,4%), a następnie – od 5% do 10% (10 JST, tj. 23,3%).

Tabela 48. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	634,4	733,1	-832,8	-1551,0	-4,9
Gminy ^a Gminas ^a	289,4	457,8	-562,6	-933,0	-5,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	232,8	-41,2	-189,5	-525,2	-7,4
Powiaty Powiats	37,0	142,5	-176,0	-157,9	-3,4
Województwo Voivodship	75,3	174,0	95,3	65,1	2,7

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

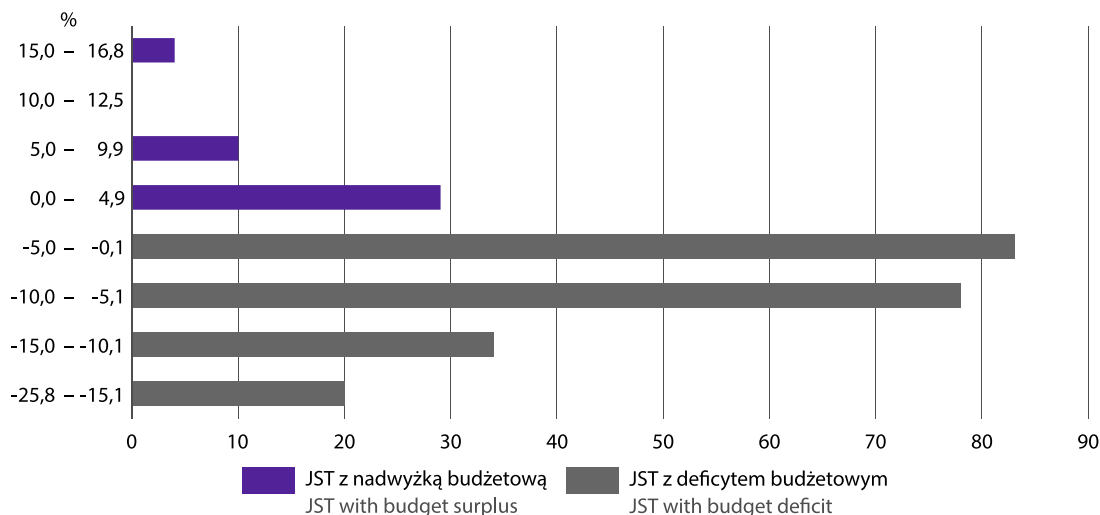
Spośród 222 gmin w 190 wydatki przekroczyły dochody, podczas gdy jedynie w 32 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych. Do jednostek, które wykazały relatywnie największy deficyt zaliczono gminę Zduny, gdzie wydatki przewyższyły dochody o 25,8%, a także gminy Grzegorzew (o 22,9%) i Dąbie (o 19,0%). Natomiast do gmin, które osiągnęły największą nadwyżkę budżetową w stosunku do swoich dochodów należały Stęszew (relacja 26,8%) oraz Kłecko (21,4%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączny niedobór w budżetach gminnych zwiększył się z 206 zł w 2022 r. do 342 zł w 2023 r.

W 2023 r. wśród miast na prawach powiatu jedynie budżet Leszna zamknął się nadwyżką (17,6 mln zł wobec niedoboru w kwocie 9,3 mln zł rok wcześniej). Deficyt budżetowy wykazano w Poznaniu (481,6 mln zł), Kaliszu (42,0 mln zł) oraz Koninie (19,2 mln zł). W 2022 r. budżety Poznania, Kalisza i Leszna zamknęły się niedoborem (odpowiednio 172,0 mln zł, 22,3 mln zł i 9,3 mln zł), natomiast Konin notował nadwyżkę środków finansowych w wysokości 14,0 mln zł. Relatywnie deficyt najwyższy był w Poznaniu (wyniósł 9,5% ogółu jego dochodów), a najniższy w Koninie (2,9%). W Lesznie natomiast nadwyżka stanowiła 3,2% osiągniętych dochodów. W przeliczeniu na 1 mieszkańca miast na prawach powiatu niedobór wyniósł 689 zł wobec 247 zł przed rokiem.

Wśród 31 powiatów województwa w 22 wystąpił deficyt, a w 9 odnotowano nadwyżkę. Największy deficyt wykazał powiat poznański (61,9 mln zł) i wynosił on 13,5% dochodów ogółem. Natomiast największą nadwyżkę budżetową osiągnął powiat grodziski (18,7 mln zł, co stanowiło 18,5% jego dochodów). Sumarycznie niedobór budżetowy per capita w powiatach kształtował się na poziomie 58 zł (wobec 65 zł przed rokiem).

Wykres 75. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2023 r.

Chart 75. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2023

Budżet samorządu województwa w 2023 r. zamknął się nadwyżką w wysokości 65,1 mln zł. Nadwyżka na 1 mieszkańca wyniosła 19 zł (wobec 27 zł przed rokiem).

Tabela 49. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 49. Debt of local government units in 2023
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in mil- lion PLN	Na 1 mies- kańca w zł Per capita in PLN	W % docho- dów ogółem In % of total revenue	2022=100
Ogółem Total	8135,5	2332	25,6	113,3
Gminy ^a Gminas ^a	4071,4	1492	23,1	113,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	2848,5	3754	40,2	114,6
Powiaty Powiats	953,1	349	20,5	117,7
Województwo Voivodship	262,5	75	10,9	86,5

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego ogółem wyniosło 8135,5 mln zł, co stanowiło 25,6% ich dochodów. Źródłem finansowania zadłużenia są: kredyty i pożyczki, papiery wartościowe oraz zobowiązania wymagalne. Na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego zadłużenie wyniosło w 2023 r. 2331 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 13,4%.

W 2023 r. zadłużenie gmin wyniosło 4071,4 mln zł i wzrosło w porównaniu z rokiem poprzednim o 13,6%. W województwie 10 gmin, tj. Brudzew, Chodzież (gmina wiejska), Kamieniec, Kołaczkowo, Krzemieniewo, Olszówka, Pogorzela, Rakoniewice, Złotów (gmina miejska) i Żelazków, nie miało żadnego zadłużenia. Dla

140 gmin relacja zobowiązań do dochodów kształtowała się poniżej średniej czyli 23,1%. Zadłużenie w 11 gminach stanowiło ponad 50% dochodów uzyskanych w 2023 r. Należały do nich: Wieleń, Jarocin, Chocz, Buk, Kostrzyn, Lubasz, Zduny, Kłecko, Czerwonak, Odolanów i Grzegorzew.

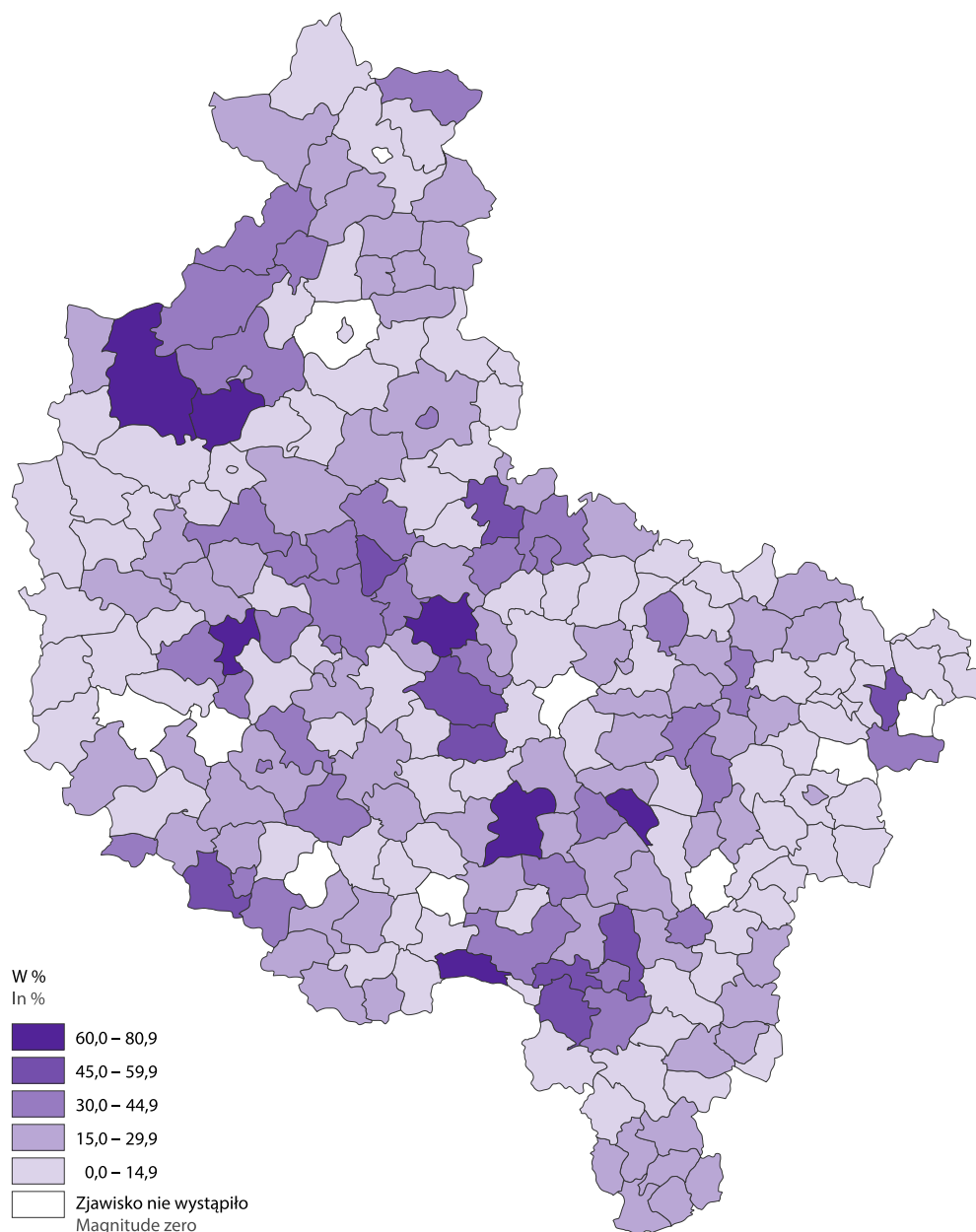
Zadłużenie powiatów wyniosło 953,1 mln zł i wzrosło w porównaniu z rokiem poprzednim o 17,7%. W 2023 r., podobnie jak w poprzednim, powiat leszczyński jako jedyny nie miał zadłużenia, natomiast w powiecie śremskim relacja zobowiązań do dochodów była najwyższa i wyniosła 72,4%. W 20 powiatach wskaźnik zadłużenia kształtował się poniżej średniej czyli 20,5%.

Mapa 54. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 54. Debt of gminas in % of revenue in 2023

As of 31 December

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa wielkopolskiego do końca 2024 r. stanowiła 6,3% wartości całkowitej dla Polski. Najwięcej, bo ponad 46%, wydano w ramach projektów Regionalnego Programu Operacyjnego.

Umowa Partnerstwa 2014–2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Wartość całkowita projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa wielkopolskiego do końca 2024 r. wynosiła 37179,8 mln zł, w tym dofinansowanie ze środków UE stanowiło 58,0%.

Najwięcej pieniędzy wydatkowano w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (17228,5 mln zł) oraz Programu Infrastruktura i Środowisko (12987,1 mln zł), co w odniesieniu do wartości całkowitej dofinansowania tych projektów w Polsce stanowiło odpowiednio 8,0% oraz 5,3%.

Tabela 50. Wartość całkowita projektów w tym wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020^a na terenie województwa.

Stan w dniu 31 grudnia 2024

Table 50. The total project value including the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014–2020^a in voivodship.
As of 31 December 2024

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)	Na 1 miesz- kańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	37179,8	21569,1	6,3	10671
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	12987,1	6260,5	5,3	3727
Inteligentny Rozwój Smart Growth	5248,3	3031,8	6,9	1506
Polska Cyfrowa Digital Poland	764,3	328,2	4,8	219
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	951,7	803,7	3,6	273
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	17228,5	11144,9	8,0	4945

^a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. ^b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

^a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. ^b For Poland included financing value of operational programme Eastern Poland.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej
Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

W ramach wszystkich 5 programów na 1 mieszkańca województwa zrealizowano projekty o wartości 10671 zł. Najwięcej środków, 4945 zł na 1 mieszkańca, wydano w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, najmniej (219 zł) w ramach programu Polska Cyfrowa. Najwyższym, wynoszącym 84,4%, stopniem dofinansowania ze środków UE charakteryzował się program Wiedza Edukacja Rozwój.

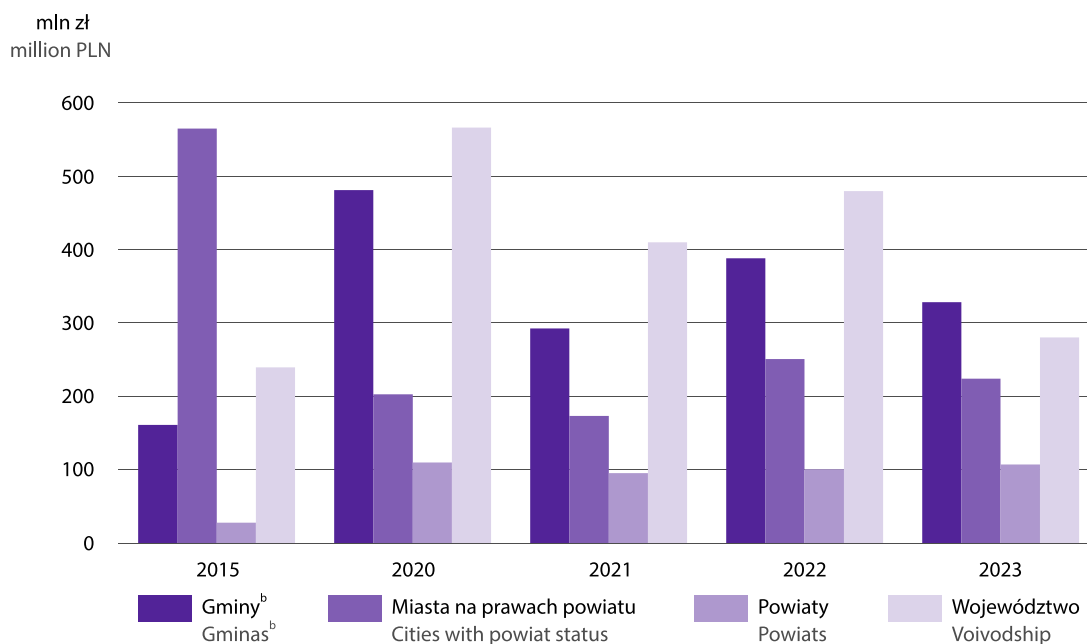
Projekty europejskie realizowane przez jednostki podsektora instytucji samorządowych obejmują część wykorzystywanych w Polsce środków publicznych pochodzących z bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Innymi beneficjentami funduszy europejskich są jednostki podsektora instytucji rządowych, a także sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp. Należy podkreślić, że opisane wartości projektów to nie są wszystkie środki europejskie wykorzystywane w województwie. Nie obejmują one:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego), Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

Wykorzystanie środków unijnych ma charakter cykliczny, ostatni szczyt przypadł w latach 2019–2020 i 2022. Tendencje zmian w gminach, miastach na prawach powiatu, powiatach czy w województwie samorządowym są w stosunku do siebie przesunięte.

Wykres 76. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a

Chart 76. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Dotacje przekazane gminom i miastom na prawach powiatu w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich w 2023 r. wyniosły 553,7 mln zł i w 84,9% miały charakter inwestycyjny. W 2023 r. dotacje otrzymane przez JST na realizację projektów europejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 159 zł, w tym na inwestycje 135 zł.

Wszystkie miasta na prawach powiatu pozyskały 40,6% dotacji europejskich (Poznań 31,9% całości), gminy miejsko-wiejskie 26,0%, a gminy wiejskie 20,6%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca najwyższe dotacje europejskie uzyskał Czempień (1154 zł), Krzykosy (1027 zł) oraz Mieścisko (923 zł). W 2023 r. w 81 gminach przekazane środki z udziałem funduszy europejskich były niższe niż 50 zł na mieszkańca, a w 43 gminach nie było ich wcale. W Poznaniu na 1 mieszkańca przypadło 327 zł.

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

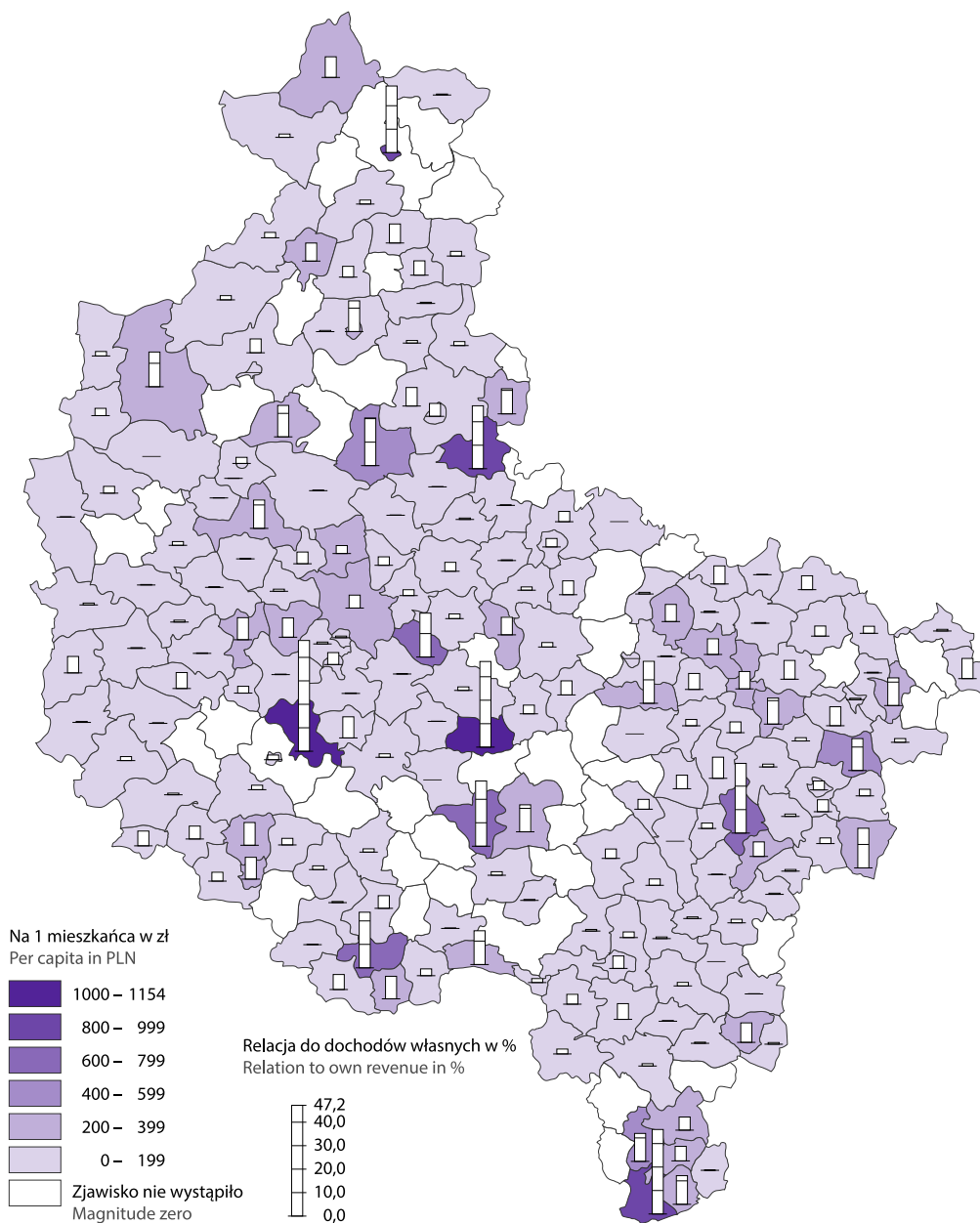
- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodziły do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

Znaczenie dotacji dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego wynika nie tylko z jej kwoty, ale także z relacji wartości otrzymanych środków na projekty europejskie do dochodów własnych. W 2023 r. relacja ta dla gmin i miast na prawach powiatu wyniosła średnio w województwie 4,3%. Powyżej średniej uplasowało się 70 jednostek, w tym dla 24 udział otrzymanych środków na projekty europejskie do dochodów własnych był wyższy niż 10,0%, a dla 7 gmin: Czempień, Krzykosy, Rychtal, Mycielin, Złotów gmina miejska, Jaraczewo i Mieścisko wyższy niż 25%.

W 2023 r. średnia dla województwa udziału środków europejskich w wydatkach inwestycyjnych gmin i miast na prawach powiatu wyniosła 9,0%. W 74 gminach województwa wielkopolskiego nie realizowano żadnej inwestycji ze środków europejskich. W wydatkach inwestycyjnych dla 19 gmin udział dotacji europejskich przekroczył 20%, w tym dla Szamotuł, Rogoźna i Czempina ponad 50%. Średnia dla miast na prawach powiatu wyniosła 19,1% i najmniejsza była w Kaliszu – 4,0%.

Mapa 55. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2023 r.
Map 55. Grants received by gminas^a for the implementation of European project^b in 2023

a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

7.5. Planowanie przestrzenne

7.5. Spatial planning

W 2023 r. w wielkopolskim obowiązywało 10146 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały 22,6% powierzchni województwa. Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosiła 564338 ha i zamieszkiwało go 31,5% ludności województwa. Działania rewitalizacyjne były prowadzone w 144 gminach. Ponad połowę obszaru rewitalizacji stanowiły tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim obowiązywało 10146 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, więcej o 401 (tj. o 4,1%) niż w roku poprzednim. Plany te objęły 674,1 tys. ha, co stanowiło 22,6% powierzchni województwa, o 0,5 p.proc. więcej niż w 2022 r. W 7 gminach obowiązywały pojedyncze plany zagospodarowania, w pozostałych gminach od 2 do 316 w Tarnowie Podgórnym oraz 318 w Poznaniu. W 117 gminach udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem był mniejszy niż 10%, a w 42 większy niż 50%. W miastach na prawach powiatu udział ten wynosił od 28,2% w Kaliszu do 95,8% w Koninie.

Spośród wszystkich aktualnych w 2023 r. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 7005 (tj. 69,0%), zostało sporządzonych na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. Plany te dotyczyły 402,0 tys. ha, tj. 68,1% powierzchni objętej planami ogółem. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba planów wzrosła o 473 (7,2%), a powierzchnia o 114,1 tys. ha (14,1%).

Działania rewitalizacyjne w 2023 r. były prowadzone w 144 jednostkach (tj. 63,7% z 226), o 3 mniej niż w 2022 r. Realizowały je wszystkie miasta na prawach powiatu, 12 z 15 (80,0%) gmin miejskich (oprócz Czarnkowa, Sulmierzyc i Obrzycka), 55 z 119 (50,5%) gmin wiejskich oraz 73 z 98 (74,5%) gminy miejsko-wiejskie. W stosunku do roku poprzedniego o 3 zmniejszyła się liczba gmin miejsko-wiejskich, w których prowadzono rewitalizację.

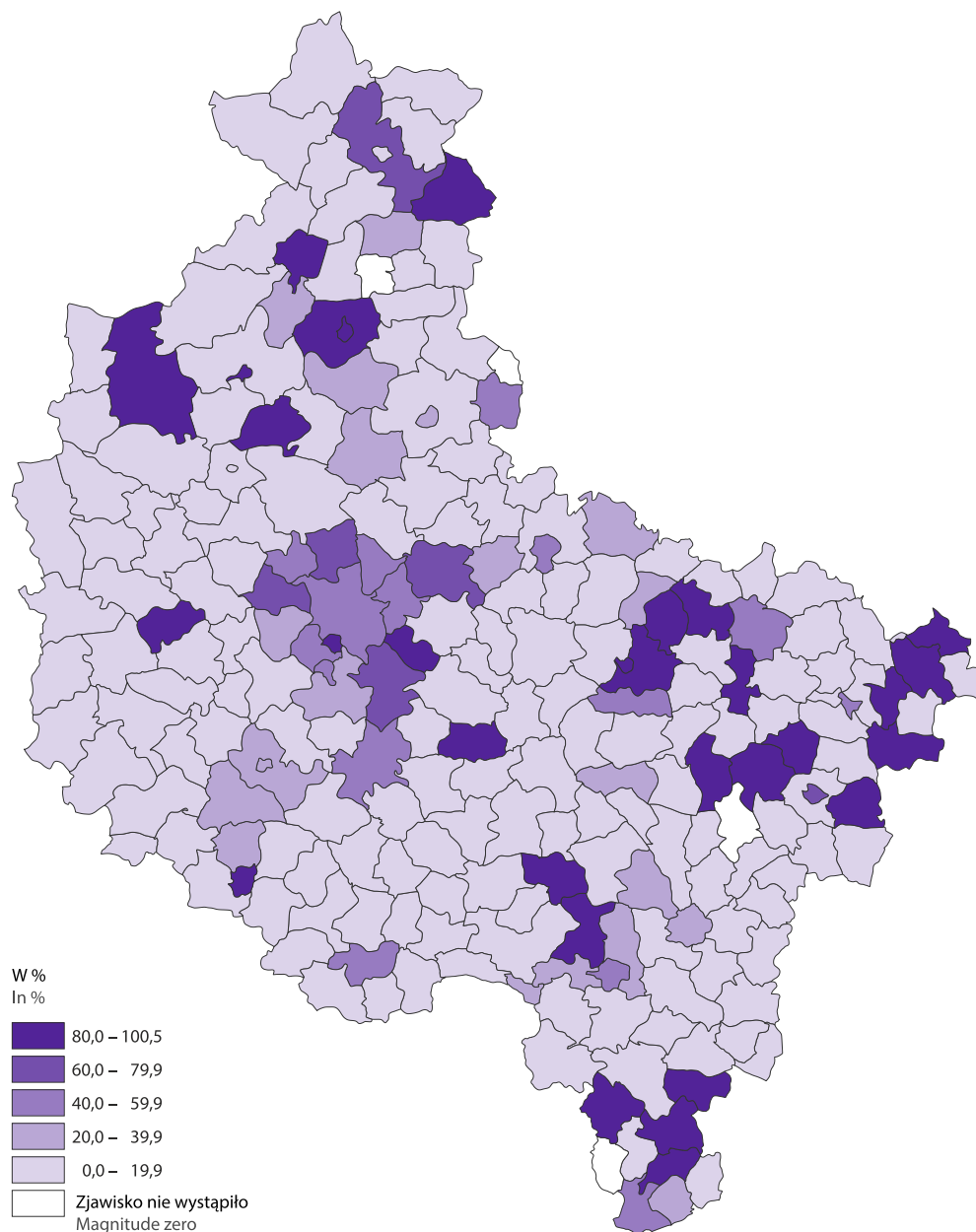
Najczęściej działania rewitalizacyjne były prowadzone na podstawie Programu Rewitalizacji (PR, uchwalonego na podstawie ustawy o samorządzie gminnym) – tak było w 115 gminach (79,9%). Gminny Program Rewitalizacji (GPR, uchwalony na podstawie ustawy o rewitalizacji) funkcjonował w 23 jednostkach samorządu (16,0%), a działania w oparciu o inny dokument strategiczny (IDS) prowadziło 6 gmin – 5 wiejskich i 1 miejsko-wiejska (Wronki).

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

Mapa 56. Udział^a powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2023 r.

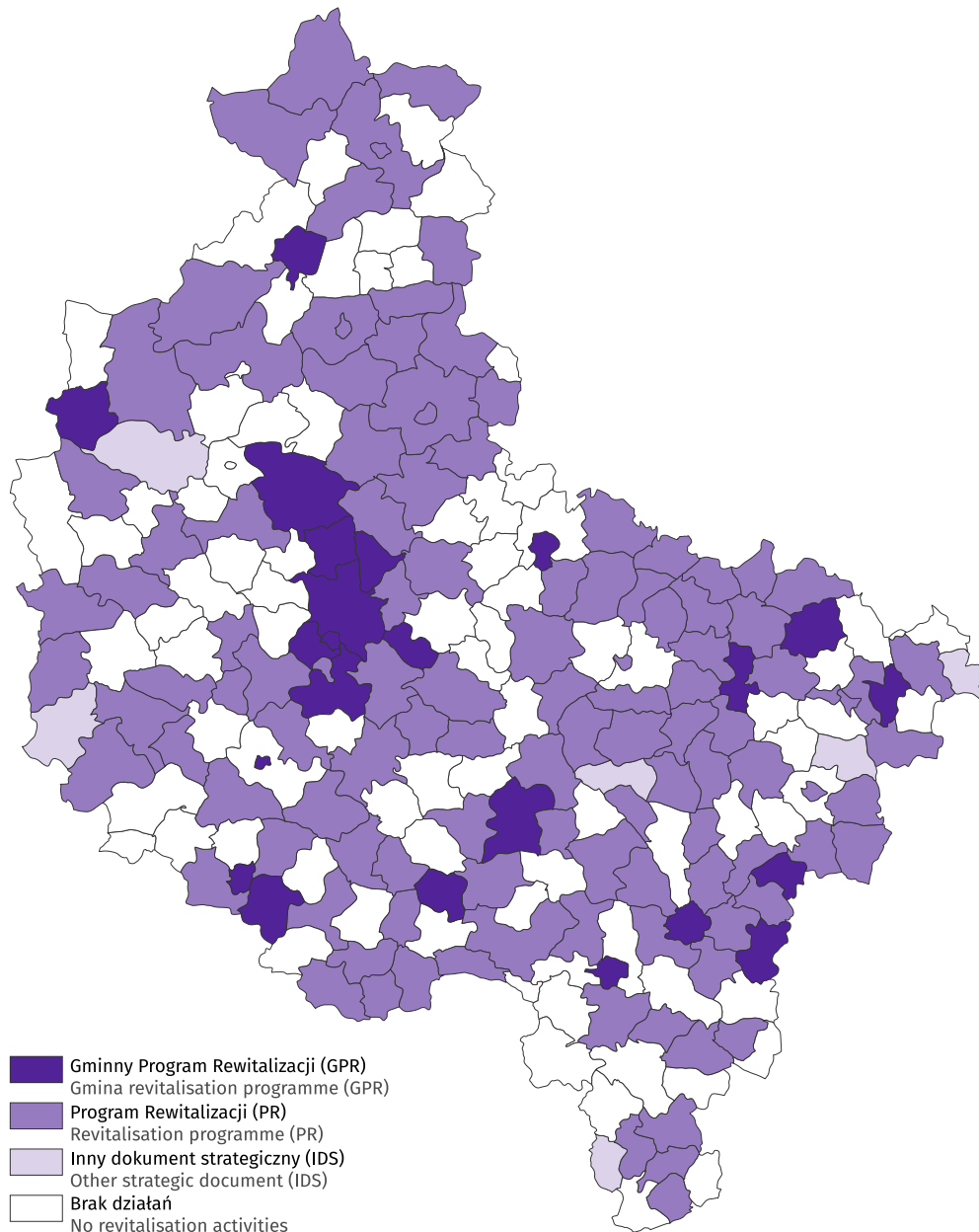
Map 56. Share^a of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2023

^a Wartość wskaźnika większa od 100 % wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez GUGIK z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 rewizji granic jednostek terytorialnych.

^a The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by GUGIK, taking into account the revision of territorial units' borders since 2006.

Mapa 57. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2023 r.
Map 57. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2023

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Pierwszym etapem działań prowadzących do rewitalizacji jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego. W 2023 r. 144 gmin (63,7%) podało informacje o wyznaczeniu takiego obszaru, o 3 mniej niż w roku poprzednim. Powierzchnia obszaru zdegradowanego w 2023 r. wynosiła w województwie 564338 ha i zwiększyła się w ciągu roku o 32326 ha.

W 2023 r. obszar zdegradowany zamieszkiwało 1097,8 tys. osób, co stanowiło 31,5% ludności województwa. W porównaniu z 2022 r. ich liczba wzrosła o 31,2 tys. osób.

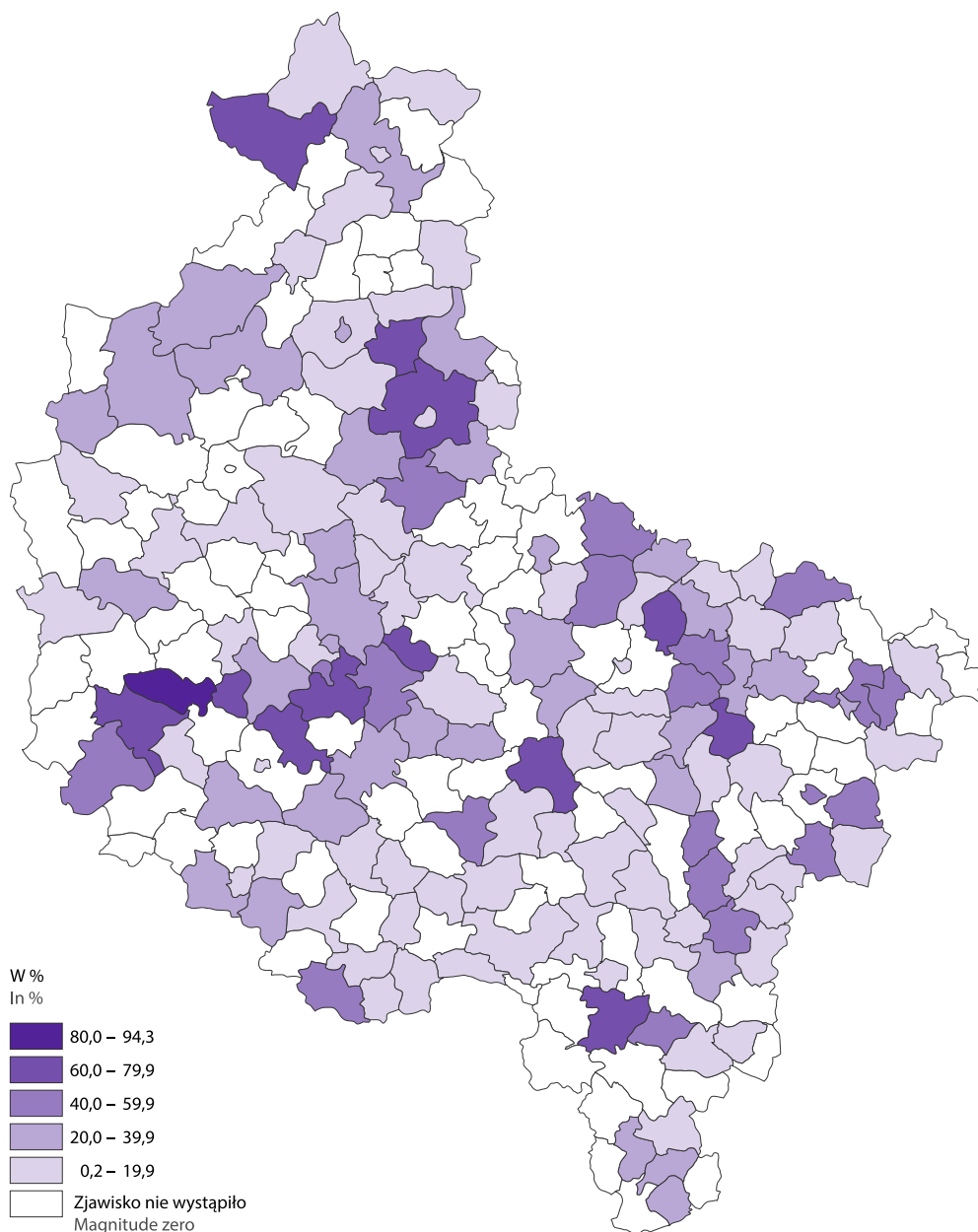
Tabela 51. Obszary zdegradowane w gminach

Table 51. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2020	2022	2023		2020	2022	2023	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area				powierzchnia obszaru zdegradowanego area of degraded area			
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % in %		w ha in ha		w % in %	
Ogółem Total	142	147	144	63,7	512481	532012	564338	18,9
Gminy miejskie Urban gminas	13	12	12	80,0	7693	4795	5671	16,2
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4	4	4	100,0	13548	13548	11000	24,7
Gminy wiejskie Rural gminas	52	55	57	52,3	191050	195395	207397	15,6
Gminy miejsko-wiejskie Urban-rural gminas	73	76	79	80,6	300190	318274	339670	21,6

Mapa 58. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.

Map 58. Share of area of degraded area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego, o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji w gminach, które w 2023 r. prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR wynosiła 137,3 tys. ha, tj. 4,6% powierzchni województwa. W porównaniu z 2022 r. zmniejszyła się o 7,9 tys. ha, tj. o 5,7%. Obszar objęty rewitalizacją w końcu 2023 r. zamieszkiwało 545,3 tys. osób, o 2,2 tys. osób mniej niż w 2022 r. oraz o 44,7 tys. osób mniej niż w momencie uchwalenia programu.

Największą część obszaru rewitalizacji w 2023 r. stanowiły tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi (54,9%), następnie w mieście (21,5%), dalej tereny niezamieszkałe zabudowane i pozostałe (20,5%).

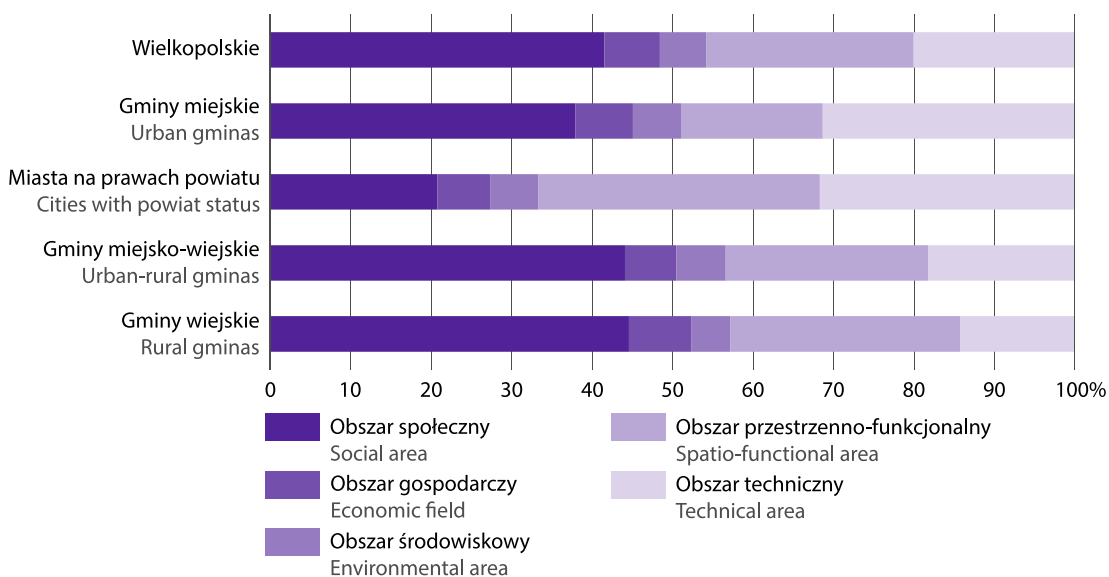
Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji – stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

W 2023 r. gminy, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR na cały okres obowiązywania programu zaplanowały ogółem 2332 przedsięwzięcia. Najwięcej – 41,5% – stanowiły działania, dla których dominowały interwencje w obszarze społecznym. Ponad ¼ obejmowała głównie interwencje w obszarze przestrzenno-funkcyjnym, 20,0% w obszarze technicznym, 6,9% w gospodarczym, a 5,7% w środowiskowym. W porównaniu z 2022 r. liczba przedsięwzięć ogółem była o 135 mniejsza, przy podobnej strukturze.

Najwięcej – 48,6% – działań rewitalizacyjnych było realizowanych przez gminy miejsko-wiejskie, natomiast najmniej przez miasta na prawach powiatu – 7,8%. Także struktura obszarów interwencji była inna w miastach na prawach powiatu. Na pierwszym miejscu w gminach miejsko-wiejskich (44,1%) znalazły się działania w obszarze społecznym, natomiast w miastach na prawach powiatu działania o charakterze przestrzenno-funkcyjnym.

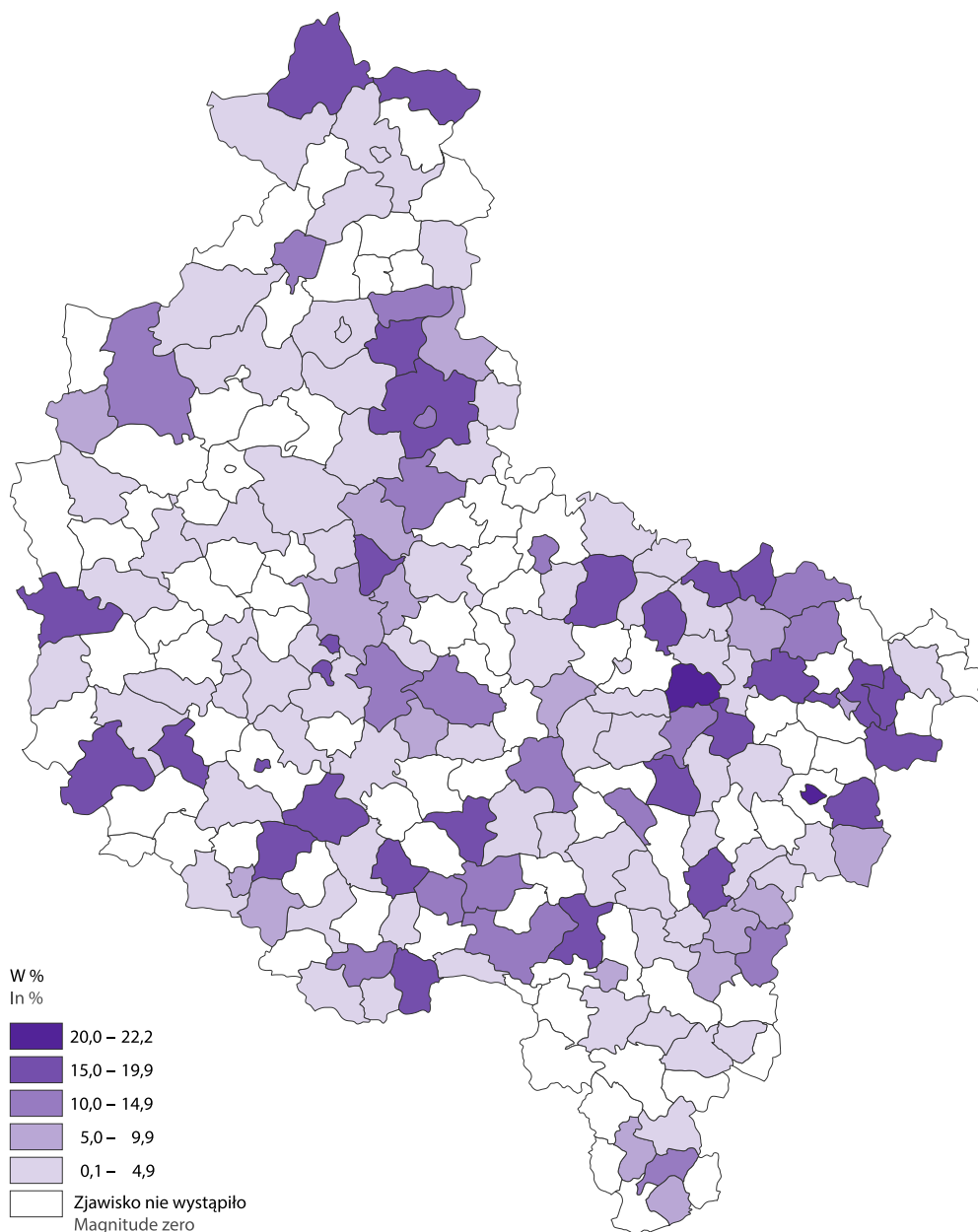
Wykres 77. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w 2023 r.

Chart 77. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in 2023

Mapa 59. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.

Map 59. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie wielkopolskim

Selected data on wielkopolskie voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	2021785,6	551254,6	577956,2	865236,4	1150696,0
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	139483,3	112100,7	99940,9	160470,7	163567,0
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,032	0,033	0,034	0,034	0,035
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	18,4	20,2	24,2	25,9	29,0
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,03	1,70	2,06	1,05	0,92
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,58	10,99	11,61	11,11	10,72
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,03 ^a	0,30	0,33	0,40	0,42
8	Wskaźnik starości demograficznej w %	14,6	15,2	15,7	16,3	16,8
9	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	876 ^b	832	888	917	916
10	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^c w % (przeciętne w roku)	54,1	55,2	57,2	57,7	57,5
11	Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^c w % (przeciętne w roku)	57,5	58,0	59,1	59,0	59,0
12	Stopa bezrobocia według BAEL ^c w % (przeciętne w roku)	5,9	4,9	3,2	2,2	2,6
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	21	13	14	13	14
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^d w zł	3676,42	3870,60	4147,65	4436,31	4732,26
15	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	744,8	749,5	754,2	779,4	788,4
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1897,51	1935,97	1991,99	2089,24	2193,73
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę ^c w gospodarstwie domowym w zł	1287,79	1399,99	1606,64	1629,98	1806,98
18	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	.	.	.	.	14,6
19	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	6,4	5,7	5,1	4,6	4,3
20	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	61	75	84	103	122
21	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	339,0	342,8	347,2	352,2	357,8
22	Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	36,9	37,4	36,8	39,3	40,3
23	Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	7,1	7,2	7,3	7,4	7,4
24	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1356	1325	1345	1363	1379

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b W 2015 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3–5 lat. c Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej Polski zamieszkałej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

2020	2021	2022	2023	2024	Specification	No.
1028606,2	1142045,4	1513813,3	2153074,6	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
164973,0	215243,8	334190,0	181945,2	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
0,035	0,035	0,036	0,037	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³	3
34,9	38,9	39,8	40,8	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %	4
-1,18	-2,74	-2,16	-2,18	-2,80	Natural increase per 1000 population	5
10,22	9,57	8,72	7,89	7,31	Live births per 1000 population	6
0,50	0,57	0,40	0,58	0,62	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	7
17,2	17,6	18,2	18,7	19,2	Old age index in %	8
896	922	967	977	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6	9
56,9	59,5	59,3	58,8	58,5	Employment rate by LFS ^c in % (annual averages)	10
58,0	60,9	60,6	60,5	59,9	Activity rate by LFS ^c in % (annual averages)	11
1,8	2,3	2,0	2,8	2,3	Unemployment rate by LFS ^c in % (annual averages)	12
16	10	16	17	9	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	13
4922,32	5330,52	5989,34	6019,68	7446,51	Average monthly gross wages and salaries in enterprise ^d sector in PLN	14
794,9	793,8	794,7	801,9	809,1	Average number of retirees and pensioners in thousand	15
2320,35	2483,11	2722,25	3197,97	3663,58	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	16
1789,13	1836,57	2074,11	2678,30	.	Average monthly available income per capita ^c in households in PLN	17
15,6	16,2	14,4	14,9	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %	18
3,9	3,5	3,3	3,3	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	19
121	143	169	181	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3	20
372,8	379,5	386,9	393,6	.	Dwelling stocks per 1000 population (as of 31 December)	21
39,6	39,2	39,8	40,2	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³	22
6,5	7,2	7,7	8,0	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	23
1446	1455	1459	1438	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)	24

a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. b In 2015, the rate was calculated using the number of children aged 3–5. c The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. d Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
25	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach ^a niefinansowych w %	95,2	94,9	95,5	95,6	94,9
26	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach ^a niefinansowych w %	4,1	4,3	3,8	3,7	4,3
27	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw ^a niefinansowych w mln zł (ceny bieżące)	12845,8	11797,4	12744,9	14764,2	15606,4
28	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw ^a niefinansowych (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	110,3	91,8	108,0	115,8	105,7
29	Nakłady wewnętrzne ^b na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	378,6	310,9	357,0	444,7	528,5
30	Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	104,4	111,6	109,3	109,9	111,8
31	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	80,2	82,0	83,7	84,6	86,0
32	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	14,6	15,4	14,7	21,3	25,3
	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
33	ogółem	52,9	50,5	49,9	50,5	49,9
34	gminy ^d	53,2	46,4	45,4	46,1	45,6
35	miasta na prawach powiatu	58,3	61,2	61,0	61,6	59,7
36	powiaty	37,7	40,1	40,1	40,6	44,8
37	województwo	60,3	69,4	70,5	71,9	62,7
	Dotacje inwestycyjne ogółem ^e dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
38	ogółem	1147,3	440,2	573,0	1035,1	1199,0
39	gminy ^d	261,9	150,9	212,7	509,9	530,4
40	miasta na prawach powiatu	569,9	105,2	101,2	159,8	162,5
41	powiaty	111,1	103,9	165,5	276,6	191,8
42	województwo	204,5	80,2	93,7	88,8	314,3
	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
43	ogółem	16,7	13,6	16,1	19,4	16,9
44	gminy ^d	14,4	11,9	15,9	19,9	15,0
45	miasta na prawach powiatu	20,6	15,0	12,6	14,0	15,8
46	powiaty	11,6	13,3	17,5	23,6	16,4
47	województwo	30,9	25,7	29,4	26,6	39,7
	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
48	ogółem	634,4	558,5	-282,7	-956,2	136,7
49	gminy ^d	289,4	304,1	-305,1	-717,4	97,2
50	miasta na prawach powiatu	232,8	63,1	91,4	48,1	-113,3
51	powiaty	37,0	54,8	-32,8	-252,2	181,3
52	województwo	75,3	136,4	-36,1	-34,6	-28,5

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9. d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu. e Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

2020	2021	2022	2023	2024	Specification	No.
95,1	94,4	94,4	92,8	95,2	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %	25
4,1	4,7	4,5	5,9	3,9	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	26
13695,4	16383,8	21688,2	21708,6	19862,9	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)	27
87,8	119,6	132,4	100,1	92,5	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)	28
571,9	664,6	824,2	1097,2	.	Intramural expenditure ^b on research and development per capita in PLN (current prices)	29
106,3	113,5	121,5	112,4	107,9	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)	30
87,9	89,6	90,3	90,4	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area	31
29,2	34,2	52,2	65,2	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	32
					Share of own revenue in total revenue of local government units in %	
48,9	48,4	51,4	50,9	.	total	33
45,3	44,7	48,0	48,9	.	gminas ^d	34
56,9	55,4	60,2	58,6	.	cities with powiat status	35
45,0	43,0	44,5	36,4	.	powiats	36
60,0	66,8	64,0	71,2	.	voivodship	37
					Total investment grants ^e for local government units in milion PLN	
1136,1	1276,6	1554,6	2974,1	.	total	38
461,0	529,3	672,2	1934,3	.	gminas ^d	39
177,2	328,4	281,5	258,5	.	cities with powiat status	40
127,4	132,8	242,3	594,0	.	powiats	41
370,5	286,1	358,5	187,3	.	voivodship	42
					Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %	
16,1	15,7	17,6	21,9	.	total	43
13,5	12,7	16,1	22,5	.	gminas ^d	44
15,2	16,9	13,0	13,9	.	cities with powiat status	45
18,0	17,1	21,5	25,0	.	powiats	46
40,6	39,9	41,1	36,9	.	voivodship	47
					Result of budgets of local government units in milion PLN	
733,1	1492,8	-832,8	-1551,0	.	total	48
457,8	1059,3	-526,6	-933,0	.	gminas ^d	49
-41,2	106,2	-189,5	-525,2	.	cities with powiat status	50
142,5	152,1	-176,0	-157,9	.	powiats	51
174,0	175,2	95,3	65,1	.	voivodship	52

a Data concern economic entities employing more than 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern economic entities employing more than 9 persons. d Excluding gminas which are also cities with powiat status. e Sum of all types of investment grants.

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Poznaniu

Selected data on Poznań

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:					
1	gazowych	1556054	1507892	1582539	1833477	1649487
2	pyłowych	301	205	146	167	114
3	Odpady wytworzone ^a w tys. t	513,5	599,6	474,6	358,2	319,4
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	312,2	328,0	299,1	292,0	269,3
5	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	542348	540372	538633	536438	534813
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,27	1,00	1,46	0,70	0,55
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-3,47 ^b	-3,34	-3,46	-3,51	-3,16
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	63,0	65,5	68,1	70,3	72,2
9	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia) w %	2,4	1,9	1,4	1,2	1,1
10	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	31,0	32,3	33,6	30,9	25,6
11	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	13	9	10	7	5
12	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,16	2,13	2,09	2,05	2,01
13	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	995	899	958	979	956
14	Liczba osób na 1 przychodnię ^d (stan w dniu 31 grudnia)	1121	1027	1026	1030	1025
15	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	11,0	11,4	11,7	11,9	12,2
16	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	4,3	4,1	3,9	3,7	3,5
17	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	16,7	18,6	20,6	21,1	23,0
18	Miejsca w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	186	200	224	243	259
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	201	205	209	208	216
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	124	123	123	128	132
21	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	42,8	47,1	50,7	46,5	49,2
22	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	4,1	3,7	3,5	4,3	4,6
23	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^g na 1 mieszkańca w zł	6665	6791	7633	8651	11444
24	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	6,7	5,4	7,5	7,5	9,4
25	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	3681	3929	4259	4559	4958
26	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	1414	1082	815	923	1372

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. c Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. e Do 2021 r. łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017–2021 żłobkami przykładowymi. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; według lokalizacji inwestycji.

2020	2021	2022	2023	2024	Specification	No.
					Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:	
1708598	1885985	1599276	1541525	.	gaseous	1
95	130	89	90	.	particulates	2
304,7	281,4	425,9	497,1	.	Waste generated ^a in thousand tonnes	3
245,5	243,8	279,6	542,6	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	4
547777	545073	541316	538439	536151	Population (as of 31 December)	5
-1,44	-2,79	-2,59	-2,66	-3,12	Natural increase per 1000 population	6
-3,14	-2,20	-2,85	-1,98	-2,03	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	7
64,2	64,8	65,6	66,0	66,4	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 December)	8
2,0	1,6	1,0	1,0	1,0	Registered unemployment rate (as of 31 December)	9
29,9	44,6	42,3	32,4	30,2	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	10
9	7	5	9	5	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	11
1,90	1,87	1,82	1,78	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	12
1034	1053	1115	1107	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1000 children aged 3–6	13
1066	1044	982	910	.	Population per out-patient department ^d	14
10,6	12,1	13,1	13,6	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita	15
3,3	3,2	3,2	2,8	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	16
24,7	26,5	29,1	29,0	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %	17
287	305	329	349	.	Places in nurseries ^e and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	18
217	226	235	243	251	Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)	19
132	137	143	149	154	Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)	20
50,3	53,9	56,7	57,8	59,4	Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)	21
4,7	6,5	3,7	4,5	5,3	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %	22
8980	8983	11958	15419	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^g per capita in PLN	23
9,0	11,7	9,8	8,6	9,4	Dwellings completed per 1000 population	24
4848	5328	6075	5931	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	25
1250	1774	1819	1783	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	26

a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. c Including children in units performing health care activities throughout the school year. d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. e Until 2021 including nursery wards as well as in 2017–2021 workplace nurseries. f Data concern economic entities employing more than 49 persons. g Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	Kalisz	Konin	Leszno	Poznań
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2023 in tonnes/year:				
gazowych gaseous	99814	2577467	64881	1541525
pyłowych particulates	36	122	40	90
Odpady wytworzone ^a w 2023 r. w tys. t Waste generated ^a in 2023 in thousand tonnes	20,7	341,8	37,0	497,1
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2023 r. w kg Mixed municipal waste collected per capita in 2023 in kg	375,7	426,5	401,0	542,6
Ludność w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population in 2024 (as of 31 December)	91963	66103	59521	536151
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r. Natural increase per 1000 population in 2024	-8,17	-8,44	-3,43	-3,12
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2024	-3,56	-5,42	-4,68	-2,03
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Non-working age population per 100 persons of working age in 2024 (as of 31 December)	79,7	80,9	76,8	66,4
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2023/2024 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2023/2024 school year	1159	1259	1279	1107
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Registered unemployment rate in 2024 (as of 31 December) in %	3,7	6,0	3,1	1,0
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons in 2024 (as of 31 December) in %	47,0	53,2	38,0	30,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Registered unemployed persons per 1 job offer in 2024 (as of 31 December)	9,17	26,56	10,64	4,61
Liczba osób na 1 przychodnię w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per out-patient department in 2023 (as of 31 December)	1194	860	1305	910
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2023 r. Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2023	12,5	14,0	11,7	13,6

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych.
a During the year; excluding municipal waste.

Wyszczególnienie Specification	Kalisz	Konin	Leszno	Poznań
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r. w % Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2023 in %	5,0	5,1	2,7	2,8
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych w 2023 r. w % Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club in 2023 in %	31,3	25,9	34,9	29,0
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2023 (as of 31 December)	330	278	420	349
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per dwelling in dwelling stocks in 2023 (as of 31 December)	2,01	2,17	2,25	1,78
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 1000 population in 2024 (as of 31 December)	139	138	166	250
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Natural persons conducting economic activity per 1000 population in 2024 (as of 31 December)	99	104	116	154
Spółki handlowe na 1000 ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies per 1000 population in 2024 (as of 31 December)	18	15	22	59
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^b (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł Investment outlays in enterprises ^b (current prices) per capita in 2023 in PLN	9130	5630	5027	15419
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2024 r. Dwellings completed per 1000 population in 2024	6,4	2,2	4,3	9,4
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł Own revenue of the city budget per capita in 2023 in PLN	4186	4484	4109	5931
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2023 r. w zł Property expenditure of the city budget per capita in 2023 in PLN	677	798	895	1783

^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; według lokalizacji inwestycji.

^b Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Wybrane dane dla Obszarów Strategicznej Interwencji na tle miast i obszarów wiejskich w województwie

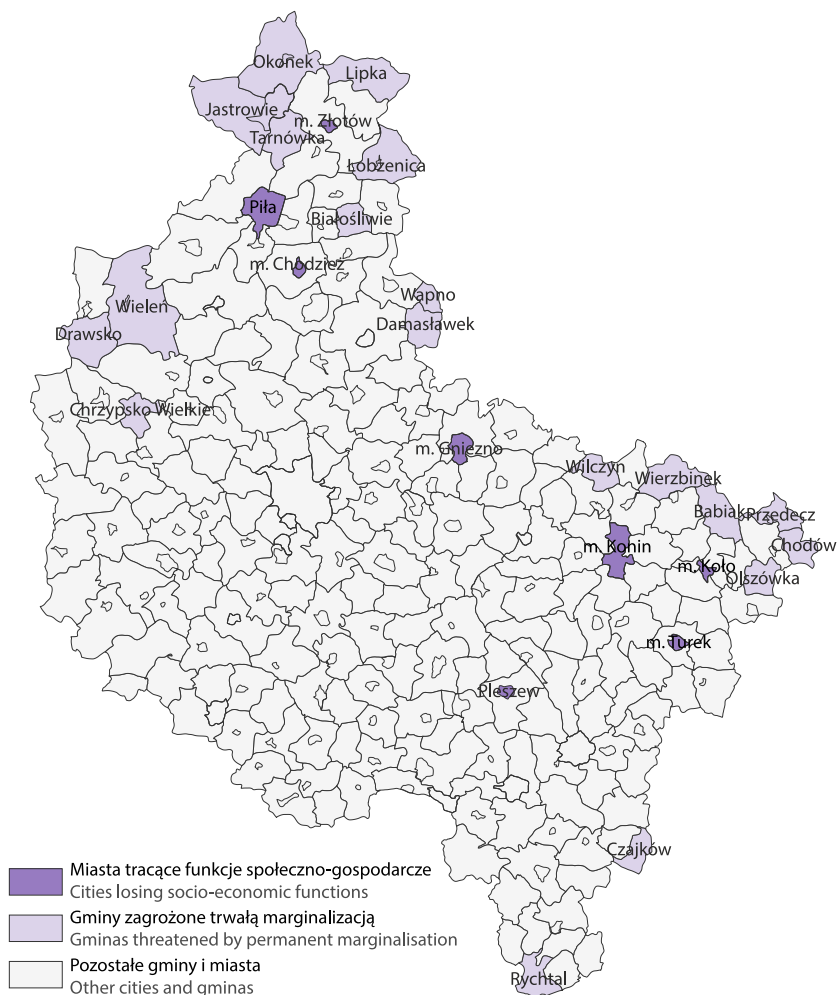
Selected data on Areas of Strategic Intervention against the background of Urban and Rural Areas of Voivodship

Mapa 60. Podział województwa wielkopolskiego według delimitacji Obszarów Strategicznej Interwencji w 2023 r.

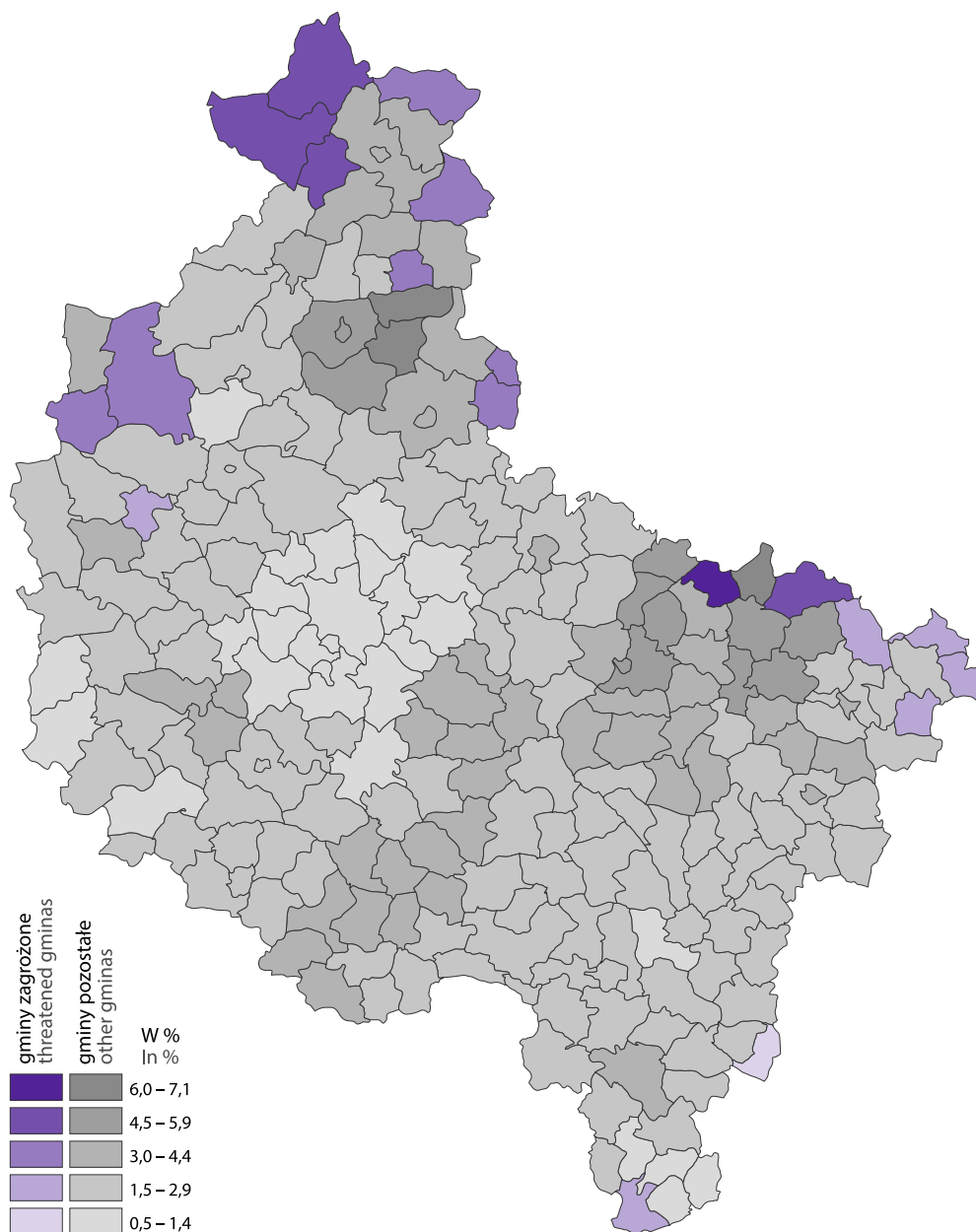
Stan w dniu 31 grudnia

Map 60. Division of the Wielkopolskie Voivodship according to the Areas of Strategic Intervention delimitation in 2023

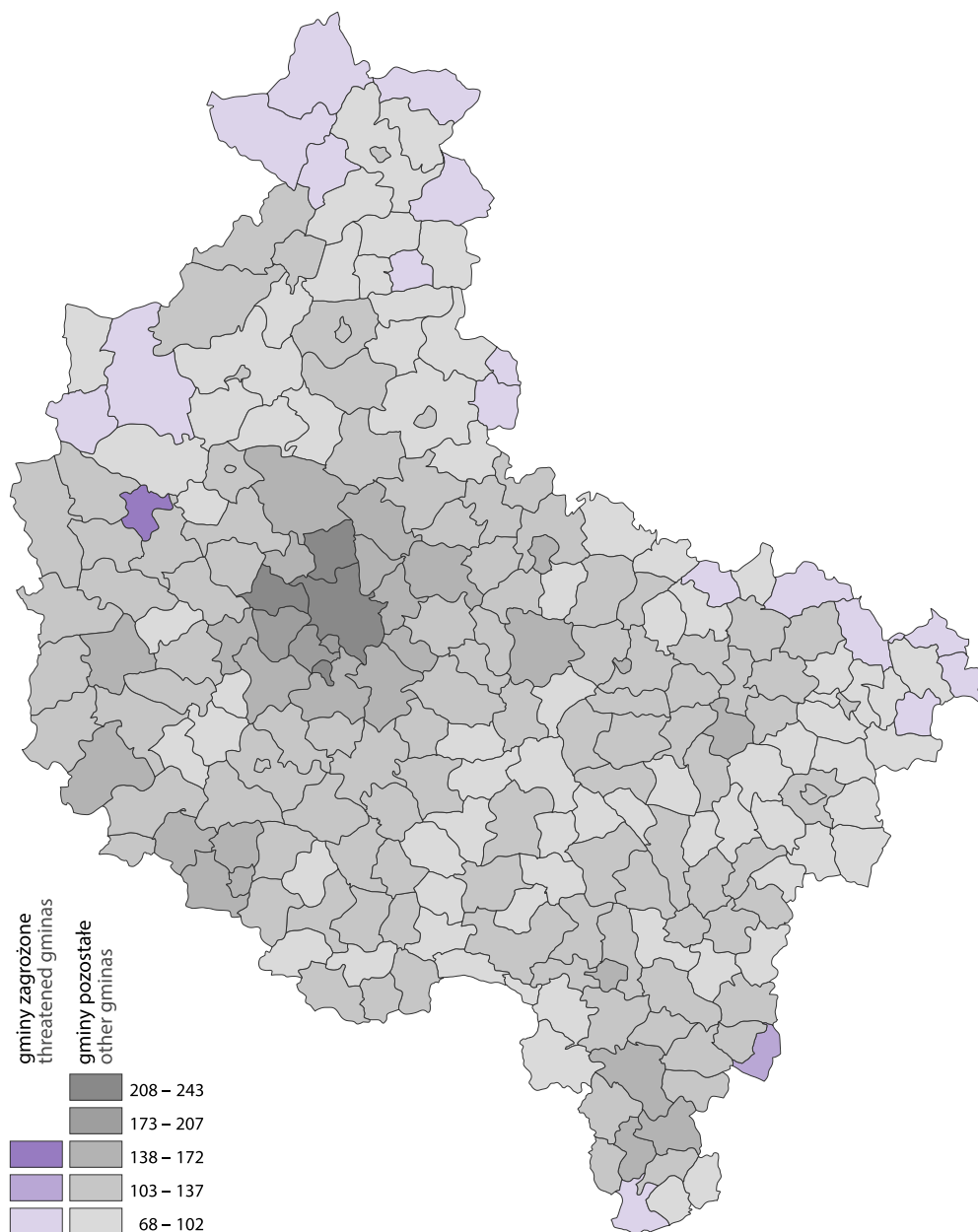
As of 31 December

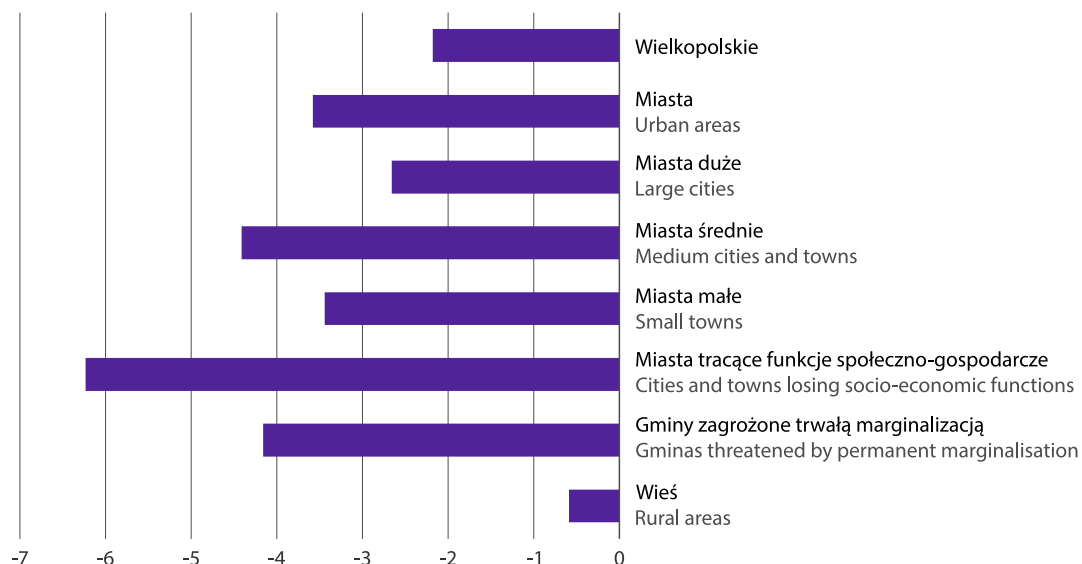
Mapa 61. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 61. Share of the registered unemployed persons in the population in the working age in 2023
As of 31 December

Mapa 62. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 62. Entities entered in the REGON register per 1000 population in 2023
As of 31 December

Wykres 78. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.
Chart 78. Natural increase per 1000 population in 2023

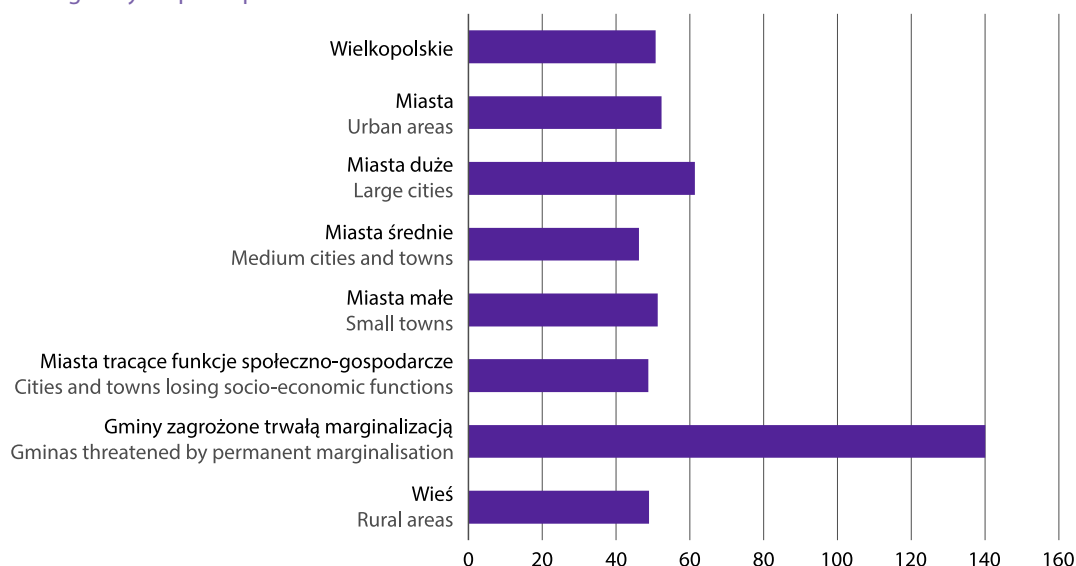

Wykres 79. Powierzchnia użytkowa mieszkań oddana do użytku na 1 mieszkańca w 2023 r.
Chart 79. Useful floor area of dwellings completed per capita in 2023

Wykres 80. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r.

Chart 80. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground during the year per capita in 2023

Wykres 81. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2023 r.

Chart 81. Consumption of water for needs of the national economy and population per capita in 2023

